

T.C.
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MUHASEBE FİNANSMAN ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

SINIR ÖTESİ BANKA BİRLEŞMELERİNİN VE SATIN ALMALARININ
FİNANSAL ETKİLERİ

Hazırlayan
Sevda Ateşoğlu Coşkun

Danışman
Doç.Dr. Sibel Kargın

MANİSA
2015

2015

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ
TEZ VERİ FORMU

Tez No:

Konu:

Üniv.Kodu:

Not: Bu bölüm merkezimiz tarafından doldurulacaktır.

Tezin yazarının

Soyadı: Ateşoğlu Coşkun

Adı: Sevda

Tezin Türkçe adı: SINIR ÖTESİ BANKA BİRLEŞMELERİNİN VE SATIN ALMALARININ FİNANSAL ETKİLERİ

Tezin Yabancı adı: CROSS BORDER BANK MERGERS AND ACQUISITIONS' FINANCIAL EFFECTS

Tezin yapıldığı Üniversite: CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ

Enstitü: SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Yılı: 2015

Tezin Türü: Yüksek Lisans

Dili: Türkçe

Sayfa Sayısı: 216

Referans Sayısı: 318

Tez Danışmanının

Ünvanı: Doç.Dr.

Adı: Sibel

Soyadı: Karğın

Türkçe anahtar kelimeler:

- 1-Sınır Ötesi Banka Birleşme ve Satın Almaları
- 2-Bankacılık
- 3-Performans Ölçümü
- 4-CAMELS Analizi
- 5-Yabancı Banka
- 6-Denizbank
- 7-Finansbank
- 8-ING Bank

İngilizce anahtar kelimeler:

- 1-Cross Border Bank Mergers and Acquisitions
- 2-Banking
- 3-Performance Measurement
- 4- CAMELS Analysis
- 5- Foreign Bank
- 6- Cross Border Bank M&A

Tarih: 22/01/2015

İmza :

ÖZET

Sınır ötesi banka birleşmeleri ve satın almaları; hedef ülkenin mali politikalarına engel oluşturma, kriz döneminde krizi tetikleyen uygulamalarda bulunma, bir baskı grubu oluşturarak ülkenin izleyeceği politikaları yönlendirme, sağlıksız bir rekabet ortamı oluşturabilme, ülke içinde kaynak dağılımını sınırlama, satın alan tarafın ülkesinde gerçekleşen krizden dolayı hedef bankaların finansal durumunu etkileme veya batmasına neden olma gibi ülke ekonomisini etkileyebilecek negatif etkileri nedeniyle önemli bir yer arz etmektedir.

Sınır ötesi banka birleşmelerini ve satın almalarını tetikleyen güdüler arasında, müşteriye takip etme, savunma, pazar fırsatlarından yararlanma, riski dağıtma ve/veya azaltma, bilgi maliyetlerinin yüksek olması, otorite sınırlamalarının kaldırılması, ortak köken, etkinlik artırma beklentisi, bankalarda bilişim teknolojilerinin maliyetlerinin yüksek olması, kapsam, ölçek ekonomilerine ulaşma ve sinerji beklentileri, yeni bir ülkede pazara giriş stratejisi, özelleştirme sonrası satın alma işleminden kâr elde etme beklentisi, hedef ülke göstergeleri (GSYİH yükselme beklentisi, bankacılık hizmetlerinin kullanım düzeyi, bankacılık sektöründe kârlılık oranları) yer almaktadır.

Birleşmelerin ve satın almaların performanslarını ölçmek için pazar temelli hissedarların getirilerini hesaplama yöntemi, finansal tabloları temel alan çalışmalar, yöneticilere yapılan anket ve klinik çalışmalar yöntemleri kullanılmaktadır. Bankalarda finansal tabloları temel alan analizlerde ise oran analizi, parametrik yöntemler (Stochastic Frontier Approach, Distribution-Free Approach, Thick Frontier Approach gibi) ve parametrik olmayan yöntemler (Data Envelopment Analysis, Free Disposal Hull) kullanılmaktadır.

Çalışmamızda, Türkiye’de gerçekleşen üç sınır ötesi banka satın almasının (Denizbank, Finansbank, ING Bank (Oyak Bank)) finansal etkilerinin incelenmesi amacıyla bir tür oran analizi olan CAMELS analizi kullanılmıştır. Sınır ötesi satın alınma öncesi üç yıl ve satın alınma sonrası üç yıl dönemlerinde, mevduat bankalarının ortalamalarına kıyasla üç bankanın performans gelişimi analiz edilmiştir ve üç bankanın sonuçları birbirleriyle karşılaştırılmıştır.

Araştırma sonuçlarında satın alınma öncesi ve sonrası dönemde  bankanın bilgilerinde benzerlikler saptanmıştır.  bankanın performansının satın alınmadan sonraki üç yıllık dönemde azaldığı görülmüştür. Bununla birlikte üç bankanın satın alınmadan önceki dönemdeki performansları mevduat bankaları ortalamaları üzerindeyken, satın alınma sonrası dönemde  bankanın performansının mevduat bankalarının altına düştüğü saptanmıştır.

Hedef bankalarda satın almadan sonra gerçekleşen performans düşüşünün, sınır tesi birleşme ve satın almaların negatif etkilerinin yanı sıra satın alınma sonrası dönemin 2008 kriz dönemine rastlaması ve satın alan bankaların krizden derinden etkilenmiş olmalarından da kaynaklanabileceği dşnlmştr.

ABSTRACT

Due to negative effects that could affect the country's economy such as creating barriers to the country's fiscal policy objectives, performing operations that trigger crisis during the crisis period, creating a pressure group that directs policies of the government, creating an unhealthy competitive environment, limiting the distribution of resources within the country, affecting adversely target banks' financial conditions or causing bankruptcy of those banks due to the crisis in acquirer country, cross-border bank mergers and acquisitions hold significant importance.

Motives triggering cross-border bank mergers and acquisitions include; following customers, defense, take advantage of market opportunities, diversifying and/or reducing risk, high information cost, removing authority restrictions, common origin, expectation of increased effectiveness, the high costs of information technology in the banking sector, content, achieving economies of scale, expectation of synergy, strategy for entering market in a new country, expectation of profit from the buying process after privatization, target country indicators (expectation of rising GDP, level of use of banking services, banking sector profitability ratios).

Market-based method which calculates the return of shareholders, studies based on financial statements, the method of clinical studies and surveys conducted with managers have been used for measuring the performance of mergers and acquisitions. Ratio analysis, parametric methods (Stochastic Frontier Approach, Distribution-Free Approach, Thick Frontier Approach, etc.), and non-parametric methods (Data Envelopment Analysis, Free Disposal Hull) have been used for analysis based on the financial statements of banks.

In this study, CAMELS, a kind of ratio analysis, was used for examination of financial impact on three cross-border bank acquisitions (Denizbank, Finansbank, ING Bank (Oyak Bank)) that took place in Turkey. Comparative performance improvements of three banks to the average of commercial banks in Turkey were analyzed for the three years post-acquisition and three years pre-acquisition periods, and the results for these banks are compared with each other.

Research results detected similarities for three banks in pre and post-acquisition periods. Three banks' performances reduced in three year post-acquisition period. Also the three banks' performances were above the average of deposit banks' performances in the pre-period and the three banks' performance fall below the average of deposit banks in the post-period.

As well as the negative effects of cross-border mergers and acquisitions, target banks performance degradation after acquisition is thought to be the result of post-acquisition and 2008 crisis concurring at the same period and acquirer banks being deeply affected by the crisis.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “SINIR ÖTESİ BANKA BİRLEŞMELERİNİN VE SATIN ALMALARININ FİNANSAL ETKİLERİ” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlâk ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

22/01/2015

Sevda Ateşoğlu Coşkun

TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI

Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 18/12/2014 tarih ve 25/10 sayılı toplantısında oluşturulan jürimiz tarafından Lisans Üstü Öğretim Yönetmeliği'nin 24. Maddesi gereğince Enstitümüz İşletme Anabilim Dalı Muhasebe Finansman Yüksek Lisans Programı öğrencisi Sevda COŞKUN'un 'Sınır Ötesi Banka Birleşmelerinin ve Satın Almalarının Finansal Etkileri '' konulu tezi incelenmiş ve aday 22/01/2015 tarihinde saat 13.30'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra .90. dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerinin sorduğu sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin,

BAŞARILI olduğuna	☒	OY BİRLİĞİ	☒	
DÜZELTME yapılmasına	*	☐	OY ÇOKLUĞU	☐
RED edilmesine	**	☐	ile karar verilmiştir.	

* Bu halde adaya 3 ay süre verili

** Bu halde adayın kaydı silinir.

BAŞKAN

Doç. Dr. Sibel KARĞIN (Danışman)

ÜYE

Doç. Dr. Rabia AKTAŞ

ÜYE

Doç. Dr. C. Erdem HEPAKTAN

Evet Hayır

*** Tez, burs, ödül veya Teşvik prog. (Tüba, Fullbright vb.) aday olabilir

Evet Hayır

Tez, mutlaka basılmalıdır

Evet Hayır

Tez, mevcut haliyle basılmalıdır

Evet Hayır

Tez, gözden geçirildikten sonra basılmalıdır.

Evet Hayır

Tez, basımı gereksizdir.

Evet Hayır

ÖNSÖZ

2005 yılı sonrası Türk bankacılık sektöründe gerçekleşen hızlı yabancılaşma dikkatimi çeken bir konu olmuştu. Bu ilginin yanısıra yüksek lisans programında katılmış olduğum “İşletme Birleşmeleri” dersi, tez konumu sınır ötesi banka birleşmelerinin ve satın almalarının finansal etkileri üzerine yoğunlaştırmama neden oldu. Bu konuda ülkemizde yapılan çok fazla çalışma olmaması da beni yönlendiren nedenler arasındaydı.

Elimde olmayan nedenlerden dolayı uzun bir süreç içinde hazırladığım bu tezin milletime ve araştırmacılara faydalı olmasını temenni ederim. Yardımlarından dolayı tez hocam Doç.Dr. Sibel Karğın’a ve ihmal etmek zorunda kaldığım aileme, özellikle küçük kızım Bade’ye teşekkürler.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
TEZ VERİ FORMU	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT	iv
YEMİN METNİ	vi
TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAGI	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
ÖNSÖZ.....	viii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xv
TABLolar LİSTESİ	xviii
GRAFİKLER LİSTESİ	xxi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xxi
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	2
1. BANKACILIK, BİRLEŞME TANIMLAMALARI, TARİHSEL GELİŞİM VE HUKUKİ DÜZENLEMELER	2
1.1. BANKACILIK VE BİRLEŞME İLE İLGİLİ TANIMLAMALAR	2
1.1.1. Bankanın Tanımı ve Bankaların Sınıflandırılması.....	2
1.1.2. Çokuluslu ve Uluslararası Bankacılık	5
1.1.3. Birleşme ve Satın Alma Terimleri.....	6
1.1.4. Birleşme ve Satın Alma Türleri.....	9
1.2. TARİHSEL GELİŞİM	10
1.2.1. Dünyada Bankacılığın Tarihsel Gelişimi.....	10
1.2.2. Türk Bankacılığının Tarihsel Gelişimi	13
1.2.2.1. Osmanlı Devleti'nde Bankacılık	13
1.2.2.2. Cumhuriyet Döneminde Bankacılık.....	16
1.2.2.2.1. 1980 Yılı Öncesi Türkiye'de Bankacılık.....	17
1.2.2.2.2. 1980 Yılı Sonrası Türkiye'de Bankacılık	20
1.2.3. Uluslararası Bankacılığın Tarihsel Gelişimi	27

1.2.4. Türkiye’de Yabancı Bankacılığın Tarihsel Gelişimi	30
1.3. TÜRKİYE’DE BANKA BİRLEŞME, SATINALMA, BÖLÜNME VE HİSSE DEĞİŞİMİ HAKKINDA HUKUKİ DÜZENLEMELER	37
1.3.1. 4389 Sayılı Bankalar Kanunu	37
1.3.2. 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu	38
1.3.3. 4054 Sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun	41
1.3.4. 6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu	43
1.3.5. 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu.....	44
İKİNCİ BÖLÜM.....	49
2. SINIR ÖTESİ BANKA BİRLEŞMELERİNİN VE SATIN ALMALARININ NEDENLERİ, ETKİLERİ, ÖRNEKLERİ, AVANTAJLARI, DEZAVANTAJLARI VE TÜRKİYE BANKACILIK SEKTÖRÜNE İLGİNİN NEDENLERİ	49
2.1. GENEL BİRLEŞME VE SATIN ALMA NEDENLERİ.....	49
2.1.1. Etkinlik Teorisi ve Sinerji Yaratmak Amacıyla Yapılan Birleşmeler	50
2.1.1.1. Pazar Sinerjisi (Collusive Synergy)	50
2.1.1.2. Finansal Sinerji (Financial Synergy)	50
2.1.1.3. Operasyonel Sinerji (Operational Synergy)	51
2.1.1.4. Yönetimsel Sinerji (Managerial Synergy).....	52
2.1.2. Büyük Olmanın Getirebileceği Faydalardan Yararlanmak Amacıyla Yapılan Birleşmeler	52
2.1.2.1. Ölçek Ekonomisi (Economies of Scale)	52
2.1.2.2. Kapsam Ekonomisi (Economies of Scope).....	53
2.1.2.3. Pazar Gücünü Arttırma, Monopol Teorisi	53
2.1.2.4. Öncülük Teorisi (Raider Theory)	54
2.1.2.5. Koruma Elde Etmek İçin Yapılan Birleşmeler	54
2.1.3. Yöneticilerin Çıkarlarını Arttırmak Amacıyla Yapılan Birleşmeler	55
2.1.3.1. Yönetici Fayda Maksimizasyonu Hipotezi	55
2.1.3.2. Temsil Teorisi (Agency Theory/Stewardship Theory).....	55
2.1.3.3. İmparatorluk Kurma Teorisi (Empire-Building Theory).....	56
2.1.3.4. Hubris Teorisi.....	56

2.1.4. Vergi Avantajı Elde Etme Nedeniyle Yapılan Birleşmeler ve Satın Almalar	57
2.1.5. Riski Azaltmak ve/veya Dağıtmak Amacıyla Yapılan Birleşmeler ve Satın Almalar (Risk Diversification and/or Risk Reduction)	58
2.1.6. Kargaşa Teorisi (Disturbance Theory)-Ekonomik Konjonktür	59
2.1.7. Pazara Giriş Stratejisi (Market Entry Strategy)	60
2.1.8. Süreç Teorisi (Process Theory).....	60
2.1.9. Değerleme Teorisi (Valuation Theory)	60
2.1.10. Fikri ve Sınâî Haklar Elde Etmek İçin Yapılan Birleşmeler ve Satın Almalar	61
2.2. SINIR ÖTESİ BANKA BİRLEŞME VE SATIN ALMA NEDENLERİ	61
2.2.1. Müşteriyi Takip Etme (Following The Client).....	62
2.2.2. Savunma Amaçlı (Defensive Reaction)	63
2.2.3. Pazar Fırsatlarından Yararlanmak Amacıyla (Market Opportunities)	63
2.2.4. Riski Dağıtmak ve/veya Azaltmak Amacıyla Yapılan Birleşme ve Satın Almalar, Çeşitlendirme (Risk Diversification and/or Risk Reduction)	64
2.2.5. Bilgi Maliyeti Hipotezi (Information Cost Hypotesis).....	66
2.2.6. Otorite Sınırlamaları (Regulatory Restrictions) ve Otorite Güvencelerine Ulaşma Amacı (To Obtain Safety Net Guarantees)	66
2.2.7. Ortak Köken (Common Origin).....	69
2.2.8. Etkinlik (Efficiency).....	70
2.3. TÜRKİYE BANKACILIK SEKTÖRÜNE YABANCI BANKA İLGİSİNİN NEDENLERİ	72
2.4. SINIR ÖTESİ BANKA BİRLEŞME VE SATIN ALMA ÖRNEKLERİ	74
2.4.1. Avrupa’da Sınır Ötesi Banka Birleşme ve Satın Alma İşlemleri	81
2.4.1.1. Belçika	87
2.4.1.2. Bulgaristan.....	88
2.4.1.3. İngiltere	89
2.4.1.4. İspanya	90
2.4.1.5. Macaristan	91
2.4.1.6. Yunanistan	92

2.4.2. Türkiye’de Sınır Ötesi Banka Birleşmeleri ve Satın Almaları Örnekleri	94
2.5. SINIR ÖTESİ BANKA BİRLEŞMELERİNİN ve SATIN ALMALARININ ETKİLERİ	102
2.5.1. Sınır Ötesi Banka Birleşmelerinin ve Satın Almalarının Finansal Etkileri Üzerine Literatürdeki Çalışmalar	102
2.5.1.1. Sınır Ötesi Birleşmelerin ve Satın Almaların Finansal Etkilerini Ele Alan Çalışmalardaki Yöntemler	102
2.5.1.2. Sınır Ötesi Banka Birleşmelerinin ve Satın Almalarının Finansal Etkileri Üzerine Yapılan Çalışmalar	103
2.5.2. Sınır Ötesi Banka Birleşme ve Satın Alma İşlemlerinin Avantaj ve Dezavantajları	107
2.5.2.1. Kurumsal Avantaj ve Dezavantajları.....	107
2.5.2.2. Hedef Ülke Ekonomisine Yararları ve Zararları.....	107
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	110
3. DENİZBANK, FİNANSBANK, ING BANK (OYAK BANK) SATIN ALINMA İŞLEMLERİNİN İNCELENMESİ	110
3.1. DENİZBANK’IN DEXIA VE SBERBANK TARAFINDAN SATIN ALINMASI	110
3.1.1. Denizbank’ın Dexia Tarafından Satın Alınması.....	110
3.1.1.1. Denizbank’ın Dexia Tarafından Satın Alınmasının Tanımlanması	110
3.1.1.2. Denizbank Satın Alma İşlemini Gerçekleştirenlerin ve Denizbank’ın Satın Alınma Öncesi Durumları	111
3.1.1.2.1. Zorlu Holding A.Ş.	111
3.1.1.2.2. Dexia S.A./N.V.	111
3.1.1.2.3. Denizbank A.Ş.	113
3.1.1.3. Satın Alma Nedenleri ve Beklenen Sinerji.....	113
3.1.1.4. Denizbank’ın Dexia Tarafından Satın Alınma İşleminin Gerçekleşmesi	115
3.1.1.5. Denizbank’ın Güncel Durumu.....	115

3.1.2. Denizbank'ın Sberbank Tarafından Satın Alınması.....	117
3.1.2.1. Denizbank'ın Sberbank Tarafından Satın Alınmasının Tanımlanması	117
3.1.2.2. Denizbank Satın Alma İşlemini Gerçekleştirenlerin ve Denizbank'ın Satın Alınma Öncesi Durumları	118
3.1.2.2.1. Sberbank	118
3.1.2.2.2. Dexia S.A./N.V.	119
3.1.2.2.3. Denizbank A.Ş.	119
3.1.2.3. Satın Alma Nedenleri ve Beklenen Sinerji.....	120
3.1.2.4. Denizbank'ın Sberbank Tarafından Satın Alma İşleminin Gerçekleşmesi	121
3.1.2.5. Denizbank'ın Güncel Durumu.....	122
3.2. FİNANSBANK'IN NBG TARAFINDAN SATIN ALINMASI	122
3.2.1. Finansbank'ın Satın Alınmasının Tanımlanması	122
3.2.2. Finansbank Satın Alma İşlemini Gerçekleştirenlerin ve Finansbank'ın Satın Alınma Öncesi Durumları.....	123
3.2.2.1. National Bank of Greece (NBG) Grup.....	123
3.2.2.2. Fiba Grup.....	124
3.2.2.3. Finansbank A.Ş.	125
3.2.3. Satın Alma Nedenleri ve Beklenen Sinerji	126
3.2.4. Finansbank Satın Alma İşleminin Gerçekleşmesi	127
3.2.5. Finansbank'ın Güncel Durumu.....	129
3.3. ING BANK (OYAK BANK) A.Ş.'NİN ING BANK N.V. TARAFINDAN SATIN ALINMASI	131
3.3.1. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş.'nin Satın Alınmasının Tanımlanması	131
3.3.2. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş.'nin Satın Alma İşlemini Gerçekleştirenlerin ve Oyak Bank'ın Satın Alınma Öncesi Durumları.....	131
3.3.2.1. ING Grup.....	132
3.3.2.2. Oyak Grubu.....	133
3.3.2.3. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş.....	134
3.3.3. Satın Alma Nedenleri ve Beklenen Sinerji	135
3.3.4. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş. Satın Alma İşleminin Gerçekleşmesi.....	136

3.3.5. ING Bank A.Ş. (Oyak Bank) Güncel Durumu.....	137
3.4. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ, VERİLERİ ve SONUÇLARI.....	139
3.4.1. Araştırmada Kullanılan Veriler	139
3.4.2. Araştırma Yöntemi	139
3.4.2.1. CAMELS Analizi Hakkında Bilgi	139
3.4.2.2. CAMELS Puanının Hesaplanması	141
3.4.2.3. Ülkemizde CAMELS Analizi ile Yapılan Bazı Çalışmalar	143
3.4.2.3. Ülkemizde CAMELS Analizi ile Yapılan Bazı Çalışmalar	143
3.4.3. Denizbank, Finansbank, ING Bank CAMELS Analizi.....	144
3.4.3.1. Denizbank A.Ş. CAMELS Analizi.....	147
3.4.3.2. Finansbank A.Ş. CAMELS Analizi	158
3.4.3.3. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş. CAMELS Analizi	169
3.4.4. Analiz Sonuçları.....	180
SONUÇ.....	183
KAYNAKLAR	186

KISALTMALAR LİSTESİ

A.Ş.	Anonim Şirket
AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ATM	Automatic Teller Machine (Otomatik Para Çekme Makinesi)
B.S.A.	Belçika S.A.
BDDK	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
BKZ.	Bakınız
CAMELS	Capital, Asset Quality, Management Quality, Earnings, Liquidity, Sensitivity
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
EBA	European Banking Authority (Avrupa Bankacılık Otoritesi)
ECB	European Central Bank (Avrupa Merkez Bankası)
EFIR	European Financial Integration Report
EFSF	European Financial Stability Fund (Avrupa Finansal İstikrar Fonu)
EFSIR	European Financial Stability and Integration Report
EFT	Electronic Funds Transfer (Elektronik Fon Transferi)
FDI	Foreign Direct Investment (YDY)
FDIC	Federal Deposit Insurance Corporation (Federal Mevduat Sigorta Şirketi)
FED	Federal Reserve Banks (ABD Merkez Bankası)
FFIEC	Federal Financial Institutions Examination Council (Federal Finansal Kuruluşlar İnceleme Konseyi)
FROB	Fondo de Reestructuración Ordenada Bancaria (İspanya Hükümeti Düzenli Banka Yeniden Yapılandırma Fonu)
FSAP	Financial Services Action Plan (Mali Hizmetler Eylem Planı)
GDP	Gross Domestic Produce (GSYİH)
GSMH	Gayrisafi Milli Hasıla
GSYİH	Gayrisafi Yurtiçi Hasıla
HFSF	Helenic Financial Stability Fund (Yunanistan Finansal İstikrar Fonu)
IBF	International Banking Facility (Uluslararası Bankacılık Kolaylıkları)
ICBC	Commercial Bank of China Limited

IMF	International Monetary Fund (Uluslararası Para Fonu)
INC.	Incorporated (Anonim)
İMKB	İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
İSMMMO	İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası
JSC.	Joint Stock Company (Halka Açık Anonim Şirket)
K.K.T.C.	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
KİT	Kamu İktisadi Teşebbüsü
KOBİ	Küçük ve Orta Boy İşletmeler
LLC.	Limited Liability Company (Limited Şirket)
LP.	Limited Partnership (Limited Ortaklık)
LTD.	Limited
M&As	Mergers and Acquisitions (Birleşme ve Satın Almalar)
M.	Madde
M.Ö.	Milâttan Önce
MN.	Milyon
N.V.	Halka Açık Anonim Şirket
NBG	National Bank of Greece
NO	Numara
OBARSIV	Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi
OCC	Office of The Comptroller of the Currency (ABD Ulusal Bankalar Denetim Kurumu)
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)
OPEC	Organization of Petroleum Exporting Countries (Petrol İhraç Eden Ülkeler Teşkilatı)
PLC.	Halka Açık Limited Şirket
PWC	Pricewaterhousecoopers
R.K.	Rekabet Kurulu
RKHK	Rekabetin Korunması Hakkında Kanun
ROA	Return On Assets (Aktif Kârlılık Oranı)
ROE	Return On Equity (Özkaynak Kârlılık Oranı)
S.	Sayfa

S.A.	Anonim Şirket
S.A.K.	Kuveyt Menşeli S.A.
SPK	Sermaye Piyasası Kanunu
SSCB	Sovyet Sosyalist Cumhuriyet Birliği
SSM	Single Supervisory Mechanism (Avrupa Ortak Denetim Mekanizması)
ŐTİ.	Şirketi
T.	Türkiye
T.A.Ő.	Ticaret Anonim Şirketi
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
TBB	Türkiye Bankalar Birliği
TCMB	Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası
TDK	Türk Dil Kurumu
TEB	Türkiye Ekonomi Bankası
TİC.	Ticaret
TL	Türk Lirası
TMSF	Tasarruf Mevduat Sigorta Fonu
TTK	Türk Ticaret Kanunu
TYT BANK	Türkiye Turizm Yatırım ve Dış Ticaret Bankası
UK	United Kingdom (İngiltere Krallığı)
UFIRS	The Uniform Financial Institutions Rating System (Finansal Kuruluşlar Derecelendirme Sistemi)
UNCTAD	United Nations Conference on Trade and Development (Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı)
USD	United States Dollar (Amerikan Doları)
VB.	Ve benzeri
VD.	Ve diğerleri
YDY	Yabancı Direkt Yatırımlar
YP	Yabancı Para
YYP	Bankacılık Sektörü Yeniden Yapılandırma Programı

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Dünya Geneli 01.01.1985-19.01.2012 Tarihleri Arası En Büyük Birleşme ve Satın Alma Anlaşmaları	8
Tablo 2. Bankacılık Sektöründeki Bazı Gelişmeler (1980-1990).....	21
Tablo 3. TMSF'ye Devredilen Bankalar ve Çözüm Stratejileri	24
Tablo 4. Yabancı Bankaların Türk Bankacılık Sisteminde Payları % (1923-1979).....	32
Tablo 5. Yabancı Bankaların Türk Bankacılık Sisteminde Payları % (1980-1995).....	33
Tablo 6. Yabancı Sermayeli Banka Sayıları (2000-2013)	36
Tablo 7. Yabancı Sermayeli Bankaların Toplam Aktif, Krediler ve Alacaklar, Mevduat Sektör Payları % (2000-2013).....	36
Tablo 8. Trautwein'in Birleşme Güdüleri Teorileri	49
Tablo 9. Dünya Geneli Finans Sektöründe Gerçekleşen Sınır Ötesi Birleşmelerin ve Satın Almaların Net Alım Sayıları ve Tutarları (2006-2013)	75
Tablo 10. Hedef ve Satın Alan Ülke Bazında Tamamlanan Yerel ve Sınır Ötesi Bankaların Çoğunluk Satın Alma İşlemleri (1995-2012)	76
Tablo 11. Sınır Ötesi Banka Birleşme ve Satın Almaları (1995-2012)	77
Tablo 12. Finansal Sektörde Seçilmiş Göstergelerin GSYİH'ya Oranı (2011).....	79
Tablo 13. Bankacılık Sektörüne İlişkin Dünya Genelinde Göstergeler.....	80
Tablo 14. 2006 Yılına Kadar Avrupa'da Gerçekleşen En Büyük Sınır Ötesi Banka Birleşme ve Satın Almaları	82
Tablo 15. Avrupa'da Finansal Sektörde Birleşme ve Satın Alma Anlaşmaları.....	83
Tablo 16. 2012 Yılında Avrupa'da Finans Sektöründe Meydana Gelen En Büyük Yirmi Birleşme ve Satın Alma İşlemi	85
Tablo 17. Bazı Avrupa Birliği Ülkelerinde Kredi Kuruluşları (2012).....	86
Tablo 18. Avrupa Birliği ve Türkiye Seçilmiş Göstergeler	87
Tablo 19. Türkiye'deki Yabancı Direkt Yatırımlar (2001-2010)	94
Tablo 20. Türkiye'deki Yabancı Direkt Yatırımlar (2011-2012)	95
Tablo 21. Türkiye'de Banka, Şube, Personel Sayıları (31.12.2013).....	95
Tablo 22. Türkiye'de Banka Gruplarının Sektör Payları % (31.12.2012).....	96
Tablo 23. Türkiye'de 2001-2013 Yılları Arası Sınır Ötesi Banka Birleşmeleri ve Satın Almaları.....	97

Tablo 24. Türkiye’de Gerçekleşen Sınır Ötesi Banka Birleşmelerine ve Satın Almalarına İlişkin Özet Bilgi	98
Tablo 25. Denizbank A.Ş.’nin Satın Alınma Künyesi 1	111
Tablo 26. Zorlu Holding Finansal Bilgiler (Konsolide 2011).....	111
Tablo 27. Dexia S.A./N.V. Ortaklık Yapısı (2012)	112
Tablo 28. Dexia S.A./N.V. Konsolide Finansal Bilgiler (2008-2012).....	113
Tablo 29. Denizbank A.Ş. Sermaye Yapısındaki Değişim	115
Tablo 30. Denizbank A.Ş. Ortaklık Yapısı	116
Tablo 31. Denizbank A.Ş. Finansal Bilgiler (2003-2012)	116
Tablo 32. Denizbank A.Ş. Finansal Bilgilerinde Bir Önceki Yıla Göre Yüzdesel Değişim (2004-2012)	117
Tablo 33. Denizbank A.Ş. Sektör Payları % (2003-2012).....	117
Tablo 34. Denizbank A.Ş.’nin Satın Alınma Künyesi 2	118
Tablo 35. Sberbank of Rossii Ortaklık Yapısı (2012).....	118
Tablo 36. Sberbank of Rossii Konsolide Finansal Bilgiler (2012)	119
Tablo 37. Denizbank A.Ş. Sermaye Yapısındaki Değişim	122
Tablo 38. Finansbank A.Ş.’nin Satın Alınma Künyesi	123
Tablo 39. NBG Grup Ortaklık Yapısı (2013)	124
Tablo 40. NBG Grubu Finansal Bilgileri (2013)	124
Tablo 41. Fiba Grup Finansal Yatırımları.....	125
Tablo 42. Finansbank A.Ş. Sermaye Yapısındaki Değişim (2005-2006).....	129
Tablo 43. Finansbank A.Ş. Ortaklık Yapısı (2014)	129
Tablo 44. Finansbank A.Ş. Finansal Bilgileri (2003-2012).....	130
Tablo 45. Finansbank A.Ş. Finansal Bilgilerinde Bir Önceki Yıla Göre Yüzdesel Değişim (2004-2012)	130
Tablo 46. Finansbank A.Ş. Sektör Payları % (2003-2012).....	131
Tablo 47. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş.’nin Satın Alınma Künyesi	131
Tablo 48. ING Grup ve ING Bank N.V. Konsolide Bilanço Verileri (2012-2013).....	132
Tablo 49. ING Grup ve ING Bankacılık Konsolide Gelir Tablosu Verileri (2012-2013)	132
Tablo 50. ING Grup’un En Çok Hissesine Sahip Beş Şirket.....	133
Tablo 51. Oyak Grubu Finansal Bilgiler (2012)	133

Tablo 52. Oyak Grubu İştirakleri	134
Tablo 53. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş. Sermaye Yapısındaki Değişim	137
Tablo 54. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş. Ortaklık Yapısı (2013)	137
Tablo 55. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş. Finansal Bilgiler (2004-2012)	138
Tablo 56. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş. Finansal Bilgilerinde Bir Önceki Yıla Göre..	138
Yüzdesel Değişim (2005-2012)	138
Tablo 57. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş. Sektör Payları % (2004-2012).....	138
Tablo 58. Camels Puanının Hesaplanması.....	142
Tablo 59. CAMELS Değişkenleri, Ağırlıkları ve Referans Değerleri.....	145
Tablo 60. Denizbank A.Ş. CAMELS Puanı.....	147
Tablo 61. Denizbank A.Ş. CAMELS Bileşenleri Ortalamaları	148
Tablo 62. Denizbank A.Ş. Sermaye Yeterliliği Bileşeni Puanı	152
Tablo 63. Denizbank A.Ş. Aktif Kalitesi Bileşeni Puanı.....	153
Tablo 64. Denizbank A.Ş. Yönetim Yeterliliği Bileşeni Puanı	154
Tablo 65. Denizbank A.Ş. Kârlılık Bileşeni Puanı	155
Tablo 66. Denizbank A.Ş. Likidite Bileşeni Puanı	156
Tablo 67. Denizbank A.Ş. Piyasa Riskine Duyarlılık Bileşeni Puanı.....	157
Tablo 68. Finansbank A.Ş. CAMELS Puanı	158
Tablo 69. Finansbank A.Ş. CAMELS Bileşenleri Ortalamaları	159
Tablo 70. Finansbank A.Ş. Sermaye Yeterliliği Bileşeni Puanı	163
Tablo 71. Finansbank A.Ş. Aktif Kalitesi Bileşeni Puanı.....	164
Tablo 72. Finansbank A.Ş. Yönetim Yeterliliği Bileşeni Puanı	165
Tablo 73. Finansbank A.Ş. Kârlılık Bileşeni Puanı	166
Tablo 74. Finansbank A.Ş. Likidite Bileşeni Puanı.....	167
Tablo 75. Finansbank A.Ş. Piyasa Riskine Duyarlılık Bileşeni Puanı	168
Tablo 76. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş. CAMELS Analizi.....	169
Tablo 77. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş. CAMELS Bileşenleri Ortalamaları	170
Tablo 78. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş. Sermaye Yeterliliği Bileşeni Puanı	174
Tablo 79. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş. Aktif Kalitesi Bileşeni Puanı.....	175
Tablo 80. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş. Yönetim Yeterliliği Bileşeni Puanı	176
Tablo 81. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş. Kârlılık Bileşeni Puanı	177
Tablo 82. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş. Likidite Bileşeni Puanı.....	178

Tablo 83. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş. Piyasa Riskine Duyarlılık Bileşeni Puanı.....	179
Tablo 84. Denizbank, Finansbank, ING Bank Bileşen Puanları Ortalamaları.....	180
Tablo 85. Denizbank, Finansbank, ING Bank CAMELS Puanları.....	182

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Türkiye’de Finansal Sektörün Aktif Büyüklüğü (2012).....	5
Grafik 2. Dünya Geneli, İlan Edilen Birleşme ve Satın Almaların Tutarı (Milyar ABD Doları) ve İşlem Miktarı (1985-2012).....	8
Grafik 3. Sınır Ötesi Birleşmelerin ve Satın Almaların Net Alım Tutarları (2006-2012)	59
Grafik 4. Global Bankacılık Birleşme ve Satın Almalarının Tüm Birleşme ve Satın Almalar İçindeki Yüzdesi (2002-2012 yılının ilk 10 ay verisi)	78
Grafik 5. Avrupa’da Parasal Mâli Kuruluşlar	82
Grafik 6. Avrupa Finans Sektörü Birleşme ve Satın Alma İşlemleri Tutarları (Milyar Euro).....	83
Grafik 7. Avrupa Finans Sektörü Alt Sektörler Bazında Birleşme ve Satın Alma İşlem Tutarları (Milyar Euro)	84

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Finansal Sektörde Direkt Yabancı Yatırımcıların Ana Nedenleri	62
--	----

GİRİŞ

1990'lerden sonra, bilgi ve iletişim teknolojilerinde gerçekleşen hızlı gelişmeler, yasal engellemelerin azaltılması ve etkinliği, verimliliği, büyümeyi teşvik eden küreselleşme trendi etkisiyle birleşme ve satın alma işlemlerinde hızlı bir artış gözlemlenmiştir. Daha fazla verimlilik ve etkinlik beklentisi ile birleşme ve satın almalar sınır ötesi ülkelere taşınmıştır. Sınır ötesi birleşmeler, farklı ülkelerde bulunan uygun maliyetli kaynaklara (işgücü, hammadde, teknoloji vb.) ulaşımı kolaylaştırırken, pazar payını daha fazla arttırma imkânı da sunmuştur.

Son yirmi yılda gerçekleşen bu büyük değişim furyasından, finans sisteminin merkezi olan bankacılık sektörü de etkilenmiştir. Sektörde, sınır ötesi banka birleşmeleri yaygınlaşmıştır. Bu artışla, bazı ülkelerde yabancı banka sermaye payları, sektörün yarısından fazlasına hâkim olmaya başlamıştır. Bankalarda yaşanan bu yabancılaşma, yabancı bankaların faydalı mı zararlı mı olduğu hakkında tartışmaları da beraberinde getirmiştir. Konuyla ilgili bir taraf, sektördeki yabancı sermaye payının artmasının sektörün geleceği açısından tehlikeli olacağını ve hedef ülkenin kalkınma hedeflerine engel olabileceğini ileri sürmektedir. Diğer taraf ise yabancı sermayenin hedef ülke bankacılık sektörünün dünyadaki rekabet ortamına ayak uydurmasına yardımcı olacağını, hizmet kalitesini ve çeşitliliğini arttıracığını, verimliliği arttırarak hedef ülke ekonomisine katkı sağlayacağını savunmaktadır.

Bu çalışmada, sınır ötesi banka birleşme ve satın almalarının finansal etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. İlk bölümde banka ve birleşme tanımlamalarına, dünyada ve Türkiye'de bankacılığın tarihsel gelişimine, bu konuya ilişkin Türkiye'deki yasal düzenlemelere yer verilmiştir. İkinci bölümde, Türkiye bankacılık sektörüne yabancı banka ilgisinin nedenlerine, sınır ötesi banka birleşme ve satın alma nedenlerine, örneklerine, etkilerine, avantaj ve dezavantajlarına yer verilmiştir. Üçüncü bölümde ise Denizbank, Finansbank, Oyak Bank (Ing Bank) sınır ötesi satın almalarının finansal etkileri bir tür oran analizi olan CAMELS performans değerlendirme yöntemiyle incelenmiştir. İşlem öncesi üç yıl ve işlem sonrası üç yıl periyotlarında üç bankanın performansları mevduat bankaları ortalamalarıyla kıyaslanarak, satın alma sonrasında performans artışı olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Son olarak üç bankanın aynı dönemdeki sonuçları birbirleriyle karşılaştırılmış ve benzerlikler saptanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. BANKACILIK, BİRLEŞME TANIMLAMALARI, TARİHSEL GELİŞİM VE HUKUKİ DÜZENLEMELER

Temel bilgi verilmesi amacıyla bu bölümde konuya ilişkin tanımlamalara, bankacılık sektöründe ulusal ve uluslararası tarihsel gelişime ve hukuki düzenlemelere yer verilmiştir.

1.1. BANKACILIK VE BİRLEŞME İLE İLGİLİ TANIMLAMALAR

Bankacılık, birleşme ve satın almalara ilişkin tanımlamalar ve gruplamalar bu bölümde ele alınacaktır.

1.1.1. Bankanın Tanımı ve Bankaların Sınıflandırılması

Banka sözcüğünün; İtalyanca “banco” kelimesinden, yani sarrafların üzerinde işlemlerini gerçekleştirdiği “masa, sıra, banko” sözcüklerinden geldiği sanılmaktadır. İlk bankerler olan Lambirya’lı Yahudiler, işlemlerini pazarlarda bir masa, banko üzerinde yaparlardı (Parasız, 2007, s.17). Sarrafların zaman içinde işlemlerini genişletmeleri, müşterilerine kredi vermeleri ve transfer işlemlerini gerçekleştirmeleri bunları mevduat ve transfer bankalarına dönüştürmüştür.

Türk Dil Kurumu sözlüğünde banka sözcüğünün İtalyanca “banca” kelimesinden Türkçe’ye geldiği belirtilmektedir. Banka için; faizle para alıp veren, kredi, kırdırma, kambiyo işlemleri yapan, kasalarında para, değerli belge, eşya saklayan ve ticaret, sanayi, ekonomi alanlarında çeşitli etkinliklerde bulunan kuruluş tanımı yapılmaktadır.

Finansal piyasalar içinde önemli bir role sahip olan bankalar için birçok tanımlama yapılmakla birlikte, bu tanımlamaların genelinde bankaların mevduat toplama, kredi verme fonksiyonlarına ve kâr amacı güden ekonomik bir birim olma niteliğine değinilmektedir.

Bankalar sahip oldukları satın alma gücünden vazgeçen bireylerden veya kuruluşlardan fon ödünç alıp, mevcut veya gelecekte oluşacak giderlerini karşılamak isteyenlere, fona ihtiyacı olanlara verirler. Satın alma gücünden vazgeçen taraf belli bir bedel talep ederken, satın alma gücüne sahip olan taraf bu gücü kullanma karşılığında bir bedel ödemeyi kabul eder.

Etkin ve verimli şekilde işleyen bir bankacılık sistemi, toplumu tasarrufa teşvik ederek, küçük sermayeleri birleştirip büyük sermayeler oluşturarak ve bu sermayeyi ihtiyacı olanların, girişimcilerin kullanımına sunarak ülkenin kalkınmasına ve neticede ülke ekonomisine katkıda bulunur.

T.C. Kanunlarında bankanın tanımı net olarak yapılmamıştır. 6102 sayılı TTK madde 815’de, bankaların Bankalar Kanunu hükümlerine tabi olan müesseseler olduğu belirtilmiştir. 1999 yılında kabul edilen 4389 sayılı Bankalar Kanunu m. 2’de ise “banka”; banka adı altında Türkiye’de kurulan kuruluşlar ile yurtdışında kurulu bankaların Türkiye’deki şubeleri olarak tanımlanmıştır. 2005 yılında kabul edilen 5411 sayılı Bankacılık Kanunu m. 3’te, bankaların mevduat bankaları ve katılım bankaları ile kalkınma ve yatırım bankalarından oluştuğu ifade edilmiştir. Bu maddede;

- Ana faaliyetleri kendi nam ve hesabına mevduat kabul etmek ve kredi kullandırmak olan kuruluşlar “Mevduat bankası”,
- Esas faaliyetleri özel cari ve katılma hesapları yoluyla fon toplamak ve kredi kullandırmak olan kuruluşlar “Katılım bankası”,
- Mevduat veya katılım fonu kabul etme dışında; kredi kullandırmak esas olmak üzere faaliyet gösteren ve/veya özel Kanunlarla kendilerine verilen görevleri yerine getiren kuruluşlar “Kalkınma ve yatırım bankası” olarak tanımlanmaktadır.

Yukarıdaki tanımlamalara, yurt dışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye’deki şubeleri de dâhil edilmektedir.

Bankaları aşağıdaki gibi sınıflandırmak mümkündür (Başar ve Coşkun, 2006, s.55-66):

- Yasal niteliklerine göre; şahıs şirketi, sermaye şirketi. (Türkiye’de bankaların bir tür sermaye şirketi olan “anonim şirket” şeklinde kurulması yasal zorunluluktur.)
- Mülkiyetlerine göre; kamu, özel, karma, yabancı

- Örgütlenme alanlarına göre; yerel, bölgesel, ulusal, uluslararası, kıyı bankaları (off-shore bankalar)
- Şube sayılarına göre; tek şubeli bankalar, çok şubeli bankalar
- Faaliyet konularına göre; tek amaçlı (uzman banka), çok amaçlı (perakende banka), özel amaçlı
- Ekonomik işlevlerine göre; iş ve ticaret bankaları (trading banks), tasarruf/mevduat bankaları, kalkınma bankaları (development banks), yatırım bankaları (investment banks), merkez bankaları/emisyon bankaları (central banks), katılım bankaları (participation banks), ziraat ve sanayi bankaları, tarım bankaları, maden bankaları, emlak bankaları, halk bankaları.

5411 sayılı Bankacılık Kanunu, m. 7’de, Türkiye’de kurulacak bankaların, Anonim Şirket şeklinde kurulması, hisse senetlerinin nakit karşılığı çıkarılması ve tamamının nama yazılı olması, nakden ödenmiş sermayesinin en az 30 milyon TL olması şartları yer almaktadır. Kurucularının bu Kanun’da belirtilen şartlara sahip olması, ana sözleşmesinin bu Kanun hükümlerine uygun olması, şeffaf ve açık bir ortaklık yapısı ve organizasyon şeması olması gerekliliğinden de bahsedilmiştir.

Bankalar, mevduat toplama ve kredi sunma hizmetleri yanı sıra geniş bir hizmet yelpazesine sahiptirler. Bu hizmetleri aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

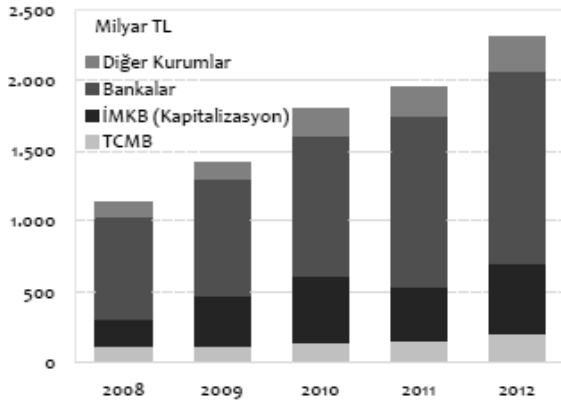
- Çek ve diğer kambiyo senetleri işlemleri,
- Döviz alış, satış ve arbitraj işlemleri, kambiyo işlemleri,
- Fon transferi hizmetleri (Virman, EFT, Havale), tahsilât ve ödeme işlemleri,
- Sermaye ve para piyasası araçları alımı satımı, geri alım taahhüdü, tekrar satım taahhüdü işlemleri ve bu araçların aracılık hizmetleri,
- Finansal türev ürünleri alım satımı ve bunların aracılık hizmetleri,
- Leasing, Faktöring ve Forfaiting işlemleri,
- Temettü kuponları, tahvil faizi ödemeleri veya müşteri adına tahsili,
- Kredi kartları, banka kartları, seyahat çekleri gibi ödeme araçları sunulması ve bunlarla ilgili faaliyetlerin yürütülmesi,
- Kıymetli maden ve taşlar alımı, satımı,
- Saklama hizmetleri, garanti ve teminat işlemleri,
- Sigortalama ve emeklilik hizmetleri aracılık hizmetleri,
- Yatırım danışmanlığı hizmetleri,

- Portföy işletmeciliği ve yönetimi, bilgi işlem ve istihbarat hizmetleri.

Teknolojinin hızlı gelişimine paralel olarak bankalar da hizmet ve ürün çeşitliliğini arttırmaktadır, aynı zamanda hizmet veya ürünün sunulmuş şekli de değişmektedir. İnternet, telefon bankacılığı, akıllı kartlar, ATM'ler ve her gün yenilenen servis ağlarıyla, bankacılık hizmetlerinin geçirdiği etkileyici gelişim ortadadır. Günümüzde gelişmiş servis ağıyla bankacılık hizmetlerine kolay erişim imkânı sunan bankalar; müşterilerine sağladığı rahatlık, kolaylıkla daha fazla müşteriye, dolayısıyla daha fazla sermayeyi hedeflemektedirler. Bankalar daha fazla gelir beklentisiyle topladıkları sermayeleri sınır ötesi ülkelere transfer ederek, sermaye dolaşım hızının artmasına katkıda bulunmaktadır.

Bankalar, aktif büyüklükleri ve faaliyet gösteren kuruluş sayıları açısından diğer finansal kuruluşlara göre, ülkemiz ve çoğu ülkenin finans sektöründe, öncelikli bir yere sahiptir. Ülkemizde sermaye piyasalarının yeterince gelişmemiş olması nedeniyle, bankaların finansal sektördeki payı daha fazladır. 2008-2012 yılları arasında Türkiye'de finansal sektörün aktif büyüklük yapısı Grafik 1'de yer almaktadır.

Grafik 1. Türkiye'de Finansal Sektörün Aktif Büyüklüğü (2012)

Kaynak: BDDK, 2013, "Finansal Piyasalar Raporu Aralık 2012", Basım Tarihi: 29.03.2013, Sayı:28, http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Raporlar/Finansal_Piyasalar_Raporlari/Finansal_Piyasalar_Raporlari.aspx (Erişim Tarihi: 13.05.2014), s.24.

1.1.2. Çokuluslu ve Uluslararası Bankacılık

Literatürde çokuluslu (multinational) ve uluslararası (international) bankacılık sıklıkla birbirleri yerine kullanılan terimlerdir. Bu terimler arasında belirgin bir ayırım

yoktur ancak uluslararası bankacılığın daha esnek bir terim olduğu ileri sürülmektedir. Bu yaklaşıma göre çokuluslu bankacılık; birden çok ülkede bağlı ortaklık veya şubeye sahip olmak veya bunları kontrol etmek olarak tanımlanır, çokuluslu bankacılıkta doğrudan yabancı yatırım niteliği aranır. Uluslararası bankacılık ise ülkede yerleşik olmayan ve/veya yerleşik kişi, kurum, kuruluşlarla; yabancı para cinsinden mübadeleye girmek ve ülkede yerleşik olmayanlarla ulusal para biriminde geleneksel dış ticaret finansmanı yapmak olarak tanımlanmaktadır. Uluslararası bankacılık faaliyetleri çokuluslu bankalar tarafından da yapılabilecek olmasına rağmen bunun uygulanmaması nedeniyle böyle bir ayrıştırmanın yapılabileceği ifade edilmektedir (Yayla vd., 2005, s.2).

Bankalar; temsilcilik büroları, şubeler, acenteler, muhabir bankacılık, bağlı ve yan kuruluş, konsorsiyumlar/ortak girişimler, kıyı bankacılığı ve banka satın alma yöntemleriyle uluslararası piyasalara girerler. Türkiye’de yabancı bankaların şube veya temsilcilik faaliyetleri Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından belirlenmektedir.

1.1.3. Birleşme ve Satın Alma Terimleri

Birleşme ve satın alma (Mergers and Acquisitions-M&As) terimleri genellikle karıştırılmakta veya birbirlerinin yerine kullanılmaktadırlar. Aradaki farkı anlatmak amacıyla aşağıda yer alan tanımlamaların yapılmasına gerek duyulmuştur.

Birleşme (Mergers): Bir veya birden fazla şirketin yeni bir şirket oluşturması işlemidir. Kontrol gücünü elinde bulunduran işletme, değişmiş olsa da kimliğini korurken, diğer firma veya firmalar kimliklerini kaybeder. Birleşmeden sonra tek bir işletme ortaya çıkar. Birleşme faaliyetinde güçlü olan, kimliğini kaybetmeyen taraf “öneri veren işletme” (merging firm), diğer taraf “hedef işletme” (target firm) olarak tanımlanmaktadır (Kargın, 2007, s.37).

Satın Almalar/Devralmalar (Acquisitions): Bir işletmenin diğer işletmenin hisselerinin çoğunluğuna sahip olmasıdır. Bu işlem sonucunda her iki işletmenin de varlıkları devam eder. Satın alma faaliyetinde satın almayı gerçekleştiren taraf “satın alan/öneri veren işletme” (acquirer/acquiring firm), diğer taraf ise “hedef/satın

alınan/devralınan işletme” (acquired/target firm) olarak tanımlanmaktadır (Kargın, 2007, s.2, 41).

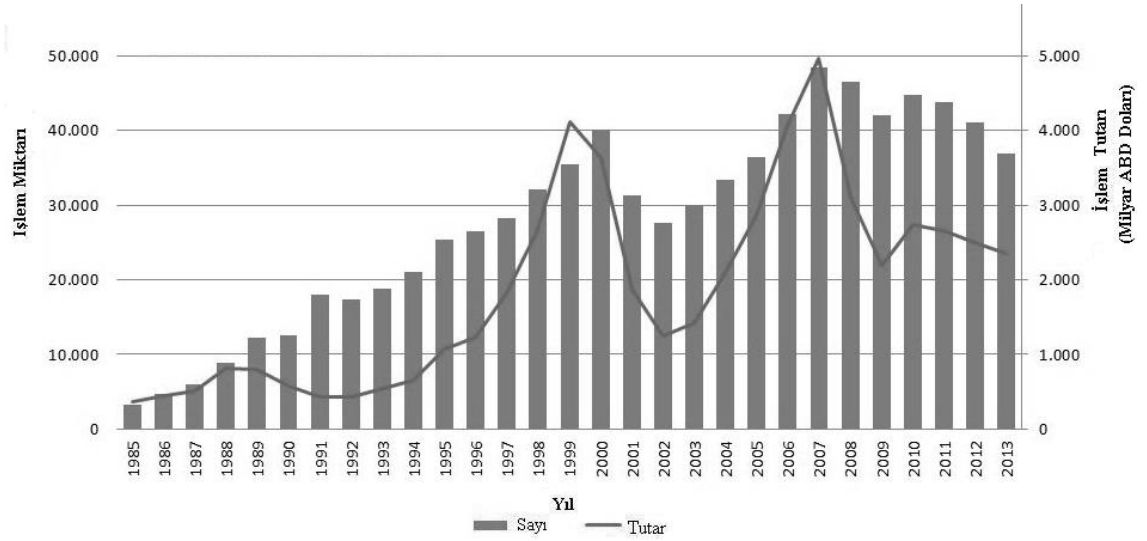
BDDK'nın 01.11.2006 tarihli “Bankaların Birleşme, Devir, Bölünme ve Hisse Değişimi Hakkında Yönetmelik” m. 4'te birleşme, devir ve hisse değişimi kavramlarının tanımlamalarına yer verilmiştir. Buna göre:

- *Birleşme: Bir bankanın, bir veya birden fazla banka ya da finansal kuruluş ile tüzel kişilikleri sona ermek suretiyle tüm hak ve alacakları ile mevduat veya katılım fonları dâhil tüm borç ve yükümlülüklerinin yeni kurulacak bir bankaya devrini,*
- *Bölünme: Bir bankanın tüzel kişiliği sona ermek kaydıyla tüm malvarlığının bölümlere ayrılmak suretiyle birden fazla banka, finansal kuruluş veya diğer anonim şirketlere devredilmesi şeklindeki tam bölünmeyi veya bir bankanın malvarlığının bir veya birden fazla bölümünün bankanın infisah etmesine neden olmayacak şekilde banka, finansal kuruluş veya diğer anonim şirketlere devredilmesi şeklindeki kısmi bölünmeyi,*
- *Devir: Bir bankanın tüzel kişiliği sona ermek kaydıyla bütün aktif ve pasifi ile birlikte diğer hak ve yükümlülüklerini diğer bir bankaya devretmesini veya diğer bir veya birden fazla bankayı bütün aktif ve pasifi ve diğer hak ve yükümlülükleri ile birlikte devralmasını,*
- *Hisse değişimi: Bir bankanın diğer bir banka ya da finansal kuruluşun hisselerini, söz konusu banka veya finansal kuruluşu kontrol edecek şekilde devralması ve karşılığında söz konusu banka veya finansal kuruluşun ortaklarına kendi sermayesini temsil eden hisse verilmesini,*

ifade ettiği belirtilmiştir.

Satın alma ve birleşmelerin büyüklükleri hakkında bilgi verilmesi amacıyla, 1985-2012 yılları arasında gerçekleşen dünya geneli ilan edilen birleşme ve satın almalar Grafik 2'de yer almaktadır.

Grafik 2. Dünya Geneli, İlan Edilen Birleşme ve Satın Almaların Tutarı (Milyar ABD Doları) ve İşlem Miktarı (1985-2012)

Kaynak: Institute of Mergers, Acquisitions and Alliances, 2014, <http://www.imaa-institute.org/statistics-mergers-acquisitions.html> (Erişim Tarihi:27.05.2014).

Destekleyici bilgi olarak dünya genelinde gerçekleşen en büyük 10 birleşme ve satın almaya Tablo 1’de yer verilmiştir.

Tablo 1. Dünya Geneli 01.01.1985-19.01.2012 Tarihleri Arası En Büyük Birleşme ve Satın Alma Anlaşmaları

Sıra	Yıl	Satın Alan Firma	Hedef Firma	Transfer Tutarı	
				Milyar ABD Doları	Milyar EURO
1	1999	Vodafone AirTouch Public Limited Şirketi	Mannesmann AG	202,8	204,8
2	2000	America Online A.Ş.	Time Warner	164,7	160,7
3	2007	Hisedarlar	Philip Morris A.Ş.	107,6	68,1
4	2007	RFS Holding	ABN-AMRO Holding	98,2	71,3
5	1999	Pfizer A.Ş.	Warner-Lambert Şirketi	89,2	84,9
6	1998	Exxon Şirketi	Mobil Şirketi	78,9	68,4
7	2000	Glaxo Wellcome Public Limited Şirketi	SmithKline Beecham Public Limited Şirketi	76,0	74,9
8	2004	Royal Dutch Petrol Şirketi	Shell Taşıma & Alım Satım Şirketi	74,6	58,5
9	2006	AT&T A.Ş.	BellSouth Şirketi	72,7	60,2
10	1998	Travelers Group A.Ş.	Citicorp	72,6	67,2

Kaynak: Institute of Mergers, Acquisitions and Alliances, 2014, <http://www.imaa-institute.org/statistics-mergers-acquisitions.html> (Erişim Tarihi:27.05.2014).

1.1.4. Birleşme ve Satın Alma Türleri

Birleşmeler ve satın almalar yapısal olarak ele alındığında, genel olarak üç türde toplanabilir. Bunlar yatay, dikey, çok yönlü birleşme ve satın almalarıdır.

Yatay Birleşmeler ve Satın Almalar (Horizontal M&As): Benzer faaliyetlerde bulunan ve/veya rakip ürünler üreten işletmeler arasında gerçekleşen birleşme veya satın alma işlemidir. Örneğin bir ticari bankanın diğer bir ticari bankayı satın alması.

Dikey Birleşmeler ve Satın Almalar (Vertical M&As): Birbirleriyle ilişkilendirilebilen ürünler üreten veya faaliyetler sunan işletmeler arasında gerçekleşen birleşme veya satın alma işlemidir. Örneğin bankanın sigorta şirketini satın alması.

Çok Yönlü Birleşme ve Satın Almalar (Conglomerate M&As): Birbirleriyle ilişkilendirilemeyen, farklı ürünler üreten, farklı faaliyetlerde bulunan işletmeler arasında gerçekleşen birleşme veya satın alma faaliyetidir. Örneğin bir bankanın kargo şirketini satın alması.

Faaliyetin gerçekleştiği coğrafi yapıya göre birleşme ve satın almalar, yerel ve sınır ötesi olarak sınıflandırılabilir:

Yerel Birleşme ve Satın Almalar (Domestic M&As): Aynı bölgede faaliyet gösteren işletmeler arasında gerçekleşen birleşme ve satın almalarıdır.

Sınır Ötesi Birleşme ve Satın Almalar (Cross Border M&As): Farklı coğrafi bölgelerde gerçekleşen birleşme ve satın alma faaliyetleri için kullanılmaktadır. Farklı bölgeyle genellikle ülke dışı sınır belirtilmektedir.

Sınır ötesi birleşme ve satın almaların içinde finans sektöründe gerçekleşen birleşme ve satın almalar büyük bir paya sahiptir. Dünyada genel sınır ötesi birleşme ve satın alma tutarı 2013 yılında 348.755 milyon USD'dir ve dünyada finans sektöründe gerçekleşen sınır ötesi birleşme ve satın alma net alım tutarı 2013 yılında 155.996 milyon USD'dir (UNCTAD, 2014b, Erişim Tarihi: 21.07.2014).

Banka birleşmeleri yerel ve sınır ötesi birleşmeler olarak gruplandırabileceği gibi, birleşme sonrasında yönetim hakkının devredilme oranına göre, çoğunluk edinme (majority acquisition), tam birleşme (full merger), banka satın alma (takeover) olarak, üç grupta toplamak mümkündür. Çoğunluk edinmede bankalardan biri karar verme

yetkisini elinde tutacak çoğunluğa sahiptir ancak iki banka da kendi personelleri, kendi şube ağları ve yönetim ekipleriyle bağımsız yasal birimlerdir (Palombo, 1997, s.1).

Literatürde ele geçirme teriminin de kullanıldığı görülmektedir. Ele geçirmeler işletmenin kontrolünün başka bir grup hissedar tarafından devralınması olarak açıklanabilir. Ele geçirmelerde 2 yöntemden bahsedilebilir. Birincisi dostça ele geçirmeler (friendly takeovers), ikincisi düşmanca ele geçirmelerdir (hostile takeovers). Düşmanca satın almalarda hedef şirketin isteği dışında el değiştirme işlemi gerçekleştirilmektedir (Kargın, 2007, s.36). Dostça satın almalarda ele geçiren taraf “white knight” (beyaz şövalye), düşmanca satın almalarda ele geçiren taraf “black knight” (kara şövalye) olarak adlandırılmaktadır. Zorla ele geçirmelere engel olmak amacıyla şirket sözleşmelerine bazı engelleyici maddeler konmaktadır, bunlar “shark-repellent” (köpekbahçını defetmek) olarak adlandırılır. Örneğin satın alan tarafın %15’ten fazla hisseye sahip olması halinde, şirkette var olan ortaklara şirketin hisselerini yarı fiyattan satın alma hakkı verilebilir. Diğer bir savunma tekniği ise teklif veren firma büyük miktarda hisse sahibi olduğunda, mevcut hisseleri çekici bir fiyattan geri satın almaktır, bu ise “poison pills” (zehirli haplar) taktiği olarak adlandırılmaktadır (Brealey vd., 2001, s.584, 618).

1.2. TARİHSEL GELİŞİM

Sınır ötesi banka birleşmelerini ve satın almalarını daha iyi anlayabilmek için bankacılığın geçirdiği aşamaların irdelenmesine gerek duyulmuştur. Bu bağlamda bankacılığın tarihçesine ve uluslararası bankacılığın gelişimine aşağıda yer verilmiştir.

1.2.1. Dünyada Bankacılığın Tarihsel Gelişimi

Bankacılığın gelişimi para kavramı ile yakından ilgilidir, tarihsel gelişim süreçlerinde birbirlerini etkilemişlerdir. Zaman içinde ticaretin gelişmesi ve paranın ticari hayatta kullanılmaya başlanması, parayla ilgili kurumların oluşumunu zorunlu kılmıştır.

İlk bankacılık hizmetlerinin Mezopotamya’da Sümer ve Babil medeniyetlerinde başladığı sanılmaktadır. Sümerlerin M.Ö. 3500 yılında kurduğu banka olarak

nitelenebilecek kuruluşa “Maket” adı verilmekteydi. Maketlere ilk borç verenler Maketin rahipleriydi. Maketler harman zamanları ödenmek üzere çiftçilere ilk zamanlar aynı, sonraları parasal krediler vermişlerdir. Hammurabi Kanunları’nda Maket’lerin ödünç alma ve borcun tahsili işlemleri ve ödünç işlemleri için faiz uygulamaları hakkında bilgiler yer almaktadır (Parasız, 2007, s.17).

Eski Mısır, eski Yunan ve Roma’da banka işlemleriyle uğraşan kurumlar mevcuttu. Eski Yunan’da Maketlerin yanı sıra trapezitai adlı özel bankerler ortaya çıkmıştı. Eski Yunan’da faize sınırlama getirilmeyişi nedeniyle faiz oranları yükselmışti. Faiz yükselişi karşısında, bağımsız siteler ve devletler belli başlı kentlerde devlet bankaları kurmaya başlamışlardı (Parasız, 2007, s.18).

1340’larda Cenova’da çift girişli defter kaydının geliştirilmesi, bankacılıkta mevduat makbuzu, cari hesap takibi, kredi temini, ödemelerin yönetimi gibi daha modern özelliklerin de gelişmesine neden oldu. İtalya’daki bu bankacılık şekli daha sonra Hollanda, İsveç ve İngiltere için yeniliklerin eklendiği bir model oldu (Stevens, 2011, s.3).

1453 yılında İstanbul’un fethi ve bunun sonucunda, 15. yüzyılda yaşanan Rönesans hareketinden sonra, kilise hukuk kuralları yerini Roma Hukuk Kuralları’na bırakmıştır. Rönesans hareketi, değişen hukuk kuralları, yeni kıtaların keşfi, ticaretin genişlemesi ve ticaretin sınır ötesi bölgelere taşınmasının etkisiyle, Hıristiyanlık âleminde faize bakış açısı değişmiştir ve faiz kabul görmeye başlamıştır. Bu gelişmeler, bankacılık sektörünün hızla gelişmesine ve kurumsallaşmasına neden olmuştur (Parasız, 2007, s.18).

17. yüzyılda kamusal ve özel hizmet sunan üç önemli banka oluşumu gözlemlenmektedir. Bunlar; Hollanda’da Amsterdam Bankası (Wisselbank), İsveç’te Riksbank ve İngiltere Bankası’dır (Ferguson, 2008, s.48-49; Stevens, 2011, s.3).

1609 yılında kurulan ilk modern banka olan “Amsterdam Bankası” (Wisselbank), para çeşitliliğine son vermek amacıyla sabit nitelikte ve değerinde banka “florin” hesap parasını oluşturmuştur (Parasız, 2007, s.18; Ferguson, 2008, s.48). Aynı şekilde Hamburg Bankası da banka “Mark”ını oluşturmuştur. 1637’de Venedik Bankası kurulmuştur. Venedik Bankası banka çek, banknot kullanımını başlatmıştır (Parasız, 2007, s.18).

1656'da Stocholm'de kurulan İsveç Riksbank, Merkez Bankası olarak tanımlanan en eski kurumdur. Riksbank, Amsterdam bankasıyla benzer faaliyetlerde bulunmasının yanı sıra, kredi vermekte ve ticari ödemeleri gerçekleştirmekteydi (Ferguson, 2008, s.49; Stevens, 2011, s.3). 1668'de Riksbank Merkez Bankası nitelikleri ile piyasaya para çıkarmıştır (Önder, 2005, s.10).

1694 yılında İngiltere'nin Fransa ile uzun yıllar süren savaşı nedeniyle oluşan para sıkıntısını gidermek, savaşı finanse etmek amacıyla İngiltere Bankası kuruldu (Parasız, 2007, s.18-19; Ferguson, 2008, s.49). İngiltere Bankası, devletin bankası olması, banknot ihraç tekeli elinde bulundurması (Ferguson, 2008, s.49), likiditenin son mercii olması nedeniyle gerçek anlamda ilk Merkez Bankası olarak tanımlanmaktadır (Önder, 2005, s.10). İngiltere Bankası İngiltere'de uzun yıllar boyunca, anonim mülkiyet esasına göre faaliyet göstermesine izni verilen tek bankadır ve bu yönetim şekliyle, sermaye piyasalarının gelişimine yardımcı olmuştur (Ferguson, 2008, s.49; Stevens, 2011, s.3). 1800 yılında Fransa'da Banque de France, 1875 yılında Almanya'da Reichsbank, 1882 yılında Japonya Bankası, 1907 yılında İsviçre Merkez Bankası kurulmuştur (Ferguson, 2008, s.57).

ABD'de 1791 yılında kurulan Bank of United State'e bazı merkez bankası fonksiyonları yüklenmiştir. ABD'de 1864-1913 yılları arası bankacılık sisteminin gelişmesi ve yaşanan banka krizleri nedeniyle 1913 yılında çıkarılan Kanun ile ABD'yi 12 bölgeye ayıran "Federal Reserv System" kurulmuştur. Bu sisteme göre önceleri ABD genelinde Merkez Bankası faaliyetleri bölgesel bankacılık uygulamaları yapılırken 1917 yılından sonra ulusal bankaların denetimi ABD Ulusal Bankalar Denetim Kurumu'na (OCC), FED üyesi eyalet bankalarının denetimi ise Federal Reserve Bankasına (FED) bırakılmıştır (Tiryaki, 2012, s.70-71; Spong, 2000, s.16, 20, 21).

19. yüzyılda sömürgeleşme hareketleri ile ticaret önemli ölçüde gelişmiş ve buna paralel olarak bankacılık sektöründe uzmanlaşma, iş bölümü ve birleşme eğilimleri görülmüştür. 20. yüzyılda ise kapitalist sistemlerin ve sosyalist ekonomilerin etkisiyle, özellikle II. Dünya Savaşı'ndan sonra, az gelişmiş ülkeler finansal açıdan kalkınmak amacıyla, devlet eliyle "Kalkınma Bankacılıkları" kurmuşlardır. Ayrıca bu dönemde sermayeleri devletlere ait olan uluslararası nitelikli para ve kredi kurumları (Dünya Bankası, Avrupa Yatırım Bankası, Uluslararası Para Fonu vb.) ortaya çıkmıştır (Başar ve Coşkun, 2006, s.22-23).

1.2.2. Türk Bankacılığının Tarihsel Gelişimi

Türk bankacılığının bugünkü durumunu anlayabilmek için tarihsel süreci hakkında bilgi sahibi olmak gerekmektedir. Türk bankacılığını Osmanlı İmparatorluğu dönemi ve Cumhuriyet dönemi olarak ikiye ayırmak mümkündür.

1.2.2.1. Osmanlı Devleti'nde Bankacılık

Tanzimat dönemine kadar ülkemizde kayda değer bankacılık hareketleri görülmemiştir. Osmanlı döneminde bankacılığın gelişmemesinin önemli nedenleri arasında; Türklerin ticaret, sarraflık, faizcilik gibi meslekleri tercih etmemelerini, bu meslekleri Türk ve Müslüman olmayanlara bırakmalarını, Osmanlı ekonomisinin sanayi devrimine ayak uyduramamasını, o dönemde Osmanlı sanayi ve ticaret hayatında yaşanan duraklamayı sayabiliriz. Bununla beraber, Osmanlı'da bankacılık işlemleri kısmen de olsa, sarraf ve galata bankerleri adı verilen bazı kişiler tarafından yürütülmekteydi (Parasız, 2007, s.19; Akgüç, 1987, s.8).

19. yüzyılın başlarında Osmanlı İmparatorluğu siyasi, askeri ve ekonomik bir çöküntü içindedir. Osmanlı İmparatorluğu'nun ıslahat ve reformlarla batıyı yakalama çabaları başarıya ulaşmamış ve dağılma dönemi hızla devam etmiştir. 1839 yılında kabul edilen Tanzimat Fermanı ile Osmanlı para sisteminde köklü değişikliklere gidilmiştir. Tanzimat, batılılaşma hareketinin resmi bir göstergesidir. Bu yeni dönemle, devlet para politikalarını dini ilkelere daha bağımsız belirlemeye başlamıştır. Avrupalı ülkelere benzer şekilde para, bankacılık, faiz konularında daha serbest davranmaya başlamıştır. Nitekim Osmanlı İmparatorluğu tarihinde, bankalar 1840'lı yılların sonrasında kurulmaya ve gelişmeye başlamıştır (Erdem, 2006, s.18-19).

Osmanlı Devleti'nde bankacılığın doğuşu batı ülkelerinden tamamen farklı olarak borç para gereksinimi nedeniyle gerçekleşmiştir. Batı ülkelerinde ise sanayi devrimi ve sömürgecilik sonucu oluşan servet birikiminin sektöre kredi olarak aktarılması bankacılığın gelişmesini sağlamıştır. Akgüç (1987)'e göre; Osmanlı döneminde bankacılıktaki gelişmeler üç kademeli olarak gruplanabilir; borçlanma bankacılığı, yabancı sermayeyi destekleyen bankacılık, ulusal bankacılık. Osmanlı Devleti'nin çıkardığı kâğıt paranın değerini istikrarda tutma işini, J.Alleen ve Th.

Baltazzi adlı iki Galata bankerine ihale etmesi ve Bank-ı Dersaadet-İstanbul Bankası'nın kurulması "Borçlanma bankacılığı", 1880'ler sonrası Düyun-u Umumiye İdaresi ile başlayan dönem "Yabancı sermayeyi destekleyen bankacılık", 1860'lı yıllarda kurulan Menafi Sandıkları ve Ziraat Bankası'ndan sonraki dönem ise "Ulusal bankacılık" dönemi olarak adlandırılmıştır (Akgüç, 1987, s.9).

1847 yılında, Osmanlı parasının değerinde istikrar sağlamak amacıyla, Osmanlı Hükümeti'nin emri ve Galata Bankerleri'nin teşvikiyle, Bank-ı Dersaadet (İstanbul Bankası-Banque De Constantiople) adıyla ilk banka kurulmuştur. Bu banka Osmanlı İmparatorluğu'nun dış ödemelerini düzenleme işlemini üstlenmiştir (Başar ve Coşkun, 2006, s.23; TCMB, 2014b). 1852 yılında, Fransız devrim hareketlerinin etkisiyle Osmanlı Devleti'nin dış ticaret hacminin daralmasıyla oluşan ekonomik sıkıntılar nedeniyle İstanbul Bankası kendini feshetmiştir (Başar ve Coşkun, 2002, s.23).

Kırım Savaşı sonrası, 1856-1875 yılları arasında, Osmanlı Devleti'ne borç vermek ya da borç bulmak, karşılığında faiz geliri elde etmek amacıyla yabancı sermayeli 11 banka kurulmuştur. Bu bankalardan en önemlisi Osmanlı Bankası'dır. Bu bankaların bir kısmı Osmanlı Bankası'na katılmıştır, bir kısmı ise 1876 Osmanlı-Rus Savaşı sonrası faaliyetlerine son vermişlerdir (Akgüç, 1987, s.7-9).

1856 yılında İngiltere Kralı'nın fermanıyla, merkezi Londra'da, işmerkezi İstanbul'da olmak üzere İngiliz sermayesi ile Bank-ı Osmaniye (Ottoman Bank-Osmanlı Bankası) adıyla kurulmuştur. Bu banka 1863'te Bank-ı Osmanii Şahane'ye (Osmanlı Bankası) katılmıştır (Akgüç, 2007, s.7). 1863'de Fransız sermayesi, 1875'de Avusturya sermayesi bankaya ortak edilmiştir (Keskin vd., 2008, s.1). Kurulma nedenlerinden bazıları Osmanlı Hükümeti ve Avrupa ülkeleri arasındaki finansal aracılık hizmetlerini yürütmek, Londra ve Paris gibi mali piyasalardan borç bulmasını sağlamaktır. 1863 yılı anlaşması ile bankaya 30 yıl süreli merkez veya devlet bankasına özgü bazı yetki ve imtiyazlar tanınmıştır. Bu imtiyazlardan bazıları; banknot çıkarma tekeli ve bankaya Hazine işlemlerinden dolayı komisyon verilmesi, hazine bonolarını iskonto edebilme ve devlet iç ve dış borçlarının faiz ve anapara ödemelerinin tamamını yapma yetkilerinin verilmesidir ve banka vergi, resim ve harçlardan muaf tutulmuştur. Osmanlı Devleti'nin ödemelerini düzenli yapamaması ve borcunun sürekli artması nedeniyle, 1875 yılında bankayla yeni bir sözleşme yapılmıştır ve verilen imtiyazların süresi ve kapsamı genişletilmiştir. Osmanlı Bankası Lozan Konferansı'nda "İmtiyazlı

Şirketler” sorunu içinde ele alınmış, bankanın sözleşmesinin uzatılması istenmiştir (Akgüç, 2007, s.7-8).

1875 yılında Osmanlı Devleti’nin borçlarını ödeyememesi nedeniyle, 1881 yılında Düyun-u Umumiye kurulmuştur. Uluslararası bir kuruluş olan Düyun-u Umumiye’ye, borcun bir miktar indirilmesi karşılığında, Osmanlı Devleti’nin gelir kaynakları denetimi ve borç yönetimi devredilmiştir. Bu gelişme neticesinde Avrupalı sermayedarlara bir güven ortamı sağlanmış, 1881’den sonra İmparatorluk’ta birçok yabancı banka kurulmuştur. 1875-1922 yılları arası yabancı sermaye ile 7 banka kurulmuş, saptanabildiği kadarıyla 18 yabancı banka şube açmıştır. Bu bankaların Hazine’ye borç vermelerinin yanı sıra kendi ülkelerinin çıkarlarına hizmet ettikleri gözlemlenmiştir. Bu doğrultuda yabancı firma ve işadamlarını finanse etmiş, kendi çıkarları doğrultusunda ulaşım ve madencilik sektöründe yatırımlara girişmişler ve bu alanlarda yatırım yapacak yabancı sermayeyi desteklemişlerdir (Akgüç, 1987, s.10).

Osmanlı Devleti döneminde yabancı bankaların sektöre hâkim olmasının kredi sağlama, dış ticaretin finansmanına yardımcı olma gibi yararları olduğu gibi hayati dezavantajları olmuştur. Örneğin; Balkan Savaşı’nda ve I. Dünya Savaşı’nda İngiltere ve Fransa Hükümetleri Osmanlı Bankası’nın, Osmanlı Hükümeti’ne mali yardımda bulunmasını önlemişlerdir (Zarakolu, 1982, s.53). Banka yetkisi olmasına rağmen 1915 yılından sonra (1. Dünya Savaşı sonrası) tedavüle para çıkarmamıştır. Savaş sırasında banknot çıkarma imtiyazından vazgeçtiğini, isterse Osmanlı Devleti’nin banknot çıkarabileceğini bildirmiştir. Osmanlı Devleti ise Kaime’nin* başarısızlığı nedeniyle güvence arayışıyla, 1915-1918 yılları arasında bir kısmı Almanya’dan sağlanan altınlar, bir kısmı da Alman Hazine Tahvilleri karşılığı olmak üzere Düyun-u Umumiye’ye başvurarak bu kurum taahhüdüyle banknot çıkarmıştır (Köksal, 1989, s.9-10).

“Osmanlı Bankası, borçlu bir ülkede yabancı bir bankanın, dış denetim mekanizmasının ne denli güçlü bir aracı haline geldiğinin tipik bir örneğini oluşturmaktadır.” (Akgüç, 2007, s.8).

Osmanlı döneminde ulusal bankacılık, 1863 yılında Niş Valisi Mithat Paşa önderliğinde kurulan Memleket Sandıkları ile başlamıştır. Sandıkların işleyişinde oluşan bozulmalar nedeniyle, bu sandıklar daha sonra Menafi Sandıkları adı altında yeniden toplanmıştır, işleyiş ve idare yeniden düzenlenmiş, sandıklar merkezce denetlenmeye

*Kaime: Abdülmecit tarafından 1840 yılında “Kaime-ı Nakdiye-ı Mutebere ” adıyla çıkarılan ilk Osmanlı banknotudur (TCMB, 2014c).

başlanmıştır. 1888 yılında Menafi Sandıkları'nın işleyişini üstlenmesi amacıyla ilk modern finans kuruluşu Ziraat Bankası kurulmuştur, Menafi Sandıkları bu bankanın şubelerine dönüştürülmüştür, sandıklardaki hisseler bankaya devredilmiştir (Ziraat Bankası, 2014).

1908 yılında, II. Meşrutiyet'in ilanından sonra; milliyetçilik hareketlerinin etkisi, İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin desteğiyle bir dizi yerel kredi kurumları ve kooperatifler kurulmuştur. Bu harekete milli bankacılık adı verilmiştir (Toprak, 2014). 1908-1923 yılları arasında (II. Meşrutiyet ve Cumhuriyet'in kuruluşu arasındaki dönem), 11'i İstanbul'da, 13'ü Anadolu'da olmak üzere toplam 24 yerli banka kurulmuştur. Siyasal iktidarın izlediği ulusal ekonomi politikasının oluşturduğu elverişli ortamda kurulan bu ulusal sermayeli bankaların çoğu uzun ömürlü olmamıştır, güçlü yabancı bankalarla rekabet edememişlerdir (Akgüç, 1987, s.13-14). Bu bankaların kurulmalarındaki temel amaç ülke içi biriken sermayeyi yabancı ve azınlık bankaların elinden alarak ulusal ticareti geliştirmeye katkıda bulunmaktır. Ulusal bankalar ticari, esnaf, tarımsal, emlak ve tüketim kredilerine öncelik vermişlerdir (Artun, 1989, s.39). Bu dönemde yeni yerli bankaların kurulmasının yanı sıra, Osmanlı Bankası'nı tasfiye etmeye yönelik çalışmalar başlatılmıştır. 1917 yılından sonra, ulusal bir Merkez Bankası faaliyete geçirme çabasıyla Osmanlı İtibar-ı Milli Bankası kurulmuştur. Ancak Osmanlılar'ın I. Dünya Savaşı'ndan yenik ayrılmasıyla, bu plan amacına ulaşamamıştır. İtibar-ı Milli Bankası 1927 yılında Türkiye İş Bankası ile birleştirilmiştir (TCMB, 2014a; Toprak, 2014).

1.2.2.2. Cumhuriyet Döneminde Bankacılık

Osmanlı İmparatorluğu döneminde kurulan veya Osmanlı'da şube açan 38 yabancı sermayeli bankadan yalnız 13'ü ile 22 ulusal sermayeli banka Cumhuriyet dönemine geçebilmiştir. Kredi piyasasına yabancı banka egemenliği hâkimdir. 1923 yılında toplam mevduatların yaklaşık %50'si yabancı bankalarda toplanmıştı. Yabancı sermayenin ulaştırma, sanayi, ticaret alanında katkılarının yanı sıra Türkiye'yi ekonomik ve siyasal açıdan zarara soktuğu yaygın bir kanıdır (Akgüç, 1987, s.15-16). Cumhuriyet döneminde bankacılık 1980 öncesi ve sonrası olarak iki dönemde ele alınacaktır.

1.2.2.2.1. 1980 Yılı Öncesi Türkiye’de Bankacılık

1923 yılında yapılan İzmir İktisat Kongresi’nde, yabancı sermayeye karşı olunmadığı ama yabancı sermayenin Kanunlar’la kontrol altında tutulmasının gerekliliği Mustafa Kemal Atatürk tarafından vurgulanmıştır (Sabır, 2006, s.11). Kongrede ekonomik gelişme için ulusal bankacılığın kurulması ve geliştirilmesinin gerekliliğinden ve özel kesimin olanaklarının sınırlı olması nedeniyle ulusal bankacılığın gelişimi için devlet desteğinin gerekli olduğundan bahsedilmiştir (Akgüç, 1987, s.16-18). Kongrede alınan kararlar doğrultusunda 1924 yılında Türkiye Cumhuriyeti’nin ilk özel bankası olan Türkiye İşbankası ve 1925 yılında ilk kalkınma bankası Türkiye Sınâî Maadin Bankası ve ülkenin imarı için 1927’de Emlak ve Eytam Bankası (1946’da Türkiye Emlak Kredi Bankası’na dönüştürülmüştür) kurulmuştur. 1923 yılında ulusal banka sayısı 18 iken, 1930 yılsonu itibariyle 44’e ulaşmıştır. Ulusal bankaların toplam mevduat içindeki payı %50’den %80’e yükselmiştir (Sabır, 2006, s.11-13; Akgüç, 1987, s.20-24). 1923-1932 yılları arası kurulan bankaların çoğunluğu tek şubeli ve yerel bankalardı ve kurulma amaçları özellikle yerel tüccarların kredi ihtiyaçlarını karşılamaktı (Akgüç, 1987, s.26-27).

Kongrede ulusal bir devlet bankası kurulması fikri de ele alınmış ve 1924 yılında Osmanlı Bankası devlet bankasına dönüştürülmeye çalışılmıştır. Ama yetersiz ekonomik ve siyasi koşullar nedeniyle başarı sağlanamamıştır. 1930 yılında Merkez Bankası yetkileri; Osmanlı Bankası’ndan, aynı yıl kurulan T.C. Merkez Bankası’na devredilmiştir (Coşkun vd., 2012, s.6; TCMB, 2014a).

1929 yılında başlayan dünya ekonomik krizinin olumsuz etkileri, dış ticaret açıkları, tarım ürünlerinin fiyatlarının azalışı, çiftçilerin gelirlerinin azalışı, özel kesimde sermaye birikiminin yetersizliği, SSCB ve Almanya’nın uyguladığı sosyalist politikalarından etkilenme gibi nedenlerle; uygulamada olan Türkiye’de özel sektörün özendirilmesi ile sanayileşme stratejisi bırakılıp İktisadi Devletçilik stratejisine geçilmiştir. Devletin sınaî yatırımlarda bulunarak gerçekleştirdiği bu strateji bankacılık sistemini de etkilemiştir. Sanayi planlarının gerçekleştirilmesi için gerekli finansmanı sağlamak amacıyla kamu tarafından özel amaçlı bankalar kurulmuştur (Keskin vd., 2008, s.4; Akgüç, 1987, s.28). Sümerbank (1933), Belediyeler Bankası (1933), Etibank (1935), Halk Sandıkları ve Türkiye Halk Bankası (1938), Denizbank (1938) bu

dönemde kurulan devlet bankalarıdır. Dünya ekonomik buhranının etkileri ve ulusal bankaların rekabeti nedeniyle yerel ve tek şubeli bankaların çoğu kapanmıştır veya ulusal bankaların şubeleri haline gelmişlerdir. 1930 sonrası sıkıntılı dönemde birçok yabancı bankanın da faaliyetlerini durdurduğu gözlemlenmiştir. 1932’de çalışan banka sayısı 60 iken, 1945 yılında banka sayısı 40’a gerilemiştir (Akgüç, 1987, s.27, 29, 38; Coşkun vd., 2012, s.7-8).

1945-1959 yılları arasında iktisadi devletçiliğin yerini özel sektörü destekleme politikası almıştır. II. Dünya Savaşı’nda yaşanan yüksek enflasyon ve spekülasyon ortamında özel kesim güçlenmiştir, özel kesimde sermaye birikimi hızlanmıştır ve iktidara iktisadi liberalizm ilkesini benimseyen Demokrat Parti geçmiştir. Bu dönemde Türkiye’de, milli gelirin ve nüfusun hızla artması, sanayi sektörünün gelişmesi, üretimin artması, şehirlerin büyümesi; ekonomide para ve kredi ihtiyacının artmasına neden olmuştur ve özel bankacılığın önemi artmıştır (Keskin vd., 2008, s.5-6). 1945-1959 yılları arasında birleşmeler dâhil 30 yeni banka kurulmuştur ve banka şube sayıları da hızla artmıştır. Yapı ve Kredi Bankası (1944), Garanti Bankası (1946), Akbank (1948), Pamukbank (1955), Türkiye Sınâî ve Kalkınma Bankası (1950), Türkiye Vakıflar Bankası (1954), Denizcilik Bankası (1952), Türkiye Öğretmenler Bankası (1959) bu dönemde kurulmuştur (Akgüç, 1987, s.36, 41, 45).

1950’li yılların sonlarına doğru Türkiye’de oluşan bunalım ve durgunluğu, 1958 yılında yürürlüğe konulan istikrar programı izlemiş, TL devalüe edilmiştir (USD 2,8’den 9 TL’ye yükselmiştir) (Keskin vd., 2008, s.6-7). 1958 yılı istikrar tedbirleri en çok bankacılık sektörünü etkilemiştir ve 1960-1964 yılları arasında 15 bankanın faaliyetine son verilerek, tasfiye edilmiştir. 1958 yılında bankacılık mesleğinin gelişmesi, bankalar arası dayanışmanın sağlanması ve haksız rekabetin önlenmesi amacıyla Türkiye Bankalar Birliği kurulmuştur (Akgüç, 1987, s.46, 48). Ayrıca 1958 yılında 7129 sayılı Bankalar Yasası yürürlüğe girmiştir. Bu yasayla bankalar, kredi alanında tamamen serbest bırakılmış, kredilerin sektörel ve kişisel dağılımı kontrol edilmemiştir. Yasayı izleyen yıllarda oluşan serbest rekabet sonucu, birçok küçük banka tasfiye olmuştur ve oligopolcü sistem güçlenmiştir (Parasız, 2007, s.22).

Ekonomideki durgunluk, gelir dağılımının bozulması, siyasi huzursuzluklar, 1960 yılı darbesine zemin hazırlamıştır (Gür, 2001). Enflasyonun sürekli artması, ekonomik dengenin kurulamaması sonucunda uygulamadaki liberal ekonomi terk

edilerek, devlet müdahalesinin daha çok görüldüğü karma ekonomiye geçilmiştir. 1963 yılında uygulanmaya başlanılan kalkınma planları doğrultusunda ithal edilen sanayi mallarının ülke içinde üretiminin sağlanmasını amaçlayan “ithal ikameci” strateji uygulanmaya başlanmıştır (Keskin vd., 2008, s.11).

1961-1980 dönemi kalkınma planlarının uygulandığı dönem olması nedeniyle planlı dönem olarak adlandırılmaktadır. Bu dönemde bankacılık sektöründe devlet etkisi fazlalaşmıştır, mevduat kredi faiz oranları, banka komisyon oranları, kredi limitleri devlet tarafından belirlenmiştir. Bankaların temel işlevi kalkınma planlarının gerçekleşmesi için yatırım finansmanının sağlanması olarak belirlenmiştir. Faiz ve döviz riskinin olmadığı ve rekabetin az olduğu ortamda, sınırlı kaynaklar planlar doğrultusunda dağıtılmaya çalışılmıştır. Yeni yerli ve yabancı ticari bankanın açılmasının devlet tarafından engellendiği bu dönemde 5 kalkınma bankası, 2 ticaret bankası toplam 7 banka açılmıştır. Küçük bankalar birleştirilerek ortalama maliyetlerin düşürülmesi amaçlanmıştır. 1960’lı yıllarda çok sayıda küçük bankanın faaliyetine son verilmiştir. Holding bankacılığı, özel sektörü hızlandıracağı düşüncesiyle devlet tarafından desteklenmiştir ve özel bankalar holding bankasına dönüşmüştür. Az sayıda büyük banka oligopolistik bir yapıyla sektöre hâkim olmuştur. Banka şube sayısında hızlı bir artış olmuştur (Keskin vd., 2008, s.12-13; Coşkun vd., 2012, s.12-14). 1960 yılında bankacılıkta yaşanan krizden sonra, tasarruf sahiplerinin haklarını korumak, mevduat sigortası oluşturmak amacıyla Bankalar Tasfiye Fonu kurulmuştur. Bu fon 1983’de TCMB bünyesinde kurulan Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu’na devredilmiştir (TMSF, 2014b; Gür, 2001).

Planlı dönemde yaşanan hızlı kalkınmanın yanı sıra, enflasyonun yükselmesinin engellenememesi, sanayinin dış satıma yönelememesi, 1970’li yıllarda döviz darboğazına neden olmuştur. Döviz darboğazını aşmak için dövize çevrilebilir mevduat uygulaması ve benzeri önlemler alınmıştır. Bu durumda dış borçlar artmıştır, ödemeler dengesi bozulmuştur. 1980’li yılların başında dış piyasalara üretim yapmayı hedefleyen yeni bir sanayileşme stratejisine geçiş yapılmıştır (Keskin vd, 2008, s.14).

1.2.2.2.2. 1980 Yılı Sonrası Türkiye’de Bankacılık

1973’de Bretton Woods anlaşmasının çöküşü, dünya genelinin dalgalı döviz kuruna yönelişi, 1979’de ABD’de FED’in artık faiz oranlarını denetlemeyeceğini ve dalgalanmaya izin vereceğini açıklaması, ikinci petrol şoku ve dünya ticaret hacminin daralması; tüm dünya ülkelerini etkilemiştir. Derinleşen kriz koşulları, kalkınma stratejilerinde değişikliği zorunlu hale getirmiştir. Yeni kalkınma modeli; ekonominin dışa açılması, fiyatların serbest rekabetçi pazarlarda oluşması, birikimin özel sermaye öncülüğünde sağlanması temeline dayandırılmıştır. Ekonominin dışa açılmasına ve serbest piyasa ekonomisine geçiş yapılmıştır (T.C. DPT Müsteşarlığı, 1996, s.4-5).

Türkiye’de dış etmenlerin yanı sıra, ithal ikameci sanayileşme stratejisinin işlerliğini yitirishi ve döviz talebinin artması, Kıbrıs Harekâtı gibi nedenlerle 1970’li yılların ortasında beliren ekonomideki bunalım ağırlaşmıştır. 24.01.1980 tarihinde açıklanan ekonomik istikrar programı yürürlüğe konmuştur (Coşkun vd., 2012, s.14). Bu programın bir uzantısı olarak 01.07.1980 tarihi bankacılık sektörü için önemli bir dönüm noktası olmuştur. Mevduat ve kredi faiz oranları büyük ölçüde serbest bırakılmış, yeni banka girişi kolaylaştırılmış ve Türkiye’de yabancı banka kurulmasına ve şube açılmasına yönelik uygulanan kısıtlamalar kaldırılmış, dışa açılarak rekabetçi bir piyasa oluşturulmaya çalışılmıştır (Akgüç, 1987, s.67-68; Coşkun vd., 2012, s.16). 1980 sonrası Türkiye’de banka ve şube sayılarında önemli artışlar olmuştur. Bu artış, şube açarak Türkiye’de faaliyete geçen yabancı bankalardan kaynaklanmaktadır. 1980’de 44 olan banka sayısı 57’ye yükselmiştir, 6 yıllık bu sürede 13 yabancı banka Türkiye’de şube açmıştır (Akgüç, 1987, s.69).

Para ve sermaye sisteminin etkin bir şekilde kontrol edilemediği bu dönem faiz oranlarının üç, dört kat artmasına, yüksek mevduat faizleriyle tasarrufların bankalara akmasına, tüketimin azalmasına, tüketimin azalmasıyla zor durumda kalan firmaların yüksek faizle borçlanmasına, batık kredilerin artmasına, gelir dağılımının bozulmasına ve sonuç olarak bankaların zor durumda kalmalarına neden olmuştur. 1982-1983 yıllarında banka ve banker bunalımı patlak vermiştir, dört ulusal banka T.C. Ziraat Bankası’na devredilmiş, iki banka tasfiye edilmiştir. 01.01.1983 tarihinde mevduat faizlerinin serbest belirlenmesine son verilmiştir, ancak 1987 yılında mevduat faiz serbestisine geri dönmüştür (Akgüç, 1987, s.67-72). Türkiye’nin 1980-1990 yılları

arasında takip ettiği liberalizasyon ve istikrar çabaları IMF-Dünya Bankası yönlendirmesiyle gerçekleştirilmiştir. IMF'nin; istikrar politikaları uygulamalarını uygun görme esasına dayalı, 1980 yılı anlaşması ile IMF Türkiye'ye kredi sağlamaya devam etmiştir (Alptekin, 2009, s.481-482).

1980 faiz serbestisinin, mevduat sahiplerine pozitif faiz verilmesinin olumsuzlukların yanı sıra; artan rekabet ortamında bankalarda personel ve diğer işletme giderleri düşürülmeye çalışılmış, etkin ve verimli çalışmaya başlanmış, teknolojik altyapı ve otomasyon uygulamaları artmış, bankacılık ürün ve hizmet çeşitliliği artmıştır. Modern bankacılığa geçiş yaşanmıştır (Parasız, 2007, s.23-25). 1980-1990 yılları arasında bankacılıkta gerçekleşen bazı gelişmelere aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 2. Bankacılık Sektöründeki Bazı Gelişmeler (1980-1990)

YIL	GERÇEKLEŞEN OLAYLAR
1980	Vadeli mevduata ve kredilere uygulanan faiz oranı serbest bırakıldı. Bankerler krizi nedeniyle 1983'te bu uygulamaya son verildi. 1987 yılında tekrar faiz serbestisine geri dönüldü, 1988 yılında TCMB taban ve tavan faiz uygulaması çerçevesinde serbestlik getirildi.
1981	Sermaye Piyasası Kanun'u çıkarıldı.
1983	16.12.1983 günü "Özel finans kurumları kurulması" hakkındaki kararname yürürlüğe girdi. Kâr/zarar ortaklığı ile çalışan özel finans kurumlarının Türkiye'de kurulmasına izin verildi.
1985	3182 sayılı Bankalar Kanunu ile uluslararası standartlar denetim ve gözetim sistemi yürürlüğe girdi, tek düzen hesap planına geçildi ve bilançolar dış denetimle kontrol edilmeye başlandı.
1986	İstanbul Menkul Kıymetler Borsası faaliyete geçti, Bankalar Arası Para Piyasası (Interbank) kuruldu. 02.12.2002 tarihinde TCMB; Bankalar Arası Para Piyasası ve Döviz Efektif Piyasaları'nın üstlendiği aracılık işlevine son verdi.
1987	Merkez Bankası açık piyasa işlemlerine* başlandı.
1988	Döviz piyasası kuruldu, yerleşik kişilere döviz tutma ve döviz mevduatı açma izni verildi.
1989	Değişken faizli mevduat hesabı açma imkânı verildi, Kambiyo rejimindeki serbestliği arttıran, Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkındaki 32 Sayılı Karar yürürlüğe girdi. Ekim 1989'da riske dayalı sermaye bulundurma zorunluluğu getirildi.
1990	TL'nin konvertibilitesi ilan edildi, yurtdışında yerleşik kişilere Türkiye'de menkul kıymet yatırımı yapma, yurtdışında yerleşik kişilere Döviz/TL hesabı açma izni verildi, Merkez Bankası öngörülebilirliğin artmasına ve mali piyasadaki belirsizliklerin azaltılmasına yönelik yeni bir para programını uygulamaya başladı. Ekim 1999'da yabancı bankalara kıyı bankacılığı dâhil tüm bankacılık işlemleri yapma izni verildi.

Kaynak: Keskin Ekrem, İnan E. Alpan, Mumcu Melike, Erdönmez Pelin, Kılınç Gonca, Aslı Özaktan, Mehmet Yavuz, Ahmet Kranda, 2008, "50. Yılında TBB ve Türkiye'de Bankacılık Sistemi 1958-2007", TBB, Yayın No:262, Yayın Tarihi:Kasım 2008, <http://www.tbb.org.tr/Dosyalar/Yayinlar/Dokumanlar/tbb50yil.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014), s.14; Coşkun M. Necat, Ardor Hakan Naim, Çermikli A.Hakan, Eruygur H.Ozan, Öztürk Fahriye, Tokatlıoğlu İbrahim, Aykaç Gökhan, Dağlaroğlu Tolga, 2012, "Türkiye'de Bankacılık Sektörü Piyasa Yapısı, Firma Davranışları ve Rekabet Analizi", TBB, Yayın No:280, Yayın Tarihi:Şubat 2012, İstanbul, www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/796/rekabetKitap.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014), s.86; Parasız İlker, 2007, "Modern Bankacılık Teori ve Uygulama", Ezgi Kitabevi, Bursa, s.24; Aksoy Tamer, 1998, "Çağdaş Bankacılıktaki Son Eğilimler ve Türkiye'de Uluslarüstü Bankacılık (Sistemik ve Analitik Bir Yaklaşım)", Sermaye Piyasası Kurulu Yayınları, Yayın No: 109, Yayın Tarihi: Ocak 1998, Ankara , s.275.

* Açık Piyasa İşlemleri: TCMB'nin para politikası hedefleri çerçevesinde para arzının ve likiditenin düzenlenmesi için menkul kıymet alım, satım işlemleri yapmasıdır.

Bu gelişmelere ek olarak, yüksek düzeyde kamu finansman açıkları nedeniyle, 1989 yılından sonra ekonomide “yüksek faiz, yüksek enflasyon” dönemine girilmiştir (Keskin vd., 2008, s.14).

Türkiye 1991, 1994, 1998 yıllarında ekonomik krizlere maruz kalmıştır. 1990’lı yıllarda oluşan finansal krizlerin nedenlerini genel olarak aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür (BDDK, 2009, s.1-2):

- Siyasal ortamdaki belirsizlikler,
- İstikrarsız büyüme performansı,
- Kamu dengesinin bozulması, oluşan açığın iç borç stoğunu arttırması ve kontrol edilemez duruma gelmesi, Merkez Bankası’nın rezervlerinin kullanılması,
- Enflasyonun yüksek ve değişken yapıda seyretmesi,
- Yurt içi reel faizler artarken, nominal faizlerde sürekli değişkenlik, vade uyumsuzluğu,
- Bankaların asli fonksiyonu olan aracılık hizmetlerinden uzaklaşması, bankalara ana fonksiyonları dışında görevler verilerek ekonomik zararlar oluşturulması,
- Risk ve kurumsal yönetim uygulamaları yetersizliği, bankaların piyasa risklerine karşı aşırı duyarlı hale gelmesi,
- Uygulamada çok başlılık (Hazine Müsteşarlığı, TCMB, Sermaye Piyasası Kurumu, Başbakanlık, Sayıştay gibi kurumların denetim sürecinde yer alması),
- Finans sektöründe denetim ve gözetim eksiklikleri, uluslararası standartların uygulanmaması, bankacılık sektöründe kötüye kullanımların ve istismarların fazlaşmasına neden olmuştur.

İç faktörlerin yanı sıra 1991 Körfez Savaşı, 1997 Asya, 1998 Rusya krizleri Türkiye ekonomisini olumsuz yönde etkilemiştir ve Türkiye’de krizlere zemin hazırlamıştır.

1994 yılında yaşanan döviz krizi nedeniyle oluşan kur riski bankacılık sektöründe büyük kayıplara neden olmuştur. 05.04.1994 tarihinde ekonomik istikrar programı yürürlüğe girmiştir ve bu kararların uzantısı olarak, üç bankanın (Marmarabank, Impexbank, TYT Bank) faaliyetlerinin durdurulmasına karar verilmiştir (Parasız, 2007, s.25; Dinçer, 2006, s.90). 5 Nisan Kararları içinde sistematik para çekilişini önlemek amacıyla bütün mevduatlara devlet güvencesinin getirilmesi bankacılıkta haksız rekabete ve ahlâki çöküntüye neden olmuştur. 2004 yılında sınırsız

güvence kaldırılarak devlet güvencesi 50.000 TL'ye düşürülmüştür (Dinçer, 2006, s.90).

1994-1999 yılları arasında bankacılıkta krizin etkilerini azaltmaya yönelik bazı yüzeysel düzenlemeler yapılmasına rağmen, sektörün asli yapısal sorunları çözümlenememiştir. 1997 Asya ve 1998 Rusya krizleri ve 1999 yılında yaşanan depremin etkisiyle, Türkiye kendisini yeni bir ekonomik krizin içinde bulmuştur (Parasız, 2007, s.25). 1998-1999 yıllarında yedi banka TMSF'ye devredilmiştir (Bkz. Tablo 3). Ayrıca Kıbrıs Kredi Bankası ve Park Yatırım Bankası'nın faaliyetleri iptal edilmiştir (Başar ve Coşkun, 2006, s.37). Haziran 1999'da çıkan 4389 sayılı Bankalar Kanunu ile BDDK ve TMSF'nin kurulmasına karar verilmiştir (Keskin vd., 2008, s.14).

2000 yılında IMF ve Dünya Bankası desteğiyle "Enflasyonla Mücadele Programı" uygulanmaya başlanmıştır. Faiz oranlarının düşürülmesi, tüketim harcamalarının artmasına, ithalatın artmasına ve dolayısıyla dış ticaret açığının yükselmesine sebep olmuştur. Sabit döviz kuru sisteminin devam edeceği ve faizlerin düşeceği beklentisiyle, bankalar uzun vadeli yüksek faizli gözüken kaynaklar yerine yabancı para cinsinden, kısa vadeli kaynaklar toplamaya ve kullanımlarını uzun vadeli, TL cinsinden yapmaya yönelmişlerdir. Bankacılık kesimi likidite, faiz ve kur riskine karşı daha duyarlı hale gelmiştir. Bankacılıkta süregelen yapısal sorunlar da bu sorunlara eklenince, bankalar aktiflerini likide edemez hale gelmiştir. 2000 yılı Kasım ayında likidite krizi patlak vermiştir. Üç bankaya TMSF tarafından el konulmuştur. IMF desteği ve alınan diğer önlemlerle piyasada geçici bir rahatlama sağlanmıştır. Bankaların işlem ve faaliyetlerini düzenleme ve denetleme amacıyla BDDK 31.08.2000 tarihinde faaliyete geçmiştir (Başar ve Coşkun, 2006, s.37-38).

2001 yılında faiz oranları, enflasyon ve kur hedefleri arasındaki uyumsuzluk, kamu borç yönetimi üzerine endişeler ve Hazine borçlanma ihalesi öncesi yaşanan olumsuz gelişmeler; uygulanan programa güveni sarsmış, daha fazla dövize yönelime sebep olmuştur. Merkez Bankası likiditeyi kontrol etmeye çalışmış ama ödemelerin kilitlenmesine engel olamamıştır ve yeni bir kriz yaşanmıştır. 22.02.2001 tarihinde Türk Lirası dalgalanmaya bırakılmıştır (BDDK, 2001, s.6).

Uygulanmaya başlanan dalgalı kur sebebiyle, TL yabancı para karşısında değer kaybetmiş, yüksek açık pozisyonla çalışan bankalarda kambiyo zararları oluşmuştur. Kriz sonrası birçok bankanın TMSF'ye devredilmesi (Bkz. Tablo 3) ve kamu

bankalarının zararlarını açıklaması sistematik riskin varlığını gözler önüne sermiştir (Baykal, 2007, s.36). 2000 yılı sonunda 79 olan banka sayısı krizlerin etkisiyle, 2006 yılı sonunda 46'ya düşmüştür (Bkz. Tablo 6).

Tablo 3. TMSF'ye Devredilen Bankalar ve Çözüm Stratejileri

Banka	Devir Tarihi	Çözüm Stratejileri
Birleştirilen Bankalar		
Egebank A.Ş.	21.12.1999	26.01.2001 tarihli TMSF Yönetim Kurulu kararıyla Sümerbank A.Ş. çatısı altında birleştirilmiştir.
Yurtbank A.Ş.	21.12.1999	
Yaşarbank A.Ş.	21.12.1999	
Bank Kapital T.A.Ş.	27.10.2000	
Ulusal Bank A.Ş.	28.02.2001	18.04.2001 tarihli TMSF Yönetim Kurulu kararıyla Sümerbank A.Ş. çatısı altında birleştirilmiştir.
Sümerbank A.Ş.	21.12.1999	TMSF kararıyla 09.08.2001'de Oyak Grubu'na devredilmiştir. Hisse değişikliği sonucu 07.07.2008 tarihinden itibaren, ünvanı ING Bank A.Ş. olarak değiştirilmiştir.
Interbank A.Ş.	07.01.1999	15.06.2001 TMSF kararıyla Etibank A.Ş. çatısı altında birleştirilmiştir.
Esbank A.Ş.	21.12.1999	
Etibank A.Ş.	27.10.2000	04.04.2002 tarihli Banka Genel Kurulu kararıyla Bayındırbank A.Ş. çatısı altında birleştirilmiştir.
İktisat Bankası T.A.Ş.	15.03.2001	
Kentbank A.Ş.	09.07.2001	
EGS Bank A.Ş.	09.07.2001	
Toprakbank A.Ş.	30.11.2001	BDDK ve TMSF'nin 26.03.2002 tarihli kararıyla Bayındırbank A.Ş. çatısı altında birleştirilmiştir.
Geçiş Bankasına Dönüştürülenler		
Bayındırbank A.Ş. (Birleşik Fon Bankası)	09.07.2001	01.02.2002 tarihinden itibaren geçiş bankasına dönüştürülmüştür.
Doğrudan Satışı Yapılan Bankalar		
Bank Ekspres A.Ş. (Burgan Bank A.Ş.)	12.12.1998	18.10.2001'de hisselerinin Tekfen Holding'e satılmasına karar verilmiştir. Bankanın ünvanı 2008 yılında Eurobank Tekfen A.Ş. olarak değişmiştir. Eurobank Tekfen A.Ş. Kuveyt menşeli Burgan Bank'a 2012 yılında satılmıştır ve 2013'te Burgan Bank A.Ş. olarak ünvanı değişmiştir.
Demirbank T.A.Ş.	06.12.2000	20.01.2001'de TMSF ve HSBC arasında imzalanan anlaşma sonucunda Demirbank hisseleri HSBC'ye satılmıştır. 30.10.2001'de fiili devri gerçekleşmiştir.
Sitebank A.Ş. (Fibabanka A.Ş.)	09.07.2001	21.12.2001 tarihinde TMSF ve Novabank S.A. arasında imzalanan anlaşma sonucu Sitebank A.Ş.'nin çoğunluk hisseleri Novabank'a satılmıştır. Ünvanı 2003'te BankEuropa A.Ş., 2006'da Millennium Bank A.Ş. olarak değişmiştir. Millennium Bank A.Ş.'nin çoğunluk hissesi 2010'da Fiba Grubu iştiraki Credit Europe Bank N.V.'ye satılmıştır. 2011'de bankanın ünvanı Fibabanka A.Ş. olarak değiştirilmiştir.
Tariş Bank A.Ş.	09.07.2001	TMSF ile Denizbank arasındaki hisse değişim sözleşmesiyle 21.10.2002'de Denizbank'la birleşmesine karar verilmiştir. 27.12.2002'de birleşme tamamlanmıştır.
Tasfiye Halindeki Bankalar		
Türk Ticaret Bankası A.Ş. (Türkbank)	06.11.1997	Bankanın 09.08.2002 tarihinde yaptığı olağanüstü genel kurul toplantısında ifisah ve tasfiyesine karar verilmiştir ve 14.08.2002'de tasfiye kararı tescil edilmiştir. İradi tasfiye işlemleri halen devam etmektedir.
Marmara Bankası A.Ş.	20.04.1994	
Türkiye İthalat ve İhracat Bankası A.Ş. (İmpexbank)	23.04.1994	
Kıbrıs Kredi Bankası Ltd.	27.09.2000	
Türkiye Turizm Yatırım ve Dış Tic. Bankası (TYT Bank)	11.04.1994	
T. İmar Bankası T.A.Ş.	03.07.2003	TMSF, tasarruf sahiplerinin yerine geçerek İmar Bankası'nın doğrudan iflasını istemiştir. Mahkeme 08.06.2005 tarihinde iflasına karar vermiştir. İflas işlemleri devam etmektedir.
Kamu Bankasına Devredilen Bankalar		
Pamukbank Ticaret A.Ş.	18.06.2002	12.11.2004 tarihinde Halkbank'a fiili devri gerçekleşmiştir.

Kaynak: TMSF, 2014a, "İntikal Eden Bankalar", <http://www.tmsf.org.tr/intikaleeden.bankalar.tr>; TBB Verileri (Erişim Tarihi: 13.05.2014).

15.05.2001 tarihinde “Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı” olarak adlandırılan kamuda mali disiplini öngören yeni bir ekonomik programa geçilmiştir. Ekonominin toparlanması uzun süre almış, sıkı maliye politikası ve yeni düzenlemeler ile ekonomiye istikrar getirmek amaçlanmıştır. Uluslararası Para Fonunun ilave kaynaklarıyla bu program desteklenmiştir (BDDK, 2001, s.6).

Güçlü ekonomiye geçiş programının bir uzantısı olarak Mayıs 2001’de “Bankacılık Sektörü Yeniden Yapılandırma Programı” uygulamaya konulmuştur. Bu program, bankaların aracılık fonksiyonuna odaklanmasını, uluslararası rekabet gücünü yükseltmeyi, iç ve dış şoklara dayanıklı duruma gelmelerini amaçlamıştır. Bu amaçlar doğrultusunda, TMSF bünyesindeki bankaların çözüme kavuşturulmasına, kamu bankalarının finansal ve operasyonel açıdan yeniden yapılandırılmasına, özel bankaların sağlıklı bir yapıya kavuşturulmasına, bankacılık sektöründe gözetim ve denetimin artırılmasına, sektörün rekabetçi yapıya kavuşturulmasına öncelik verilmiştir (BDDK, 2010, s.38). TMSF’ye devredilen bankalar birleştirme, satılma veya tasfiye edilme yöntemiyle çözüme kavuşturulmaya çalışılmıştır. TMSF’ye devredilenlerin dışında 2005 yılında Ak Uluslararası Bankası A.Ş. Akbank ile 2003 yılında Fiba Bank Finansbank ile birleşmiş, aynı yıl Körfez Bankası ve Osmanlı Bankası Garanti Bankası’nın bünyesinde birleştirilmiştir. Dışbank Fortisbank’a 2005 yılında satılmıştır (Başar ve Coşkun, 2006, s.39). Uygulamada çıkan sorunları düzeltmek amacıyla 2005 yılında 5411 sayılı Bankacılık Kanunu yürürlüğe girmiştir (Coşkun vd., 2012, s.26).

2008 yılının ikinci yarısında gerçekleşen ve küresel boyuta ulaşan krizin temelini ABD’de mortgage piyasasında yaşanan geri ödeme sorunları oluşturmaktadır. Kriz nedenleri arasında Amerika’nın mortgage kredilerinin yapılarının bozulması, faiz yapısının uyumsuzlaşması, konut fiyatlarındaki balon artışlar, menkul kıymet fonlamasında yaşanan sıkışıklık, kredi türev piyasaları alanının büyümesi ve kredi derecelendirme sorunları yer almaktadır. Verilen kredilerin tahsil edilemeyişi, bankaların likidite sorununa, bankalar arası piyasalarda faiz yükselmelerine ve neticede mortgage krizinin likidite krizine dönüşmesine neden olmuştur (NTV, 2008).

Dünya genelinde ekonomik büyümenin yavaşlaması; finansal kuruluşların iflas etmesine veya finansal açıdan ciddi sıkıntılarla karşı karşıya kalmalarına, kredi risklerinin artmasına ve hisse senetlerinin değerlerinin düşmesine neden olmuştur. ABD ve Avrupa ülkeleri tarafından 2008 yılı Ekim ayı başlarında önlem paketleri

uygulamaya başlanmış ve mevduata getirilen güvence sınırı arttırılmıştır (TCMB, 2008 s.10). Federal Mevduat Sigorta Şirketi (Federal Deposit Insurance Corporation-FDIC) bilgilerine göre, ABD’de 2006 yılında kapanan banka bulunmazken, 2008 yılında 25 banka, 2009 yılında 140 banka, 2010 yılında 157 banka, 2011 yılında 92 banka, 2012 yılında 51 banka kapanmıştır (FDIC/Bank Failures in Brief, 2014). Krizin etkilerinin bankacılık sektörüne yansmasıyla zor duruma düşen bankaları devletin desteklemesi ve devletin genişletici maliye politikalarının etkisiyle, birçok ülkenin kamu finansman dengeleri bozulmuş, bütçe açıkları artmıştır.

ABD aktiflerinin ve bunlara ilişkin menkul kıymetlerin, gelişmekte olan ülkelerdeki finansal kurumlara etkilerinin sınırlı olduğuna inanılmasına rağmen, finansal kargaşa sonucu yüksek gelirli ülkelerdeki bankaların ve yatırım fonlarının gelişmekte olan piyasalardan çekilmesi ve yatırımlarını riskli varlıklardan daha likit işlemlere dönüştürmesi ile hemen hemen tüm gelişmekte olan piyasa ekonomileri krizden etkilenmiştir. Yabancı sermayeye bağımlı olan, cari açığı fazla olan ülkeler, kredi şartlarının daralmasından ciddi şekilde etkilenmiştir. Gelişmekte olan ülkelerin 1/3’ünün %10’dan fazla cari açığı vardır ve bu ülkelerin çoğunda sermaye girişlerinin durmasıyla iç talep daralmıştır (World Bank, 2009, s.19-21).

2008 krizi, tüm dünyayı olduğu gibi Türkiye’yi de etkilemiştir, işsizlik oranı ve kanuni takipteki kredi sayısı dramatik bir şekilde yükselirken, üretim ve reel GSYİH düşmüştür, ekonomi küçülmüştür (Kutlu ve Demirci, 2011, s.129-130; Kibritçioğlu, 2010, s.12-13). Buna karşın sektörlerin çoğunluğu küçülürken, bankaların ağırlıkta olduğu mali aracı kuruluş sektörünün %8,5 büyümesi ve bankaların kârlarındaki artış sistemin çelişmesini göstermektedir (Kutlu ve Demirci, 2011, s.130).

2008 krizinin Türkiye bankacılık sektörüne yansmaları diğer gelişmekte olan ülkelere göre daha sınırlı olmuştur. Bunun nedenleri arasında Türkiye’nin hedge fon piyasasının gelişmemiş olması, 2000-2001 yılında ekonomide ve bankacılıkta yapılan köklü değişikliklerin olumlu etkileri yer almaktadır. 2008 yılı krizinin Türkiye bankacılık sektörüne olumsuz etkileri arasında, banka kredileri kısıtlanması, borç verme standartları sıkılaştırılması, takipteki alacakların artması gösterilebilir. BDDK 2010 Finansal Piyasalar Raporu’na göre, 2008 yılında takipteki alacakların toplam kredilere oranı %3,82 iken, 2009 yılında %5,57’ye yükselmiştir. Takipteki alacakların kredilere oranında en büyük paya sahip olan zarar niteliğindeki alacakların kredilere oranı ise

2008 yılında %2,09'dan, 2009 yılında %3,24'e yükselmiştir. 2010 yılında her iki oranda azalış olduğu ve kriz sonrasında sektörde toparlanmanın yaşandığı gözlemlenmektedir.

1.2.3. Uluslararası Bankacılığın Tarihsel Gelişimi

Uluslararası bankacılık uluslararası ticaret kadar eskidir, ikisi de en az 4.000 yıl önce Mısır ve Sümer'de başlamıştır. Tahıl ürünlerine ve bitmiş diğer mallara ödeme yapmak için, tüccarların yanlarında altın ve gümüş getirmeleri, tüccarlara yük olmuştu. Altın ve gümüşleri Mezopotamya ticaret yolunda taşımak, tüccarları hırsızlara karşı savunmasız duruma getiriyordu. Bankerlerin düzenlediği kredi mektuplarıyla ve çeklerle ödeme yapılması ve yabancı ülkelerde, şubeler ve bağlı ortaklıklar açılması daha kolay olduğundan bankerler tercih edilmeye başlandı. Yabancı yerlere yerleşen tüccarları izleyen bankalar yabancı ülkelerde kendi ofislerini açtılar. Amerika'nın keşfini izleyen Hint Deniz Yolu'nun bulunması, ticaret ve bankacılık yoğunlaşmasının Akdeniz'den (ve Baltık'tan) Atlantik Okyanusu'na kaymasına neden oldu (Jacobs, 1975, s.36-37).

Avrupa'da uluslararası bankacılık hizmetlerinin ortaçağda İtalyan bankalarınca başlatıldığı bilinmektedir. Hindistan ticaret yolunun keşfi ve Güney Asya piyasalarına Alman bankalarının girmeleriyle, Alman bankaları 16. yüzyılda uluslararası finansman alanında liderliği ele geçirmişlerdir. 1600'lerde ise Amsterdam dünyanın ekonomik merkezi haline gelmiştir ve Hollanda bankaları uluslararası finansmanda ön plana çıkmıştır. 18. yüzyıl başlarında İngiltere bankacılık alanında finansal gücünü arttırmıştır ve 19. yüzyılda İngiliz sömürgeciliği uluslararası finansa yön vermiştir. İngiltere'de başlayan endüstriyel devrimin de etkisiyle, İngiltere endüstriyel ve finansal sermayesini geniş alanlara yaymıştır. ABD, Kanada ve Japonya 19. yüzyıl ortalarında uluslararası finans piyasalarına girebilmişlerdir. II. Dünya Savaşı'ndan sonra ABD uluslararası bankacılıkta en büyük paya sahip olmuştur (Apak, 1993, s.3).

1913'de Amerika'da yürürlüğe giren "Federal Reserve Act" yasası, sermayesi 1.000.000 USD olan ulusal bankaların yurt dışında şube açmalarına izin vermiştir. Daha sonra bu yasada değişiklik yapılmıştır, ulusal bankalara özsermayelerinin %10'unu geçmemek kaydıyla yurtdışında yatırım yapabilme imkânı tanınmıştır ve uluslararası faaliyetler teşvik edilmiştir. Savaş nedeniyle ABD'nin mal ve sermaye ihracı önemli

oranda artmış, ABD'ye sermaye akışı hızlanmıştır ve New York uluslararası bir finans merkezi haline gelmiştir (Aksoy, 1998, s.129-130).

Aliber'e göre, büyük bankaların yurt dışı şube ve iştiraklerinin artması iki dalga şeklinde gerçekleşmiştir. Birincisi, I. Dünya Savaşı'nın öncesindeki on yılda, ikinci büyük dalga 1960 yılından bu yana gerçekleşmiştir (Aliber, 1984, s.661). I. Dünya Savaşı küreselleşme dönemini kapatmakla kalmamış, ciddi bir istikrarsızlığa neden olmuştur. Bu nedenle politikacılar, küresel finansal piyasalarda yeniden harekete geçmek yerine, para politikası özerkliğini geri kazanmak amacıyla sermaye kontrolüne yönelerek tam aksi yönde hareket etmeye başladılar. 1930'ların büyük depresyonuna II. Dünya Savaşı krizinin eklenmesiyle küresel ekonomide istikrarsızlık yaşanmıştır. Ülke çapında sermaye hareketleri 1950'lerde tarihin en az seviyesine düşmüştür (Das, 2006, s.3). 1960'lı yıllarda ticaretin, seyahatin, göçün artması, para birimlerinin değiştirilebilirliğinin kolaylaşması, finansın daha fazla küreselleşmesi ile sermayenin dünya çapında dolaşımı hız kazanmıştır (Hanson vd., 2003, s.4).

Mundell'e göre, 20. yüzyıl üç ayrı döneme bölünerek incelenmiştir. Birincisi 1900-1933 yılları arası altın standartlarının olduğu dönemdir. Bu dönem I. Dünya Savaşı zamanı duraksamıştır, 1920'lerde yeniden yapılandırma çalışmalarının yanlış yönetilmesiyle, 1930'larda deflasyonun meydana gelmesiyle tamamen sona ermiştir. Ekonomistler kendilerinin kötü idare ettiğini kabul etmek yerine altın standardını suçlayarak, uluslararası yönetimden ulusal yönetime yönelmişlerdir. İkinci dönem 1934-1971 yılları arasında altın standardı ve federal rezerv sisteminin egemen olduğu dönemdir. 1944 yılında yapılan Bretton Woods anlaşması sonucunda, ABD altının fiyatını 35 USD'ye sabitlemiş ve diğer büyük ülkeler kendi para birimlerini Dolar* bazında sabitlemişlerdi (Mundell, 2000, s.327-328). Amerika, Vietnam Savaşı'nı finanse etmek için daha fazla para tedavüle çıkarmak istemiştir ve Bretton Woods anlaşması 1970'lerin başlarında tek taraflı olarak yürürlükten kaldırılmıştır. Amerikan Dolarında ve diğer para birimlerinde devalüasyon yaşanmış, çoğu sanayileşmiş ülke dalgalı kur sistemine geçmiştir, böylece Dolar standardı sona ermiştir. Üçüncü dönem 1972-1999 yılları arasındaki dönemdir. Bu dönem 1970'lerde esnek döviz kurlarına geçiş, 1973 yılı petrol krizini takip eden yüksek enflasyon ve durgunlukla devam eder. 1980'li yıllarda arz yönlü ekonominin gelişmesi ve parasal istikrara geri dönüş ve

* Bu bölümde ve bundan sonraki bölümlerde "Dolar" ile "ABD Doları"ı kastedilmektedir.

1990'lı yıllarda Euro'nun doğumu; bu dönemin gelişmeleri arasında yer almaktadır (Mundell, 2000, s.327-328).

Mundell'e göre finansal küreselleşmenin modern dönemi, Bretton Woods sisteminin çöküşünden ve 1973 petrol krizinden sonra başlamaktadır. Bretton Woods sisteminin çöküşünden sonra, bazı orta gelirli gelişen ekonomiler, para politikalarında özerkliklerini korurlarken, bu ekonomiler liberalize olmaya ve daha büyük sermaye hareketliliği için dışa açılmaya başlamışlardı. Sabit döviz kurları politikası popürlüğünü yitirmişti (Mundell, 2000, s.331-332; Das, 2006, s.4). 1973 yılında dünya ekonomik buhranı uluslararası bankacılık faaliyetlerini şaşılacak ölçüde arttırmıştır. OPEC tarafından 4 kata yakın oranda petrol fiyatları arttırılmıştır. Petrol ihracatçısı ülkelerde oluşan Dolar fazlalığının, Dolar eksikliği yaşayan ithalatçı ülkelere aktarılmasına ihtiyaç duyulmuştur (Seyidoğlu, 2003, s.477). 1970'lerden 1980'lerin başlarına kadar, Meksika'nın Temmuz 1982'de dış borçlarını resmi olarak ertelemesi ile başlayan borç krizine kadar, sermaye akışı hızla artmıştır (Das, 2006, s.4). 1980'li yıllar borç ödeyememe korkularının, piyasalardaki rekabetin ve maliyetlerin arttığı bir dönemdir. Bu nedenle 1970'lerde görülen yüksek risk yüksek kâr payları çekiciliğini kaybetmiştir, bankalar sermaye yapılarını bozmayacak işlere yönelmişlerdir. Euro-Marketler, kıyı ötesi bankacılık (off-shore banking) merkezleri, Interbank piyasası ve Uluslararası Bankacılık Kolaylıkları (IBF) bu dönemde açılan yeni piyasalardandır (Aksoy, 1998, s.134-135).

1970'ler yüksek enflasyonun hâkim olduğu, 1980'ler ekonomik karmaşanın düzeltilmeye çalışıldığı, 1990'lar istikrarlı geçen yıllardır (Mundell, 2000, s.336-337). 1990'lı yıllar, gelişen piyasa ekonomilerinde, doğrudan yabancı yatırım ve öz sermaye yatırım dönemi olmuştur. Çok uluslu şirketler; diğer ulusal ve uluslararası firmaları satın alma veya onlarla birleşme yoluyla ağlarını genişletmiştir. Dünyayı kapsayan üretim ve dağıtım ağları oluşturmuştur, bu da finansal entegrasyona yardımcı olmuştur. Gelişmekte olan ülkelerin çoğunun, yerel ekonomileri liberalleştirilmesi, ticaret ve finansal akım engellerini azaltılması, yerli pazarlara giriş kısıtlamalarının kaldırılması; mal ve hizmet ticaretinin artmasına yardımcı olmuştur. Serbest yurtiçi ekonomi stratejileri, bilgisayar ve iletişim teknolojilerinde gelişmeler, ekonomilerde küreselleşme, uluslararası hareketli sermaye oluşumu; finansal yeniliklere hız kazandırmıştır (Das, 2006, s.4-8).

Birçok ülkede düzenleyici otoriteler, özellikle gelişmekte olan piyasa ekonomileri, yapılarını ve rollerini modernize etmiştir. Onların yeni bir takım düzenlemeleri, finansal hizmetler sunmak için daha geniş bir yelpazede hizmet veren kurumlara olanak tanımıştır. Menkul kıymet firmaları, varlık yöneticileri, yatırım fonları şirketleri, sigorta şirketleri, özel ve ticari finansman şirketleri, hedge fonları ve telekomünikasyon, yazılım ve gıda şirketleri de geleneksel bankalar tarafından sağlanan benzer hizmetler vermeye başlamıştır. Aracılık hizmetleri veren kuruluşlar arasında rekabet artmıştır. Teknolojik gelişmeler ve finansal yeniliklerden yararlanarak rekabet gücünü artırma isteği, kurumlar arası birleşmeyi teşvik etmiştir. Bu gelişmeler, finansal küreselleşmeyi desteklemiştir (Das, 2006, s.5).

1994'te Avrupa Para Enstitüsü (European Monetary Institute) ve 1998'de Avrupa Merkez Bankası (European Central Bank) kurulmuş, 1999 yılında 11 üyeyle Euro kullanılmaya başlanmıştır. Böylece uluslararası para sisteminde yeni bir çağ ortaya çıkmıştır. Euro para birimine geçen ülke sayısının artmasının yanı sıra diğer ülkelerin para birimlerinin Euro'ya sabitlemesi ile geniş bir Euro transfer alanı oluşmuştur (Mundell, 2000, s.336-337).

Kasım 1999'da Gramm-Leach-Bliley Yasası'nın yürürlüğe girmesinden sonra ABD'de finansal hizmet piyasalarında geniş bankacılık hizmetlerine izin verilmiştir. Finansal küreselleşme, ABD'de bulunan büyük bankalar üzerindeki rekabetçi olma ve maliyetleri düşürme baskısını arttırmıştır. Küresel finansal pazarda diğer uluslararası bankalarla rekabet etmek, ABD bankalarının yurtdışında menkul iş altyapıları oluşturmasını zorunlu kılmıştır (Das, 2006, s.5).

1.2.4. Türkiye'de Yabancı Bankacılığın Tarihsel Gelişimi

Osmanlı İmparatorluğu döneminde kurulan veya Türkiye'de şube açan 38 yabancı bankadan sadece 13 tanesi Cumhuriyet dönemine geçebilmiştir. Bu bankalar; Osmanlı Bankası, Selanik Bankası, Credit Lyonnais, Deutche Orient Bank, Deutche Bank, Banco Di Roma, Banco Commerciale Italiana, Bank Marmaras Blank ve Şürekası, Hollantse Bank Uni N.V., American Express Comp. Inc., Banque Francaise Des Pays Orient, Commercial Bank of Near East, Ionian Bank Ltd.'dir (Akgüç, 1987, s.96).

Cumhuriyet'in kurulduğu yıllarda, Türkiye'nin dışa açık bir pazar niteliğini devam ettirmesi ve ulusal bankaların yeterince güçlü olmaması, gümrük vergileriyle yurt içi sanayinin korunamaması gibi nedenlerle, yabancı bankaların sektöre hâkimiyeti devam etmiştir, hatta 1923-1929 yılları arasında 6 yabancı banka şube açarak Türkiye'de faaliyete geçmiştir. Banque Chrisoveloni-Hrisoveloni Bankası, Banque Generale Pour Le Commerce Etranger-Umumi Ticareti Harciye Bankası, Banque Belge Pour L'etranger, Banque Russe Pour le Commerce Extierieur-SSCİ Ticareti Harciye Bankası, İtalyan Şark Bankası, Banque Franco Asiatique-Bank Franko Azyetik şube açarak ülkemizde faaliyete geçmiştir. 1929 yılında Türkiye'de yabancı banka sayısı 18'e yükselmiştir (Akgüç, 2007, s.11).

1929 yılı dünya ekonomik buhranı sonrası daha önce kurulmuş bazı yabancı bankalar ülkemizde faaliyetlerine son vermiştir (Aksoy, 1998, s.270). 1930 sonrası Türkiye'de izlenen bankacılık politikalarının da etkisiyle 1929-1977 yılları arasında, Türkiye'de yeni yabancı banka kurulmamış ve şube açmak yoluyla faaliyete geçmemiştir ve yabancı banka sayısı azalmıştır. 1929-1939 yılları arasında Türkiye'de şube olarak faaliyet gösteren 9 yabancı banka, Türkiye'deki faaliyetlerini durdurmuştur (Akgüç, 1987, s.97). 1933 yılında Türkiye'de yabancı şirket ve gerçek kişilerin kâr ve ücret transferlerinin özel izine bağlanması caydırıcı politikalara bir örnektir (Aksoy, 1998, s.271).

1960 darbesi ve bankacılık krizi sonrası, 1960-1980 yılları arası kalkınma planlarının uygulandığı dönemdir. Bu dönemde devlet kapalı bir gelişme modeli benimsemiştir ve ithal ikame politikası uygulanmıştır, bankacılık sektöründe kamu etkisi artmıştır. Faiz ve komisyon oranları devlet tarafından belirlenmiş, yeni banka girişlerine izin verilmemiş, Türkiye'ye yabancı banka girişleri engellenmiştir (Aksoy, 1998, s.270; Keskin vd., 2008, s.12-13). 1970'li yıllar banka sayı ve paylarının durağanlaştığı dönemdir.

Tablo 4. Yabancı Bankaların Türk Bankacılık Sisteminde Payları % (1923-1979)

Yıllar	Ulusal Banka	Yabancı Banka	Toplam Banka	% Pay	Yıllar	Ulusal Banka	Yabancı Banka	Toplam Banka	% Pay
1923	18	13	31	41,9	1952	37	6	43	16,3
1924	20	15	35	42,9	1953	37	6	43	16,3
1925	24	18	42	42,9	1954	37	6	43	16,3
1926	24	18	42	42,9	1955	49	7	56	12,5
1927	24	18	42	42,9	1956	52	6	58	10,3
1928	24	18	42	42,9	1957	52	6	58	10,3
1929	43	16	59	27,1	1958	52	6	58	10,3
1930	43	16	59	27,1	1959	52	6	58	10,3
1931	47	15	62	27,1	1960	52	6	58	10,3
1932	47	15	62	24,2	1961	48	5	53	9,4
1933	47	10	57	24,2	1962	48	5	53	9,4
1934	47	10	57	17,5	1963	48	5	53	9,4
1935	47	10	57	17,5	1964	48	5	53	9,4
1936	44	9	53	17,0	1965	48	5	53	9,4
1937	44	9	53	17,0	1966	48	5	53	9,4
1938	44	9	53	17,0	1967	48	5	53	9,4
1939	44	9	53	17,0	1968	48	5	53	9,4
1940	44	9	53	17,0	1969	48	5	53	9,4
1941	44	9	53	17,0	1970	48	5	53	9,4
1942	44	9	53	17,0	1971	48	5	53	9,4
1943	44	9	53	17,0	1972	48	5	53	9,4
1944	44	9	53	17,0	1973	48	5	53	9,4
1945	33	7	40	17,5	1974	48	5	53	9,4
1946	33	7	40	17,5	1975	48	5	53	9,4
1947	33	7	40	17,5	1976	48	5	53	9,4
1948	33	7	40	17,5	1977	48	5	53	9,4
1949	33	7	40	17,5	1978	40	4	44	9,1
1950	33	7	40	17,5	1979	40	4	44	9,1
1951	37	6	43	16,3					

Kaynak: Aksoy Tamer, 1998, “Çağdaş Bankacılıktaki Son Eğilimler ve Türkiye’de Uluslararası Bankacılık (Sistematik ve Analitik Bir Yaklaşım)”, Sermaye Piyasası Kurulu Yayınları, Yayın No: 109, Yayın Tarihi: Ocak 1998, Ankara, s.272.

1929 yılından sonra yaklaşık 50 yıl Türkiye’de yeni yabancı banka kurulmamıştır. Amerikan-Türk Dış Ticaret Bankası (1964) Cumhuriyet döneminde yabancı sermaye iştiraki ile kurulan ilk bankadır. Cumhuriyet döneminde kurulan ilk yabancı banka olarak, 1977 yılında çoğunluğu yabancı sermayeli olan Arap Türk Bankası A.Ş. kurulmuştur. 1980 yılına gelindiğinde Türkiye’de yabancı banka sayısı 4’e ve bu bankaların mevduat-kredi piyasasındaki payı da %2-%3’e gerilemiştir (Akgüç, 1987, s.57, 58, 97; Akgüç, 2007, s.12).

Dünya finans pazarlarının liberal eğilimleri, 24.01.1980 istikrar programıyla Türkiye’nin serbest ve küresel ekonomiye adapte olma çabaları Türk bankacılık sektörünü etkilemiştir. Bu dönemde, gelişen ve özelleşen bankacılığın denetiminin yeniden gözden geçirilmesi zorunlu hale gelmiştir. 24.01.1980 istikrar programının bir

uzantısı olarak, 01.07.1980 kararları ile Temmuz Bankacılığı başlamıştır. Bankacılıkta yasal yapısal düzenlemeler gerçekleştirilmiş, uluslararası standartlar getirilmiştir. Döviz işlemleri serbest bırakılmış, pozitif reel faiz politikası ve esnek döviz kuru uygulanmış, yabancı bankaların Türkiye’de şube açmalarını kolaylaştıran düzenlemeler yapılmıştır. Finans piyasalarındaki gelişmeler, küreselleşme eğilimleri, iletişim teknolojilerinin ilerlemesi, uluslararası ticaretin artması, sermaye hareketlerinin serbestleşmesi; yabancı bankaların Türkiye’de banka kurma ve/veya şube açmaları için daha elverişli bir ortam oluşmasına neden olmuştur (Akgüç, 2007, s.12; Keskin vd., 2008, s.14-15; Coşkun vd., 2012, s.14-15). Türkiye’de 1980’de 4 olan yabancı banka sayısı 1990’da 23’e, yabancı bankaların sistemdeki payları ise aynı dönemde %11,1’den %34,8’e yükselmiştir (Bkz. Tablo 5).

Tablo 5. Yabancı Bankaların Türk Bankacılık Sisteminde Payları % (1980-1995)

Yıllar	Ulusal Banka	Yabancı Banka	Toplam Banka	% Pay	Yıllar	Ulusal Banka	Yabancı Banka	Toplam Banka	% Pay
1980	40	5	45	11,1	1988	41	19	60	31,6
1981	40	7	47	14,9	1989	41	21	62	33,8
1982	40	10	50	20,0	1990	43	23	66	34,8
1983	34	10	44	22,7	1991	44	21	65	32,3
1984	35	13	48	27,1	1992	50	20	70	28,6
1985	37	15	52	28,8	1993	50	20	70	28,6
1986	33	17	50	34,0	1994	47	20	67	29,9
1987	40	17	57	29,8	1995	50	18	68	26,5

Kaynak: Aksoy Tamer, 1998, “Çağdaş Bankacılıktaki Son Eğilimler ve Türkiye’de Uluslararası Bankacılık (Sistemik ve Analitik Bir Yaklaşım)”, Sermaye Piyasası Kurulu Yayınları, Yayın No: 109, Yayın Tarihi: Ocak 1998, Ankara, s.294.

1980’li yılların başında özelleştirme, şirketlerin “verimliliğini” artırmanın bir aracı olarak uygulamaya konmuştur ve akademik alanlarda tartışılmaya başlamıştır. Akademik araştırmaların bazıları kamu kuruluşlarını, bazıları özel kuruluşları daha verimli bulmuştur. Verimlilik arttırmada piyasalardaki rekabetin yoğunluğunun ve etkin denetimin, mülkiyetten daha önemli olduğu vurgulanmıştır (Ertuna, 2008, s.3).

1980’lerde IMF, Dünya Bankası, ABD Hazinesi ile yapılan “Washington Uzlaşması” ile kapitalist liberal ekonomi ilkelerinin dünya üzerine yayılmasında görüş birliğine varılmıştır. Bu anlaşma vergi reformu, mali disiplin, kamu harcamaları öncelikleri, serbest faiz rejimi, kurlar, ticaretin serbestleşmesi, direkt yabancı yatırımların serbestleştirilmesi, kontrollerin kaldırılması, özelleştirme ve mülkiyet haklarını içermektedir. Anlaşma önceleri Latin Amerikan ülkelerine gerekli reform

paketi olarak ortaya çıkmıştır, sonraları tüm gelişmekte olan ülkelerde uygulamaya konulmuştur. 1990'dan sonra Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin dağılışı ve sosyalist ekonominin çöktüğü algısı ile Dünya Bankası'nın ve IMF'in mali destek karşılığında serbestleşmeyi ve özelleştirmeyi kalkınmaya çalışan ülkelere dayatması kolaylaşmıştır (Ertuna, 2008, s.3).

Uygulanan ülkelerde görülen büyük dış borç açıkları ve krizlere rağmen, özelleştirmenin yararlı olduğu dikte edilmeye çalışılmış, zamanla özelleştirme araç olmaktan çıkıp amaç haline dönüşmüştür. Gelişmekte olan ülkelerde KİT'ler stratejik öneme sahip sektörlerde (elektrik, ulaşım, telekomünikasyon gibi) yer almaktaydı. Bu sektörlerde yatırım yapmak büyük miktarda sermaye birikimi gerektirmektedir ve gelişmekte olan ülkelerde ise özel sektörde yeterli sermaye birikimi bulunmamaktadır. Dünya Bankası'nın yeni dünya düzeninin oluşumuna yönelik dikte ettiği özelleştirme programı, uluslararası (küresel) şirketlerin, kalkınmakta olan ülkelerin enerji, telekomünikasyon, ulaşım gibi altyapı sektörlerine hâkim olabilmeleri için gereklidir (Ertuna, 2008, s.4).

Türkiye'de de kamuya ait başarısız bankaları ıslah etme yolu olarak özelleştirme politikası uygulanmıştır. Başarısız bankalar TMSF'ye devredilerek, diğer bankalara satılma veya diğer bankalarla birleştirilme suretiyle çözüme kavuşturulmaya çalışılmıştır (Bkz. Tablo 3).

1980 sonrası Türkiye'de liberalleşme çabalarıyla yabancı banka sayılarının artmasına karşın, bankacılık krizlerinin etkisiyle 2005 yılına kadar yabancı sermayeli bankaların sektör payında hızlı bir artış gözlemlenmemiştir. Bu dönemde yaşanan bankacılık krizleri (1982, 2000, 2001 yılı krizleri) ve Osmanlı Bankası'nın ulusal bir bankaya dönüştürülmesi; yabancı banka sektör payının sabit kalmasında etkili olmuştur (Akgüç, 2007, s.12). 2000-2001 yıllarında Türkiye'de karşılaşılan bankacılık krizlerinin etkisiyle 2000'de 79 olan banka sayısı 2002'de 54'e, aynı dönemde yabancı banka sayısı ise 21'den 18'e gerilemiştir (Bkz. Tablo 6).

2000-2001 krizlerinden sonra, bankacılık sektörünün yeniden yapılandırılması, mevduat güvencesinin sınırlandırılması gibi rekabeti bozucu engellerin kaldırılması, uluslararası standartların benimsenmesi ve olumlu makro ekonomik gelişmelerin etkisiyle, Türkiye'de 2005 yılından sonra yabancı sermayeli bankaların toplam sektör payında artış gerçekleşmiştir (Bkz. Tablo 7). Yabancı bankalar Türk bankacılık

piyasasına girişte önceki dönemlerde katılım yolu veya örgütlenme formu, muhabirlik, şube açma, irtibat bürosu kurma, temsilcilik, mevcut şubeyi bağımlı bankaya dönüştürme yolları kullanılırken, 2001 sonrasında banka satın alma, blok alımla nitelikli paya sahip olma, İMKB'den banka payı satın alma yollarını kullanmaya başlamıştır (Akgüç, 2007, s.13).

TBB verilerine göre, 2013 yılı sonu itibariyle 3 kamu sermayeli, 11 özel sermayeli, 17 yabancı sermayeli, 1 TMSF'ye devredilen olmak üzere toplam 32 mevduat bankası; 3 kamu sermayeli, 7 özel sermayeli, 3 yabancı sermayeli olmak üzere 13 tane kalkınma ve yatırım bankası ile toplam 45 banka Türkiye'de faaliyette bulunmaktadır. Haziran 2014'de İtalyan Intesa Sanpaolo S.P.A.'a şube açmak üzere faaliyet izini verilmesiyle toplam yabancı banka sayısı 21'e, banka sayısı 46'ya ulaşmıştır. Eylül 2014'de ise Hollanda'lı Robabank'a yeni bir mevduat bankası kurmak üzere faaliyet izini verilmiştir (TBB, 2014c; Hürriyet Gazetesi, 2014).

TBB verilerine göre, 2013 yılı sonu itibariyle mevduat bankaları grubunda yer alan toplam aktif dağılımında kamu sermayeli mevduat bankalarının ve TMSF'ye devredilen mevduat bankasının payı %29,6, özel sermayeli mevduat bankalarının payı %50,8 ve yabancı sermayeli mevduat bankalarının payı %15,3'tür, mevduat bankalarının toplamının bankacılık sistemindeki aktif payı ise %95,7'dir (TBB, 2014g). 2013 yılı sonunda yabancı sermayeli mevduat bankaları ve yabancı sermayeli kalkınma bankalarının toplam aktifler içindeki payı %15,5'dir (Tablo 7). "Yabancı sermayeli bankalar" ile çoğunluk hisseleri yabancı sermaye kontrolü altında olan bankaların ifade edildiği, bununla birlikte özel sermayeli bankalarda da yabancı sermaye payının bulunduğu, özel sermayeli bankaların halka açık kısmının yabancı sermaye sahipleri tarafından da satın alındığı göz ardı edilmemelidir. BDDK Başkanı Mukim Öztekin, kontrol tanımını dikkate alınmadan, halka açık paylar da dikkate alındığında yabancıların bankacılık sektörü aktif büyüklüğünden aldığı payın, Mayıs 2012 itibariyle %41 olarak hesaplandığını bildirmiştir (Bloomberght, 2012).

Yabancı sermayeli bankaların 2000-2013 yılları arasında grup bazında sayıları Tablo 6'da, sektör payları ise Tablo 7'de yer almaktadır.

Tablo 6. Yabancı Sermayeli Banka Sayıları (2000-2013)

Grup/Yıl	Banka Sayıları													
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Yabancı Sermayeli Bankalar	21	18	18	16	15	15	19	22	21	21	21	20	20	20
-Yabancı Sermayeli Mevduat Bankaları	18	15	15	13	13	13	15	18	17	17	17	16	16	17
Yabancı Sermayeli Kalkınma ve Yatırım Bankaları	3	3	3	3	2	2	4	4	4	4	4	4	4	3
Sektör Toplamı	79	61	54	50	48	47	46	46	45	45	45	44	45	45
-Mevduat Bankaları	61	46	40	36	35	34	33	33	32	32	32	31	32	32
-Kalkınma ve Yatırım Bankaları	18	15	14	14	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13

Kaynak: TBB, 2014c, "Banka, Şube ve Personel Bilgileri", <http://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/banka-bilgileri/banka-ve-subeyilari/70> (Erişim Tarihi: 13.05.2014) verilerinden derlenmiştir.

Tablo 7. Yabancı Sermayeli Bankaların Toplam Aktif, Krediler ve Alacaklar, Mevduat Sektör Payları % (2000-2013)

Grup/Yıl	Sektör Payları (%)													
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Toplam Aktifler														
Yabancı Sermayeli Bankalar	5,7	3,2	3,3	3,0	3,5	5,4	12,4	15,3	15,1	13,7	14,3	13,9	13,7	15,5
-Yabancı Sermayeli Mevduat Bankalar	5,4	3,1	3,1	2,8	3,4	5,2	12,2	15,0	14,8	13,5	14,1	13,6	13,4	15,3
-Yabancı Sermayeli Kalkınma ve Yatırım Bankaları	0,3	0,1	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2
Toplam Krediler ve Alacaklar														
Yabancı Sermayeli Bankalar	2,9	3,8	4,2	4,1	4,7	6,9	15,4	19,1	17,9	17,2	16,2	14,2	14,6	15,3
-Yabancı Sermayeli Mevduat Bankalar	2,8	3,6	4,0	4,0	4,6	6,8	15,3	18,8	17,6	16,9	16,0	14,0	14,4	15,2
-Yabancı Sermayeli Kalkınma ve Yatırım Bankaları	0,1	0,2	0,2	0,1	0,0	0,0	0,1	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,1
Toplam Mevduatlar														
Yabancı Sermayeli Bankalar	3,2	2,1	2,4	2,2	3,1	4,8	12,0	14,4	13,3	12,9	12,7	13,3	13,5	14,9
-Yabancı Sermayeli Mevduat Bankalar	3,2	2,1	2,4	2,2	3,1	4,8	12,0	14,4	13,3	12,9	12,7	13,3	13,5	14,9
-Yabancı Sermayeli Kalkınma ve Yatırım Bankaları	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Kaynak: TBB, 2014g; "Türkiye'de Bankacılık Sistemi Seçilmiş Rasyolar 2002-2013", Yayın Tarihi: Ağustos 2014, Rapor Kodu: YT05, <http://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59> (Erişim Tarihi: 09.09.2014); TBB, 2013a, "Türkiye'de Bankacılık Sistemi Seçilmiş Rasyolar 2002-2012", Yayın Tarihi: Haziran 2013, Rapor Kodu: YT05, <http://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59>; TBB, 2012, "Türkiye'de Bankacılık Sistemi Seçilmiş Rasyolar 2001-2011", Yayın Tarihi: Haziran 2012, Rapor Kodu: YT05, <http://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59> (Erişim Tarihi: 13.05.2014) verilerinden derlenmiştir.

1.3. TÜRKİYE’DE BANKA BİRLEŞME, SATINALMA, BÖLÜNME VE HİSSE DEĞİŞİMİ HAKKINDA HUKUKİ DÜZENLEMELER

Bankacılık sektörünün, sosyal çevresiyle maliyet-fayda açısından doğrudan ilişkili olması ve sektörün etkilerinin geniş kitlelere yayılması; bu sektörü kamu otoriteleri ve toplum açısından ön plana çıkarmıştır. Dünya genelinde bankacılığın özel Kanunlara tabi tutuluyor olması, bu sektörün devlet açısından önemini vurgulamaktadır.

Türkiye’de birleşme, satın alma (devralmalar), bölünme ve hisse değişimine ilişkin hukuki düzenlemeler, Türk Ticaret Kanunu, Rekabet Kanunu ve Sermaye Piyasası Kanunu’nda yer almaktadır. Banka birleşme ve devralmalarına ilişkin düzenlemeler, sırasıyla 2999, 7129, 3182, 4389 ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunlarına tabi tutulmuştur. Halen yürürlükte olan 5411 sayılı Bankacılık Kanunu 01.11.2005 tarihinde 25983 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Aşağıda 4389 ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunları, Rekabetin Korunması Hakkında Kanun, Sermaye Piyasası Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu’nda yer alan birleşme ve devralma konularına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

1.3.1. 4389 Sayılı Bankalar Kanunu

18.06.1999 tarihinde kabul edilen ve 23.06.1999 tarihli ve 23734 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 4389 sayılı Bankacılık Kanunu ile Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu’nun (BDDK) kurulmasına karar verilmiştir. BDDK Ağustos 2000’de faaliyete başlamıştır. 1999 yılı öncesi uygulamada olan parçalı yönetim yapısı (Hazine Müsteşarlığı ve Merkez Bankası yönetimi) bu Kanun ile ortadan kaldırılmıştır ve tek bir denetleyici, düzenleyici kurumla etkinliğin artırılması sağlanmaya çalışılmıştır.

4389 sayılı Bankalar Kanunu m. 8/2’de “*Bir kişinin, doğrudan veya dolaylı olarak banka sermayesinin yüzde onunu ve daha fazlasını temsil eden payları edinmesi veya bir ortağa ait payların banka sermayesinin yüzde on, yüzde yirmi, yüzde otuz üç veya yüzde ellisini aşması sonucunu veren pay edinimleri ile bir ortağa ait payların yukarıdaki oranların altına düşmesi sonucunu veren pay devirleri *Kurulun iznine*

* Bu bölümde Kurul: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu’nu ifade eder.

tabidir. ...” hükmü getirilmiştir. Ayrıca BDDK izninin devralan ortağın kurucularda aranan nitelikleri taşıması şartıyla verilebileceği aynı maddede belirtilmiştir. Bu Kanun’un 18. maddesiyle bankaların birleşme ve devir işlemleri BDDK’nın iznine bağlanmıştır.

Bu Kanun ile kredi sınırlamaları, risk grubunun tanımlanması, TMSF’nin bankaların sistemin dışına çıktığında devreye girmesini sağlayacak düzenlemeler getirilmiştir (Babuşcu, 2002, s.11).

4389 sayılı Kanun’na göre düzenlenen “Bankaların Birleşme ve Devirleri Hakkında Yönetmelik”te birleşme ve devir işlemleri için yapılması gereken aşamalara yer verilmiştir. Yönetmelikte bankanın halka açık bir ortaklık olması durumunda Sermaye Piyasası Kurumu’ndan izin alınması gerektiği belirtilmiştir. 2005 yılında yürürlüğe giren 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ile 4389 sayılı Bankacılık Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır.

1.3.2. 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu

5411 sayılı Bankacılık Kanunu 19.10.2005 tarihinde kabul edilmiştir ve 01.11.2005 tarih ve 25983 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 2000-2001 yılları bankacılık krizleri sonrasında düzenlenen 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ile bankacılık sektörüne güvenin onarılması ve güvenli bir ortam sağlanması amacıyla 150. ve 161. maddelerde “Suçlar” başlığı altında adli suç ve cezalar düzenlenmiştir. Bununla birlikte risklere karşı, 45. maddede yeterli özkaynak bulundurmamak için sermaye yeterliliği, 46. maddede likidite yeterliliği ve 54. maddede kredi sınırlamaları düzenlenmiştir. Ayrıca Kanun’un 67. maddesinde bankalarla ilgili önlem alınması gereken durumlar belirtilmiştir, m. 68’de düzeltici önlemler, m. 69’da iyileştirici önlemler, m. 70’de kısıtlayıcı önlemler belirtilmiştir. M. 70’de BDDK’nın bankanın özkaynaklarının arttırılması amacıyla yeni hissedarlar bulabileceği, istekli olan bir veya birkaç bankayla birleştirebileceği hükmü düzeltici önlemler arasında yer almaktadır. Buna ek olarak m. 71’de belirtilen durumlarda bankaların kısmen veya tamamen devri, satışı ve birleştirilmesi amacıyla TMSF’ye devredilebileceği belirtilmiştir.

İlgili Kanun'un 93. maddesinde bankaların birleşme, bölünme, hisse değişimi işlemlerini düzenlemek, uygulamak, uygulanmasını sağlamak, uygulamayı izlemek ve denetlemekle BDDK'nın görevli ve yetkili olduğu belirtilmiştir. İlgili Kanun'un 19. maddesinde banka birleşme, bölünme, hisse değişimi işlemlerine yer verilmiştir. Bu maddeye göre, Türkiye'de faaliyette bulunan bankalardan birinin; diğer bir veya birkaç banka veya finansal kuruluş ile birleşmesi veya bütün aktif ve pasifi ile diğer hak ve yükümlülüklerini Türkiye'de faaliyette bulunan diğer bir bankaya devretmesi, bütün aktif ve pasifleri ile diğer hak ve yükümlülüklerini devir alması veya bölünmesi ya da hisse değişimi Kurul'un iznine tabidir. Bankaların bu Kanun hükümlerine göre birleşme, bölünme ve devirlerinde 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile devir veya birleşmeye konu bankaların toplam aktiflerinin sektör içindeki paylarının %20'yi geçmemesi kaydıyla, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 7, 10 ve 11 sayılı maddelerin hükümleri uygulanmayacağı belirtilmiştir. Bu maddenin uygulamasının BDDK tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirleneceği maddede açıklanmıştır.

Bu Kanun'un 14. maddesinde, *“Türkiye’de kurulan bankaların, kıyı bankacılığı bölgeleri de dâhil olmak üzere yurt dışında şube veya temsilcilik açmaları, ortaklık kurmaları veya kurulmuş ortaklıklara katılmaları, bu Kanunda yer alan kurumsal yönetim hükümleri ile koruyucu hükümlere ve Kurulca belirlenecek esaslara uyulması kaydıyla Kurulun iznine tâbidir.”* açıklaması yer almaktadır.

5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 19. ve 93. maddelerine dayanılarak hazırlanan 01.11.2006 tarihinde 26333 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Bankaların Birleşme, Devir, Bölünme ve Hisse Değişimi Hakkında Yönetmelik”te birleşme, devir, bölünme ve hisse değişimi işlemleri için yapılması gereken işlemlere yer verilmiştir. Bu yönetmeliğin 22. maddesinde birleşme, devir, bölünme ve hisse değişimi işlemlerinde taraflardan (banka ve finansal kuruluşlar) en az birinin SPK’ya tabi olması halinde, diğer bir deyişle halka açık bir şirket olması durumunda, ilgili sözleşme için sermaye piyasası mevzuatı çerçevesinde izin alınması gerektiği belirtilmiştir. Aşağıda “Bankaların Birleşme, Devir, Bölünme ve Hisse Değişimi Hakkında Yönetmelik”te yer alan birleşme ve devir işlemleri kısaca özetlenecektir.

İlgili yönetmelikte bankaların birleşme işlemi için, birleşme taraflarının birleşmeye esas bilançolar ve birleşme sözleşmesi taslağının genel kurulların onayına

sunulacağı, genel kurulun onaylaması durumunda, genel kurulun birleşme sözleşmesi ve yeni kurulacak bankanın ana sözleşmesi için yönetim kuruluna yetki vereceği m. 7'de belirtilmiştir. M. 8'de birleşme sözleşmesinin içeriğinin nasıl olacağı belirtilmiştir. Sözleşmenin imzalanmasından sonra 7 gün içinde; Yönetim Kurulu tarafından imzalanan birleşme sözleşmesinin, tarafların birleşmeye esas mali tablolarının, ana sözleşme taslağının, hisse değer tespitine yönelik raporların ve mevzu bahis sermaye artırımını için gereken tutarın ve sağlanacağı kaynakları içeren bir raporun BDDK'ya gönderileceği m. 9'da belirtilmiştir. BDDK birleşmeyi Kanun ve mevzuata uygunluk, standart oranlar ve kredi sınırlarına uyum, organizasyon ve şube yapısı, iç kontrol, risk yönetimi ve iç denetim sistemlerinin etkinliği gibi hususlar bakımından incelemeye alır, gerekli görürse ilave tedbirlerin alınmasını isteyebilir. BDDK birleşme sözleşmesini uygun görürse, birleşme sözleşmesi, yeni kurulacak bankanın ana sözleşme taslağı, birleşecek banka veya finansal kuruluşların bilanço ve kâr zarar cetvelleri ile birlikte banka genel kurullarının onayına sunulur. Genel kurulda birleşme işlemi kabul görürse, genel kurul kararları ve yeni bankanın ana sözleşmesi, genel kurulu izleyen 7 gün içinde BDDK'ya gönderilir. Kurulun birleşmeye dair genel kurul kararlarının tescil edilebilmesine ilişkin onayı, yeni bankanın kurulmasına izin verilmesine ve yeni kurulan bankanın tescil ve ilan işlemlerinin tamamlanması ve faaliyet izni verilmesine dair kararı Resmi Gazete'de yayımlanır. Birleşmeye dair genel kurul kararları ile genel kurullar tarafından onaylanan ana sözleşme ve yeni bankanın kuruluşu, kurul kararının Resmi Gazete'de yayınlanmasını izleyen 7 gün içinde, birleşmeye katılan bankaların kayıtlı buldukları Ticaret Sicil Memurlukları'na tescil ve ilan olunur. Tescil ile birleşmeye katılan bankaların bütün aktif ve pasifleri ile hak ve yükümlülükleri yeni kurulan bankaya intikal eder ve birleşmeye katılan bankaların tüzel kişilikleri sona ererek kayıtları Ticaret Sicilinden silinir.

İlgili yönetmelikte bankaların devir işlemi için, devreden ve devralan bankaların devire esas bilançoları ve devir sözleşmesi taslağının genel kurulların onayına sunulacağı, genel kurulun onaylaması durumunda, genel kurulun devir sözleşmesi düzenlenmesi ve imzalanması hususunda yönetim kuruluna yetki vereceği m. 11'de belirtilmiştir. M. 12'de devir sözleşmesinin içeriğinin nasıl olacağı belirtilmiştir. Yönetim kurulu tarafından imzalanan devir sözleşmesinin imza tarihinden sonra 7 gün içinde, sözleşme taslağı ile devreden ve devredilen bankaların; devre esas mali tablolar,

ana sözleşme taslağı, hisse değer tespitine yönelik raporlar ve mevzubahisse sermaye artırımını için gereken tutar ve sağlanacağı kaynakları içeren bir rapor ile birlikte BDDK'ya gönderileceği m. 13'de belirtilmiştir. BDDK devri; Kanun ve mevzuata uygunluk, standart oranlar ve kredi sınırlarına uyum, organizasyon ve şube yapısı, iç kontrol, risk yönetimi ve iç denetim sistemlerinin etkinliği gibi hususlar bakımından incelemeye alır, gerekli görürse ilave tedbirlerin alınmasını isteyebilir. BDDK devir sözleşmesini uygun görürse, devir sözleşmesi, eski ve yeni metinleri kapsayan ana sözleşme değişiklik taslağı, tarafların bilanço ve kâr zarar cetvelleri ile birlikte banka genel kurullarının onayına sunulur. Genel kurulda devir işlemi kabul görürse, genel kurul kararları ve bankanın ana sözleşmesi değişikliği, genel kurulu izleyen 7 gün içinde BDDK'ya gönderilir. Kurulun devre dair genel kurul kararlarının tescil edilebilmesine ilişkin onayı Resmi Gazete'de yayımlanır. Devre dair genel kurul kararları ile ana sözleşme değişiklikleri Resmi Gazete'de yayınlanmasını izleyen 7 gün içinde devredilen ve devralan bankanın kayıtlı buldukları Ticaret Sicil Memurluklarına tescil ve ilan olunur. Tescil ile devredilen bankanın bütün aktif ve pasifleri ile hak ve yükümlülükleri devralan bankaya intikal eder ve devredilen bankaların tüzel kişiliği sona ererek kayıtları Ticaret Sicilinden silinir.

Birleşmeye/devre esas mali tabloların bağımsız denetim kuruluşu tarafından tasdik edilmiş olması gereklidir. Hisse değer tespitine yönelik raporlar "Bankalara Değerleme Hizmeti Verecek Kuruluşların Yetkilendirilmesi ve Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik" hükümlerine göre hazırlanır. Yönetmelikte birleşme/devir sözleşmeleri bankaların genel kurullarında onaya sunulduğunda ana sözleşmede öngörülen nisaplara göre oylanacağını, bankaların ana sözleşmelerinde nisap öngörülmemiş ise, genel kurulda esas veya çıkarılmış sermayenin çoğunluğunun temsil edilmiş olması şartıyla, mevcudun çoğunluğu ile karar alınacağı belirtilmiştir.

1.3.3. 4054 Sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun

07.12.1994 tarihinde kabul edilen ve 13.12.1994 tarih ve 22140 sayılı Resmi Gazete'de yayımlananın 4054 sayılı RKHK 7. maddesinde belirli bazı nitelikleri taşıyan işlemlerin hukuki olarak geçerlilik kazanmasının Rekabet Kurulu'nun iznine tabi

olduğu ve bu niteliklerin Rekabet Kurulu'nun çıkaracağı tebliğlerle ilan edileceği bildirilmiştir.

4054 sayılı RKHK'nın ikinci kısım birinci bölümünde, yasaklanan faaliyetlere yer verilmiştir. Bu kısımda yer alan 4, 5, 6, 7 sayılı maddelerle rekabeti sınırlayıcı anlaşma ve uyumlu eylem ve kararlar açıklanmıştır. M. 7'de hâkim durum yaratma, tarafların hâkim durumunu güçlendirme, rekabeti önemli ölçüde azaltma sonucunu doğuracak şekilde birleşme veya devralma işlemini gerçekleştirmesinin, hukuka aykırı ve yasak olduğu belirtilmiştir. İzin alınması gereken birleşme ve devralmaları Kurulun çıkaracağı tebliğle belirleneceği de eklenmiştir.

İlgili Kanun m. 10'da ve m. 11'de birleşme ve devralmalara ilişkin R.K.'nin yetkilerine yer verilmiştir. 10. maddede, 7. maddeye giren birleşme ve devralmaların R.K. tarafından incelemeye alınacağını, inceleme sonucunda işleme ya izin vermek ya da nihai incelemeye karar verdiği takdirde ön itirazı ve işlemin askıya alınacağını gerekli gördüğü tedbirlerle tebliğ etmek zorundadır. R.K.'nin süresi içinde herhangi bir işlem yapmaması durumunda, birleşme veya devralma anlaşmalarının bildirim tarihinden 30 gün sonra yürürlüğe girerek hukuki geçerlilik kazanacağı m. 10'da belirtilmiştir. M. 53'te ise R.K. kararlarının nitelikli sırlarını ifşa etmeyecek şekilde internette yayımlanacağı belirtilmiştir. M. 11'de bildirilmesi zorunlu birleşme ve devralmaların R.K.'ya bildirilmemesi durumunda, R.K.'nin işlemde haberdar olduğu zaman işlemi incelemeye başlayacağını, eğer işlem birleşme ve devralmanın, m. 7/1 (burada R.K.'nin yürürlükteki birleşme ve devralma tebliğini kastedildiği sanılmaktadır, çünkü 4054 sayılı Kanun'da 7. maddenin fıkraları yoktur) kapsamına girmiyorsa R.K.'nin işleme izin vereceğini ama taraflara para cezası uygulayacağını, eğer m. 7/1 kapsamındaysa para cezası ile birlikte R.K.'nin birleşme veya devralma işlemine son vereceği belirtilmiştir.

2010/4 sayılı "Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ" m. 7/1'de incelemeye alınacak şirketlerin ciro eşikleri belirlenmiştir ve bu eşiklerin tebliğin yürürlüğe girmesinden itibaren her iki yılda bir R.K. tarafından yeniden belirleneceği açıklanmıştır. Bankaların cirolarının genelde belirlenen ciro eşiklerinin üstünde olması nedeniyle, R.K.'dan izin alınması gereklidir. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu m. 19'da "*...birleşmeye konu bankaların toplam aktiflerinin sektör içindeki paylarının yüzde yirmiyi geçmemesi kaydıyla 4054 sayılı*

Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 7, 10 ve 11 inci maddeleri hükümleri uygulanmaz” olarak açıklanmıştır.

2010/4 sayılı R.K. tebliği m. 9'da bankaların cirolarının hesaplanmasında BDDK tarafından 10.02.2007 tarihli ve 26430 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan “Bankalarca Kamuya Açıklanacak Finansal Tablolar ile Bunlara İlişkin Açıklama ve Dipnotlar Hakkında Tebliğ” ile istenen gelir tablosunda yer alan; faiz veya kâr payı gelirleri, alınan ücret ve komisyonlar, temettü gelirleri, ticari kâr/zarar (net), diğer faaliyet gelirleri toplamının kabul edileceği belirtilmiştir.

2010/4 sayılı R.K. tebliği m. 13'te birleşme ve devralmanın değerlendirilmesinin nasıl yapılacağı anlatılmıştır. M. 13/2'de, *“Tek başına ya da birlikte hâkim durum yaratmaya veya hâkim durumu daha da güçlendirmeye yönelik olarak, ülkenin bütünü yahut bir kısmında rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğuran birleşme veya devralmalara izin verilmez”* açıklamasına yer verilmiştir. M. 13/4'de R.K. izin vermediği işlemleri nihai incelemeye alacağını ve incelemeye alacağını ön itiraz dilekçesiyle yazılı olarak bildireceğini belirtmiştir. R.K.'nın inceleme sürecinde birleşme veya devralma işlemini askıya alacağını ve gerekli görüldüğü takdirde diğer tedbirler alarak bunu tebliğ edeceğini belirtmiştir. R.K. izin kararında şart ve yükümlülük öngörebilir.

1.3.4. 6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu

06.12.2012'de kabul edilen 6362 sayılı SPK, 30.12.2012 tarihinde ve 28513 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. İlgili Kanun m. 23'te halka açık ortaklıkların birleşme/bölünme işlemlerine taraf olunmasının, tür değiştirmesinin veya sona ermesinin, mal varlığının tümünü veya önemli bir bölümünü devretmesinin nitelikli bir işlem olduğunu ve Sermaye Piyasası Kurulu'nun bu işlemlerin uyulması zorunlu usul ve esasları belirlemeye yetkili olduğu belirtilmiştir. Aynı maddede düzenlenen zorunluluklara uymaksızın yapılan işlemlere idari para cezası verebileceği ve/veya işlemin iptali için dava açabileceği belirtilmiştir.

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 23. ve 130. maddelerine dayanılarak “Birleşme ve Bölünme Tebliği” hazırlanmıştır. Bu tebliğde m. 5'te halka açık ortaklıkların katıldığı birleşme ve bölünme işlemlerinde içeriği Kurulca belirlenen

kamuya açıklanması gereken duyuru metninin hazırlanması ve Kurulca onaylanmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir. Birleşme işlemine başlanması için taraf şirketlerin yönetim organlarınınca karar alınmasının gerekli olduğu ve bu tebliğin ekinde yer alan belgelerle, birleşme sözleşmesi ve duyuru metni için onay almak amacıyla Sermaye Piyasası Kurumu'na başvurulması gerektiği belirtilmiştir. M. 6'da Kurula başvuru için gereken finansal tabloları, m. 7'de işleme esas alınan finansal tablonun tarihi itibarıyla malvarlıklarının değerinin ve değişim oranlarının tespiti amacıyla uzman kuruluş raporunun hazırlanacağı, m. 8'de kamunun aydınlatılmasının nasıl yapılacağı, m. 9'da birleşme sözleşmesi ve raporunun nasıl hazırlanacağı açıklanmıştır.

Birleşme ve Bölünme Tebliği m. 13'te kolaylaştırılmış usulde birleşmeye yer verilmiştir. “M. 13 – (1) Bir veya birden fazla sermaye şirketinin oy hakkı veren paylarının %95 veya daha fazlasına sahip bir halka açık ortaklık tarafından devralınması suretiyle birleşmede, halka açık ortaklık paylarından devrolunan şirketlerin ortaklarına pay verilmesini gerektirmeyen durumlarda veya halka açık ortaklık paylarından devrolunan şirketlerin ortaklarına pay verilmesi gereken ancak halka açık ortaklık paylarının nakit karşılığının devrolunan şirketlerin ortaklarına seçimlik hak olarak önerilmesi durumlarında, kolaylaştırılmış usulde birleşme uygulanabilir. (2) Kolaylaştırılmış usulde birleşmede bağımsız denetim raporu, birleşme raporu ve uzman kuruluş görüşü aranmaz. Ayrıca birleşme sözleşmesinin genel kurul onayına sunulması zorunlu değildir. (3) Kolaylaştırılmış usulde birleşme işlemlerine ilişkin olarak içeriği Kurulca belirlenen ayrı bir duyuru metni hazırlanır.”

1.3.5. 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu

13.01.2011 tarihinde kabul edilen, 01.07.2012'de yürürlüğe giren 6102 sayılı TTK'da birleşmeye ilişkin hükümler, 1956-2012 yılları arasında yürürlükte olan 6762 sayılı TTK'ya göre daha geniş ve kapsamlı bir şekilde düzenlenmiştir. Ülkemizde şirket birleşmelerinin sayısının artması ve bu doğrultuda daha fazla bilgiye ulaşılmak istenmesi, birleşmeler konusunda ayrıntılı düzenlemeyi gerekli kılmıştır. 6102 sayılı TTK'da şirket birleşmeleri hazırlanmasında AB, Alman ve İsviçre Hukukundaki gelişmeler, birleşmeyi kolaylaştırıcı yöndeki anlayışlar etkili olmuştur (Çeliker, 2012).

6102 sayılı Kanun'un 136. ila 158. maddelerinde birleşmeyle ilgili hükümlere yer verilmiştir. 6102 sayılı TTK ile türler arası şirket birleşmelerine serbestlik getirilmiş, şahıs şirketlerinin birleşmesi, tasfiye halinde bir şirketin ve borca batık şirketlerin birleşmeye katılmasına izin verilmiştir ve birleşmeyle ilgili bazı işlemleri kaldırılarak birleşme işleminin kolaylaştırılmasına yardımcı olunmuştur.

M. 136'da birleşme ilkeleriyle birleşme hakkında tanımlamalara yer verilmiştir. M. 137'de geçerli olan birleşmeler açıklanmıştır. Buna göre; sermaye şirketleri; sermaye şirketleriyle, kooperatiflerle ve devralan şirket olmaları şartıyla kollektif ve komandit şirketlerle birleşebilirler. Şahıs şirketleri ise; şahıs şirketleriyle, devrolunan şirket olmaları şartıyla sermaye şirketleriyle, devrolunan şirket olmaları şartıyla kooperatiflerle birleşebilirler. Kooperatifler; kooperatiflerle, sermaye şirketleriyle ve devralan şirket olmaları şartıyla şahıs şirketleriyle birleşebilirler. *Eski Türk Ticaret Kanunu m. 147'de birleşme işleminin yapılabilmesi için aynı türden olması şartı aranmaktaydı, bu nedenle şirketler önce nevi değiştirerek birleşme işlemini yapmak zorunda kalıyorlardı.

M. 138 ile tasfiye halindeki şirketin malvarlığının dağıtılmaya başlanmaması ve devrolunan şirket olması şartlarıyla birleşme işlemine katılabilmesi mümkün kılınmıştır. M. 139'da borca batık veya sermayesiyle kanuni yedek akçelerin toplamının yarısı zararlarla kaybolan şirketler, sermayeyi veya borca batıklık durumu karşılayabilecek ölçüde serbestçe tasarruf edebilen özvarlığa sahip bir şirketle birleşebilir hükmü yer almaktadır. Borca batıklık haline tam olarak açıklık getirilmemiştir. Kanun'da m. 138 ve 139'daki şartların varlığının Ticaret Sicil Müdürlüğü'ne sunulan belgelerle ispatlanması gerektiği belirtilmiştir. Eski TTK'da tasfiye halindeki şirketler, sermayesini kaybetmiş borca batık şirketlerin birleşmeleri hakkında bir açıklama bulunmamaktadır.

M. 140'da ortaklık payları ve haklarına m. 141'de ayrılma akçesine yer verilmiştir. M. 140/1'de *“Devrolunan şirketin ortaklarının, mevcut ortaklık paylarını ve haklarını karşılayacak değerde, devralan şirketin payları ve hakları üzerinde istemde bulunma hakları vardır. Bu istem hakkı, birleşmeye katılan şirketlerin malvarlıklarının değeri, oy haklarının dağılımı ve önem taşıyan diğer hususlar dikkate alınarak hesaplanır”* hükmü yer almaktadır. M. 140/2'de ortaklık paylarının değişim oranları

* Bu bölümde ve bundan sonraki bölümlerde “Eski Türk Ticaret Kanunu” ile “6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu” kastedilmektedir.

belirlenirken, devrolunan şirketin ortaklarına tahsis olunan ortaklık paylarının gerçek değerlerinin 1/10'unu aşmaması şartıyla, bir denkleştirme ödenmesi öngörülebileceği belirtilmiştir. 141. maddede birleşmeye katılan şirketlerin, birleşme sözleşmesinde, ortaklara, devralan şirkette, pay ve ortaklık haklarının iktisabı ile iktisap olunacak şirket paylarının gerçek değerine denk gelen bir ayrılma akçesi arasında seçim yapma hakkı tanıyabilecekleri gibi ayrılma akçesi de verebileceklerini belirtmiştir. Bu açıklama eski TTK'da bulunmamaktadır. 141. maddeyi, m. 151/5 ile birlikte değerlendirmek yerinde olacaktır; buna göre birleşme sözleşmesi bir ayrılma akçesi öngörüyorsa, devreden şirket şahıs şirketiye oy hakkına sahip ortakların, sermaye şirketiye şirkette mevcut oy haklarının %90'ının oylarının olumlu olması gereklidir. Birleşmeye taraf olmayan ortaklara yedek akçe verilebileceği hükmü birleşmeyi kolaylaştırıcı bir hüküm olarak değerlendirilebilir.

M. 142'de ortakların haklarını korumak için devralan şirketin sermaye artırımı yapmasına, m. 143'de yeni kuruluş yolu ile birleşme yapılmasına ve m. 144'de bilanço tarihinden 6 ay geçtikten sonra yapılan birleşme anlaşmalarında ara bilanço hazırlanması gerektiği konularına yer verilmiştir.

M. 145'de birleşme sözleşmesinin yazılı olarak yapılacağına ve tarafların yönetim organları tarafından imzalanıp genel kurullarında oylanacağı belirtilmiştir. M. 146'da birleşme sözleşmesinin nasıl hazırlanacağı ve yapılacağına, m. 147'de birleşme raporunu kimlerin ve nasıl hazırlayacağına yer verilmiştir.

M. 148'de birleşme sözleşmesinin ve birleşme raporunun denetlenmesi açıklanmıştır fakat 6335 sayılı Yasa 42. m. ile kaldırılmıştır. Ancak "Şirketlerde Yapı Değişikliği ve Ayni Sermaye Konulmasında Siciller Arası İşbirliğine İlişkin Tebliğ" in 5/b maddesince birleşmede mülkiyet değişikliğine konu olan mal ve hakların Yeminli Mali Müşavir veya Serbest Muhasebeci Mali Müşavir tarafından değerinin tespit edilmiş olması gereklidir. Bankalarda birleşme, devir, bölünme işlemlerinde kullanılan raporların denetiminin bağımsız denetçi tarafından yapılacağı "Bankaların Birleşme, Devir, Bölünme ve Hisse Değişimi Hakkında Yönetmelik"te belirtilmiştir. Bankalarda bağımsız denetimi yapmaya yetkili kuruluşlar BDDK sayfasında yer almaktadır.

M. 149'da birleşme işlemlerine ilgililerin ulaşabilmesi için inceleme hakkının nasıl uygulanacağı belirtilmiştir. Birleşme taraflarının genel kurul kararından önceki 30 gün içinde; birleşme sözleşmesi, raporu, üç yıllık yılsonu finansal tabloları, yıllık

faaliyet raporları, gereğinde ara bilançolarının, tarafların merkezleriyle şubelerinde, Sermaye Piyasası Kurulu'nun öngöreceği yerlerde ve sermaye şirketlerinin internet sitelerinde yayımlamakla yükümlü olduğu belirtilmiştir. Bununla birlikte m. 147 ve 148'de tüm ortakların onaylamasıyla küçük ve orta ölçekli şirketlerin birleşme raporunun hazırlanmasından, denetlenmesinden ve ortakların inceleme hakkının kullanımından vazgeçilebileceğinden bahsedilir. Bu açıklama birleşmeleri kolaylaştırıcı bir hükümdür.

M. 150'de birleşme sözleşme imzası tarihiyle bu sözleşmenin genel kurulda oya sunulacağı tarih arasında, şirketlerin aktif ve pasiflerinde önemli değişiklik meydana gelmişse yazılı olarak şirket yönetim organlarına bildirilmesi gerekliliğinden bahsedilmiştir. M. 151'de birleşme kararında toplantı ve karar nisapları ayrıntılı olarak belirtilmiştir, buna göre A.Ş. ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler esas ve çıkarılmış sermayenin çoğunluğunu temsil etmek şartıyla, genel kurulda mevcut oyların $\frac{3}{4}$ ile birleşme sözleşmesini onaylamalıdır. Eski TTK'da anonim ortaklıklarda sadece oy çoğunluğunun alınması yeterliydi. Bununla birlikte bu maddenin 5. fıkrasında birleşme sözleşmesinin ayrılma akçesi öngörmesi durumunda, devreden şirket şahıs şirketiye oy hakkına sahip ortakların, sermaye şirketiye şirkette mevcut oy haklarının %90 oylarının olumlu olması gerektiğinden bahsetmektedir.

M. 152'de birleşmenin kesinleşmesi durumunda Ticaret Sicile tescile başvurulmasına, m. 154'te Ticaret Sicil Gazetesi'nde ilanına yer verilmiştir.

*Yeni TTK'da m. 155'de ve 156'da kolaylaştırılmış birleşmeye yer verilmiştir. İki şekilde kolaylaştırılmış birleşme söz konusudur. Birincisi devralan sermaye şirketi devrolunan sermaye şirketinin oy hakkı verilen tüm paylarına sahipse veya şirket/gerçek kişi/kanun yahut sözleşme dolayısıyla bağlı bulunan kişi grupları, birleşmeye katılan sermaye şirketlerinin oy hakkı veren tüm paylarına sahiplerse kolaylaştırılmış birleşmeden yararlanılabilir. İkincisi devralan sermaye şirketinin, devrolunan sermaye şirketinin oy hakkı veren paylarının en az %90'ına sahip olması durumunda, azınlıkta kalan pay sahipleri için; devralan şirkette bu payların denk karşılığı olan paylar verilmesi veya şirket paylarının gerçek değerinin tam dengi olan nakdî bir karşılık verilmesi, birleşme dolayısıyla ek ödeme borcunun veya herhangi bir kişisel edim

* Bu bölümde ve bundan sonraki bölümlerde "Yeni Türk Ticaret Kanunu" ile "6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu" kastedilmektedir.

yükümlülüğünün yahut kişisel sorumluluğun doğmaması durumunda birleşme kolaylaştırılmış usulde gerçekleştirilebilir. Eski TTK'da kolaylaştırılmış birleşme yoktur.

M. 156'da; kolaylaştırılmış birleşme uygulayabilecek şirketlerin daha basit birleşme sözleşmesi hazırlayabileceği, birleşme sözleşmesini genel kurul oyuna sunmayabileceği, birleşme raporu düzenlemeyebileceği belirtilmiştir. Ayrıca devralan sermaye şirketi devrolunan sermaye şirketinin oy haklarının tümüne sahiplerse veya şirket/gerçek kişi/kanun yahut sözleşme dolayısıyla bağlı bulunan kişi grupları, birleşmeye katılan sermaye şirketlerinin oy hakkı veren tüm paylarına sahiplerse 148. maddede belirtilen birleşme sözleşmesini denetleme hakkını, 149. maddede belirtilen inceleme hakkını sağlamakla yükümlü olmadıkları da belirtilmiştir.

Eski TTK m. 150'de alacaklıların birleşme hükmünden sonra üç ay içinde birleşmeye itiraz etme hakkı verilmiştir. Yeni TTK'da alacaklıların birleşmeye itiraz etme hakkı hükmü yoktur. Yeni TTK m. 157'de alacaklıların ve çalışanların korunması için üç ay içinde alacaklıların istemde bulunması halinde, devralan şirketin bu alacakları teminat altına almakla yükümlü olduğu ve birleşmeye katılan şirketlerin yedişer gün aralıklarla üç defa Türk Ticaret Sicil Gazetesi'ne ve internet sitelerinde alacaklılarına ilan vermeleri gerektiği belirtilmiştir. M. 158/1'de devrolunan şirketin borçlarından birleşmeden önce sorumlu olan ortakların sorumlulukları birleşmeden sonra da devam edeceği, m. 158/2'de alacaklılara birleşme tarihinden sonra üç yıl zaman aşımı süreci olduğu belirtilmiştir. Bununla birlikte m. 158/3 kamuya arz edilmiş tahvil ve diğer borçlanma senetlerinin sorumluluğunun itfa tarihine kadar devam edeceği belirtilmiştir.

Yeni TTK ile yapılan birleşme ve satın almaları kolaylaştırıcı düzenlemeler, Türkiye ekonomi politikasının satın alma ve birleşmeleri desteklediğini yansıtmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. SINIR ÖTESİ BANKA BİRLEŞMELERİNİN VE SATIN ALMALARININ NEDENLERİ, ETKİLERİ, ÖRNEKLERİ, AVANTAJLARI, DEZAVANTAJLARI VE TÜRKİYE BANKACILIK SEKTÖRÜNE İLGİNİN NEDENLERİ

2.1. GENEL BİRLEŞME VE SATIN ALMA NEDENLERİ

Liberal ekonomi politikalarının, hızla gelişen teknolojinin ve küreselleşen sermayenin etkisiyle; birleşme ve satın alma işlemleri günümüzde etkileyici boyutlara ulaşmıştır. Hissedarlar varlıklarının değerini maksimize edebilme, potansiyel gelir elde etme, müşteri potansiyelini artırma, maruz kaldıkları riski azaltma, etkinlik artırma, rekabeti azaltma, vergi avantajı sağlama, teknolojiden yararlanma, yöneticilerin yönlendirmesi gibi farklı nedenlerle birleşme ve satın almalara yönelmektedirler. Trautwein'e göre birleşme güdülleri; etkinlik, monopol, öncülük, değerlendirme, imparatorluk kurma, süreç ve kargaşa teorileri olarak aşağıdaki gibi gruplanmıştır (Trautwein, 1990, s.284).

Tablo 8. Trautwein'in Birleşme Güdülleri Teorileri

Rasyonel Tercih Olarak Birleşme	Satın Alan İşletme Hissedarlarının Çıkarlarını Maksimize Eden Birleşmeler	Sinerji Yoluyla Net Getiri Elde Etmek	Etkinlik Teorisi
		Müşterilerden Servet Transferleri Yapılması	Monopol Teorisi
		Hedef Firma Hissedarlarından Servet Transferleri Yapılması	Öncülük Teorisi
		Özel Bilgi Yoluyla Net Getiri Elde Edilmesi	Değerleme Teorisi
	Yöneticilerin Çıkarlarını Arttıran Birleşmeler		İmparatorluk Kurma Teorisi
Süreç Getirisi Olarak Birleşmeler			Süreç Teorisi
Makroekonomik Fenomen Olarak Birleşmeler			Kargaşa Teorisi

Kaynak: Trautwein Friedrich, 1990, "Mergers Motives and Merger Prescriptions", Strategic Management Journal, 11, s.284.

Trautwein'in birleşme güdülleri içeren genel birleşme nedenleri aşağıda açıklanmıştır.

2.1.1. Etkinlik Teorisi ve Sinerji Yaratmak Amacıyla Yapılan Birleşmeler

Etkinlik Teorisine (Efficiency Theory) göre işletmelerin birleşmeleri sonucu, birim maliyetlerde düşüş ve pazarda daha güçlü bir satın alma pozisyonu elde edilebilir ve yönetsel etkinlik sağlanabilir.

Etkinlik teorisine göre birleşmeler sinerjiye ulaşmak amacıyla planlanmaktadır ve gerçekleştirilmektedir. Sinerji; toplamın, kendi ayrı ayrı parçalarından daha büyük olması, diğer bir deyişle $2+2>4$ olması düşüncesidir. Sinerji literatürde değer yaratma anlamına gelir (Steiner, 1975, s.47-74; Salter ve Wolf, 1979, s.9). İki veya daha fazla faaliyet biriminin birlikte daha verimli (daha düşük maliyetle) veya daha etkin biçimde (kıt kaynaklardan daha etkin faydalanarak) kullanılmasıyla sinerji oluşur (Lubatkin, 1983, s.218) ve böylece ekonomik bir değer yaratılmış olur. Sinerji hipotezi; yatırım hipotezi ve değeri maksimize etme hipotezi olarak da bilinir (Kargın, 2007, s.49). Birleşmelerde sinerjiyi pazar gücü yaratan, finansal, operasyonel (Chatterjee, 1986, s.120), yönetsel katkı (Trautwein, 1990, s.284) oluşturan sinerji olarak gruplamak mümkündür.

Farklı etkinlik teorisine göre, işletmeler farklı etkinlik seviyelerine sahiptirler. Birleşme faaliyetinden sonra etkin olan taraf, daha az etkin olan tarafı kendi seviyesine yükseltecektir (Srinivasan ve Mishra, 2007, s.390).

2.1.1.1. Pazar Sinerjisi (Collusive Synergy)

Fiyatla ilişkilendirilen sinerjidir. Fiyatı kontrol edebilme, fiyatları yükseltebilme imkânına sahip olabilmeye alakalıdır. İşletmeler, rekabet gücünü arttırmak amacıyla birleşme ve satın almalara yönelebilirler. Pazar payını arttırmaya yönelik birleşmeler, oligopol veya monopol bir ortam oluşturmaya meyillidir.

2.1.1.2. Finansal Sinerji (Financial Synergy)

İşletme sermayesi ile ilişkilendirilen sinerji türüdür. İşletmenin büyümesi ile daha ucuz sermayeye ulaşmanın kolaylaşması, nakit akışlarının artmasıyla daha fazla getiri elde edilmesi, daha fazla bilgiye sahip olarak sermayenin daha etkin şekilde

kullanılması, atıl işletme sermayesinin gelir getirici yatırımlara aktarılması yoluyla finansal sinerji sağlanabilir. İflas riskini azaltma (co-insurance), riski dağıtma (diversification), kaldıraç etkisi (leverage), fiyat-kazanç oranı ve vergi gibi alanlar finansal sinerji kaynakları arasında yer almaktadır (Carlson, 2002, s.27).

Borcun kaldıraç etkisi (financial leverage), işletme birleşmelerinde finansal sinerji kaynakları arasında yer almaktadır. İşletme ölçeğinin artması ile borçlanmanın maliyetinin düşeceği ortak bir görüş haline gelmiştir (Carlson, 2002, s.27). Birçok araştırmanın sonucu, birleşme öncesi şirketlerin ayrı ayrı kombinasyonlarına göre birleşme sonrası oluşan yeni şirketin, finansal kaldıraçtan daha fazla yararlandığı hipotezini doğrulamaktadır (Kim ve McConnell, 1977, s.362; Bruner, 1988, s.202; Carlson, 2002, s.27). Şirketlerde finansal kaldıraç oranı, yabancı kaynakların aktif toplamına oranı ile hesaplanır.

Bankalarda kaldıraç oranı ana sermayenin toplam risk tutarına bölünmesi ile hesaplanır. Toplam risk tutarı bilanço içi varlıkların, bilanço dışı işlemlerin, türev finansal araçlar ile kredi türevlerinin ve menkul kıymet veya emtia teminatlı finansman işlemlerinin risk tutarlarının toplamından oluşur. Kaldıraç oranı aylık hesaplanır, Mart, Haziran, Eylül ve Aralık dönemlerinde üç aylık basit aritmetik ortalama hesaplanarak bildirilmesi ve ortalamanın asgari %3 olarak tutturulması şarttır (BDDK, 2005).

İşletmenin kendi fiyat/kazanç oranından daha düşük bir işletmeyi satın alması durumunda oluşan yeni işletmenin hisse senetlerinin piyasada ortalama beklenen fiyat/kazanç oranı üstünde değerlendirilip satılması ile sermaye artışı sağlanabilmektedir (Mueller, 1977, s.317).

2.1.1.3. Operasyonel Sinerji (Operational Synergy)

Ürün ve hizmetlerin maliyetiyle ilişkilendirilen sinerji türüdür. Birleşme sonrası iki ayrı birimin operasyonlarının birleşmesiyle maliyetlerden tasarruf sağlanması ve bilgi transferinden yararlanılarak maliyet düşüşleri elde edilmesi yoluyla operasyonel sinerji elde edilebilir.

2.1.1.4. Yönetimsel Sinerji (Managerial Synergy)

Satın alan firmanın yöneticilerinin hedef firma yöneticilerine kıyasla daha kalifiye olmaları, planlama ve hedef yeteneklerinin daha yüksek olması ve bu üstünlüklerden hedef firmanın fayda sağlaması sonucu sinerji oluşmasıdır (Trautwein, 1990, s.284). Maddi imkânsızlık veya diğer nedenlerle güçlü bir yönetim kadrosuna sahip olamayan şirketler, iyi bir yönetim kadrosuna sahip olabilmek için daha iyi bir yönetime sahip güçlü bir şirket ile birleşmeye yönelebilirler.

2.1.2. Büyük Olmanın Getirebileceği Faydalardan Yararlanmak Amacıyla Yapılan Birleşmeler

Birleşme veya devralmalar sonucunda oluşan yeni şirketin faaliyetlerinin ölçeği birleşme taraflarının ayrı ayrı gösterdiği faaliyetlerden fazladır. Artan faaliyet nedeniyle yeni şirket ölçek ve kapsam ekonomilerinden faydalanabilir ve pazar hâkimiyeti oluşturarak etkinliği arttırabilir. Ayrıca büyüklük ile elde edilebilecek prestij ve korumadan yararlanma isteği de birleşmeyi etkileyen faktörler arasında yer alır.

2.1.2.1. Ölçek Ekonomisi (Economies of Scale)

Değer yaratma yollarından biri ölçek ekonomilerine, diğeri kapsam ekonomilerine ulaşarak maliyetleri azaltmaktır. Ölçek ekonomisi, üretim veya faaliyet ölçeğinde meydana gelen değişiklikler sonucu işletme verimliliğinde oluşan değişimlerle ilişkilidir. Yüksek miktarda üretim yapıldığında, düşük miktarda üretime oranla işletmenin ortalama maliyetlerinde düşüş gerçekleşmesi ve verimlilik elde edilmesi ölçek ekonomisi olarak tanımlanmaktadır. Maliyet düşüşüyle elde edilen verim, belli bir üretim kapasitesine kadar devam etmekte, bu kapasite kullanımının üzerine çıkıldığında maliyetler yükselmekte ve verim düşmektedir. Ölçek ekonomisinin tam tersi olarak, eğer işletmenin ürün miktarı artınca ortalama ürün maliyeti yükseliyorsa negatif ölçek/ölçek eksi ekonomileri (diseconomies of scale) meydana gelir. Teknoloji, ar-ge, yönetim gibi sabit genel giderlerin yüksek maliyetler

oluşturduğu sektörlerde birleşmelerin başlıca nedenlerinden biri ölçek ekonomilerine ulaşmaktır.

Makine, donanım, yazılım ihtiyaçları veya yeni teknolojiyi elde etme gibi nedenlerle yapılan birleşmeler bu kısımda gösterilebilir. Şirketler birleşerek teknik yatırım maliyetlerini azaltabileceği gibi, teknolojik gelişmeler kullanılarak hizmet ve ürün kalitesinin artırılması yoluyla kazanç elde edebilirler. İlk yatırım maliyetlerinin, patent ve lisans maliyetlerinin yüksek olduğu durumlarda yeni bir şirket kurmak yerine birleşme ve satın alma yoluyla bu varlık ve haklara sahip olmak daha avantajlı olabilmektedir.

2.1.2.2. Kapsam Ekonomisi (Economies of Scope)

Üretim veya faaliyetin çeşitliliğinde meydana gelen değişikliklere göre işletme verimliliğinde oluşan değişimlerle ilişkilidir. Mal ve hizmet çeşidinin artması sonucunda, üretim maliyetinin düşmesi kapsam ekonomisi olarak tanımlanmaktadır. İki veya daha fazla ürün hattının ayrı firmalarda üretimine göre, bir firmada üretim maliyeti daha azsa kapsam ekonomileri gerçekleşmektedir (Panzar ve Willing, 1981, s.268). Eğer ürün veya faaliyet çeşitliliği arttığında, ortalama maliyet artıyorsa negatif kapsam/kapsam eksi ekonomileri (diseconomies of scope) meydana gelir. Çeşitlilik teorisi kapsam ekonomisiyle yakından ilgilidir.

Kapsam ve ölçek ekonomileri sonucu, maliyetleri düşürmek, fiyat üstünlüğü elde etmek ve dolayısıyla rekabet gücünü arttırmak birleşmelerin ve satın almaların ana nedenlerinden birisidir.

2.1.2.3. Pazar Gücünü Arttırma, Monopol Teorisi

Rekabetin yoğun olduğu pazarda şirketler, pazar rekabet gücünü arttırmak amacıyla birleşmelere ve satın almalara yönelebilirler. Bu tür birleşmeler monopol veya monopson piyasa oluşturabilir.

Monopol piyasa, tek bir işletmenin malın satış fiyatını ve yapılışını belirlediği piyasadır. Monopson tek bir firmanın alış fiyatını belirlediği piyasadır. Monopol Teori (Monopoly Theory) ise pazar gücüne sahip olmak amacıyla birleşmelerin planlandığını

öngören teoridir. Birleşmeler sonucunda pazar gücü artan işletmeler, satın alma ve satış fiyatlarını belirlemede daha güçlü bir konuma ulaşırlar, daha iyi teknolojilerden yararlanabilir, daha uygun koşullarda sermayeye ulaşabilir, fiyat belirleme gücünü ve sektör normlarını belirleme imkânlarını elde edebilirler. İşletmelerin piyasa paylarının artması, ölçek ekonomilerine ulaşmalarına yardımcı olabilir.

Yatay birleşmelerin, monopol veya oligopol piyasalar oluşturmaya meyilli olması ve rekabeti azaltıcı bir etkiye sahip olması nedeniyle bu tür birleşmeler çoğu zaman kamu otoriteleri tarafından kısıtlamalara ve engellemelere tabi tutulmuştur.

2.1.2.4. Öncülük Teorisi (Raider Theory)

Finans çevrelerinde genel kabul gören Raider hipotezi, kurumsal öncülerin/yağmacıların (corporate raider) spesifik olmayan bir nedenle diğer hissedarların aleyhine şirketi istimlâk etmesidir. Holderness ve Sheehan (1985), öncülük (raider) terimini şirketlerin hissedarlarından servet transferi yapacak, teklif veren kişi olarak açıklamaktadır. Çalışmada belirtilen Raider teorisi servet transferi yöntemleri arasında; başarılı bir satın almadan sonra elde edilen yüksek bir tazminat veya greenmail de yer almaktadır. Greenmail hedef firmanın çoğunluk oyuna sahip tarafın, ihtilâflı ortaklarının hisselerini adil olmayan çok yüksek bir fiyattan geri satın almasıdır. Kurumsal öncüler, şirketin yönetimini değiştirmek amacıyla, yüksek sayıda hisse alarak yeterli oy haklarına sahip olmaya çalışırlar.

2.1.2.5. Koruma Elde Etmek İçin Yapılan Birleşmeler

“Too big to fail” “Batmak için çok büyük” doktrini, büyük firmaların ölçek ve kapsam ekonomilerinden faydalanmaları ve pazar hâkimiyetine sahip olmaları nedeniyle küçük şirketlerden daha etkin oldukları görüşüne dayanır. Bununla birlikte yaygın görüş; batması durumunda ciddi sorunlar oluşacak olması nedeniyle şirketlerin Hükümetler tarafından korunmasıdır. Genellikle bankalar için kullanılır (Moosa, 2010, s.319-320). Sektör payı yüksek olan bankaların batması sonucunda ülke ekonomisinin ciddi bir şekilde zarar görme olasılığı vardır. Bu nedenledir ki ülkemizde olduğu gibi

tüm dünyada da sektörü etkileyebilecek büyüklüğe sahip bankaların batmalarına izin verilmeyerek, belirli bir maliyeti olsa bile bankaları kurtarma yoluna gidilmiştir.

Bu görüşe karşı görüşler olarak “Too big to save” “Kurtarmak için çok büyük”, “Too big to survive” “Hayatta kalmak için çok büyük”, “So big that it has to fail too” “O kadar büyük ki batmak zorunda”, “Too big to succeed” “Başarılı olmak için çok büyük” gösterilebilir. Karşı görüşlerin temelinde ölçek eksi ve kapsam eksi ekonomileri (diseconomies of scale/scope) vardır. Bu görüş vergi ödeyenlerin parasıyla, finansal kurumların kendi hatalarından korunmasının doğru olmadığını savunmaktadır. Bu nedenle bu tartışmanın ahlâki bir boyutu da vardır (Moosa, 2010, s.320).

2.1.3. Yöneticilerin Çıkarlarını Arttırmak Amacıyla Yapılan Birleşmeler

Birleşme veya satın alma işleminin yöneticinin çıkarları doğrultusunda işletmeyi yönlendirmesi sonucunda gerçekleştiğini iddia eden hipotez ve teoriler bu başlık altında toplanmıştır.

2.1.3.1. Yönetici Fayda Maksimizasyonu Hipotezi

Satın alan firmanın yöneticisinin kendi faydasını maksimize etmek amacıyla, birleşmeye veya satın almaya yönelmesine dayanan bir hipotezdir. Yönetici fayda maksimizasyonuna göre gerçekleşen birleşmelerin ve satın almaların, hisse değeri artışı veya toplumsal refahta artışı gerçekleştirme olasılığı düşüktür.

2.1.3.2. Temsil Teorisi (Agency Theory/Stewardship Theory)

Jensen ve Meckling (1976) temsil ilişkisini, bir veya daha fazla kişinin kendi çıkarları doğrultusunda bazı faaliyetlerin gerçekleştirilmesi amacıyla, karar verme yetkisini başka bir kişiye (temsilciye) devretmesini içeren bir sözleşme olarak açıklamıştır (Jensen ve Meckling, 1976, s.5). Temsil problemi, yönetim ve işletme sahiplerinin kişisel çıkarlarının çatışması sonucu ortaya çıkar. Temsil eden kişinin tercihleri hissedarların tercihlerinden farklı olabilir ve bu farklılıklar temsil maliyetini

oluşturabilir (Walkling ve Long, 1984, s.54). Temsil teorisi imparatorluk kurma teorisine temel oluşturmaktadır.

Temsil kaybını azaltma yöntemleri arasında, hissedarların çıkarlarını maksimize etmek amacıyla yöneticileri ödüllendirecek teşvik programları yer almaktadır. Örneğin üst düzey yöneticilerin düşük fiyattan veya bedelsiz olarak şirketin hisselerinin bir kısmına sahip olması sağlanarak, yönetici ve hissedarlar arasında çıkar birlikteliği oluşturulabilmektedir.

2.1.3.3. İmparatorluk Kurma Teorisi (Empire-Building Theory)

Birleşmelerin yöneticiler tarafından planlanması ve yürütülmesi nedeniyle, yöneticilerin hissedar değerini maksimize etmekten çok kendi çıkarlarını arttırmaya yöneldiğini iddia eden bir teoridir. Bu yaklaşımın kökleri, şirket mülkiyet ve kontrolünün birbirinden ayrılması üzerine yapılan çalışmalara dayanmaktadır ve açıkça 1969'da Mueller tarafından ifade edilmiştir (Trautwein, 1990, s.287). Bu teoriye göre, birleşme sonrası yönetici daha büyük bir şirketi yönetecektir ve yönetici daha güçlü bir konuma ulaşacaktır, bu nedenle birleşmeyi destekler.

2.1.3.4. Hubris Teorisi

Yunan kökenli olan hubris kelimesi, aşırı, abartılı gurur veya kendine güven olarak "The Oxford English Dictionary" sözlüğünde açıklanmaktadır. Hubris hipotezi 1986 yılında Richard Roll tarafından ortaya konulmuştur. Roll (1986) çalışmasında satın alan firmanın bireysel karar vericilerinin hubristen etkilenerek hedef firmaya piyasa fiyatının üzerinde ödeme yapmasına neden olduğu belirtilmiştir. Piyasa fiyatı üzerinde ödenen kısım pozitif değerlendirme hatasını göstermektedir (Roll, 1986, s.1). Hubris hipotezi yöneticinin hedef firmayı değerlendirirken hata yaptığını ve birleşmenin sinerji yaratmayacağını savunur (Berkovitch ve Narayanan, 1993, s.347).

Hubris teorisine göre hedef işletmenin getirisi pozitif, satın alan firmanın getirisi negatiftir ve toplam birleşik getiri pozitif değildir. Bu hipoteze göre birleşmeler gelir yaratmayan faaliyetlerdir, ama satın alan firmanın imparatorluk kurma girişimidir (Becher, 2000, s.197).

2.1.4. Vergi Avantajı Elde Etme Nedeniyle Yapılan Birleşmeler ve Satın Almalar

Birleşmeden sonraki vergi borcunun birleşmeden önceki vergi borcundan daha az olması birleşme nedeni olarak görülebilir. Bu azalma iki şekilde gerçekleşebilmektedir. Birincisi faaliyet zararı olan şirketin satın alınmaya veya birleşmeye taraf olması ile gerçekleşir. Kârı yüksek olan şirketler ellerindeki tasarrufu fonlarda değerlendirirse yine vergi ödemek zorunda kalabilirler, oysa birleşme veya satın alma sonrasında zararda olan şirketin zarar tutarını gider olarak kaydedebilirler. İkinci olarak duran varlıkların artması ile gider olarak yazılan amortisman tutarlarının artması nedeniyle vergi avantajı sağlanabilir. Bu şekilde direkt nakit girişi olmasa bile nakit çıkışı engellenerek fon kaynağı oluşturulabilmektedir. Ayrıca, firmalar nakit akımları ve kâr/zarar dönemleri farklı olan firmalarla birleşerek, vergi dönemlerinde avantaj elde edebilmektedirler.

Güçlü bir ekonomi için güçlü işletmelere ihtiyaç duyulur. Şirket birleşmelerinin, güçlü şirketlerin oluşumuna katkıda bulunduğu söylenebilir. Bu nedenle birçok ülke şirket birleşmelerini destekleyerek, bu faaliyetleri gerçekleştirenlere vergi avantajları sağlamaktadırlar.

Ülkemizde yürürlükte olan 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu m. 8/1/c'de genel kurul toplantıları için yapılan giderler ile birleşme, devir, bölünme, fesih ve tasfiye giderlerinin hâsıllattan indirilebileceği belirtilmiştir. M. 9/a'da ise devralınan kurumların devir tarihi itibarıyla öz sermaye tutarını geçmeyen zararların (5 yıldan fazla nakledilmemek şartıyla geçmiş yılların beyannamelerinde yer alan zararlar) zarar olarak vergiden mahsup edilebileceği belirtilmiştir.

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu m. 17/4/c'de Kurumlar Vergisi Kanunu'na göre yapılan devir ve bölünme işlemleri, vergiden istisna edilen işlemler bakımından Katma Değer Vergisi Kanunu'nun m. 30/a hükmünün uygulanmayacağı belirtilmiştir. Katma Değer Vergisi Kanunu'nun m. 30/a'da vergiye tabi olmayan veya vergiden istisna edilmiş bulunan malların teslimi ve hizmet ifası ile ilgili alış vesikalarında gösterilen veya bu mal ve hizmetlerin maliyetleri içinde yer alan katma değer vergisi mükellefin vergiye tabi işlemleri üzerinden hesaplanan katma değer vergisinden indirilemeyeceği açıklanmaktadır. Dolayısıyla m. 17/4/c ile devir ve

bölünme işlemlerinde vergi indiriminden istisna tutulmuş bazı işlemler, vergi indirimine tabi tutulabilmektedir.

2.1.5. Riski Azaltmak ve/veya Dağıtmak Amacıyla Yapılan Birleşmeler ve Satın Almalar (Risk Diversification and/or Risk Reduction)

Riski azaltmak veya dağıtmak amacıyla farklı sektörlerdeki firmalarla birleşme ve devralmalar yapılabileceği gibi, farklı coğrafi bölgelerde birleşme ve devralmalar da gerçekleştirilebilir.

İşletmeler iki tip çeşitlendirme stratejisi kullanabilir: İçsel çeşitlendirme yolu ile yeni ürün ve hizmetler geliştirerek veya dışsal çeşitlendirme yolu ile diğer işletmeleri satın alarak (Lamont ve Anderson, 1985, s.926). Çeşitlilik ile sistematik olmayan risk azaltılabilir (Weston, 1994, s.4). Farklı sektörlerdeki işletmelerle birleşmelerin (çok yönlü birleşmeler) amacı, ürün ve hizmetin çeşitlendirmesi yoluyla riski azaltmaktır.

Farklı coğrafi bölgelerde yapılan pazarlar arası birleşmelerin (cross-border mergers) temelinde ise; bölge ve ürün farklılığı ile riski azaltmak, maliyeti azaltmak ve coğrafi genişleme sağlamak bulunmaktadır (Palombo, 1997, s.2). Sınır ötesi birleşmeler ile ekonomik yapı, yasal yapı, pazar farklılığı avantajlarından yararlanılarak sistematik risk düşürülebilir.

Ayrıca literatürde birleşmelerin ortak sigorta (co-insurance) etkisi oluşturabileceği ileri sürülmektedir. Ortak borçlar için ortak sigorta etkisi ilk olarak Lewellen tarafından geliştirilmiştir (Kim ve Mcconnell, 1977, s.349). Lewellen'e göre nakit akımlarında mükemmel korelasyon olan işletmelerin birleşmesi sonucu, iki nakit akışının çeşitlendirme etkisiyle geri ödeme riski azaltılabilir. Ortak sigorta etkisi olduğu sürece, birleşen şirketlerin kurumsal kredi güvenliği (kredibilite) ve toplam borç kapasitesi artacaktır. Konsolidasyonun kaçınılmaz sonucu olarak, birleşmeler ek borçlanma kapasitesi oluşturacaktır (Lewellen, 1970, s.533-536). Bununla birlikte Kim ve Mcconnell (1977) Lewellen'in tezinin eksik olduğunu, çünkü ortak sigorta etkisinin, yüksek borçlu olan şirketlerin değerini nasıl etkileyeceğinin dikkatlice araştırılmadığını belirtmişlerdir. Sinerjik olmayan birleşmeler, hissedarlardan borç verenlere servet transferi oluşturabilmektedir. Higgins ve Schall (1975), Galai ve Masulis'in (1976) analizleri, ortak sigorta etkisinin birleşen firmaların borçlarının artmasına ve

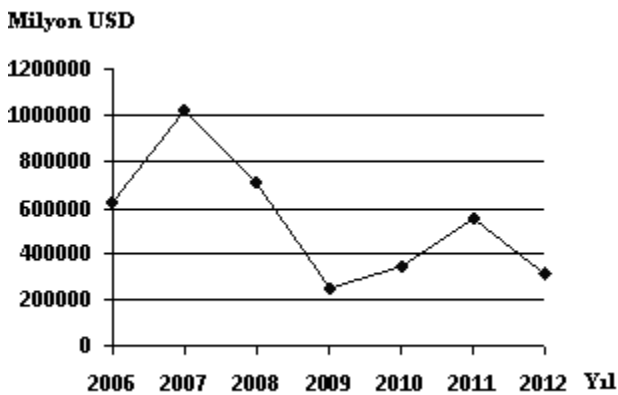
özsermayesinin düşmesine yol açacağını savunmaktadır (Kim ve McConnell, 1977, s.349).

2.1.6. Kargaşa Teorisi (Disturbance Theory)-Ekonomik Konjonktür

Ekonomide meydana gelen dalgalanmalar (ekonomik konjonktür) birleşmeleri ve satın almaları etkileyebilmektedir. Gort Michael'ın Kargaşa Teorisi (Disturbance Theory) birleşme dalgalarına ekonomik kargaşalara neden olduğunu iddia etmektedir (Trautwein, 1990, s.290). Gort (1969) çalışmasında ekonomik bozuklukların, beklentilerin ve satın alınacak varlıkların değerlemelerinin farklılaşmasına neden olduğunu ve öngörü için geçmişe ilişkin bilgi etkililiğini azalttığını, belirsizliğin arttığını belirtmiştir. Değerlemede oluşan farklılıklar nedeniyle birleşme ve satın almalar daha olası hale gelir.

Shen ve Lin'in çalışmalarındaki test sonuçlarına göre, Asya krizi sınır ötesi birleşme kararını arttıran bir faktör olabilir (Shen ve Lin, 2011, s.103). Bununla birlikte 2008 ekonomik krizi sınır ötesi birleşme ve satın alma aktiviteleri değeri üzerinde azaltıcı etki yapmıştır (Burksaitiene, 2010, s.34). 2007 yılında net alım tutarı 1.022.725 milyon USD olan dünya geneli sınır ötesi birleşme ve satın almalar, 2009 yılında 249.732 milyon USD'ye gerilemiştir.

Grafik 3. Sınır Ötesi Birleşmelerin ve Satın Almaların Net Alım Tutarları (2006-2012)

Kaynak: UNCTAD, 2013, "World Investment Report 2013", s.224, http://unctad.org/en/publicationslibrary/wir2013_en.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014) verilerinden derlenmiştir.

2.1.7. Pazara Giriş Stratejisi (Market Entry Strategy)

Uluslararası işletmelerin yerel işletmeleri satın alması, pazara girişin en etkili yollarından birisidir. Bu şekilde uluslararası işletmeler, birleşme ve satın almalar yoluyla ürün ve hizmetleri üretmek ve bunları ulaştırmak için önemli yerel kabiliyetler kazanırlar (Srinivasan ve Mishra, 2007, s.397). Özellikle hedef pazara girişin yasal olarak kısıtlandığı veya alt yapı yatırımlarının yüksek olduğu, patent, lisans alma hakkının zor olduğu veya kısıtlandığı yerlerde, birleşme ve satın almalar yoluyla sektöre giriş stratejisi ön plana çıkmaktadır.

2.1.8. Süreç Teorisi (Process Theory)

Literatürde bu teori stratejik karar sürecine dayanmaktadır. Bu süreci etkileyen faktörlere aşağıda yer verilmiştir.

Simon (1957) karar sürecinde tüm yapılan çalışmalarda, sınırlı bilgiye ve sınırlı yeteneğe sahip olduğu, bu nedenle alternatiflerin azaltılmış olabileceği, yapılan bilgi araştırmalarının eksik, yetersiz ve bilişsel sadeleştirme yapılmış olabileceğini iddia etmektedir. Rutin olarak yapılan işlemler süreci etkilemektedir. Katılımcıların sınırlı bilgisi ve katılımcıların çokluğu nedeniyle, organizasyon geçmişte başarısı kanıtlamış rutinlere başvurur. Zamanla, organizasyon farklı sorunları için rutin bir dizi davranış geliştirmeyi öğrenir. Eski rutinler başarısız olduktan sonra yeni çözümler aranmaya başlanır. Bu teoriye göre organizasyondaki iç politikalar da bu süreci etkiler. Çoğu stratejik karar politik bir oyun sonucunda ortaya çıkabilir. Stratejik kararlar, bir kuruluşun alt birimleri ve dışarıdakilerin arasında oynanan siyasi oyunların sonucu olarak yorumlanır. Taktik değerlendirmeler ve karşılıklı düzeltmeler karar sürecinde egemendir (Trautwein, 1990, s.289).

2.1.9. Değerleme Teorisi (Valuation Theory)

Değerleme teorisinin temel fikri John B. Williams'ın "The Theory of Investment Value" kitabından doğmuştur (Weston, 1994, s.12). Hedef firma değeri hakkında borsadan daha fazla bilgi sahibi olan yöneticilerin birleşmeleri planlayıp

gerçekleştirdiklerini iddia eden bir teoridir. Teklif veren şirket yöneticileri, hedef şirketin kendileriyle birleşmeleri sonucu oluşabilecek avantajlar hakkında farklı bilgi sahibi olabilir veya onlar şirketin değerini az belirlenmiş olarak algılayabilir, parçalar halinde satmak için bekleyebilirler (Trautwein, 1990, s.286).

2.1.10. Fikri ve Sınâî Haklar Elde Etmek İçin Yapılan Birleşmeler ve Satın Almalar

Satın alan veya satın alınan tarafın her ikisi de fikri, sınâî haklar (lisans, patent, marka, know-how gibi) elde etmek için birleşebilir. Araştırma geliştirme bilgilerine ulaşmak amacıyla yapılan birleşmeler ve satın almalar bu kısımda gösterilebilir.

Lehto ve Lehtoranta (2004)'nın Finlandiya'da yaptığı araştırma sonuçlarında araştırma geliştirme yatırımlarının hedef firmanın çekiciliğini arttırdığı ve satış fiyatını yükselttiği belirtilmiştir.

2.2. SINIR ÖTESİ BANKA BİRLEŞME VE SATIN ALMA NEDENLERİ

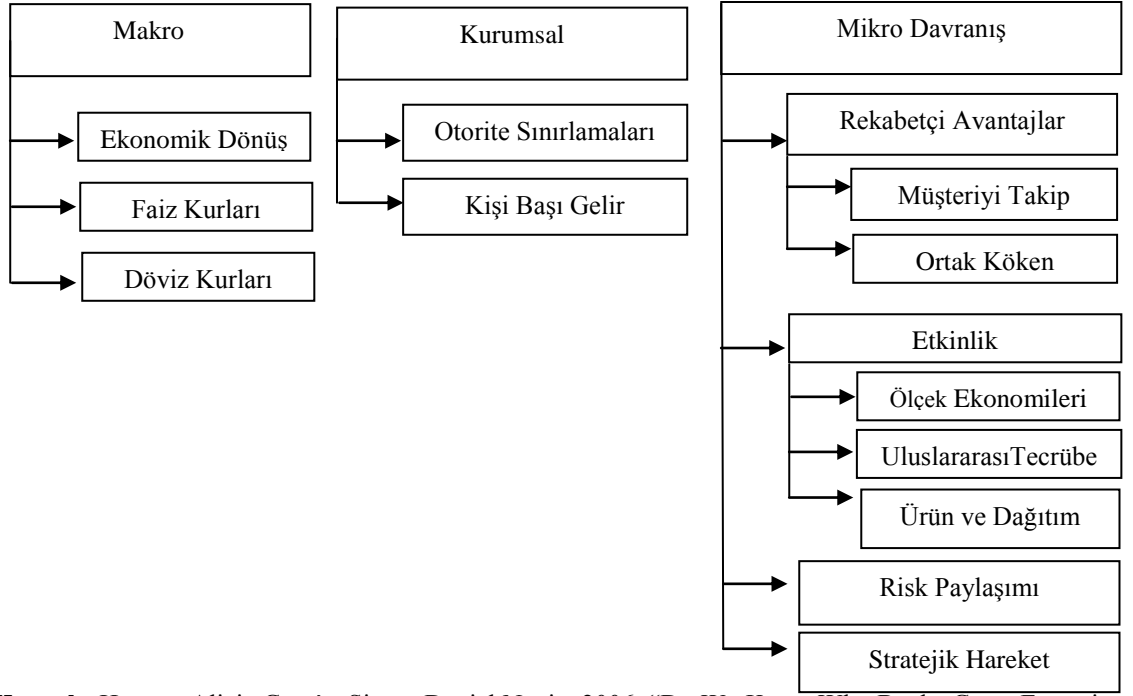
Berger vd. (1999) çalışmasında, finansal konsolidasyonun nedenlerini, değer yükseltme güdüleri ve değer yükseltme dışındaki güdüler (yönetimin rolü, ülkenin rolü) olarak gruplandırmıştır. Finansal konsolidasyonun artmasının nedenleri ise teknolojinin ilerlemesi, finansal durumdaki iyileşmeler, var olan pazardaki sıkıntı, finansal pazarların birleşmesi ve serbestleşme olarak sıralanmıştır.

Buch ve Delong (2004) çalışmalarında bankaların sınır ötesi birleşmelerinin nedenlerini bilgi maliyeti, düzenlemeler (serbestleşme, özelleştirme gibi yasaların değişmesiyle oluşan düzenlemeler) ve diğer nedenler (ekonomik gelişme, ölçek ekonomileri, pazar büyüklüğü, ülke nüfusunun yüksekliği, hedef bankanın etkinliğinin az olması gibi) başlıkları altında gruplamışlardır.

Focarelli ve Pozzolo (2005), literatürde bankaların uluslararasılaşmasında üç ana nedenin tanımlandığını belirtmiştir; ekonomik birleşme, kurumsal özellikler ve kâr fırsatları.

Herrero ve Simon (2006) finansal sektörde direkt yabancı yatırımların (Foreign Direct Investmens-FDI) ana nedenlerini aşağıdaki gibi gruplamıştır:

Şekil 1. Finansal Sektörde Direkt Yabancı Yatırımcıların Ana Nedenleri

Kaynak: Herrero Alicia García, Simon Daniel Navia, 2006, “Do We Know Why Banks Go to Emerging Countries and What is the Impact for the Home Country?: A Survey”, BIS Committee of the Global Financial System, Yayın Tarihi: Eylül 2006, http://www.bis.org/repofficepubl/arpresearch_fs_200806.07.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014), s. 10.

Shen ve Lin (2011), finansal kurumların sınır ötesi birleşme nedenlerini ağırlık hipotezi, müşteriyi izleme hipotezi, pazar fırsatları, bilgi maliyeti hipotezleri ve otorite sınırlamaları hipotezi olarak gruplandırmıştır.

Bu çalışmada ise sınır ötesi bankaların birleşmesinde öne çıkan nedenler olarak, müşteriyi takip etme, savunma amaçlı, pazar fırsatlarından faydalanma, riski dağıtma veya azaltma, çeşitlendirme, bilgi maliyeti hipotezi, otorite sınırlamaları ve otorite güvencelerine ulaşma amacı, ortak köken, etkinlik olarak gruplanmıştır.

2.2.1. Müşteriyi Takip Etme (Following The Client)

Müşteriyi izleme hipotezi bankaların kurumsal müşterilerine hizmet sunabilmek amacıyla kurumsal müşterilerinin olduğu ülkelerde genişlemeyi seçmeleri şeklinde açıklanmaktadır (Brimmer ve Dahl, 1975; Gray ve Gray, 1981). Çünkü bankalar kendi

ülkelerinde pazar payı kaybetmemek amacıyla müşterilerinin yurtdışında diğer bankalarla ilişki kurmasını engellemeye çalışır (Herrero ve Simon, 2006, s.8).

Shen ve Lin (2011)'in 8 Asya ülkesindeki finansal kurumların sınır ötesi birleşme faaliyetleri üzerine yaptığı çalışmada, Asya krizi öncesi veya sonrası dönemde müşteriye izleme hipotezinin geçerli olduğu saptanmıştır (Shen ve Lin, 2011, s.102).

Focarelli ve Pozzolo (2000) çalışmalarında bir bankanın yurt dışında genişlemeyi seçmedeki, ülkenin dışa açıklık derecesinin önemini; GSYİH'nin üzerindeki ihracat payının olumlu ve önemli katsayısı ile doğrulamaktadır. Ancak bu değişkenin marjinal etkisinin oldukça küçük olduğu ve buna göre satın alan bankanın ülkesindeki müşterileri takip etme ihtiyacının yurtdışında faaliyet göstermek için önemli bir faktör olmadığı çalışmada belirtilmiştir. Büyük bankalar göz önüne alındığında bu değişkenin öneminin tamamen kaybolduğu açıklanmıştır.

2.2.2. Savunma Amaçlı (Defensive Reaction)

Bankalar müşterilerinin başka bankalarla ilişkiye girmesini engellemek ve var olan pazar gücünü kaybetmemek amacıyla banka bileşmelerine ve satın almalarına yönelebilirler. Amerikan bankalarının ülke dışı faaliyetleri hakkındaki kararlarına göre savunma tepkisi hipotezini ilk sunan H. Grubel (1977)'dir (Herrero ve Simon, 2006, s.8).

2.2.3. Pazar Fırsatlarından Yararlanmak Amacıyla (Market Opportunities)

Focarelli ve Pozzolo (2000)'nun çalışmasında, hedef ülkedeki yerel pazar fırsatlarının, yurtdışına yayılma kararının ana belirleyicisi olduğu saptanmıştır. Çalışmada, hedef ülkedeki yerel pazar fırsatlarını belirlemede ekonomik gelişme ve bankalardaki etkinsizliğin derecesi kullanılmıştır. Yüksek maliyet, düşük geri dönüş ve sermayenin verimli kullanılmayışı ile yabancı bankaların varlığının arasındaki pozitif ilişkinin, yatırımcıların verimli olmayan bankalarda yenileme yaparak kazanç elde etme planından kaynaklanabileceği belirtilmiştir. Çalışmada hisse senedi piyasasının boyutunun (GSYİH üzerine hisse senedi piyasa değeri ile ölçülen) bankaların uluslararasılaşmasıyla negatif ilişkili olduğu saptanmıştır. Ayrıca bankaların bireysel

büyükliklerinin kritik bir faktör olduğu, daha büyük bankaların yabancı paylara sahip olma olasılığının yüksek olduğu belirtilmiştir.

Focarelli ve Pozzolo (2005) çalışmalarında kişi başı GSYİH'nin az olmasının, düşük enflasyon ve daha büyük borç pazarının, hedef ülkenin büyüme potansiyelinde önemli bir rol oynadığı belirtilmiştir ve bankacılık sektörünün toplam kredisi/GSYİH oranını ve hisse senedi piyasa değeri/GSYİH oranını gösterge olarak kullanmışlardır.

Kendi ülkelerinde geleneksel banka faaliyetlerinin getirdiği fırsatlar dışında kâr fırsatları aramak isteyen bankaların, yurt dışında genişlemeye yönelmesi muhtemeldir. Daha kârlı ve gelişmiş banka sektöründe faaliyet gösteren bankalar, uzak pazarlardaki diğer rakiplerine göre, büyük olasılıkla daha fazla rekabet avantajına sahiptirler (Shen ve Lin, 2011, s.92).

Shen ve Lin (2011)'in çalışmasında, pazar fırsatları hipotezinin Asya krizinden önce rol oynadığı ama krizden sonra etkisini yitirdiği belirtilmiştir (Shen ve Lin, 2011, s.103).

2.2.4. Riski Dağıtmak ve/veya Azaltmak Amacıyla Yapılan Birleşme ve Satın Almalar, Çeşitlendirme (Risk Diversification and/or Risk Reduction)

Bankacılıktaki riskleri; kredi riski, faaliyet riski, operasyonel risk, faiz oranı riski, döviz kuru riski, piyasa riski, ülke riski, likidite riski olarak sıralayabiliriz. (Aloğlu, 2005, s.22) Sınır ötesi banka birleşmelerinin ve satın almalarının getirdiği coğrafi çeşitlilik ve faaliyetlerin çeşitlendirilmesi ile bankacılık riskleri azaltılabilir ve/veya dağıtılabilir (hedging).

Coğrafi çeşitlilik (geographic diversification); ölçek, kapsam ekonomileri, maliyet düşüşü, sinerji kazanımı, kurumsal yönetimde iyileşme oluşturabilir ve bunlar şirketin değerinin artmasına yardımcı olabilir (Saunders, 1994). Boot ve Schmeits (2000) çalışmalarında, portföy teorisinin (portfolio theory), coğrafi çeşitlilik oluşturmuş banka holding şirketlerinin, ortak sigorta etkisiyle kazanç değişkenliğini azaltabileceğini öne sürmektedir. Akhigbe ve Whyte (2003) ve Hughes vd. (1999) çalışmalarında devletler arası bankacılığın yüksek gelir ve düşük gelir oynaklığı, düşük iflas ve pazar riski oluşturduğunu saptamıştır. Deng ve Elyasiani (2008) coğrafi çeşitliliği pirim değerinde artış ve toplam riskte düşüşle ilişkilendirmişlerdir. Buna ek olarak Deng ve

Elyasiani (2008) çalışmalarında bankalar ve şubeler arası uzaklıktaki artışın firma değeri ile ters orantılı ve risk ile doğrudan ilişkili olduğunu saptamıştır (Deng ve Elyasiani, 2008, s.1218, 1219, 1236).

Çeşitlendirmenin riski arttıracığını savunan taraflar da bulunmaktadır. Rivard ve Thomas (1997)'a göre önce yapılan birçok çalışmanın genel zayıflığı, mesafeyi kontroldeki başarısızlıktır. Daha karmaşık bir organizasyon ile oluşabilecek gelişmiş temsil problemleri, öğrenme maliyetlerinde artış, bölgeye özgü paketlerin karmaşıklığı ve çeşitliliği yeni piyasaya girişte karşılaşılan yönetim yetenekleri eksikliği, bilgi eksikliği şirketin değer kaybına yol açabilir (Acharya vd., 2006; Baele vd., 2007). Bu durum kârlılığı düşürebilir, riski arttırabilir, şirketin değerine olumsuz etki yapabilir.

Demsetz ve Strahan (1997) ve Chong (1991) banka çeşitliliğinin risk düşüşü ile sonuçlanmayabileceğini saptamışlardır. Çeşitlendirilmiş bankalar kaldıraçlarını yükseltebilir ve riskli kredi, spekülatif türev pozisyonları gibi riskli faaliyetler izlemeye sevk eden rekabetçi baskı altında kalabilir. Delong (2001) çalışmasında çeşitlendirilmiş faaliyet ve coğrafi çeşitliliğin firma değerini düşürebileceğini iddia etmektedir (Deng ve Elyasiani, 2008, s.1219). Winton (1999) coğrafi çeşitlendirme ile oluşabilecek kontrol problemlerinin riski arttırabileceğini öne sürmektedir. Sungho vd. (2010) çalışmasında birleşme ve satın almalarla oluşan coğrafi uzaklık, döviz kurunda, dilde, kültürde farklılıklar düzenleyici ve denetleyici normlardaki farklılıkların risk artışına neden olabileceğini belirtmişlerdir (Sungho, 2010, s.616).

Amihud vd. (2002) çalışmasında, birleşme ve satın almalarla yönlendirilen sınır ötesi bankacılığın büyüklüğü, düzenleyicilerin geri ödeme müflis (incolvency) riskininin yükselebileceği endişelerini arttırdığını belirtmişlerdir. Satın alanın ülkesindeki düzenleyiciler yerel rakiplerine göre satın almanın riskinin yükseleceğinden kaygı duyabilir. Endişeler, güvenlik ağı garantilerinin az fiyatlandırılması, kontrol ve izlemede oluşan zorluklardan oluşmaktadır. Çalışmada çeşitli bankacılık indekslerinde, satın almanın toplam riskine veya sistematik riskine bakıldığında, ortalamada sınır ötesi banka birleşmelerinin hedef veya satın alan tarafın ülkelerindeki düzenleyicilere yönelik riski arttıracığını gösteren kanıt bulunamadığı belirtilmiştir. Sonuç olarak çalışmada sınır ötesi bankacılığın büyüklüğünün sınırlı sistematik risk tehlikesi ortaya çıkardığı belirtilmektedir (Amihud vd., 2002, s.876).

29.01.2014'te Euronews'te yayımlanan habere göre 2017'de uygulamaya konulması planlanan "Avrupa Komisyonu Bankacılık Reform Tasarısı"nda, bankaların aşırı şekilde büyümelerine engel olacak düzenlemelerin yer aldığı belirtilmiştir. Bunun nedeni, risk artışı veya pazar hâkimiyetini engelleme çabalarından kaynaklanabilir (Euronews, 2014a).

2.2.5. Bilgi Maliyeti Hipotezi (Information Cost Hypotesis)

Bilgiye ulaşımında ve kullanılmasında katlanılan maliyetler bilgi maliyetini oluşturmaktadır. Buch ve Delong (2004), 1985 ve 2001 yılları arasında 3000'den fazla uluslararası banka birleşmelerini incelediği çalışmalarında, bilgi maliyetinin ve yasaların birleşme kararlarını etkilediğini açıklamıştır. Uzaklık ve kültürel ortak köken faktörleriyle oluşan yüksek bilgi maliyetleri, birleşme aktivitelerini genellikle azaltmaktadır. Bilgi maliyeti, uluslararası finansal pazarlar ve uluslararası finansal hizmetler sektörünün konsolidasyonu için önemli bir engel olmaya devam etmektedir (Buch ve Delong, 2004, s.2099-2100).

Shen ve Lin (2011)'in çalışmada, Asya krizi öncesi veya sonrası dönemde ağırlık ve bilgi maliyeti hipotezini destekleyen uzaklığın negatif etkisi saptanmıştır (Shen ve Lin, 2011, s.102).

2.2.6. Otorite Sınırlamaları (Regulatory Restrictions) ve Otorite Güvencelerine Ulaşma Amacı (To Obtain Safety Net Guarantees)

Bankacılık sisteminde oluşacak bozuklukların ülke ekonomisini derinden etkilemesi nedeniyle, ülkeler bankaları diğer sektörlerden farklı yasalara tabi tutmuşlardır. Sınır ötesi banka birleşmelerinin getirebileceği negatif etkiler göz önüne alınmasından ve negatif etkilerin bankacılık sektörüne ve ekonomiye yansımalarının büyük olmasından dolayı olsa gerek, bazı ülkeler geçmişte ve günümüzde sınır ötesi banka birleşmelerini engelleyici yasalara tabi tutulmuştur.

Literatürde birçok yazar tarafından otorite sınırlamalarının diğer bir deyişle yasaların sınır ötesi birleşme ve satın alma kararlarını etkilediği saptanmıştır (Shen ve Lin, 2011; Buch ve Delong, 2004; Focarelli ve Pozzolo, 2000; Berger vd., 1999).

Amerika’da 1994 yılında “Riegle-Neal Interstate Banking and Branching Efficiency” Kanunu’nun 1997 yılında yürürlüğe girmesinden sonra eyaletler arası banka birleşmeleri artmıştır. Avrupa Birliği’nin 1993 yılından sonra bankaların Avrupa Birliğindeki ülkeler arasında özgürce faaliyette bulunmalarına izin vermesinden ve Avrupa’da parasal birliğin oluşturulmasından sonra uluslararası birleşmelerde artış olmuştur. Finansal alanda uluslararası birleşmelerin artmasına karşın sınır ötesi banka birleşme sayılarının sınırlı olmasının nedeni ülkelerin banka birleşmelerine karşı oluşturdukları engeller olabilir (Berger vd., 1999, s.151).

Focarelli ve Pozzolo (2001) çalışmalarında bankacılık sektöründeki birleşme ve satın almaların diğer sektörler göre daha az olmasının iki ana nedenin otorite sınırlamaları ve yalnız çok verimli bankaların yurtdışına yayılmaya meyilli olmasından kaynaklandığını saptamışlardır.

Bunch ve Delong (2004) çalışmalarında yasaların uluslararası birleşme kararlarını etkilediğini saptamıştır. Çalışmada, OECD ülkelerinde yerel bankacılık sisteminin güçlendirilmesi için yapılan düzenlemelerin (şeffaflığın ve denetlemelerin artması gibi), uluslararası birleşme kararlarını etkilediği belirtilmiştir. Sınır ötesi banka birleşmelerinde satın alacak tarafların yerleşik olduğu ülkelerde şeffaflığın daha az olmaya eğilimi olurken, hedef banka nispeten yüksek ölçüde düzenlenmiş ortamda faaliyet göstermeye meyillidir. Şeffaflığın ve denetleme gücünün arttırıldığı ülkelerdeki bankalar, uluslararası banka birleşmeleri için daha çekici hale gelmektedir. Aynı zamanda denetleme gücünü arttırmanın, bankaların uluslararası birleşmelerde devralacak taraf olmaya isteğini azalttığını gösteren bazı kanıtlar vardır. Ek olarak daha gelişmiş ülkelerdeki bankalar (büyük olasılıkla daha verimli bankalar), daha az gelişmiş olan ülkelerdeki bankaları satın almaya meyillidir. Çalışmada ortak yasal sistemin pozitif etki yapmasının beklendiği, ancak hedef şirketin farklı yasal ortamda bulunmasının, onu daha çekici kıldığı belirtilmiştir. Bu durumda ortak yasal sistem negatif etkiye sahiptir (Buch ve Delong, 2004, s.2085).

Focarelli ve Pozzolo (2000) çalışmalarında bankaların yasal sınırlamaların az olduğu ülkelere yatırım yapmayı tercih ettiklerini saptamışlardır. Çalışmada bunun sebebinin ülkeye girişteki üstü kapalı sınırlamalardan veya hukuk sisteminin etkinliğinin yüksek olmasından, yatırımcıların piyasa transferlerinin daha garanti olduğu ülkeleri tercih etmelerinden kaynaklandığı belirtilmiştir.

Shen ve Lin (2011)'in çalışmasında, Asya krizi öncesi veya sonrası dönemde otorite sınırlamaları hipotezinin pozitif etkisi olduğu saptanmıştır. Otorite sınırlamaları banka birleşmelerini, satın almalarını ve bankaların uluslararası rekabet gücünü azaltabilir. Diğer taraftan sınırlamalar bilgi asimetrisi derecesini azaltabilir, örneğin bankalarla mevduat sahipleri arasındaki ilişkileri daha şeffaf yapabilir (Shen ve Lin, 2011, s.93).

ABD'nin Küba, Sudan ve İran'a yapılan yaptırımları ihlal ettiği gerekçesi ile Fransız menşeli BNP Paribas'a 8,9 milyar Dolar ceza vermesi, hedef ülkelerin yasalarının sınır ötesi bankaları ne derece etkileyebileceğini gözler önüne sermektedir. ABD vatandaşlarının vergi kaçırmalarına yardım ettiği gerekçesiyle ABD; İsviçreli banka Credit Suisse'ye 2,6 milyar Dolar ceza vermişti. Credit Suisse 2014 yılı ikinci çeyrekte zarar açıkladı. Citibank konut kredilerinde yolsuzluk yaptığı, Commerzbank ve Deutsche Bank ABD'nin kara listeye aldığı ülkelerle işlem yaptığı gerekçesiyle ABD tarafından incelemeye alınınca, mahkemeye gitmeden uzlaşma yoluna gittiler. (Euronews, 2014b; Euronews, 2014c; Euronews, 2014d; Euronews, 2014e)

Literatürde serbestleşmenin birleşme kararları üzerinde önemli bir etkisi olduğu genel olarak kabul görmektedir (Bkz. Jayaratne ve Strahan, 1998; Saunders, 1999). Anekdot kanıtlara göre, büyük özelleştirme programlarına tabi tutulan yerel bankacılık sistemlerini yola sokmanın en kolay yolu yabancı bankalar olmuştur. Guillen ve Tschoegl (2000)'in çalışmaları özelleştirmenin birçok İspanyol bankalarının Latin Amerika'ya girişlerini sağlamaya zemin hazırladığını göstermektedir. Bonin ve Abel (2000)'in çalışmaları Doğu Avrupa'nın geçiş ekonomilerinde yabancı bankaların yüksek pazar paylarının nedenlerinden birinin özelleştirme olduğunu göstermektedir (Buch ve Delong, 2004, s.2085). Ülkemizde başarısız bankalar kurtarılmak amacıyla TMSF'ye devredilmiştir ve bu bankalar TMSF kararıyla başka bankalarla birleştirilmiş veya başka bankalara satılmıştır. Satış yapılan bankalar arasında sınır ötesi bankalarda bulunmaktadır (Bkz. Tablo 3).

Bazı kuruluşlar konsolidasyon ile devletin bazı finansal güvenlik ağına (mevduat sigorta, ödeme sistemi garantileri, Merkez Bankası yardımları gibi) ulaşmaya çalışabilir. Eğer finansal kurumun finansal piyasadaki pazar payı büyükse, (Batmak için çok büyük), açık ve kapalı devlet garantileri mevduat sahiplerini ve ortakları koruyabilir. Uluslararası karşılaştırmalar yapısal değişikliklerin ve güvenlik ağındaki garantileri

(safety net guarantees) arttırmanın finansal kurumların risk alışlarını etkilediğini ve bunun uzantısı olarak güvenlik ağı değerlerine ulaşmak için konsolidasyona yönelindiğini göstermektedir (Saunders ve Wilson, 1999). Devlet finansal kriz döneminde sıkıntı içinde olan finansal kurumlara, finansal asistanlık vb. konsolidasyon işlemlerine yardım sunabilir (Berger vd., 1999, s.145).

Sungho vd. (2010)'nin çalışmalarında yatırımcıları korumanın ve mevduat sigortasının bazı önemli etkileri olduğu saptanmıştır. Örneğin satın alan banka geniş bir mevduat sigorta fonu olan ülkede ise hedef bankanın faaliyetlerini daha yakından gözlemlemeyi planlamalıdır. Belki de hedef ülkedeki yönetimle koordinasyonlu olarak. Bu durumda düzenleyiciler, satın alan bankanın rezervlerini arttırmasını isteyebilir. Bankanın yönetimi, düzenlemeleri, mevduat sigorta teminat karşılıklarından her ülkenin sorumlu olması, bunların harmonizasyonu sınır ötesi banka birleşmelerinin olumsuz etkilerini azaltabilir. Buna benzer olarak eğer banka daha az yatırımcı koruması olan bir ülkeye yayılmaya çalışırsa, satın alan bankanın bulunduğu ülkenin düzenleyicileri; yatırımcıları, ortakları korumak amacıyla bankadan rezervlerini arttırmasını isteyebilir. Hedef ve satın alan bankaların bulunduğu ülkelerin finansal kuruluşun riskini ve bankaların sermaye yeterliliğini belirlerken bu konular dikkate alınmalıdır (Sungho vd., 2010, s.640).

2.2.7. Ortak Köken (Common Origin)

Ortak köken; ülkelerin aynı dili kullanması, aynı tarihçeyi paylaşıyor olması, aynı dine bağlı olması vb. ortak kültür öğelerini kapsamaktadır. Coğrafi yakınlığın olması ve aynı dili kullanmak, iki kurum kültürünün birleşmesi için gerekli maliyetlerin düşmesine yardımcı olabilir (Buch ve Delong, 2004, s.2083). Tarihsel ve/veya konuşulan dilde ortaklık olması durumunda yurt dışında faaliyette bulunma maliyeti önemli ölçüde azalabilir. Ortak köken; ürün farklılaştırılması, bilgi transferi, hatta sermaye maliyetlerinin düşmesi gibi avantajlar sunabilir (Herrero ve Simon, 2006, s.8).

Berger vd. (2001)'nin çalışmalarında, dildeki, yasalardaki, kültürdeki ve döviz kurlarındaki farklılıklar, yabancı rakiplere yönelik açık veya üstü kapalı yasalar ve coğrafi uzaklıktan dolayı yönetim ve kontrolde oluşan problemler gibi etkinlik engellerinin, sınır ötesi banka konsolidasyonunu önemli derecede etkilediği

belirtmiştir. Avrupa Tek Pazar Programı, Avrupa Para Birliği gibi AB politikaları bazı engelleri azaltsa bile, bazı engellere müdahale edememektedir. Bu şekilde döviz kuru, düzenleyici ve denetleyici yapı farklılıkları elimine edilebilir ancak, dil, kültür, ülkelerarası uzaklık elimine edilemeyebilir (Berger vd., 2001, s.127).

Lindquist (2007)'e göre birleşmenin başarısız olmasının en önemli nedeni işle ilgili veya finansal nedenlerle ilgili değildir, en önemli neden tarafların birbiriyle uyuşmasıyla ilgilidir. Farklı iki grubun birbirine uyum sağlaması basit değildir (Lindquist, 2007, s.56). Ortak köken birleşmede tarafların entegrasyonuna yardımcı olabilir.

Sungho vd. (2010)'nin çalışmalarında ortak dil, ortak yasal köken olmasının ve aynı kıtada bulunmanın, sınır ötesi birleşmelerde pozitif etki oluşturabileceği belirtilmiştir. Azalan bilgi maliyeti sinerji oluşturabilir ve birleşmenin başarılı olma olasılığını arttırabilir (Sungho vd., 2010, s.622).

Shen ve Lin (2011)'in çalışmalarında krizden önce aynı dine bağlı olmanın birleşme ve satın almalara etkisi saptanmamasına karşın krizden sonra pozitif etki saptanmıştır.

2.2.8. Etkinlik (Efficiency)

Finansal sektörlerdeki konsolidasyonların, belirli bir büyüklüğe kadar (ölçek ekonomilerini elde etmek amacıyla) avantajlı olacağına dair genel bir görüş vardır. Birleşmeler ve satın almalar birçok yolla etkinliği arttırabilir. Birincisi maliyet azaltan teknolojilere sahip olunarak veya sabit maliyetleri geniş temele yayarak maliyet azalışı gerçekleştirilebilir. Ölçek ve kapsam ekonomilerinin başarılarından etkinlik kazanılabilir. Birleşme veya satın alma yeni pazarlara girmeye ve geniş bir müşteri kesimine kendi ürünlerini sınır ötesinde satmaya olanak sağlar. Son olarak birleşme yönetsel etkinliği arttırabilir. Bununla birlikte daha geniş ve karmaşık bir kurum oluşması nedeniyle kapsam ve ölçek ekonomilerinin başarısı ve daha iyi yönetimden etkinlik kazanımı düşünülenenden daha az olabilir (Amel vd., 2004, s.2493, 2513).

Literatürde etkinliğin ana faktörleri olarak, bankanın büyüklüğü, uluslararasılaşmasının derecesi ve ürün/hizmet kanallarından bahsedilmektedir. Büyük ölçüde olmak, ölçek etkinliklerinden yararlanarak bankaların düşük maliyete ulaşmasına

ve yerel kuruluşlarla rekabet etmesine olanak sağlar (Herrero ve Simon, 2006, s.8). Sınır ötesi birleşmeler ile bankalar yönetim, teknoloji, ar-ge faaliyetleri gibi sabit yatırımlarda ölçek ekonomileri elde edebilir, sinerji oluşturabilir, değer artışı sağlayabilir.

İlk olarak büyüklüğün önemi, yabancı hedef pazardaki yabancı firmanın faaliyetinin çeşidine göre değişir. Eğer iş modeli tekrarlanan maliyetleri kapsıyorsa, ölçek ekonomilerine ulaşmak zor olacaktır. Bazı yazarların perakendeye odaklı faaliyetlerin ölçek ekonomisinden geniş kazanç sağlayamayacağını savunmasının nedeni budur. Bu durumda toptancılığa yönelmiş bir şube modeli daha avantajlı olacaktır (Herrero ve Simon, 2006, s.8).

İkinci olarak, müşterilerin çok olması ve geniş coğrafi alana yayılmış olması durumunda uluslararasılaşma ile transfer maliyetleri azaltılabilir (Ursacki ve Vertinsky, 1992). Bu nedenle uluslararasılaşmanın derecesi konuyla bağlantılıdır (Herrero ve Simon, 2006, s.8).

Üçüncü olarak, gelişmekte olan ülkelerdeki belli bankaların servislerinin sunduğu dağıtım kanalları genellikle zayıftır ve bazen de hiç yoktur. Gelişmiş ülkelerde muhtemelen var olan gelişmiş dağıtım kanalları kullanılarak oluşturulacak etkinlikle büyük kazançlar sağlanabilir. Bu durumda, perakende bankacılığa odaklanmış şube, ürün etkinliğinden kazanç sağlayabilir. Eğer yabancı banka aynı kültür ve aynı dili konuşuyorsa, sunulan hizmette değişiklik talep edilmeyeceği için bu faktör daha belirgin olacaktır (Herrero ve Simon, 2006, s.8).

Focarelli ve Pozzolo (2000)'nin çalışmalarında, hedef ülkedeki yerel pazar fırsatlarının belirlenmesinde ekonomik gelişme ve bankalardaki etkinsizliğin derecesi kullanılmıştır. Yüksek maliyet, düşük geri dönüş ve sermayenin verimli kullanılmayışı ile yabancı bankaların varlığının arasında pozitif ilişki saptanmıştır. Bu durumda, hedef bankanın ülkesindeki bankacılık sisteminin etkin olmayışı rekabetin düşük derecede olması ile ilişkilendirilmiştir, aslında hedef banka yüksek bir geri dönüş elde edebilirdi (Buch ve Delong, 2004, s.2087).

Verimlilik ve kârlılık için çeşitli ölçüler kullanılmış çalışmalarda, güçlü bankanın güçsüz bankayı satın aldığı saptanmıştır. Çalışmalarda satın alan banka, hedef bankaya göre ekonomik yani verimliliğe göre düşük maliyetlidir (Berger ve Humphrey, 1992), daha kârlıdır (Peristiani, 1993) veya daha iyi bir sermayeye (Wheelock ve Wilson, 1998) sahiptir. Amerika ve Avrupada'ki çalışmalar birleşmelerin ve satın

alanların potansiyel bir etkinlik kazanımıyla ilgili olabileceği yönündedir (Berger vd., 1999, s.145).

Focarelli ve Pozzolo (2005)'nin çalışmalarında bankaların, ekonomik büyüme oranının fazla olduğu ve banka sisteminin ortalamadan daha az etkin olduğu ülkelerde genişlemeyi tercih ettiği saptanmıştır. Düşük enflasyona, yüksek eğitim düzeyine ve daha gelişmiş piyasalara sahip olan ülkelerin, gelecek yıllarda daha hızlı ekonomik büyüme oranına sahip olmasının beklendiği belirtilmiştir.

Buch ve Delong (2004) çalışmasında bankaya özgü özelliklerin (etkinlik, rekabetçi bir ortamda deneyim, ölçek ve kapsam ekonomileri, uluslararası faaliyetlere sahip yerli müşteriler gibi) birleşmeye girme olasılığını arttırdığını belirtmiştir (Buch ve Delong, 2004, s.2086).

Yukarıda belirtilenler özetlenecek olursa, bankalarda bilişim teknolojilerinin maliyetlerinin yüksek olması, kapsam ve ölçek ekonomileri, sinerji beklentileri, pazar payını büyütme arayışı, yeni bir ülkede pazara giriş stratejisi, büyüme sonucunda otoriteler tarafından korunma ve otorite güvencelerine ulaşma beklentisi, müşteriye takip etme stratejisi, özelleştirme sonrası satın alma işleminden kâr elde edilmesi beklentisi, hedef ülke göstergeleri (GSYİH yükselme beklentisi, bankacılık hizmetlerinin kullanım düzeyi, bankacılık sektöründe kârlılık oranları), bankaya özgü özellikler (yetersiz etkinlik düzeyi, uluslararası tecrübe, uluslararası müşteri kapasitesi, kârlılık düzeyi); sınır ötesi banka birleşmelerini ve satın almalarını tetikleyen ana nedenler arasında yer almaktadır.

2.3. TÜRKİYE BANKACILIK SEKTÖRÜNE YABANCI BANKA İLGİSİNİN NEDENLERİ

2001 bankacılık krizinden sonra, Türkiye'de bankacılıkta bir dizi düzenleme yapılarak yapısal bozukluklar giderilmeye çalışılmıştır ve bankacılık sektörünü düzene koymanın bir yolu olarak özelleştirmeye yönelinmiştir (Dinçer, 2006, s.118). Türkiye'de 1980'lerde başlayan serbestleşme düzenlemelerine rağmen bankacılıkta istikrar sağlanamaması ve bankacılık krizlerinin etkisiyle 2005 yılına kadar yabancı bankaların sektör paylarında ciddi bir artış gözlemlenmemiştir (Bkz. Tablo 7).

İzlenen özelleştirme, serbestleşme politikalarının ve bankacılıkta yeni düzenlemelerin yanı sıra Türkiye ekonomisinin dışa açıklık oranının artması ve beklenen Basel II* etkisi ile yabancı sermayenin bankacılık sektörüne geliş ve örgütlenme şekli değişmiştir. Bu dönemden sonra yabancı sermaye blok alımlar yoluyla nitelikli paya sahip olma ve İMKB'den banka pay senetleri satın alma ile bankacılık sektörüne girmeye yönelmiştir (Akgüç, 2007, s.12).

Akgüç (2007) çalışmasında, finansal pazarlarda hızlı gelişme, gidilen ülkenin kâr marjlarının ve faiz oranlarının yüksekliği, cari açığının yüksekliği ve özelleştirmeyle bankaların değerinin altında fiyatlandırılması durumunda oluşabilecek potansiyel sermaye kazancı, hedef ülkedeki bankaların itibar değerinin düşmüş olması gibi nedenlerin; yabancı bankaların finans sektörüne yatırım yapmasını motive eden nedenler arasında olduğunu belirtmiştir (Akgüç, 2007, s.15).

Koyuncu ve Şahan (2011) çalışmalarında, Türkiye bankacılık sektöründe yabancı banka payının artmasının temel nedenleri arasında finansal hizmetlerin küreselleşmesi, artan arbitraj imkânı, yabancı sermayeyi sınırlandıran politikaların yumuşatılması veya kaldırılması, bankacılık krizlerinin sektöre giriş maliyetlerini düşürmesinin yer aldığını belirtmiştir (Koyuncu ve Şahan, 2011, s.261).

Dinçer (2006) çalışmasında, 2005 yılında Türkiye-AB müzakere sürecinin başlamasının, ülkenin kredilere ve birçok finansal ürüne yönelik doymamış bir pazara sahip olmasının, Türk bankacılık sektörünün büyüme potansiyelinin yüksek olmasının ve gelişmiş ülkelere göre daha yüksek kâr marjı avantajı sağlayabilmesinin; yabancı bankaların ülkemize yatırımlarını arttırmasına neden olduğunu belirtmiştir (Dinçer, 2006, s.118-119).

Dr. Şenol Babuşcu'nun yaptığı araştırmada; ABD ve Avrupa'da pazarın doygunluğa ulaşması, gelişmiş ülkelerde kâr marjının daralması ve gelişmiş ülke penetrasyon oranlarının fazla artmayacak olması, büyük finans kuruluşlarını Türkiye'ye çeken nedenler olarak saptanmıştır (Haber 7 Gazetesi, 2006).

Aysan ve Ceyhan (2006) Türkiye'ye 7 yabancı banka girişini inceledikleri çalışmada, yabancı bankaların Türkiye'ye geliş nedenlerini; ülkede kronikleşen yüksek

* Basel II, sermaye yeterliliği, denetim ve gözetim otoritesinin etkinliği, piyasa disiplini olarak üç yapısal bloktan oluşur. Basel II'nin temel amacı finansal sistemin güvenilir ve sağlam şekilde işlemlerini sağlamak, bankaların sermaye ve risk ilişkisini, risk yönetimini geliştirmektir (Dinçer, 2006, s.126-127). Türkiye'de Basel II düzenlemeleri 28/06/2012 tarih ve 28337 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak 01/07/2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

enflasyondan sonra düşük enflasyona geçiş, faiz kurlarındaki düşüş, yükselen nüfus ve kişi başı gelir, ülkenin jeo-politik yapısı, yerel bankacılık sektöründe yüksek büyüme potansiyeli, Basel II beklentileri, mortgage sektöründeki büyüme potansiyeli olarak saptamışlardır. Ayrıca yabancı banka girişlerinde teknolojiyi yükselterek ve ürün/hizmet çeşitliliğini arttırarak avantaj elde etme isteği olduğu saptanmıştır.

Türkiye'nin coğrafi yapısı, demografik (nüfusa ilişkin) yapısı, popülasyonunun yüksekliği, Avrupa ve Ortadoğu'da köprü olması (Çakar, 2003, s.42), Türkiye'de toplam nüfusun ve genç nüfusun gelişmekte olan ülkelere göre daha fazla olması, temel bankacılık hizmetlerini kullanma oranının (penetrasyon oranının) gelişmiş ülkelere göre daha az olması, sektördeki yüksek kâr marjı, Türkiye'yi yabancı bankalar için çekici kılan özellikler arasındadır.

Türkiye bankacılık sektörüne yabancı banka ilgisinin nedenlerini özetleyecek olursak:

- Türkiye'nin serbestleşme ve özelleştirme politikaları,
 - Bankacılık sektöründe yapılan reformlar, sektörde uluslararası standartların uygulanmaya başlanması (Basel II etkisi), denetleme ve düzenlemenin gelişmesi,
 - Türkiye'de makroekonomik gelişme ve iyileşme (enflasyonun azalması, faizlerin azalması vb.),
 - Penetrasyon oranının gelişmiş ülkelere göre düşük olması ve yükselmesinin beklenmesi, nüfusun büyüklüğü ve yapısı,
 - Ekonominin büyüme potansiyeli,
 - Avrupa Birliği ile birleşme çalışmaları,
 - Türkiye'nin jeo-politik yapısı,
 - Türk bankacılık sektöründe kârlılığın göreceli olarak yüksek olması.
- sıralanabilir.

2.4. SINIR ÖTESİ BANKA BİRLEŞME VE SATIN ALMA ÖRNEKLERİ

Dünya geneli finans sektörü sınır ötesi birleşme ve satın almaların genel görünümü Tablo 9'da sunulmuştur. Dünyada finans sektöründe gerçekleşen sınır ötesi birleşme ve satın alma işlem sayısı 2013 yılında 3.515, net alım tutarı 155.996 milyon

USD olarak hesaplanmıştır (UNCTAD, 2014a; UNCTAD, 2014b, Erişim Tarihi: 21.07.2014).

Tablo 9. Dünya Geneli Finans Sektöründe Gerçekleşen Sınır Ötesi Birleşmelerin ve Satın Almaların Net Alım Sayıları ve Tutarları (2006-2013)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Birleşme Sayısı (Adet)	3.685	4.494	4.110	3.645	4.076	3.882	3.892	3.515
Birleşme Tutarı (Milyon USD)	317.668	562.415	316.903	123.704	139.648	166.436	116.121	155.996

Kaynak: UNCTAD, 2014a, “Web table 16. Number of Cross-border M&A Purchases, by Sector/Industry, 1990-2013”, http://www.unctad.org/Sections/dite_dir/docs/WIR2014/WIR14_tab16.xls; UNCTAD, 2014b, “Web Table 14. Value of Cross-border M&A purchases, by sector/industry, 1990-2013”, http://www.unctad.org/Sections/dite_dir/docs/WIR2014/WIR14_tab14.xls (Erişim Tarihi: 21.07.2014).

Ülkeler bazında sıralanmış 1995-2012 yılları arasında gerçekleşen bankaların çoğunluk payda satın alma işlemleri Tablo 10’da yer almaktadır. Tabloda sınır ötesi satın alma işlem sayısının en çok olduğu ülke Amerika (hedef ve satın alan), sınır ötesi satın alma işlemi tutarının en yüksek olduğu hedef ülke Amerika, işlem tutarının en yüksek olduğu satın alan ülke ise İspanya olduğu görülmektedir. Türkiye ise listede dördüncü en büyük tutarda satın alma işlemi yapılan hedef ülke olarak göze çarpmaktadır. 1995-2012 yılları arasında toplam 901 adet ve 341.772 milyon USD sınır ötesi banka birleşme ve satın alması rapor edilmiştir.

Tablo 10. Hedef ve Satın Alan Ülke Bazında Tamamlanan Yerel ve Sınır Ötesi Bankaların Çoğunluk Satın Alma İşlemleri (1995-2012)

Hedef	Sınır Ötesi		Yerel		Toplam	
	Sayı	Tutar Milyon USD	Sayı	Tutar Milyon USD	Sayı	Tutar Milyon USD
Amerika	148	145.215	4.740	1.409.081	4.888	1.554.296
İngiltere	73	50.997	97	101.012	170	152.009
Almanya	41	14.519	192	40.619	233	55.138
Türkiye	21	13.199	20	989	41	14.188
Fillanda	11	12.318	34	4.033	45	16.351
Brezilya	22	11.719	74	28.873	96	40.593
Avusturya	10	10.653	20	993	30	11.646
İtalya	28	8.280	286	201.630	314	209.910
Ukrayna	27	7.671	12	0	39	7.671
Hong Kong	20	7.364	17	2.541	37	9.904
Rusya	29	5.870	193	2.342	222	8.212
Portekiz	14	5.835	16	3.511	30	9.346
Fransa	37	3.794	97	32.395	134	36.190
Hollanda	24	3.611	29	1.424	53	5.034
Arjentin	18	3.314	45	2.334	63	5.648
Trinidad	1	2.444	0	0	1	2.444
Taivan	14	2.394	24	4.940	38	7.334
Avustralya	22	2.392	72	44.430	94	46.822
Yunanistan	5	2.157	30	2.405	35	4.562
Lüksemburg	13	2.072	8	11	21	2.083
Hırvatistan	6	2.002	1	0	7	2.002
Chili	9	1.964	20	4.659	29	6.623
İrlanda	14	1.948	5	42	19	1.989
Danimarka	13	1.903	30	4.242	43	6.145
Meksika	7	1.638	29	5.247	36	6.886
Diğer (53)	274	16.501	1.166	565.807	1.440	582.308
Toplam	901	341.772	7.257	2.463.561	8.158	2.805.333
Satın Alan	Sayı	Tutar Milyon USD	Sayı	Tutar Milyon USD	Sayı	Tutar Milyon USD
İspanya	54	54.443	134	60.866	188	115.309
İngiltere	75	47.723	97	101.012	172	148.735
Almanya	78	39.535	192	40.619	270	80.155
Kanada	39	31.845	65	7.176	104	39.021
İsviçre	55	26.181	94	42.904	149	69.085
Amerika	82	26.003	4.740	1.409.081	4.822	1.435.085
Fransa	63	19.353	97	32.395	160	51.748
Hollanda	34	11.874	29	1.424	63	13.298
Belçika	38	11.490	21	22.508	59	33.997
Danimarka	14	8.757	30	4.242	44	12.999
İsveç	28	8.398	18	3.246	46	11.643
Avusturya	26	7.080	20	993	46	8.074
Avustralya	15	5.839	72	44.430	87	50.269
Çin	13	5.731	7	1.457	20	7.188
İtalya	29	5.419	286	201.630	315	207.049
Rusya	18	5.118	193	2.342	211	7.461
Yunanistan	18	3.501	30	2.405	48	5.906
Kıbrıs	8	3.175	3	156	11	3.331
Brazilya	9	2.634	74	28.873	83	31.507
İrlanda	11	2.297	5	42	16	2.339
Macaristan	9	1.993	23	2	32	1.995
İzlanda	13	1.975	7	488	20	2.463
Hong Kong	8	1.612	17	2.541	25	4.153
Lüksemburg	28	1.593	8	11	36	1.604
Kuveyt	4	1.408	1	79	5	1.487
Diğer (53)	132	6.791	994	452.640	1.126	459.431
Toplam	901	341.772	7.257	2.463.561	8.158	2.805.333

Kaynak: Thomson Financial's SDC Platinum Database verileri, Karolyi ve Taboada (2013) hesaplamalarından alınmıştır.

Not: Listede yer alan satın alan taraf ticari banka ya da banka holding şirketi iken, hedef sigorta mortgage bankası veya security broker olabilir. Listede yer alan işlemler sadece %50 ve daha fazla oranda satın alma işlemi kapsamaktadır.

Yıllar bazında dünyada gerçekleşen sınır ötesi banka birleşme ve satın almaları Tablo 11’de yer almaktadır. Listede sınır ötesi banka birleşmelerinin yoğunlaştığı dönem 2005 ve 2007 yılları arasındadır. İşlem sayısının en yüksek olduğu dönem 2006 yılıdır, 94 adet 36.157 milyon USD tutarında işlem tamamlanmıştır. İşlem tutarının en yüksek olduğu dönem 2000 yılı (tamamlanan 70 adet 62.353 milyon USD tutarında işlem) olmakla birlikte 2007 yılında ikinci en büyük tutarda (tamamlanan 70 adet 39.095 milyon USD tutarında işlem) birleşme ve satın alma işlemi gerçekleşmiştir. 2008 küresel kriz ardından işlem sayı ve tutarları azalmıştır.

Tablo 11. Sınır Ötesi Banka Birleşme ve Satın Almaları (1995-2012)

Yıl	Duyurulan (Adet)	Tamamlanan (Adet)	Toplam Tutar (Milyon USD)
1995	28	28	6.459
1996	31	31	7.392
1997	60	59	15.306
1998	48	48	20.806
1999	48	47	18.597
2000	72	70	62.353
2001	61	60	15.357
2002	41	41	23.503
2003	45	43	5.111
2004	50	50	33.367
2005	71	69	6.009
2006	96	94	36.157
2007	72	70	39.095
2008	45	45	21.776
2009	37	37	6.224
2010	33	32	12.212
2011	47	46	6.348
2012	31	31	5.700
TOPLAM	916	901	341.772

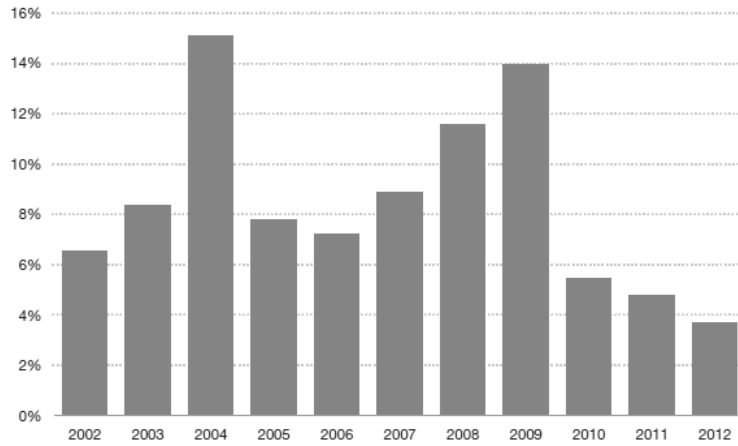
Kaynak: Thomson Financial’s SDC Platinum Database verileri, Karolyi ve Taboada (2013) hesaplamaları.

Not: Liste işlem sonrası satın alan tarafın, hedefin %50’den daha fazla payına sahip olduğu işlemleri kapsamaktadır.

Küresel bankacılık sektöründe gerçekleşen banka birleşme ve satın alma işlem sayılarında ve tutarları toplamında birkaç yıldır düşüş görülmektedir ve bu düşüş diğer sektörlerde gerçekleşen düşüşten daha fazladır. PWC “The Journal Brave New World: New Frontiers in Banking M&A” (Ocak, 2013) dergisinde, banka birleşme ve satın alma işlemlerindeki bu azalışın sadece konjonktürel krizle ilgili olmadığı, ekonomik ve düzenleyici ortamdaki kökten değişiklikler, bankacılık sektöründeki modeller, kârlılığın ve yatırım getirilerinin azalışı ile de ilgili olduğu belirtilmiştir. Ayrıca banka birleşmelerinin ve satın almalarının eski düzeyi ve şekline dönmesinin beklenmemesi gerektiği vurgulanmıştır (PWC, 2013a, s.2, 10).

Grafik 4’de 2002-2012 (2012 yılı ilk 10 ayı) yılları arasında bankacılık sektöründe gerçekleşen küresel birleşmelerin ve satın almaların dünya geneli tüm sektörlerde gerçekleşen birleşme ve satın almalar içindeki payına yer verilmiştir. 2009 öncesi dönemde bankacılık sektörünün tüm sektörler içindeki payı %6’dan yüksekken 2009 sonrası %6’nın altına düşmüştür. 2002-2012 yılları arasında gerçekleşen küresel bankacılık sektöründeki işlemlerin dünya geneli içindeki payının en üst düzeye ulaştığı dönem 2004 yılıdır. 2009 yılından sonra bankacılık sektöründe gerçekleşen küresel birleşme ve satın almaların dünya geneli tüm sektörlerde gerçekleşen birleşme ve satın almalar içindeki yüzdesel oranı düşüş trendine girmiştir, azalış artarak devam etmiştir.

Grafik 4. Global Bankacılık Birleşme ve Satın Almalarının Tüm Birleşme ve Satın Almalar İçindeki Yüzdesi (2002-2012 yılının ilk 10 ay verisi)

Kaynak: Thomson One.

Not: 2012 yılının ilk 10 ay verisini içermektedir.

Sınır ötesi banka birleşmeleri günümüzde bankalar için bir seçim konusu değildir. Bankalar satın almalarından çok yeniden yapılandırma planları çerçevesinde iştiraklerini satmaya yönelmektedirler (Botiş, 2013, s.124). 2008 finansal krizi ardından zor durumda kalan birçok banka menşei olduğu devletlerden yardım alarak varlıklarını sürdürebilmişlerdir. Örneğin 2008 kriz sonrası Fortis S.A.’nın kamulaştırılması ardından 2008 yılında Fortis’in Belçika ve Luxsemburg birimlerinin çoğunluk hisseleri 2008 yılında Fransız menşeli BNP Paribas’a satılmıştır. Fortis Belçika, Fortis Türkiye’nin hâkim hisselerine sahip olduğu için, Fortis Türkiye BNP’nin kontrolüne geçmiştir (Hürriyet Gazetesi, 2008a). Fortis’in ardından Dexia kısmen kamulaştırılarak iflastan kurtulmuş, Dexia’nın Türkiye’deki iştiraki Denizbank 2012’de Sberbank’a

satılmıştır. Şekerbank'ın Kazak ortağı Bank Turan Alem 2009 yılında kamulaştırılmıştır. Citibank, ING bank ise kamudan yardım almıştır (T24 İnternet Gazetesi, 06.02.2009).

Tablo 12'de dünya geneli, Avrupa Birliği, gelişmekte olan ülkeler ve Türkiye olarak özetlenmiş bazı finansal sektör göstergelerinin GSYİH oranları yer almaktadır. 2011 yılında Türkiye'de banka aktiflerinin, hisse senetlerinin, tahvil ve bonoların GSYİH'ya oranları dünya geneli, AB ve gelişmekte olan ülkeler ortalamalarından daha düşüktür.

Tablo 12. Finansal Sektörde Seçilmiş Göstergelerin GSYİH'ya Oranı (2011)

	Dünya	Avrupa Birliği	Gelişmekte Olan Ülkeler	Türkiye
Banka Aktifleri	158	257	100	94
Sermaye Piyasası	208	244	74	59
Hisse Senedi	67	52	38	29
Tahvil ve Bono	141	192	36	30
TOPLAM	366	501	174	153

Kaynak: IMF Küresel Finansal İstikrar Raporu, Ekim 2012 (TBB, Mayıs 2013 içinde).

Türkiye ve dünya geneli seçilmiş ülkelerde finansal sektöre ilişkin genel göstergeler Tablo 13'de yer almaktadır. 2012 yılında Türkiye nüfusunun içindeki genç nüfus oranı bu tabloda yer alan çoğu gelişmiş ülkeden yüksektir. 2011 yılında 15 yaş üstü finansal kurumlara kayıtlı kişi yüzdesinin bu tabloda verilen tüm ülkelere göre daha düşük olduğu, 15 yaş üstü kayıt dışı kredi kullanan kişilerin yüzdesinin bu tabloda yer alan ülkelerin tamamından yüksek olduğu görülmektedir. Bu verilere dayanarak Türkiye'nin bankacılık sektöründe gelişme potansiyeli olduğu söylenebilir.

Tablo 13. Bankacılık Sektörüne İlişkin Dünya Genelinde Göstergeler

ÜLKELER	Nüfus (Milyon) 2012	Nüfus 0-14 yaş (%)	GSYİH (Milyar USD) 2012	Kişi Başı GSYİH (USD) 2012	Finansal Kurumlarda Tasarrufu Olan Kişi (15 Yaş Üstü %) 2011	Finansal Kurumlardan Kredi Alan Kişiler (15 Yaş Üstü %) 2011	Kayıt Dışı Tasarruf Kullanan Kişiler (15 Yaş Üstü %) 2011	Kayıt Dışı Kredi Kullanan Kişiler (15 Yaş Üstü %) 2011	Banka Varlıkları % GSYİH 2005-2010 Ortalaması	Banka Mevduatları % GSYİH 2011	Krediler % GSYİH 2011
Brezilya	199	25	2.311,1	11.630	10,3	6,3	10,8	17,5	75,8	66,5	58,0
Bulgaristan	7	14	50,2	6.870	4,8	7,8	6,1	24,0	50,2	63,9	72,0
Fransa	66	18	2.742,9	41.750	49,5	18,6	12,3	5,9	119,6	88,3	116,2
Almanya	82	13	3.603,9	44.010	55,9	12,5	11,4	12,7	131,4	117,2	105,5
Yunanistan	11	15	262,4	23.260	19,9	7,9	7,9	22,2	107,9	83,1	118,0
İsrail	8	28	224,7	28.930	24,8	16,7	20,1	23,3	99,3	94,9	94,8
İtalya	61	14	2.061,3	33.840	15,5	4,6	10,9	6,6	121,6	86,2	122,1
Japonya	128	13	6.105,8	47.870	51,3	6,1	12,0	11,6	164,1	222,1	105,0
Meksika	121	29	1.176,9	9.740	6,7	7,6	20,4	22,1	29,8	26,7	19,8
Macaristan	10	15	123,2	12.390	17,3	9,4	9,4	9,3	74	45,7	65,2
Polonya	39	15	488,3	12.670	18,0	9,6	12,8	16,7	43,6	50,5	54,9
Rusya Federasyonu	144	15	1.822,7	12.700	10,9	7,7	11,8	24,2	37,6	40,8	45,0
Sudi Arabistan	28	30	500,5	18.030	17,2	2,1	16,1	34,8	52,5	51,7	39,7
Güney Afrika	51	30	389,8	7.610	22,1	8,9	9,4	35,3	80,4	62,6	68,9
İspanya	46	15	1.391,4	30.110	35,0	11,4	11,2	15,3	192,0	150,9	205,4
Türkiye	74	26	801,1	10.830	4,2	4,6	5,4	61,3	50,4	50,3	50,1
İngiltere	63	18	2.418,5	38.250	43,8	11,8	12,9	17,0	183,3	162,6	186,7
Amerika	314	20	15.734,6	50.120	50,4	20,1	16,4	24,5	65,3	79,2	55,1

Kaynak: World Bank, WDR 2014 Selected Indicators, <http://databank.worldbank.org/data/download/wdr2014-annex.zip> (Erişim Tarihi: 13.05.2014).

2.4.1. Avrupa’da Sınır Ötesi Banka Birleşme ve Satın Alma İşlemleri

Avrupa Birliği’nde 1999 yılında kabul edilen Mali Hizmetler Eylem Planı (Financial Services Action Plan-FSAP) mali piyasaların entegrasyonuna yönelik engelleri kaldırmayı amaçlamıştır ve FSAP 2005 yılında tamamlanmıştır. 1990’lı yıllarda Tek Pazar’ın oluşturulması, parasal birliğe geçiş, Euro ile tanışmadan sonra Avrupa’da finansal birleşmeler ve satın almalar artmıştır, ancak bu dönemde sınır ötesi birleşmeler ve satın almalar sınırlı kalmıştır. 1999 yılında Euro’nun kabulü ve 2002 yılında kullanılmaya başlanması, Avrupa içi finansal ürün fiyatlarının karşılaştırılmasına, işlem maliyetlerinin azalmasına, sınır ötesi faaliyetlerin artmasına olanak sağlamıştır (Altunbas ve Ibanez, 2004, s.5-7; TBB, 2005, s.93-95). Sınır ötesi banka birleşmelerinin sınırlı kalmasının nedenleri arasında ülkelerdeki otoritelerin oluşturdukları engeller ve dil, yasa, ticaret gelenekleri farklılıkları ve bunlara benzer uzaklıkla ilgili oluşabilecek problemler yer almaktadır (Berger vd., 2004, s.336).

1996-2005 yılları arasında Avrupalı bankalar Avrupa’da 384 adet yaklaşık 390 milyar Euro tutarında yerel banka birleşme ve satın alma işlemi ve 274 adet 158 milyar Euro tutarında Avrupa sınır ötesi banka birleşme ve satın alma işlemi gerçekleştirmiştir. Bunlara ek olarak Avrupalı bankalar 10 milyar Euro değerinde 30 birleşme ve satın alma anlaşması Asya’da, 3 milyar Euro değerinde 4 anlaşma Avustralya ve Yeni Zelanda’da, 0,2 milyar Euro değerinde 2 anlaşma Orta Doğu’da, 6 milyar Euro değerinde 10 anlaşma Afrika’da, 31 milyar Euro değerinde 68 anlaşma Karayipler ve Merkez Güney Amerika’da, 84 milyar Euro değerinde 44 anlaşma Amerika’da gerçekleştirmişlerdir. 1996-2005 yılları arasında Avrupalı bankalar toplam 682 milyar Euro değerinde 816 birleşme ve satın alma işlemi gerçekleştirmiştir (PWC, 2006, s.3). 2006 yılına kadar gerçekleşen Avrupa’daki banka birleşmeleri ve satın almaları içinde en yüksek tutarlı anlaşma 2005 yılında gerçekleşen 15.317 milyon Euro ile Unicredit’in HVB Grup’u satın alma anlaşmasıdır.

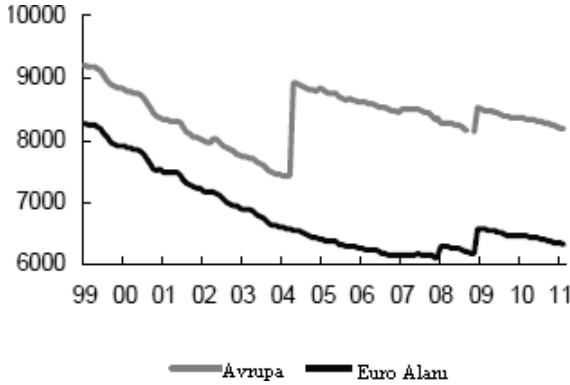
Tablo 14. 2006 Yılına Kadar Avrupa’da Gerçekleşen En Büyük Sınır Ötesi Banka Birleşme ve Satın Almaları

Yıl	Hedef	Satın Alan	Değer (EURO Milyon)
2005	HVB Group (Almanya)	UniCredit (İtalya)	15.371
2004	Abbey (İngiltere)	Banco Santander (İspanya)	13.853
2000	CCF (Fransa)	HSBC (İngiltere)	11.229
2006	BNL (İtalya)	BNP Parisbas (Fransa)	9.000
2000	Bank Austria (Avusturya)	HVB Grup (Almanya)	7.169
2005	Banca Antonveneta (İtalya)	ABN Amro (Hollanda)	5.865
2000	Unidanmark (Danimarka)	Nordic Baltic Holding (İsveç)	4.779
1997	Merita Oyl (Finlandiya)	Nordbanken (İsveç)	4.135
1997	BBL (Belçika)	ING (Hollanda)	4.090
2006	Sampo Bank Group (Finlandiya)	Danske Bank (Danimarka)	4.050

Kaynak: De Nederlandsche Bank, 2007, Financial Stability Overview, Amsterdam (EFIR, 2007 içinde).

2008 krizi ardından Avrupa’da parasal mâli kuruluşların sayısı en düşük seviyeye inmiştir.

Grafik 5. Avrupa’da Parasal Mâli Kuruluşlar

Kaynak: EFSIR, 2011, s.18, http://ec.europa.eu/internal_market/economic_analysis/docs/financial_integration_reports/20120426-efsir_en.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014).

Buna paralel olarak 2008 krizi döneminde Avrupa finans sektöründe gerçekleşen birleşme ve satın alma aktivitelerinin sayı ve tutarlarında düşüş trendi gerçekleşmiştir ve düşüş ağırlıklı olarak sınır ötesi işlemlerden kaynaklanmıştır. 2012 yılında, yerel olmayan birleşme ve satın alma işlem sayısı 2008 yılında kaydedilenin yarısından daha az seviyeye düşmüştür. Bankacılık sektöründe kırılmalıklar, daha muhafazakâr genişleme stratejileri, ekonomik geleceğe ilişkin belirsizlikler, sermaye pozisyonlarını güçlendirme ve risklere odaklanma çabaları bu düşüşe katkıda bulunmuştur. Bu dönemde yerel işlemler yaklaşık aynı düzeyde kalmıştır (ECB, 2013, s.11). Avrupa’da

finans sektöründe gerçekleşen sınır ötesi banka birleşme ve satın alma tutarları Tablo 15’de belirtilmiştir. Avrupa’da 2013 yılında sınır ötesi finansal sektördeki birleşme ve satın alma tutarı yaklaşık 16,5 milyar Euro’dur.

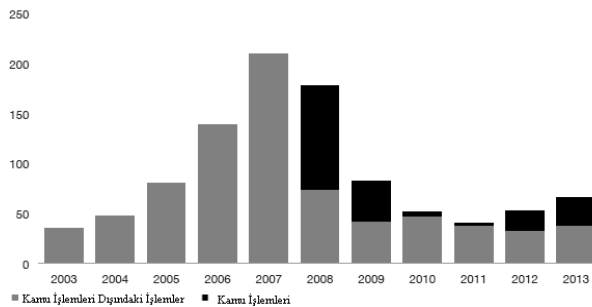
Tablo 15. Avrupa’da Finansal Sektörde Birleşme ve Satın Alma Anlaşmaları

Anlaşma Değeri (Milyar Euro)	2010	2011	2012	2013
Yerel	28,7	25,2	31,6	48,1
Sınır Ötesi	21,6	12,5	19,4	16,5
TOPLAM	50,3	37,7	51,0	64,6

Kaynak: PWC, 2012, “Sharing Deal Insight European Financial Services M&A News and Views-October 2012”, s.16, http://www.pwc.com/es_CL/cl/publicaciones/assets/pwc-sharing-deal-insight-european-financial-services-m-a-news.pdf; PWC, 2013b, “Sharing Deal Insight European Financial Services M&A News and Views-March 2013”, s.20, <http://www.pwc.com/gx/en/financial-services/european-mergers-acquisitions-industry-trends/sharing-deal-insight-european-financial-services-manda-new-and-view-february-2013.jhtml>; PWC, 2014, “Sharing Deal Insight European Financial Services M&A News and Views-March 2014”, s.5, <http://www.pwc.com/gx/en/financial-services/publications/sharing-deal-insights-european-financial-services-m-and-a-data-card.jhtml> (Erişim Tarihi: 13.05.2014).

Avrupa finans sektörü birleşmeleri ve satın almaları Grafik 6’da kamu işlemleri ve kamu işlemleri olmayan şekilde gruplanarak gösterilmiştir. 2008 yılından sonra Avrupa finans sektöründe kamunun satın almalar gerçekleştirmesi ve 2008 krizinde kamu satın alma tutarının yüksekliği dikkati çekmektedir. 2011 yılında Avrupa finans sektöründe gerçekleşen birleşme ve satın alma işlemleri son 5 yılın en düşük seviyesindedir, 2012 ve 2013 yıllarında birleşme ve satın alma işlemleri tutarında yükseliş trendi göze çarpmaktadır. Ancak bu yükseliş ağırlıklı olarak ülkelerin bankaları kurtarmak amacıyla yaptığı satın almalarından kaynaklanmaktadır.

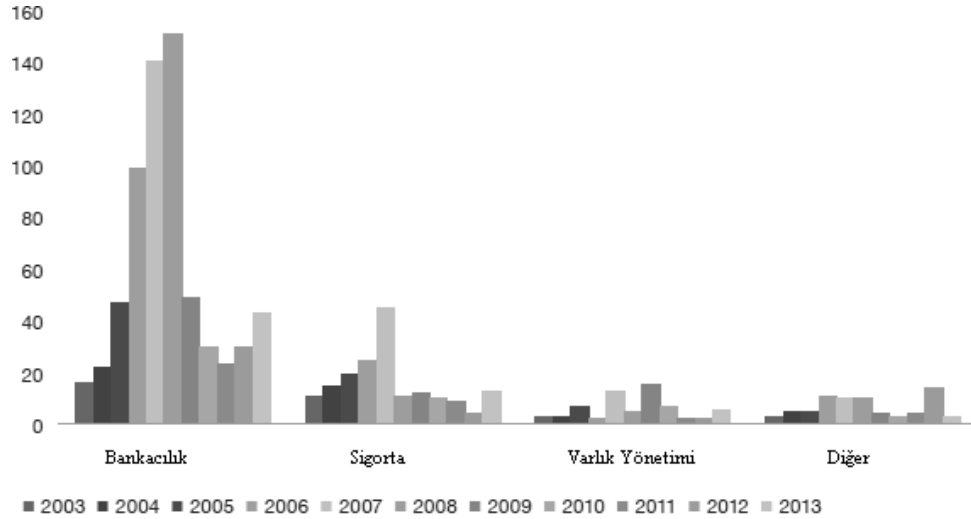
Grafik 6. Avrupa Finans Sektörü Birleşme ve Satın Alma İşlemleri Tutarları (Milyar Euro)

Kaynak: PWC, 2014, “Sharing Deal Insight European Financial Services M&A News and Views-March 2014”, s.2, <http://www.pwc.com/gx/en/financial-services/publications/sharing-deal-insights-european-financial-services-m-and-a-data-card.jhtml> (Erişim Tarihi: 13.05.2014).

Avrupa’da sınır ötesi banka birleşme ve satın alma işlemlerinde 2008 yılından sonra hızlı bir düşüş gerçekleştiği Grafik 7’de görülmektedir.

Grafik 7. Avrupa Finans Sektörü Alt Sektörler Bazında Birleşme ve Satın Alma İşlem Tutarları (Milyar Euro)

Kaynak: : PWC, 2013b, “Sharing Deal Insight European Financial Services M&A News and Views-March 2013”, s.5, <http://www.pwc.com/gx/en/financial-services/european-mergers-acquisitions-industry-trends/sharing-deal-insight-european-financial-services-manda-new-and-view-february-2013.jhtml> (Erişim Tarihi: 13.05.2014).

Tablo 16’da 2012 yılında Avrupa finans sektöründe gerçekleşen en büyük yirmi birleşme ve satın alma işlemi arasında, sınır ötesi en büyük banka birleşme işlemi olarak Haziran 2012’de Türkiye’de faaliyet gösteren Denizbank’ın Sberbank tarafından 2.816 milyon Euro’ya satın alındığı anlaşma görülmektedir. 2008 krizinden sonra toparlanamayan Dexia’yı kurtarmak amacıyla, Kasım 2012’de Belçika Hükümeti Dexia’nın %53 oranındaki hissesini 2,92 milyar Euro, Fransa ise Dexia’nın %47 oranındaki hissesini 2,59 milyar Euro karşılığında satın almıştır (Reuters, 2012). Haziran 2012’de Dexia’nın sahip olduğu Türkiye’deki Denizbank’ın hisseleri Rusya menşeli Sberbank’a satılmıştı. Aşağıdaki tabloda Dexia’nın yanı sıra diğer bazı ülkelerin zor durumda kalan bankalara yardım etmek amacıyla banka satın aldığı görülmektedir.

2011 yılında, 2008 krizi ardından zor durumda kalan NBG'nin iştiraki Finansbank ve o dönemdeki Denizbank A.Ş.'nin hâkim ortağı olan Dexia'dan, göstergeleri belirlenen standartların üzerinde olmasına rağmen, Türkiye'den merkezlerine para transfer etmelerini engellemek amacıyla BDDK sermaye artırımını yapmalarını istemiştir (Vatan Gazetesi, 2011).

Avrupa Birliği finans sektöründe faaliyet gösteren kredi kuruluşlarının güncel bilgilerine aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 17. Bazı Avrupa Birliği Ülkelerinde Kredi Kuruluşları (2012)

	Kredi Kuruluşlarının Sayısı	Toplam Varlıklar (Euro Milyon)	Toplam Krediler (Euro Milyon)	Toplam Mevduatlar (Euro Milyon)	Özsermaye ve Yedekler (Euro Milyon)
Almanya	1.869	8.226.623	4.660.414	4.542.837	416.168
Belçika	103	1.085.303	490.268	636.945	56.960
Bulgaristan	31	45.407	33.250	28.717	5.511
Fransa	639	8.075.875	4.417.682	3.960.179	518.166
İngiltere	373	9.559.302	4.405.570	4.002.954	887.598
İspanya	314	3.581.073	2.096.561	2.269.793	402.865
İtalya	714	4.219.490	2.470.631	2.296.689	372.703
Macaristan	189	111.574	69.281	59.596	10.015
Yunanistan	52	442.214	266.592	317.146	53.220

Kaynak: European Banking Federation, 2013, "European Banking Sector-Facts and Figures 2013", s. 86, <http://www.ebf-fbe.eu/wp-content/uploads/2014/02/FF2012.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014).

Tablo 18'de Avrupa Birliği ve Türkiye bankacılık sektörüne ilişkin seçilmiş göstergeler yer almaktadır. 2011 yılında Avrupa'da banka aktif büyüklüğünün GSYİH'ye oranı ve kredilerin GSYİH'ye oranı Türkiye'de 2012 yılı aynı değişkenlerin oranının üç katından fazla olarak gerçekleşmiştir. Bankacılık sektöründe 2011 yılında AB'de 165 kişiye 1 personel ve 2.244 kişiye 1 şube düşerken, 2012 yılında Türkiye'de 406 kişiye 1 personel ve 7.389 kişiye 1 şube düşmektedir. Türkiye'de tüketici kredilerinin GSYİH oranı Avrupa'ya göre 2 kat fazladır ve konut kredilerinin GSYİH'ye oranı Türkiye 2012 değeri Avrupa 2011 değerinden yaklaşık 7 kat azdır. Bu verilerden Türkiye'nin AB'ye oranla doymamış bir bankacılık sektörüne sahip olduğu, Türkiye'de konut kredilerinin Avrupa'ya göre düşük oranda kullanıldığı ve tüketici kredi talebinin Avrupa'dan daha fazla olduğu söylenebilir.

Tablo 18. Avrupa Birliği ve Türkiye Seçilmiş Göstergeler

Değişken	AB (2011 Yılı)	Türkiye (2012 Yılı)
Aktif/GSYİH	367	97
Kredi/GSYİH	194	56
Nüfus/Personel (Kişi)	165	406
Nüfus/şube (kişi)	2.244	7.389
Tüketiciler/Kredi/GSYİH	7	14
Konut Kredileri/GSYİH	45	6

Kaynak: TBB, 2013b, "Bankalarımız 2012 Kitabı", Yayın Tarihi: Mayıs 2013, Yayın No: 294, s.128, <http://www.tbb.org.tr/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59> (Erişim Tarihi: 13.05.2014).

2.4.1.1. Belçika

2011 yılı sonunda Belçika'daki kredi kurumları sayısı 106'dır (2 elektronik para kurumunun da bu sayıya eklenmesi gerekir). Belçika bankacılık topluluğunun coğrafi yapıya ve Avrupa Komisyonu, Kuzey Atlantik Treaty Organizasyonu'nun varlığına dayanan güçlü bir uluslararası karakteri vardır. Faaliyette olan 106 bankanın 4/5'inden fazlası yabancı kökenlidir, bu bankaların 1/5'inden azının çoğunluğuna Belçikalılar ortaklar sahiptir. Ülkede 2011 sonunda 4.000'e yakın şube, 15.000'den fazla ATM vardır ve 60.000 civarında kişi bankacılık sektöründe, 130.000'den fazla kişi finansal sektörde istihdam edilmektedir (Belçika işgücü yaklaşık 4,7 milyon kişidir). Finansal sektörün Belçika ekonomisine eklediği brüt değer, yaklaşık %5,5'dir. BNP Paribas, Fortis, KBC, Belfius ve ING Belgium (bilançolarının toplamı %65'den fazladır) nde gelen bankalardandır (European Banking Federation, 2012, s.34-35).

2008 bankacılık krizi Belçika bankacılık sektörünü derinden etkilemiştir. Devlet  büyük bankaya sermaye enjekte ederek ve devlet garantisi vererek destek vermiştir. Sonuç olarak faaliyet ve şube azaltılarak bankaların bilançoları azalmış, banka bilançolarının toplamının GSYİH'ye oranı 2007 yılında %400 iken 2011 yılı sonunda %330'dan daha aza geriledi. Finansal kriz bankacılık denetimi değiştirilmiş ve Nisan 2011'de ikili denetim yapısı getirilmiştir: Financial Services and Markets Authority ve National Bank Of Belgium (Belçika Merkez Bankası) (European Banking Federation, 2012, s.35).

2.4.1.2. Bulgaristan

1999-2000 yılları arasında gerçekleşen özelleştirme işlemleri Bulgaristan'da birleşme ve satın alma işlemlerine hız katmıştır. 2000 yılında özelleştirme ile Bulgarian Bank'ın (Bulbank) Uni Credito Italiano ve German Insurance Concern (Alliance) konsorsiyumuna satışı gerçekleştirilmiştir. National Bank of Greece 2000 yılında United Bulgarian Bank'ın %89,9'unu satın almış, Biohim ise özelleştirme ile Austrian-Alman Hipofereinsbank-Bank Austria'ya satılmıştır. 2003 yılında Macar bankası CTP'ye State Saving Cass'ın satışı yapılmıştır. 2006 yılında Eurobank EFG, SII Bank'ın %74,26'sını satın almış, 2007 yılında ise üç büyük satın alma gerçekleşmiştir. Bulbank, İtalyan UniCredit Group tarafından, Biohim ise Alman bankası HVB (Hipofereisbank) tarafından satın alınmıştır. Hebros Bank, Austrian BA-CA tarafından satın alınmıştır (Ivanova, 2012, s.4-5).

2012 yılında Bulgaristan'da faaliyet gösteren banka sayısı 31'dir, bunlardan 7'si yabancı banka şubesidir (1 banka tasfiye sürecindedir). 5 büyük bankanın pazar payında azalma olmasına karşın, banka yoğunlaşması yüksek olmaya devam etmektedir. Aralık 2012'de bu 5 bankanın toplam varlıkları miktarı sektörün %49,5'ine denk gelmektedir. Bulgaristan bankacılık sektörüne yabancı bankalar hâkimdir, AB iştiraki bankaların Bulgaristan'da pazar payı 2012 yılı sonunda %65,3 civarındadır (European Banking Federation, 2013, s.48).

Bulgaristan bankacılık sektöründe kredi riski en büyük risk olmaya devam etmektedir. Bankacılık sektöründe kârlarda 2012'de az bir düşüş gerçekleşmiştir, ROA* %0,71 ve ROE** %5,71 olarak saptanmıştır. Kâr azalışı net faiz marjının ücret ve komisyon gelirlerindeki düşüşten kaynaklanmaktadır. Ek olarak, yatırım alternatiflerinin olmaması, kredilere düşük talep, bankaların yönetim giderlerine yeterli optimizasyon eksikliği kârlılığın azalmasına neden olmuştur (European Banking Federation, 2013, s.49).

Temmuz 2014'de Bulgaristan bankacılık sektöründe ülkenin dördüncü büyük bankası Corporate Commercial Bank'ın kurtarılması için Hükümet'in eyleme geçmesi ardından mail ve sms yoluyla diğer bankaların da batacağına yönelik çıkan dedikodular, halkın bankalardan mevduatlarını çekmeye yönelmesine neden olmuştur. Krizle karşı

* ROA=Return on Assets=Aktif Kârlılığı =Vergi Sonrası Net Kâr/Aktifler

** ROE=Return on Equity=Özkaynak Kârlılığı=Vergi Sonrası Net Kâr/Özkaynaklar

karşıya kalan Bulgaristan, AB'den yardım istemiş, Avrupa Birliği Bulgaristan'ın 2,3 milyar dolarlık kredi talebini onaylamıştır. Bulgaristan Merkez Bankası bankacılık denetimlerinin kalitesinin kontrolü için Avrupa Bankacılık Otoritesi'ne (EBA) başvurmuş, Avrupa Ortak Denetim Mekanizması'na (SSM) katılmak için Avrupa Merkez Bankası (ECB) ile temasa geçmiştir. Bulgaristan, Ekim ayında erken seçime gidileceğini ve Corporate Commercial Bank'ı kapatacağını açıklamıştır (CNBCE, 2014; Finans Gündem Gazetesi, 2014a; Vatan Gazetesi, 2014; Dünya Gazetesi, 2014).

2.4.1.3. İngiltere

İngiltere dünyada ikinci en büyük bankacılık sektörüne sahiptir ve en fazla yabancı bankaya ev sahipliği yapan finansal merkezdir. İngiltere bankacılık sektörü 12,6 trilyon USD değerinde aktife sahiptir, Avrupa'nın en büyük bankacılık sektörüdür ve sınır ötesi bankacılığının dünyadaki en büyük merkezidir. İngiltere bankacılık sektörünün toplam bilançosunun neredeyse yarısı (%45) yabancı parasal finansal kuruluşların elindedir (European Banking Federation, 2013, s.83-84).

Subprime menkuller (kredi riski yüksek kişi veya kurumlara yönelik menkuller) ve İngiltere kredi ve finansman piyasalarında bozulmalar nedeniyle birçok İngiltere bankası finansal krizden etkilenmiştir (European Banking Federation, 2013, s.84). İngiltere kriz sonrası bankacılık sektörünü düzenleme amacıyla kamulaştırmaya yönelmiştir.

2008 yılında İngiltere Hükümeti Northern Rock'ın tamamını, Bradford & Bingley'in bir kısmını kamulaştırmıştır. UK Financial Investments Limited finansal kurumlarda İngiltere'nin yatırımlarını yönetmek için kurulmuştur (European Banking Federation, 2013, s.84). 2008 yılında banka sermaye artırımı programının bir parçası olarak, Royal Bank of Scotland, Lloyds TSB ve HBOS kendi hisseleri karşılığında devletten finansal destek almıştır. HBOS'un (Halifax & Bank of Scotland) iflas durumunda olmasına rağmen batmasını engellemek amacıyla İngiltere Devleti Lloyds-HBOS birleşmesine izin vermiştir (House of Commons Treasury Committee, 2009, s.7). 2008 yılında İngiltere'nin mali çöküşünü önleme gerekçesi ile kamulaştırılan Northern Rock; Northern Rock PLC. ve Northern Rock Asset Management olarak ikiye bölünmüş

(iyi banka–kötü banka), Northern Rock Asset Management tüm batıkları üstlenen taraf olmuştur. Northern Rock PLC. 2011 yılında Virgin Money’ye satılmıştır (BBC, 2011).

İngiltere’de bankacılık sisteminin çöküşünü engelleme girişimleri başarılı olmuş, bankalarda perakende mevduat sahiplerinin hiçbiri para kaybetmemiş ve mükelleflerin çıkarları korunmuştur. Ancak bununla birlikte tüm dünyada olduğu gibi İngiltere’de de güvenlik açıkları (kamulaştırılan bankaların zararları gibi) arttı (House of Commons Treasury Committee, 2009, s.7).

2.4.1.4. İspanya

İspanya oldukça gelişmiş bir bankacılık sistemine sahiptir. 2012 yılı sonunda, 314 kredi kuruluşu Bank of Spain’e (İspanya Merkez Bankası) tescil edilmiştir. Buna ek olarak, çoğunluğu diğer AB ülkelerinden gelen yabancı kredi kuruluşlarının 85 şubesi, İspanya’da faaliyet göstermektedir. 2012 yılında İspanya’da toplam 38.000 banka şubesi vardır ve bu sektörde yaklaşık 236.000 kişi (%1,4 ulusal işgücü) istihdam edilmektedir (European Banking Federation, 2013, s.80).

Kriz başlangıcından beri 8 kurum Bank of Spain’den yardım almış, 2012 sonunda bunlardan 4’ü diğer kurumlara satılmıştır. Bu 4 banka sektörün toplam bilançosunun %15,6’sına sahipti ve tamamı ile veya çoğunlukla kamu sermayeliydi. Bununla birlikte İspanyol ticari bankaları krize karşı daha fazla direnç sergilemişlerdir (European Banking Federation, 2013, s.80).

İspanya kriz öncesinde de mali sıkıntılar yaşayan bir ülkedir, kriz sıkıntılarını daha da arttırdı. İspanya kriz sonrası kamulaştırma, birleşme ve satın almaları destekleme yöntemiyle bankacılık sektörünü düzene koymaya çalışan ülkeler arasındadır. Kriz döneminden sonra 2008-2012 yılları arasında İspanya bankacılık sektörü derinden etkilenmiştir. Özellikle bölgesel tasarruf bankaları çok etkilenmiştir, sayıları 45’ten 2009 yılında 7’ye kadar düşmüştür. Avrupa yeniden yapılandırma çerçevesinde 2012 yılında İspanya’ya 41 milyar Euro yardımda bulunmuştur ve bu yardımın çoğu ile Bankia’ya destek olunmuştur. Devletten aldığı yardımlar karşılığında 2012 yılında Bankia’nın bir kısmı kamulaştırılmıştır. Kriz sürecinde küçük tasarruf bankalarının birleştirilerek banka grupları oluşturulması devlet tarafından

desteklenmiştir. 2013 yılına bakıldığında İspanyol bankacılık sektöründe iyileşme görülmektedir, 6 büyük bankanın kârı 2012 yılından 4 kat fazladır (Chislett, 2014).

2.4.1.5. Macaristan

Macaristan küçük ve çok açık bir ekonomiye sahiptir, finansal sektörü batı Avrupa ile sıkıca bağlantılıdır. Ekonominin finansmanı çoğunlukla bankalar tarafından yapılır. Sermaye piyasalarının nispeten az gelişmesi ve özel emeklilik fonlarının devletleştirilmesi ile bankacılığın rolü artmıştır.

2012 sonu itibariyle Macar bankacılık sektöründe 39.000 kişi istihdam edilmektedir. 2012 yılı sonunda Macaristan'da iş yapmak için lisanslı 29 banka, 6 özel uzmanlaşmış kredi kuruluşu (mortgage bankaları ve yapı kooperatifleri), 9 yurtdışı şube (tek bir Avrupa pasaportu ile) ve 128 tasarruf kooperatifi vardır (European Banking Federation, 2013, s.57).

Macaristan'da bankacılık yoğunlaşması orta derecelidir. En büyük beş bankanın toplam aktif payı %55 ve en büyük sekiz bankanın toplam aktif payı ise %75'dir. Macar bankacılık sektöründe yabancı mülkiyeti hâkimdir, tüm aktiflerin %90'dan fazlası gelişmiş ülkelerde olan bağlı bankalar tarafından kontrol edilmektedir. Bağlı bankalar ağırlıklı olarak Avusturya, Belçika, Almanya ve İtalya'dadır. 2008 krizinde ve sonrasında bu bağlı bankalar Macaristan'da önemli dengeleyici bir rol oynamıştır, finansman ve sermaye güvencesi sağlamıştır (European Banking Federation, 2013, s.57).

Bankacılık sektörü ROE'si 2011'den sonra yavaşça artarak 2012'de -%6,3'e ulaşmıştır. 2008'den beri bankalar %11 işgücünü işten çıkartmıştır, 2009'dan beri %9 oranında yerel şube kapatılmıştır. 2012'de gider/gelir rasyosu %50'dir. Bu olumsuzluklara rağmen Macaristan bankacılık sektörü sabit kalmıştır, bankaların hiçbiri 2008 krizi sırasında veya sonrasında devlet tarafından kurtarılmaya ihtiyaç duymamıştır (European Banking Federation, 2013, s.58).

2.4.1.6. Yunanistan

17 ticari banka, 13 kooperatif banka, 19 Avrupa içinden bankaların şubeleri ve 4 Avrupa dışından bankaların şubeleri olarak toplam 53 adet kredi kurumu Yunanistan'da faaliyet göstermektedir ve Yunan bankacılık sektöründe 63.000 kişi istihdam edilmektedir (European Banking Federation, 2012, s.46).

1990 yılının ortalarından beri Yunanistan bankacılık sektöründe birçok birleşme ve satın alma gerçekleşmiştir, özellikle 1998 ve 1999 yıllarında satın alma ve birleşme işlemleri yoğunlaşmıştır (Pasiouras, 2012, s.7-9). National Bank of Greece, Eurobank, Alpha, Emporiki Bank and Piraeus'un banka satın almalarıyla 2002 yılında Yunan bankalarının sayıları 20'den 10'a kadar düşmüştür. Bankaların birleşme ve satın alma işlemlerinin hızlanmasını sağlayan özelleştirmedir. Yukarıda belirtilen bankalar Balkanlar'daki küçük bankalar ile birleşmiştir (Konstantopoulos vd., 2009, s.1301).

2000'li yıllardan sonra Yunan bankaları Balkan ve Doğu Avrupa'da yayılmaya başladılar. 2000 yılında NBG United Bulgarian Bank'ı, Stopanska Bank'ın çoğunluğunu, 2003'te Banca Romaneasca'yı satın aldı. Alphabank 1998 yılında Kreditna Bank'ın (Fyrom'da) çoğunluğunu satın aldı ve 2002 yılında bankanın tek sahibi haline geldi. Piraeus Bank 2000 yılında Romanya'da Pater Bank'ı satın aldı. Serbian Bank Jabanka, Alpha Bank tarafından ve Piraeus Bank ise Sırbistan'daki Atlas Bank'ı 2005 yılında satın alındı. EFG Eurobank Sırbistan'da Nacionalna Bankası'nı, Türkiye'de Tekfenbank'ı, Ukrayna'da Universal Bank'ı, Bulgaristan'da DZI'yi 2006 yılında satın aldı. Aynı yıl, NBG Sırbistan'da Vojvodanska Bank'ı ve Finansbank'ın hâkim hissesini satın aldı. 2007 yılında ise Piraeus Bank Ukrayna'daki International Commercial Bank'ı satın aldı (Pasiouras, 2012, s.7-9).

2008 krizinde Yunanistan küresel krizi tetikleyen risklere maruz kalmamıştır, bu nedenle Yunan bankacılık sektöründe krizin etkileri sınırlı olmuştur. 2008 sonlarında (28 milyar Euro) Yunan Hükümeti tarafından kabul edilen kurtarma planı esasen sistem likidite koşullarını geliştirmek amacıyla kullanılmıştır. Buna ek olarak Lehman Brothers'ın iflasından sonra, mudi güvenini artırmak amacıyla mevduat garantisinin düzeyi mudi başına 20.000 den 100.000 Euro'ya yükseltilmiştir. Küresel finansal krizde Yunan bankalarının likidite koşulları kötüleşmiş, kredi verme faaliyetlerini finanse eden toptan piyasalara limitli giriş yapabilmişler ve bankalar arası vadeli borçlar Yunan

bankalarının likidite pozisyonlarına ek baskı yapmıştır. Bu olumsuzluklara karşı Yunan bankaları kayda değer bir direnç sağladı ve Yunan bankacılık sistemi bu dönemi sağlıklı, yeterli aktife sahip ve yüksek kârlı olarak tamamladı (European Banking Federation, 2013, s.46-47).

Ancak 2009 yılında meydana gelen Yunan borç krizi Yunan bankacılık sektörünü negatif yönde etkiledi. Yunan Devleti'nin iç borçlanma ile maruz kaldığı durgunluk ve kayıplar, bankacılık sistemini derinden etkiledi. 2010 sonundan itibaren %8, 2009 sonundan itibaren %27,5 banka mevduatları ve repolar düştü, yerli özel sektörde banka kredileri önemli ölçüde azaldı, Takipteki Krediler/Toplam Krediler oranı yükseldi (Aralık 2010'da %10,5, Eylül 2011'de %14,7), inter-bank para ve sermaye piyasalarına son derece sınırlı erişim hakkına sahip olundu. Bank of Greece'in Eurosystem Credit (Euro Sistemi Kredi) ve Emergency Liquidity Assistance'a (Acil Likidite Yardımlaşma) bağımlılığı 2011 sonunda 130 milyar Euro'ya yükseldi. ECB'ye borçlanma tutarı, bankaların toplam borçlarının yaklaşık %16'sına ulaştı. (Aralık 2011'de 76,1 milyar Euro, Aralık 2010'da 97,7 milyar Euro) (European Banking Federation, 2013, s.47).

2009 yılı sonunda başlayan Yunanistan borç krizi ardından Yunanistan bankacılık sektöründeki istikrarı ve Yunanistan bankalarının yeniden sermayelendirilmesini sağlamak amacıyla Hellenic Financial Stability Fund (HFSF) kurulmuştur. Bu kurum Avrupa Birliği'nin ve IMF'in kurtarma paketlerini dağıtma görevini üstlenmiştir (Georgiopoulos, 2014; Official Journal of the European Union, 2012).

HFSF kurtarma programı dâhilinde Yunanistan'ın 4 büyük bankasının (National Bank of Greece S.A., EFG Eurobank Ergasias S.A., Alpha Bank S.A. ve Piraeus Bank S.A.) yeniden sermayelendirilmesi için fon sağlamıştır. HFSF öz sermaye enjeksiyonu karşılığında garanti olarak 2013 yılı yaz aylarında bu dört bankanın çoğunluk hisselerine sahip oldu. HFSF bu 4 bankadan Alpha Bank ve National Bank of Greece'in %80'den fazlasına sahip olmuştur (Reuters, 2013; Finans Gündem Gazetesi, 2012a).

2013 yılında Avrupa Merkez Bankası (ECB), AB Komisyonu ve Uluslararası Para Fonu'ndan (IMF) oluşan 'Troyka', Yunanistan'ın dört büyük bankasından ikisi NBG ve Eurobank'ın birleşmesini veto etti. Gerekçe olarak bu iki bankanın birleşmesi sonucu GSMH'den büyük mevduata sahip bir banka oluşması ve krize girmesi halinde

kurtarılmasının imkânsız olacağı belirtildi. Bu iki banka Avrupa Finansal İstikrar Fonu (EFSF)'na yüksek miktarda borçludur ve eğer borçlarını zamanında ödeyemezlerse bu kurumun eline geçebilir (Hürriyet Gazetesi, 2013).

Yunanistan için yeni finansman programı kabulünden sonra, 2012 yılında mevduat stabilize edilmiş görünmektedir ve hatta yavaş yavaş özellikle 2012 Şubat ayında, mevduatlar artmaya başlamıştır (European Banking Federation, 2013, s.48). 2013 yılında Yunanistan tarihinde ilk kez cari fazla vermiştir (Euronews, 2014e).

2.4.2. Türkiye’de Sınır Ötesi Banka Birleşmeleri ve Satın Almaları Örnekleri

IMF ile yapılan stand-by sözleşmesi gereği özelleştirme ve serbestleşme politikalarının etkisiyle, 2001 yılında yapılan bankacılık düzenlemelerinin yanı sıra sektörde gerçekleşen finansal iyileşme, enflasyonda azalma, faiz oranlarında azalma gibi nedenlerle, 2005 yılında Türkiye’deki yabancı direkt yatırımlar (YDY) artmıştır. UNCTAD Şubat 2012 verilerine göre Türkiye’de 2001 yılında 3.374 milyon USD olan YDY, 2007 yılında 19.137 milyon USD’ye ulaşmıştır. 2001 yılında Türkiye finans sektöründe YDY olmamasına karşın, YDY 2007 yılında 11.662 milyon USD’ye ulaşmıştır. 2008 krizi nedeniyle, Türkiye’de 2008 yılında 14.747 milyon USD olan toplam YDY, 2009 yılında 6.252 milyon USD’ye gerilemiştir. Finans sektörü yatırımları ise aynı dönemde 6.069 milyon USD’den 666 milyon USD’ye gerilemiştir (Bkz. Tablo 19).

Tablo 19. Türkiye’deki Yabancı Direkt Yatırımlar (2001-2010)

Sektör/Milyon ABD Doları	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Toplam YDY	3.374	571	696	1.190	8.535	17.639	19.137	14.747	6.252	6.294
Finans Sektörü YDY	---	246	51	69	4.018	6.975	11.662	6.069	666	1.583

Kaynak: UNCTAD, 2012, “Investment Country Profiles Turkey-February 2012”, s.7, http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/webdiaeia2012d6_en.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014).

Yasad Uluslararası Yatırımcılar verilerine göre Türkiye’de 2011-2012 yıllarında yabancı direkt yatırımların sektör bazında gruplanmış tutarları Tablo 20’de yer almaktadır. 2012 yılında Türkiye’de finans ve sigorta sektöründeki YDY 1.400 milyon USD olarak belirlenmiştir.

Tablo 20. Türkiye’deki Yabancı Direkt Yatırımlar (2011-2012)

Sektörler/ Milyon Dolar	2011	2012
Tarım	32	38
İmalat	3.573	4.331
Elektrik, Gaz	4.244	888
Madencilik	146	214
Finans ve Sigorta	5.882	1.400
İnşaat	301	1.338
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler	231	545
İnşaat Emlak Faaliyetleri	300	302
Toptan ve Perakende Ticaret	709	198
Ulaştırma, Depolama	223	125
Diğer Servisler	412	589
Toplam	16.055	9.968

Kaynak: Yased International Investors Association, 2013, “Foreign Direct Investments Evaluation Report”, Yayın Tarihi: Şubat 2013, http://www.yased.org.tr/webportal/English/Yayinlar/Documents/Foreign_Direct_Investments_Evaluation_Report_February2013_Issue4.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014).

Not: Veri tutarsızlığı ve yetersizliği nedeniyle 2 ayrı kaynaktan alınmış 2 ayrı tablo kullanılmıştır.

TBB verilerine göre Aralık 2013’de Türkiye’de yabancı ticaret bankası sayısı 17’dir, şube sayısı 2.244 ve personel sayısı 44.154’tür. Ayrıca üç adet yabancı sermayeli kalkınma bankası ülkemizde faaliyet göstermektedir.

Tablo 21. Türkiye’de Banka, Şube, Personel Sayıları (31.12.2013)

	Banka Sayısı	Şube Sayısı	Personel Sayısı
Ticaret Bankaları	32	10.983	192.216
Kamu Sermayeli Bankalar	3	3.397	54.466
Özel Sermayeli Bankalar	11	5.341	93.367
Yabancı Sermayeli Bankalar	17	2.244	44.154
TMSF’ye Devredilen Bankalar	1	1	229
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	13	40	5.244
Kamu Sermayeli Bankalar	3	21	3.761
Özel Sermayeli Bankalar	7	16	1.282
Yabancı Sermayeli Bankalar	3	3	203
TOPLAM	45	11.023	197.460

Kaynak: TBB, 2014c, “Banka, Şube ve Personel Bilgileri”, <http://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59> (Erişim Tarihi: 13.05.2014).

Not: K.K.T.C. ve yabancı ülkelerdeki şubeler dâhildir.

31.12.2012 tarihi itibarıyla yabancı sermayeli mevduat bankalarının sektördeki aktif payı %14, mevduat payı %14, toplam kredi ve alacak payı %15 olarak saptanmıştır.

Tablo 22. Türkiye’de Banka Gruplarının Sektör Payları % (31.12.2012)

	Toplam Aktifler	Toplam Mevduat	Toplam Krediler
Mevduat Bankaları	96	100	96
Kamu Sermayeli	29	34	27
Özel Sermayeli	53	52	54
Fon Bankaları	0	0	0
Yabancı Sermayeli	14	14	15
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	4	-	4

Kaynak: TBB, 2013b, “Bankalarımız 2012 Kitabı”, Yayın Tarihi: Mayıs 2013, Yayın No: 294, <http://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59> (Erişim Tarihi: 13.05.2014), s. 122.

İSMMMO’nun 11.05.2014 tarihinde yayımladığı “Türk Bankacılık Sisteminde Yabancılaşma” raporunda, Türkiye’deki 49 bankadan 37’sinde yabancıların hissesi bulunduğu belirtilmiştir. Raporda yabancıların 2001 yılından bu yana gerçekleştirdikleri 21 banka satın almasına 20 milyar 563 milyon USD harcadıkları, 17 milyar USD’den fazla kâr elde ettikleri ve yabancı bankaların satın aldıkları hisselerin değerinin 27 milyar USD’yi aştığı belirtilmiştir. Türkiye’de banka hissesi satın alan yabancılar yalnız 2013 yılında, 4,8 milyar USD civarında kâr elde etmişlerdir. Raporda bankacılık sisteminde yabancıların toplamdaki payının %25’lere yaklaştığı ve Borsa İstanbul’un yabancı hisse sahiplik oranına göre bu oranın %42’yi geçtiği belirtilmiştir.

2001 yılında Demirbank’ın HSBC bankası tarafından alınması, Demirbank’ın aktif büyüklüğü ve özelleştirme kapsamında satılması nedeniyle dikkati çekmiştir. 2002 yılında İtalyan Unicredit Grubu, Koç Finansal Hizmetleri’nin %50 payını satın aldı, bu Türkiye’de %50, %50 paylarda gerçekleşen ilk anlaşmadır (Arslan, 2007, s.39). Defter değerine göre en yüksek fiyatla satış işlemi Denizbank’ın Dexia’ya satış işlemidir, satış fiyatı defter değerinin 4,8 katıdır. Fiyat farklılığı ile dikkat çeken satın alma işlemi, Garanti Bankası’nın hâkim hissesine ve yönetim hakkına sahip olmak isteyen Banco Bilbao Vizcaya Argentaria S.A.’nın Garanti Bankası’nın %6,29 hissesi için 2.062 milyon Dolar ödediği anlaşmadır. Aynı dönemde Banco Bilbao Vizcaya Argentaria S.A. Garanti Bankası’nın %18,6 hissesini General Electric’den 3.780 milyon Dolar’a satın almıştı (Bloomberght, 2014). En yüksek tutardaki işlem ise 2012 yılında Dexia’nın sahip olduğu Denizbank’taki hisselerin Sberbank tarafından 3.525 milyon Dolar karşılığında satın alınması işlemidir. 2013 yılında en son yapılan sınır ötesi banka anlaşması; Alternatif Bank’ın Commercial Bank of Qatar tarafından satın alınmasıdır. Diğer anlaşmalara Tablo 23’de yer verilmiştir. 2005-2006 yılları sınır ötesi banka birleşme ve satın alma işlemlerinin en yoğun olduğu dönemdir.

Tablo 23. Türkiye’de 2001-2013 Yılları Arası Sınır Ötesi Banka Birleşmeleri ve Satın Almaları

	Anlaşma Tarihi	Hedef	Satın Alan	Satın Alanın Ülkesi	Pay %	Tutar Milyon Doları	Anlaşma Tarihinde Bankanın Piyasa Değeri
1	19.07.2001	Demirbank A.Ş.	HSBC Grubu	İngiltere	100	350	350
2	21.10.2002	Koçbank A.Ş.	UniCredit Grup	İtalya	49,5	240	480
3	12.06.2004	TEB Mali Yatırımlar A.Ş.	BNP Paribas	Fransa	50	217	515
4	18.01.2005	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	UniCredit Grup	İtalya-Türkiye	57,42	1.509	2.629
5	12.04.2005	T. Dış Ticaret Bankası A.Ş.	Fortis Grubu	Belçika	89,34	1.144	1.281
6	25.08.2005	T. Garanti Bankası A.Ş.	General Electric Grubu	ABD-Fransa	25,50	1.556	6.102
7	03.01.2006	C Kredi ve Kalkınma Bankası A.Ş. (Bank Pozitif A.Ş.)	Bank Hapoalim B.M. & RP Capital	İsrail	57,55	128	197
8	03.04.2006	Finansbank A.Ş.	National Bank of Greece S.A.	Yunanistan	46	2.774	6.037
9	08.05.2006	Tekfenbank (Burgan Bank) A.Ş.	EFG Eurobank Ergasias S.A.	Yunanistan	70	182	260
10	31.05.2006	Denizbank A.Ş.	Dexia Participation B.S.A.	Fransa-Belçika	74,9	2.428	3.371
11	22.06.2006	Şekerbank T.A.Ş.	BTA JSC. Turanalem Securities	Kazakistan	33,98	256	753
12	09.09.2006	MNG Bank (Turkland Bank) A.Ş.	Arab Bank/ Bank Med	Lübnan-Jordan	91	160	176
13	17.10.2006	Akbank T.A.Ş.	Citi Grup	ABD	20	3.100	15.500
14	20.06.2007	Oyak Bank (ING Bank) A.Ş.	ING Grup	Hollanda	100	2.673	2.673
15	17.07.2007	Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş.	The National Commercial Bank	Suudi Arabistan-Türkiye	60	1.080	1.800
16	01.08.2007	Turkish Bank A.Ş.	National Bank of Kuwait	Kuveyt	40	160	400
17	10.02.2010	Millenium Bank A.Ş. (Fiba Banka A.Ş.)	Credi Europe Bank N.V. (Fiba Grup)	Hollanda	95	85	89
18	02.10.2010	T. Garanti Bankası A.Ş. Doğuş Grubu payından General Electric’in payından	Banco Bilbao Vizcaya Argentaria S.A.	İspanyol	24,89 6,29 18,6	5.838 2.062 3.776	23.454 32.781 20.300
19	09.04.2012	Eurobank Tefken (Burgan Bank) A.Ş.	Burgan Bank S.A.K.	Kuveyt	99,26	356	509
20	08.06.2012	Denizbank A.Ş.	Sberbank of Rossii	Rusya	99,85	3.525	3.525
21	18.03.2013	Alternatif Bank A.Ş.	Commercial Bank of Qatar	Katar	70,84	441	623

Kaynak: İSMMMO, 2014, “Türk Bankacılık Sisteminde Yabancılaşma Raporu”, Yayın Tarihi: 11.05.2014, s.2, <http://archive.ismmmo.org.tr/docs/basin/2014/BULTEN/Turk-Bankacilik-Sisteminde-Yabancilasma-raporu-bas%C4%B1n-bulteni.pdf>; Arslan, 2007, s.40; Dexia, 2006c, “Özel Durum Açıklaması”, Yayın Tarihi: 17.10.2006, <http://www.denizbank.com/yatirimci-iliskileri/ozel-durum-aciklamalari/pdf/2006/171006.pdf>; Finansbank ve NBG, 2006a, “NBG Agrees to Acquire a Controlling Shareholding in Finansbank and Intends to Undertake a Rights Offering to Finance Part of the Acquisition”, Satış Anlaşması, Yayın Tarihi: 03.04.2006, http://www.sec.gov/Archives/edgar/data/1096061/000110465906021745/a06-8167_16k.htm; TBB Verileri (Erişim Tarihi: 13.05.2014).p

Tablo 24. Türkiye’de Gerçekleşen Sınır Ötesi Banka Birleşmelerine ve Satın Almalarına İlişkin Özet Bilgi

<p>Demirbank A.Ş.-HSBC Grup (2001): 2000 yılı krizi ardından Aralık 2000’de TMSF’ye devredilen Demirbank’ın hisselerinin tamamı 2001 yılında İngiltere menşeli HSBC Grubu’na devredildi. Demirbank, HSBC Grubu’nun sahip olduğu HSBC Bank bünyesinde birleştirildi. HSBC Bank %100 yabancı sermaye ile 1990 yılında kurulmuş Midlandbank A.Ş.’dir ve ünvanı 1999 yılında HSBC A.Ş. olarak değiştirilmiştir.</p> <p>HSBC, Demirbank’ın mevcut durumundan dolayı (kriz dönemi olması, bankanın TMSF bünyesine alınması) satın alma öncesi değerinin düşmesi nedeniyle avantaj sağlamıştır. Ayrıca Demirbank 2000 yılında birleşme öncesi, aktif büyüklük sıralamasında Türkiye genelinde 10. ve Türkiye’de özel bankalar içinde 6. sıradaydı. Bu nedenlerden dolayı Demirbank’ın satın alınması dikkati çeken bir anlaşma olmuştur.</p>
<p>Koçbank A.Ş.-Unicredit Grup (2002) ve Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.-Unicredit Grubu ve Koç Grubu (2005): 2002 yılında Unicredit Grup, Koç Finansal Hizmetler A.Ş.’nin %50 hissesini satın almıştır. Koç Holding’in %50 Unicredit Grubu’nun %50 paya sahip olduğu bu anlaşma Türkiye’deki ilk stratejik anlaşmadır. Bu birleşme sonucunda Ağustos 2002’de Koçbank’ın %49,5 oranındaki dolaylı payı Unicredit Grubu’na geçmiştir.</p> <p>2005 yılında Çukurova Grubu Şirketleri ve TMSF’nin sahip olduğu Yapı ve Kredi Bankası’nın %57,43 oranındaki hisseleri, Koç Finansal Hizmetleri A.Ş.’ye devredildi. Yapı ve Kredi Bankası A.Ş., Koçbank A.Ş.’yi, tüzel kişiliğinin sona erdirilmesi suretiyle, 2006 yılında devraldı. 21.05.2014 tarihinde Yapı Kredi Bankası’nın internet sayfasında bankanın hisselerinin %81,8’inin Koç Finansal Hizmetler A.Ş.’ye ve %18,2’sinin diğer ortaklara ait olduğu ve Koç Finansal Hizmetleri’nin, UniCredit ve Koç Grubu’nun eşit oranlı (%50-%50) ortaklığı olduğu belirtilmiştir.</p>
<p>Türkiye Ekonomi Bankası (TEB) A.Ş.-BNP Paribas (2005): Fransız menşeli BNP Paribas, 2005 yılında TEB’in hisselerinin %85’ini elinde bulunduran TEB Mali Yatırımlar A.Ş.’nin %50 hissesini devraldı. Bu anlaşma Türkiye’de bankacılık sektöründe %50-%50 ortaklık yapısına sahip ikinci anlaşmadır. Bu devir neticesinde BNP Paribas TEB’de %42,125 hisse sahibi olmuştur. TEB, Şubat 2011’de FortisBank A.Ş.’yi tüm aktif ve pasifleriyle bünyesine almıştır. 23.05.2014 tarihinde TEB’in internet sayfasında yer alan ortaklık yapısı, %55 TEB Holding A.Ş., %23,52 BNP Paribas Yatırımlar Holding A.Ş., %17,25 BNP Paribas Fortis Yatırımlar Holding A.Ş., %4,18 halka açık, %0,05 diğer olarak belirtilmiştir. 2012 yılında Sberbank, BNP Paribas Vostok LLC.’nin %70’ini de satın almıştır Dolayısıyla TEB’in hâkim hissesi Sberbank’a geçmiştir.</p>
<p>Dış Ticaret Bankası A.Ş.-Fortis Bank S.A. (2005): 1964 yılında Amerikan-Türk Dış Ticaret Bankası A.Ş. ünvanıyla kurulan banka, 1971 yılında Türk Dış Ticaret Bankası A.Ş. ünvanını almıştır. 2005 yılında bankanın %89,34 oranındaki hissesi Hollanda-Belçika kökenli Fortis Bank N.V.-S.A.’ya devredildi. Dış Ticaret Bankası’nın ünvanı, 2005 yılında Fortis Bank olarak değiştirildi. Daha sonra Fortis Bank geri kalan %10,7 banka hissesini de satın alarak bankadaki hissesini %93,7’ye ulaştırdı. 2011 yılında Fortis Bank A.Ş., TEB’e devredildi.</p>

Türkiye Garanti Bankası A.Ş.-General Electric Grubu (2005) ve Garanti Bankası-Banco Bilbao Vizcaya Argentaria S.A. (2010): 1983 yılında Doğu Holding bünyesine katılan Garanti Bankası, 2001 yılında Osmanlı Bankası'nı bünyesine almıştır. 2005 yılında Garanti Bankası'nın %25,5 hissesi ABD ve Fransa menşeli General Electric Grubu'na devredilmiştir.

Kasım 2010'da imzalanan devir sözleşmesiyle Doğu Holding A.Ş.'nin %6,2902 ve General Electric Capital Corporation'ın %18,60 oranlarındaki Garanti Bankası hisseleri; Banco Bilbao Vizcaya Argentaria S.A.'ya devredilmiştir ve Mart 2011'de devir işlemi tamamlanmıştır. 23.05.2014 tarihinde Garanti Bankası'nın internet sayfasında yer alan ortaklık yapısı, %24,2256 Doğu Grubu, %25,01 Banco Bilbao Vizcaya Argentaria S.A., %50,7644 diğer ortaklar şeklindedir.

C Kredi ve Kalkınma Bankası A.Ş. (Bankpozitif Kredi ve Kalkınma Bankası A.Ş.)-Bank Hapoalim B.M. (2005): 2005 yılında, İsrail menşeli Bank Hapoalim B.M.'e ait Tarshish-Hapoalim Holdings and Investments Ltd.'e, yatırım bankası olan C Bank'ın %57,55 oranında hisse satışı gerçekleştirilmiştir. Bankanın ünvanı Bankpozitif Kredi ve Kalkınma Bankası A.Ş. olarak değişmiştir. Bankpozitif'in 31.03.2014 tarihli faaliyet raporunda Bankpozitif'in ortaklık yapısı %69,82509 Tarshish Hapoalim Holdings and Investments Ltd., %30,17491 C Faktoring A.Ş. şeklindedir.

Denizbank A.Ş.-Dexia Participation B.S.A. (2006), Denizbank A.Ş.-Sberbank (2012): 2006 yılında Zorlu Holding'in sahip olduğu Denizbank'ın %74,9 hissesi Belçika-Fransız sermayeli Dexia Participation Belgique S.A'ya devredildi. Daha sonra Dexia, Denizbank'ın bir kısım hissesini İMKB'den satın alarak bankadaki payını %99,85'e yükseltmişti.

2012 yılında Dexia'nın sahip olduğu %99,85 Denizbank'ın hisseleri, Rusya Federasyonu'nda yerleşik Sberbank Rossi'ye satılmıştır. 23.05.2014 tarihinde Denizbank'ın internet sayfasında yer alan ortaklık yapısına göre, bankanın %99,999 hissesinin Sberbank of Russia'ya ait olduğu ve %0,001 hissesinin halka açık kısım olduğu belirtilmiştir.

Finansbank A.Ş.-National Bank of Greece (NBG) (2006): 2003 yılında Fiba A.Ş.'nin devraldığı Finansbank'ın %46 hissesini, 2006 yılında National Bank of Greece (NBG) Fiba Bank A.Ş.'den satın almıştır. 2007 yılında halka çağrı yapan NBG payını %89,4'e yükseltmiştir. 23.05.2014 tarihinde Finansbank'ın internet sayfasında yer alan ortaklık yapısı ise %77,23 National Bank of Greece S.A., %7,90 NBGI Holdings B.V., %9,68 NBG Finance (Dollar) PLC., %5 International Finance Corporation, %0,19 diğer şeklindedir.

Tekfenbank A.Ş.-EFG Eurobank Ergasias S.A. (2007) ve Eurobank Tekfen A.Ş. – Burgan Bank A.Ş. (2012): Tekfen Holding'in sahip olduğu Tekfenbank A.Ş.'nin %70 oranındaki hissesi, 2007 yılında Yunan kökenli EFG Eurobank Ergasias S.A.'ya (Eurobank EFG) satılmıştır. Bankanın ünvanı 2008 yılında Eurobank Tekfen A.Ş. olarak değişmiştir. 2012 yılında Eurobank Tekfen A.Ş. hisselerinin %99,26'sının Kuveyt menşeli Burgan Bank S.A.K. tarafından devralınmasına izin verilmiştir. "Eurobank Tekfen A.Ş."nin ticari ünvanı 2013 yılında "Burgan Bank A.Ş." olarak değişmiştir.

Şekerbank T.A.Ş.-BTA JSC. Turanalem Securities (2006): Şekerbank T.A.Ş. Personeli Munzam Sosyal Güvenlik ve Sosyal Sigorta Sandığı Vakıflarının sahip olduğu Şekerbank'ın %33,97 oranındaki hisseleri Bank Turan Alem Grubu'na satılmıştır. Şekerbank'ın internet sayfasında yer alan 23.05.2014 tarihindeki ortaklık yapısı, Şekerbank'ın %33,9787 hissesi Şekerbank Personeli Munzam Sosyal Güvenlik ve Yardımlaşma Sandığı Vakfı'na, %21,9310 Samruk Kazyna Kazakistan Devlet Varlık Fonu'na, %11,7639 BTA Securities JSC.'ye, %0,0836 Pancar Kooperatifleri'ne aittir ve geri kalanı da halka arz edilmiştir.

MNG Bank (Turkland Bank) A.Ş.-Arab Bank/Bank Med (2007): 2007 yılında MNG Grubun sahip olduğu MNG Bank A.Ş.'nin %50 hissesi Arab Bank PLC. ve %41 hissesi BankMed'e devredilmiştir. Bankanın ünvanı 2007 yılında Turkland Bank A.Ş. olarak değiştirilmiştir.

2010 yılında BankMed, diğer ortak Mehmet Nazif GÜNAL'dan (MNG Grubun sahibi) Turkland Bank'ın %9'luk hissesini satın alarak, payını %41'den %50'ye çıkarmıştır. Kasım 2011 tarihinde Arab Bank İsviçre, Turkland Bank'ın hissedarı olmuştur. 23.05.2014 tarihinde Turkland Bank'ın internet sayfasında yer alan ortaklık yapısı şu şekildedir: BankMed %50, Arab Bank PLC. %28, Arab Bank İsviçre %21,7 ve bireysel hissedarlar olarak belirtilmiştir.

Akbank Ticaret A.Ş.-Citibank Overseas Investment Corporation (2006): 2005 yılında, Ak Uluslararası Bankası A.Ş.'yi devralan Akbank'ın sermayesinin %20'si 2006 yılında Citibank Overseas Investment Corporation (COIC) tarafından devralınmıştır. 2012 yılında Citibank'ın %10,1 hissesi piyasada satılmıştır. 23.05.2014 tarihi itibarıyla Akbank'ın internet sayfasında yer alan ortaklık yapısı: %9,9 Citi Grup, %48,9 Sabancı Holding'in ilişkili olduğu kuruluş ve kişiler, %41,2 halka açık kısım olarak belirtilmiştir.

Oyak Bank A.Ş. (ING Bank)-ING Grup (2007): Sümerbank A.Ş. 2002 yılında Oyak Bank A.Ş.'ye devredilmiştir. Ordu Yardımlaşma Kurumu uhdesinde bulunan ve sermayesinin %100'üne tekabül eden Oyak Bank A.Ş. hisseleri, 2007 yılında Hollanda menşeli ING Bank N.V.'ye devredilmiştir. Bankanın ünvanı 2008 yılında "ING Bank A.Ş." olarak değiştirilmiştir.

Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş.-The National Commercial Bank (2007): Türkiye Finans Katılım Bankası'nın 2001 yılında ünvanı Family Finans Kurumu A.Ş.'dir ve banka hisselerinin %98,63 oranındaki hissesi Sabri Ülker'e aittir. 2005 yılında Anadolu Finans Kurumu ile Family Finans birleşmiştir ve banka Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş. ünvanını almıştır. Banka sermayesinin %60 oranındaki hisseleri 2008 yılında Suudi Arabistan menşeli The National Commercial Bank tarafından satın alınmıştır. Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş.'nin 31.03.2014 tarihli faaliyet raporunda bankanın ortaklık yapısı: %66,27 National Commercial Bank, %11,57 Gözde Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş. , %22,16 diğer hissedarlar olarak belirtilmiştir.

Turkish Bank A.Ş.- National Bank of Kuwait (2007): 2006 yılında bankanın %93,57 hissesi Özyol Holding A.Ş.'ye aittir. 2007 yılında Turkish Bank'ın %40 hissesi National Bank of Kuwait'e satılmıştır. 23.05.2014 tarihinde bankanın internet sayfasında yer alan ortaklık yapısı, %58,92 Özyol Holding, %34,29 National Bank of Kuwait, %5,66 Mehmet Tanju Özyol, %1,13 diğer olarak belirtilmiştir.

Millenium Bank A.Ş.-Credit Europe Bank N.V. (2010): 2010 yılında Fiba Grubu'na ait Hollanda merkezli Credit Europe Bank N.V. Millenium Bank A.Ş'nin %95 hissesini satın almıştır ve 2011 yılında bankanın ünvanı Fibabanka A.Ş. olarak değiştirilmiştir. 2012 yılında Fibabanka A.Ş. hisselerinin %97,63'ü Fiba Holding A.Ş.'ye devredilmiştir.

Alternatif Bank A.Ş.-Commercial Bank of Qatar (2013): Alternatif Bank'ın çoğunluk hisseleri hâkim ortak Anadolu Grubu şirketleri tarafından Katar sermayeli Commercial Bank of Qatar'a 2013 yılında devredilmiştir. 23.05.2014 tarihinde Alternatif Bank'ın internet sayfasındaki sermaye yapısı banka hisselerinin %74,25 Commercial Bank of Qatar, %17,21 Anadolu Endüstri Holding A.Ş., %7,79 Anadolu Motor Üretim ve Pazarlama A.Ş., %0,76 İMKB hissesi ve diğer ortaklar olarak belirtilmiştir.

Kaynak: Başak, 2008; Finans Gündem Gazetesi, 2012b, "Sberbank, BNP Paribas Vostok'u Alıyor", Yayımlı Tarihi: 05.09.2012, http://www.finansgundem.com/finans-kulis/sberbank_bnp-paribas-vostok_u_aliyor-314000.htm (Erişim Tarihi: 13.05.2014); TBB 2014b, TBB 2014d, TBB verileri, BDDK verileri ve yukarıda yer alan bankaların internet sayfalarında yer alan verilerden derlenmiştir.

Bu birleşme ve satın almalara ek olarak GSD Holding'in sahip olduğu %75,5 oranındaki Tekstil Bankası A.Ş. hisseleri yaklaşık 668 milyon TL karşılığında Çinli Industrial and Commercial Bank of China Limited'e (ICBC) satışı için 29.04.2014 tarihinde sözleşme imzalanmıştır. Çin ve Türkiye otoritelerinden gerekli izinler alındıktan sonra satış işlemi kesinlik kazanacaktır. 2013 sonu itibariyle ICBC 3,8 milyar TL aktif büyüklüğü ile dünyanın en büyük bankasıdır (Tekstil Bankası A.Ş., 2014; Finans Gündem Gazetesi, 2014b).

2008 yılında patlak veren kriz Türk Bankacılık sektörünü fazla etkilememekle birlikte, ABD ve Avrupalı bankacıların likidite sıkıntısına düşmesine ve bu açığı kapatmak amacıyla varlıklarını satmasına neden olmuştur. İyi fiyatla yapılmaya çalışılan satışlar için Türk Bankacılık sektörü cazip gözükmiştir ve sırayla Portekizli Millennium Grubu Türkiye'deki bankasını Hüsnu Özyeğin'e 85 milyon USD, Garanti Bankası'nın ortağı General Electric elinde bulunan hisseleri İspanyol finans devi BBVA'ya 3,7 milyar USD'ye satmıştır. Yunanistan kökenli EFG Grubu hisselerini Kuveytli Burgan Grubu'na satmıştır. Akbank'ın %20 hissesini 2006 yılında 3,1 milyar dolara satın alan Citibank, sahip olduğu hisselerin %10'unu 1,1 milyar dolara satarak bankadaki payını azaltmıştır. Bu zincirin son halkası Denizbank'ın Dexia tarafından Sberbank Rossi'ye 3,5 milyar USD karşılığında satılması ile Ruslar ilk kez Türk bankacılık sektörüne adım atmıştır. Yabancılar bu varlık satışları sonrasında 2010-2012 yılları arasında yaklaşık 8,6 milyar USD gelir elde etmiştir (The Deloitte Times, 2013, s.10).

2.5. SINIR ÖTESİ BANKA BİRLEŞMELERİNİN ve SATIN ALMALARININ ETKİLERİ

2.5.1. Sınır Ötesi Banka Birleşmelerinin ve Satın Almalarının Finansal Etkileri Üzerine Literatürdeki Çalışmalar

Literatürde sınır ötesi banka birleşme ve satın almaları üzerine yapılan çalışmalarda çeşitli yöntemlere yer verilmiş olup, performans artışının saptandığı ve saptanamadığı farklı sonuçlar elde edilmiştir.

2.5.1.1. Sınır Ötesi Birleşmelerin ve Satın Almaların Finansal Etkilerini Ele Alan Çalışmalardaki Yöntemler

Bruner (2002) çalışmasında; birleşmelerde performans ölçümüne ilişkin çalışmaları; pazar temelli hissedarların getirilerini hesaplama yöntemi ile yapılan çalışmalar, finansal tabloları temel alan çalışmalar, yöneticilere yapılan anket ve klinik çalışmalar olarak dört başlık altında incelemiştir.

Birleşmelerin banka performansına etkisini Palombo (1997) ve Rhoades (1998) birleşme ve satın alma öncesi ve sonrası kârlılık ve etkinlik değişikliklerinin incelenmesi ile yapılabileceğini belirtmişlerdir. Çalışmalarında faaliyet etkinliğinin maliyet azalışından mı yoksa faaliyet gelirinin artışından mı kaynaklandığının önemli olduğu vurgulanmıştır. Maliyet azalışı personel azalışı veya şube kapatılışı, üst yönetim ofislerinin kapatılışı ile sağlanabilir (Palombo, 1997, s.8; Rhoades, 1998, s.276). Etkin olmayan, yüksek maliyetlere maruz kalan bankalar etkin bankalara kıyasla daha fazla kâr sağlayabilir. Sadece maliyet etkinliğine yönelik çalışmalar etkinlik analizi için yetersiz kalabilir. Bu nedenle maliyet etkinliği ile birlikte banka kârlılıklarını açıklamak, etkinlik hisse sendi performansı ilişkisini ortaya koymak için bazı çalışmalar yapılmıştır (Seyrek ve Ata, 2010, s.68).

Bankalarda etkinlik analizleri, oran analizi, parametrik yöntemler (Stokastik Sınır Yaklaşımı/Ekonometrik Yaklaşım/Stochastic Frontier Approach, Dağılımdan Bağımsız Yaklaşım/Distribution-Free Approach, Kalın Sınır Yaklaşımı/Thick Frontier Approach gibi), parametrik olmayan yöntemler (Veri Zarflama Analizi/Data

Envelopment Analysis, Serbest Atılabilir Zarf/Free Disposal Hull) olarak üç gruba ayrılır. Rasyo analizi bir tek girdinin tek çıktı ile oranlanması ve zaman içinde karşılaştırılması yöntemidir. Parametrik olan ve olmayan yöntemler etkinlik ve sınırlılık ölçümünde kullanılan sınır yaklaşımı (Frontier Approach) altında toplanır. Parametrik yöntemlerde genelde bir gözlem kümesi olur ve bu kümedeki en iyi performansın regresyon çizgisi (etkinlik çizgisi, efficiency frontier) üzerinde olduğu varsayılır, çizgiden sapmalar etkinsizlik olarak değerlendirilir. Parametrik olmayan yöntemler ise doğrusal programlama kökenli teknikler kullanarak etkinlik sınırına olan uzaklığı hesaplamaya çalışır (İnan, 2000, s.83-85; Emiral, 2002).

2.5.1.2. Sınır Ötesi Banka Birleşmelerinin ve Satın Almalarının Finansal Etkileri Üzerine Yapılan Çalışmalar

Ampirik literatürde, sınır ötesi banka birleşme ve satın alma işlemlerinin olumlu ve olumsuz etkilerinin saptandığı çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Bunlara aşağıda yer verilmiştir.

Rhoades (1998) çalışmasında; etkinliği, kârlılığı incelemek amacıyla 9 bankayı birleşme öncesi üç yılı ve birleşme sonrası üç yılı kapsayan sürede, 16 finansal oran ile analiz etmiştir. Ayrıca çalışmada üç ekonometrik analiz (toplam etkinlik, ölçek etkinliği, x-etkinlik) ve hedef ve satın alan firmanın hisse değerleri üzerine etkileri yöntemleri kullanılmıştır. Tüm banka birleşmelerinin kısa sürede maliyet düşüşü oluşturduğu, 9 bankadan 4'ünün etkinlik kazandığı ve bilgileri elde edilebilen 7 bankadan 5'inin banka hisse değerinin yükseldiği saptanmıştır. Maliyet düşüşü genellikle personel azalmasından (toplam maliyet düşüşünün yaklaşık %50'si) ve veri kayıt sistemleri ve faaliyetleri üzerinden sağlanmıştır (Rhoades, 1998, s.286-287).

Vennet (1996) çalışmasında Avrupa Birliği bankacılık sektöründeki 1987-1993 yılları arası 422 yerel ve 70 sınır ötesi birleşme finansal rasyo analizi ve stokastik maliyet sınır (stochastic cost frontier) analizi ile incelemiştir. Çalışmada ele alınan grupta uluslararası satın almaların oldukça büyük, iyi çeşitlendirilmiş kurumlar olduğu ve bu kredi kuruluşlarının birleşmeden önce ortalamadan biraz fazla kârlılık gösterdiği belirtilmiştir. Satın alan tarafın aynı performansı birleşmeden sonraki dönemde de devam ettirdiği saptanmıştır. Satın alınan kurumlar kendi ülkelerinde, faiz marjlarının

azalması ile kanıtlanan artan bir rekabetle karşılaşmaktadırlar. Hedef bankanın birleşme öncesi operasyonel etkinlik düzeyi kötüdür. Birleşme öncesi ve sonrası hedef ve satın alan firma farklılıkları belirgindir. Çalışmada sınır ötesi birleşmelerden sonraki yıllarda satın alınan bankaların operasyonel performansında önemli bir gelişme, maliyet etkinliklerinde artış, faiz marjlarında düşüş saptanmıştır. Satın alan firma hedefin fiyatlama davranışlarını değiştirmeye, penetrasyon stratejisi kullanmaya meyilli olabilir. Ancak çalışma sonuçları, etkinlik artışının, kârlılık artışı ile sonuçlanmadığı yönündedir, en azından kısa süre içinde kârlılık artışı gerçekleşmemektedir.

Becher (2000) çalışmasında 1980-1997 yılları arasında, 558 banka birleşmesinin değer artışı (wealth effect) etkisini ortaya çıkarmak amacıyla birleşmeden 11 gün sonra ve 36 gün sonra oluşan olağandışı getirileri incelemiştir. Çalışmada sektördeki birleşme sonrası oluşan getiriler, pazar getirileriyle karşılaştırılmıştır. Ortalamada, hedefin kazandığı, satın alanın başabaş noktada olduğu (break even) ve birleşerek oluşmuş şirketin birleşmeden 36 gün sonra kazandığı belirtilmiştir. 11 gün sonra ise hedefin kazandığı, satın alanın kaybettiği, birleşmeden sonra oluşan firmanın halen kazandığı saptanmıştır. Bu sonuçlar banka birleşmelerinin sinerjiyle ilgili nedenlerden yapıldığını, imparatorluk oluşturma amacıyla yapılmadığını desteklemektedir. Araştırmada seçilen örneklerde birleşme aktivitelerinin büyük bir sinerji oluşturduğu ve birleşme katılımcılarının zaman içinde daha fazla yarar sağlandığı saptanmıştır. Bu çalışmada 1990'lardan sonraki birleşmelerin pozitif değer artışı etkisi ve yüksek getirisinin birleşmenin değişim yanıyla ilgili olabileceği belirtilmiştir, örneğin ödeme şekli, çoklu satın alma, coğrafi yer vb.. Bununla birlikte Becher (2000) yaptığı analizde ödeme şekli ya da birleşmede satın alanların sayısının, getirinin zaman içindeki değişiminde tek başlarına rol oynamadığı ancak, hedefin bulunduğu ülkenin, birleşmenin nerede oluştuğunun değer değişimini etkilediğini saptamıştır (Becher, 2000, s.211-212).

Amihud vd. (2002) çalışmasında, 1985-1998 yılları arasında ilan edilen 214 sınır ötesi banka birleşme ve satın alma işleminde satın alan bankanın riski ve bu birleşme ve satın alma işlemlerinin değer üzerindeki etkisini regresyon analizleri ile araştırmışlardır. Çalışmada hisse değeri üzerine etkiler incelenirken dünya, hedef ve satın alan bankaların ülkelerindeki indeksleri kullanılmıştır, birleşmeden 10 gün öncesi birleşme günü ve birleşmeden 1 gün sonrası hisse getirileri incelenmiştir. Bulgular sınır ötesi

banka birleşme ve satın alma işlemlerinin toplam olağandışı getirilerinin negatif olduğunu göstermiştir.

Figueira ve Nellis (2009) çalışmalarında, 1998-2004 yılları arasında AB banka sistemindeki birleşme ve satın alma işlemlerini incelerken veri zarflama analizini kullanmışlardır. Çalışmadaki bulgular, birleşme ve satın alma aktivitelerinde bulunan bankaların, birleşmeden sonra biraz daha fazla etkin olduğunu göstermektedir. Aslında birleşme ve satın alma aktivitelerinde bulunan bankaların performansı diğer büyük bankalardan daha iyidir (ortalama %8-10 arasında). Çalışma sonuçları, bankaların genellikle zaman içinde etkinliğini arttırdığına kanıt sağlamaktadır. Bu bankaların pazar farkındalıklarından ve müşteri ihtiyaçlarına daha fazla odaklı olmalarından kaynaklanabilir, bu nedenle ürün farklılığı için uğraşlar ve faiz dışı kaynaklı kazançlara ulaşabilirler (Figueira ve Nellis, 2009, s.883-884).

Fraser ve Zhang (2009), 1980-2001 yılları arası Amerikan olmayan 83 ticaret bankası satın almasını incelediği çalışmada, birleşmeden önceki üç yıl ve sonraki üç yıl zaman aralığında finansal oranlar karşılaştırılmıştır. Çalışma sonuçları, sınır ötesi satın almalar hedef bankaların performansını arttırıcı bir olay olduğu yönündedir. Kredi riski, operasyonel performanstaki belirgin yükselişe fazla etki yapmamıştır. Çalışma sonuçları Amerikan bankalarını devralacak yabancı bankaların; Amerikan hedefinin nakit akım performansının genellikle sektörün normlarının altında olduğu yönündedir. Yabancı taraflar hedefin performansını üç yıl içinde yükseltebilmektedir, bazı örneklerde sektörün üzerine kadar çıkmışlardır. Performanstaki yükselme, çalışanların daha iyi kullanılması, kredi verme kayıplarında artış olmamasını kapsamaktadır. Hedefin operasyonel performanstaki artışına, birleşmiş şirketteki operasyonel performans artışı eşlik etmesi beklenir. Ancak çalışmanın sonuçları hedef ve satın alan firmanın birleştirilmemiş olarak operasyonel performanslarının daha avantajlı olduğu yönündedir (Fraser ve Zhang, 2009, s.1512).

Sungho vd. (2010) çalışmalarında, 1995-2002 yılları arasında ilan edilen ve tamamlanan 890 sınır ötesi banka birleşmesindeki tarafların (en azından bir tarafın banka olduğu, diğer taraf finansal kuruluş olabilir) kâr dağılımındaki haftalık değişimleri regresyon yöntemiyle incelemişlerdir. Çalışmada satın almaların kâr dağılımına önemli pozitif olağandışı etkisi olduğu saptanmıştır (Sungho vd, 2010, s.639).

Arslan (2007) çalışmasında sınır ötesi banka birleşmelerinin değer atışı ve yönetsel etkinlik analizi BNP Paribas ve TEB örnek olayı ile incelemiştir. Hisse satın alma olayının etkisi sonucu, TEB'in hisselerinin getirisinin arttığı ve getirinin index'ten daha fazla olduğu gözlemlenmiştir ancak BNP Paribas'ın hisseleri satın alma hareketinden fazla etkilenmemiştir. Çalışmada BNP Paribas'ın fazla etkilenmemesinin nedeni olarak TEB'den yaklaşık 350 kez büyük olması gösterilmiştir. TEB'de hisse satış işleminden sonra, yeni hizmet ve ürünlerin etkisiyle faaliyet performans artışı gerçekleşmiştir. Ayrıca TEB'in analizinde, çalışanların bu işleme adabte olamadığı saptanmıştır.

Kılıç ve Akın (2008) çalışmalarında, 2002-2008 yılları arasında sürekli faaliyet gösteren 10'u yabancı bankalar tarafından satın alınmış toplam 31 tane bankanın etkinlik analizini veri zarflama yöntemi ile incelemiştir. Yabancı bankalar tarafından satın alınan bankalar, alınmayan bankalarla karşılaştırılmıştır. Bulunan bulgular, satın alınan bankalarda belirgin bir etkinlik artışı olmadığı yönündedir. Satın alınan bankalarda ölçek etkinliklerinin düşüklüğü teknik etkinliğin yüksekliğini elimine ederek toplam etkinlikte azalma oluşturmuştur. Bankaların, birleşme öncesi ve sonrası etkinlik ortalamaları incelendiğinde, satın alınmayan bankaların etkinlik ortalamasının satın alınan bankaların etkinlik ortalamasından fazla olduğu saptanmıştır.

Ata (2009) 2002-2007 döneminde Türkiye'de yerli ve yabancı ticaret bankalarının finansal performanslarının ölçümünde regresyon analizi yöntemini kullanmıştır. Analiz sonuçlarına göre, Türkiye'deki yerli bankalar yabancı bankaların faaliyetlerine kıyasla daha yüksek performans göstermektedir, yerli bankalar yabancılara kıyasla daha yüksek ortalama maliyet etkisine ve ortalama kârlılık etkisine sahiptir. Ancak yabancı bankalar daha yüksek faiz dışı gider/toplam aktif oranı ile çalışmaktadır ve aktif kârlılığı ve faaliyet kârı/toplam aktif oranları daha belirgindir. Bunun nedeni yabancı bankaların daha kolay ve düşük maliyetli fon elde edebilmesi, sağlam finansal yapıları ve düşük likidite risklerinden kaynaklanmaktadır. Verilere göre yabancı bankaların yerli bankalara kıyasla daha fazla kurumsal müşterilere yöneldiklerini ve daha kârlı çalıştıklarını söylemek mümkündür (Ata, 2009, s.122).

2.5.2. Sınır Ötesi Banka Birleşme ve Satın Alma İşlemlerinin Avantaj ve Dezavantajları

2.5.2.1. Kurumsal Avantaj ve Dezavantajları

Sınır ötesi banka birleşmeleri ve satın almaları; hedef bankada etkin ve modern teknikler, yeni teknolojiler kullanılmasına, ölçek ekonomileri ile verimliliğin artmasına, yönetim ve denetim gelişimine, uluslararası entegrasyonun artmasına yardımcı olabilir. Coğrafi çeşitlilik ve ürün/hizmet çeşitliliği ile risk dağıtma ve veya azaltma gibi avantajlar elde edilebilir. Satın alan banka kendi ülkesindeki pazar payını arttırabilir (müşteriyi takip etme hipotezi ile pazar payı artışı) ve hedef ülkede yeni kâr olanaklarına ulaşabilir.

Bununla birlikte sınır ötesi banka birleşmeleri, yeni oluşan bankanın organizasyonundaki temsil problemlerinde artış oluşturabilir, bölgeye özgü paketlerin karmaşıklığı ve çeşitliliği, öğrenme maliyeti; şirketin değer kaybına neden olabilir (Deng ve Elyasiani, 2008, s.1219). Yeni piyasaya girişte karşılaşılan yönetim yetenekleri eksikliği, bilgi eksikliği, karmaşık organizasyon ve ürün yapısı, gelişmiş temsil problemleri değer kaybına yol açabilir (Acharya vd., 2006; Baele vd., 2007). Sınır ötesi birleşmeler sonucu oluşacak coğrafi uzaklık, döviz kurunda, dilde, kültürde farklılıklar düzenleyici ve denetleyici normlardaki farklılıklar risk artışına neden olabilir (Sungho vd., 2010, s.616).

2.5.2.2. Hedef Ülke Ekonomisine Yararları ve Zararları

Sınır ötesi banka birleşmeleri ile oluşacak yabancı ortaklık payı yüksek olan bankalar, sektördeki rekabeti hızlandırarak, yerel bankaları daha verimli çalışmaya yönlendirebilir, yeni teknolojilerin ve yeni ürünlerin piyasada kullanılmaya başlamasına yardımcı olabilir. Getirdikleri yenilikler ile bankacılık sektöründe hizmetlerin, yönetimin ve denetimin gelişmesine yardımcı olabilir. Ülkemizde olduğu gibi gelişmekte olan diğer ülkelerde fon talebi yüksektir. Sınır ötesi birleşmelerle oluşan bankalar, hedef ülkedeki kredi talebini, ulaşabilecekleri hedef ülke dışındaki kaynaklarla finanse edebilirler, uluslararası pazarlara girişi kolaylaştırabilirler. Yabancı

bankaların sektöre katılımı ödemeler dengesi üzerinde, yabancı bankaların sektördeki payları doğrultusunda olumlu etki göstermiştir (Çakar, 2003, s.43).

Aksoy (1998) yabancı bankaların faydalarını dolaylı ve dolaysız olarak ikiye ayırmıştır. Dolaylı faydalar; uluslararası finans ve sermaye piyasalarına girişin kolaylaşması, sektörde rekabeti arttırarak ulusal mali sistemde etkinliğin artmasına yardımcı olması, nitelikli eleman yetiştirilmesine katkıda bulunması, sayıları ve faaliyetleri artan yabancı bankalara paralel banka ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik hizmetler sektörünün gelişmesi olarak belirtilmiştir. Dolaysız faydalar ise vergi, sermaye ihtiyacı, lisans ve kâr vergisinden sağlanacak iktisadi yararlar olarak belirtilmiştir. Ayrıca çalışmada, sektörde ödeme dengesinde açıklık veya fazlalıklar varsa yabancı bankaların dengelemek için aracılık rolü üstleneceği, sıkıntılı dönemlerde likiditeyi düzenlemeye yardımcı olabileceği, atıl bulunan paraları dolaşıma sokmaya yardımcı olabileceği, finansal yapıyı geliştirerek reel büyümeye yardımcı olabileceği belirtilmiştir. Bununla birlikte yabancı bankaların ev sahibi ülkelerde serbest sermaye hareketlerine yol açabileceği, arbitraj ve spekülasyona dayalı sermaye hareketlerini teşvik edebileceği belirtilmiştir (Aksoy, 1998, s.313-317).

Claessens ve Glaessner (1998) Asya ülkelerinde yaptıkları çalışmada, bankacılık sektörünün uluslararasına açılmasının, bankacılık hizmetlerinin kalitesini arttırdığı, uluslararası standart ve uygulamaları getirerek, daha uygun kaynaklar bulunmasına yardımcı olarak, daha sağlam ve etkin bir finansal sistem oluşturmaya yardımcı olduğunu saptamışlardır. Uluslararası açıklığın kurumsal gelişme ve kârlılık ile pozitif ilişkili olduğunu saptamışlardır (Claessens ve Glaessner, 1998, s.2-33).

Bhattacharya (1994) çalışmasında, yabancı banka girişlerinin maliyeti olarak, yabancıların sektöre hâkim oluşu korkusu, yerel sorumluluklardan uzak olması (ekonomik sıkıntı altında gemiye ilk terk eden olma veya sıkıntıdan etkilenmemek için sermayelerini kendi ülkelerine çekme), piyasanın kaymağını alma davranışı (sadece kazancın yüksek olduğu hizmetlere veya müşterilere yönelme), sermaye kaçıışı (az gelişmiş ülkelere çok gelişmiş ülkelere doğru), sağlıksız rekabet ortamı oluşturabilmesi olarak belirtmiştir (Bhattacharya, 1994, s.11-20). Temmuz 2014'te ABD'nin Küba, Sudan ve İran'a yönelik amborgoları ihlal ettiği gerekçesi ile Fransız BNP Paribas'a 8,9 milyar Dolar ceza kesmesi, sınır ötesi bankaların hedef ülke politikalarıyla ters düşebileceğinin bir göstergedir (Euronews, 2014b).

Bankacılık sektöründe yabancı sermayenin yoğunlaşması, ekonomide kaynak dağılımını yabancıların eline geçmesi, kredilerin sektörel dağılımının bozulması, ağırlıklı olarak yabancı sermayeli ve yabancı ortaklı firmaların fonlanmasına neden olabilir. Ayrıca bankacılıkta yabancı sermaye payının yüksekliği; ekonomik istikrarı bozucu krizleri derinleştirici etkilerin artması, para politikalarının etkinliğinin azalması, bankalar üzerinde denetim etkinliğinin azalması, bir baskı grubu oluşturularak ülkenin izleyeceği politikaları belirlemeye hak kazanılması gibi hedef bankanın ülkesine getirebileceği dezavantajları da vardır. Yabancı bankalar genellikle piyasanın kârlı kısmına hizmet etmeye odaklanır, dış ticaret finansmanına yönelerek yerel piyasanın gereksinimlerini karşılayamayabilir, ulusal kuruluşların genişlemesine engel olabilir (Akgüç, 2007, s.16). Bu durumda yerli bankalar daha az kâr sağlanacak hizmetleri sunmak zorunda kalabilir.

Kriz gibi sıkıntılı dönemlerde yabancı bankalar kârlarını yurt dışına aktararak ödemeler dengesi üzerinde olumsuz etkiler oluşturabilir. Kriz dönemlerinde yabancı bankaların varlıklarını kendi ülkelerine çekmeleri krizin etkilerini arttırabilir (Çakar, 2003, s.44). Finansal sıkıntı dönemlerinde gelişmekte olan ülkelerdeki yabancı sermayenin çok gelişmiş ülkelere aktarılması döviz kurlarında baskı oluşturabilir (Bhattacharya, 1994, s.11-20).

Akgüç (2007) çalışmasında, Türkiye’de 2000 yılı sonrası güç kazanan dışa açılma politikasının Osmanlı İmparatorluğu’na benzer vahim siyasal ve toplumsal sonuçlar verebileceğinin altını çizmektedir. Ayrıca T.C. Ziraat Bankası tarıma, kamu sektörü para alım ve ödemelerini gerçekleştirmeye yönelik, T. Halk Bankasının KOBİ finansmanına yönelik ekonomide özel işlevleri olması nedeniyle özelleştirme kapsamından çıkarılması ve yabancılaştırılmaması gerektiği belirtmiştir. Çalışmada bu bankaların yabancılaştırılmasının finansal hizmetlerde aksamaya, Hazinesin iç borçlanmasını zorlaştırmaya ve/veya maliyetlerinin yükselmesine neden olabileceği vurgulanmıştır (Akgüç, 2007, s.17).

İSMMMO’nun 11.05.2014’te yayımladığı “Türk Bankacılık Sisteminde Yabancılaşma” raporunda bankaların yabancıların eline geçmesinin; sermaye kaçışı, kâr transferi gibi işlemlerle cari açığı arttırma, manipülasyon yapma, sadece kârlı alanlara yatırıma yönelerek kaynak dağılımını düzensizleştirme, olası krizlerde kendi ülkelerinin menfaatleri doğrultusunda hareket etme gibi risklere yer verilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. DENİZBANK, FİNANSBANK, ING BANK (OYAK BANK) SATIN ALINMA İŞLEMLERİNİN İNCELENMESİ

Bu analizin amacı, sınır ötesi banka satın alma işleminin hedef bankanın performansını olumlu yönde etkileyip etkilemediğini, sinerji açığa çıkarıp çıkarmadığını belirlemektir. Bu bağlamda; sınır ötesi banka satın alma işleminin yapıldığı, ülkemizde yerleşik olan 3 hedef bankada performans artışının gerçekleşip gerçekleşmediği incelenmiştir. Türkiye’de aktif büyüklük açısından ilk 15 mevduat bankası içerisinde seçilen Finansbank, ING Bank, Denizbank’ın satın alınmasından sonraki üç yıl ve önceki üç yıldaki finansal oranları mevduat bankalarına kıyasla CAMELS analizi ile incelenmiştir.

3.1. DENİZBANK’IN DEXIA VE SBERBANK TARAFINDAN SATIN ALINMASI

Denizbank A.Ş.’nin çoğunluk hisseleri 2006 yılında Dexia S.A./N.V. tarafından ve 2012 yılında Sberbank Rossi tarafından satın alınmıştır.

3.1.1. Denizbank’ın Dexia Tarafından Satın Alınması

Denizbank A.Ş.’nin çoğunluk hisselerinin 2006 yılında Dexia tarafından satın alınması işlemi, satın alınma nedenleri ve beklenen sinerji, taraflar hakkında tarihsel ve finansal bilgiler aşağıda yer almaktadır.

3.1.1.1. Denizbank’ın Dexia Tarafından Satın Alınmasının Tanımlanması

Denizbank’ın Dexia tarafından satın alınma işlemini aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür.

Tablo 25. Denizbank A.Ş.’nin Satın Alınma Künyesi 1

Hedef Firma	Denizbank A.Ş.
Satın Alan Firma	Dexia S.A./N.V.’nin iştiraki Dexia Participation Belgique S.A.(Dexia)
Hisselerini Satışa Sunan Firmalar	Zorlu Holding A.Ş.
Satın Almaya Konu Olan Hisseler	Denizbank’ın %74,9965 oranında hissesi
Satın Alınma Tarihi	30.05.2006 tarihinde satın alınma anlaşması imzalanmış ve 17.10.2006 tarihinde devir işlemi tamamlanmıştır.

3.1.1.2. Denizbank Satın Alma İşlemini Gerçekleştirenlerin ve Denizbank’ın Satın Alınma Öncesi Durumları

Analiz için alt yapı oluşturması amacıyla satın alma işlemi taraflarının ve hedef bankanın hangi durumdayken satın alma işlemini gerçekleştirdiğini incelemeye gerek duyulmuştur.

3.1.1.2.1. Zorlu Holding A.Ş.

1980’li yıllarda ev tekstili alanında faaliyette bulunan Zorlu Holding, 1994 yılında Vestel Elektronik’i bünyesine katmıştır. Zorlu Holding 1996 yılında Zorlu Enerji ile enerji sektörüne ve 2006 yılında gayrimenkul sektörüne giriş yapmıştır. Zorlu Holding günümüzde yaklaşık 50 şirket ve 30.000 çalışanıyla hizmet vermektedir (Zorlu Holding, 2014a).

Tablo 26. Zorlu Holding Finansal Bilgiler (Konsolide 2011)

Milyon ABD Doları	Tekstil Grubu	Vestel Grubu	Enerji Grubu
Aktif Toplamı	1.187	2.731	1.805
Net Satışlar	765	4.178	236
İhracat	254	3.277	11
İthalat	340	2.023	18
Toplam Dış Ticaret Hacmi	594	5.300	19

Kaynak: Zorlu Holding, 2014b, “Finansal Bilgiler”, http://www.zorlu.com.tr/TR/YATIRIM/yat_finansbilgi.asp (Erişim Tarihi: 13.05.2014).

3.1.1.2.2. Dexia S.A./N.V.

Dexia; Credit Local de France ve Credit Communal de Belgique şirketlerinin birleşmesi sonucu 1996 yılında kurulmuş ve bu iki şirketin 1999 yılında Banque

Internationale a Luxembourg ile birleşmesi ardından halka açık bir şirket olarak varlığına devam etmiştir. Bu sınır ötesi birleşme, Avrupa bankacılık sektöründe ilklerden biridir. 2006 yılında Dexia, Euro bölgesinin en büyük yirmi bankası arasındadır ve strateji olarak Avrupa’da (Belçika, Lüksemburg, Slovakya ve Türkiye) dünya çapında bankacılık ve kamu/proje finansmanı konularında küresel liderliği benimsemiştir. Dexia 2006 yılında yaklaşık 5,5 milyon kişiye hizmet vermektedir (Denizbank A.Ş., 2006).

2008 likidite krizi ve 2011 Avrupa borç krizinden derinden etkilenen Dexia, Fransa ve Belçika Hükümetleri’nden destek alarak varlığını devam ettirebilmiştir. Kasım 2012’de Dexia’nın %53 oranındaki hissesi 2,92 milyar Euro karşılığında Belçika, %47 oranındaki hissesi ise 2,59 milyar Euro karşılığında Fransa Hükümeti’ne satılmıştır. Dexia 2012 yılında RBC Dexia Investor Services, Denizbank, Banque Internationale a Luxembourg; 2013 yılında Societe de Financement Local, Dexia Kommunalkredit Bank Polska, Dexia Bail, Public LLD, Sofaxis, Domiserve, Dexia Teknoloji Servisleri’yle ilişkili diğer iştiraklerini; 2014 yılında ise Dexia Asset Management ve Popolar Banca Privada iştiraklerini satmıştır (Dexia, 2014a; Reuters, 2012). Dexia’nın güncel ortaklık yapısı Tablo 27’de yer almaktadır.

Tablo 27. Dexia S.A./N.V. Ortaklık Yapısı (2012)

Ortağın Ticaret Ünvanı/Adı Soyadı	Pay Oranı %
Belçika Hükümeti	50,02
Fransız Hükümeti	44,40
Diğer	5,58

Kaynak: Dexia, 2013, “Annual Report 2013”, s.7, http://www.dexia.com/EN/shareholder_investor/individual_shareholders/publications/Pages/Rapport_2013.aspx (Erişim Tarihi: 13.05.2014).

Dexia’nın konsolide bilanço tablosunda aktif toplamı 2011 yılında 412.759 milyon Euro ve 2012 yılında 357.210 milyon Euro’dur. Konsolide gelir tablosunda 2012 yılında 2.866 milyon Euro zarar ve 2011 yılında 11.639 milyon Euro zarar açıklanmıştır (Dexia, 2012a). Dexia’nın finansal yapısının yansıtılması amacıyla Dexia’nın 2008-2012 yılları arası bazı finansal bilgilerine Tablo 28’de yer verilmiştir.

Tablo 28. Dexia S.A./N.V. Konsolide Finansal Bilgiler (2008-2012)

Milyon Euro	2008	2009	2010	2011	2012
Aktif Toplamı	651.006	577.630	566.735	412.759	357.210
Toplam Özkaynaklar	5.618	11.988	10.728	-320	3.310
Brüt Faaliyet Kârı	-563	2.577	1.607	-5.497	-1.448
Net Kâr/Zarar	-3.326	1.010	723	-11.639	-2.866
Faaliyet Gideri/Gelirler	%115,8	%58,3	%69,7	n.a.	n.a.
Özkaynak Kârlılığı	-%22,6	%5,6	%3,8	-%86,9	-%44,1

Kaynak: Dexia, 2014b, "Financial Profile", http://www.dexia.com/EN/shareholder_investor/financial_profile/Pages/default.aspx (Erişim Tarihi: 13.05.2014).

Not: Özkaynak Kârlılığı=Grup net gelir/Ağırlıklı özsermaye ortalaması olarak hesaplanmıştır.

3.1.1.2.3. Denizbank A.Ş.

1996 yılında Denizbank A.Ş. ünvanıyla kurulmuştur ve 1997 yılında faaliyete geçmiştir. 1997'de Özelleştirme İdaresi tarafından açılan ihale kapsamında Denizbank, Zorlu Holding tarafından satın alınmıştır. Denizbank A.Ş. 2002 yılında Milli Aydın Bankası T.A.Ş.'yi devralmıştır ve 2004 yılında İMKB'de işlem görmeye başlamıştır. Zorlu Holding 2006 yılında sahip olduğu %74,9965 hissesini Belçika-Fransız sermayeli Dexia Participation Belgique S.A.'ya satmıştır. 2012 yılında ise Dexia'nın sahip olduğu Denizbank'ın %99,85 oranındaki hissesi Sberbank Rossi'ye satılmıştır (TBB, 2014b).

Denizbank'ın Dexia tarafından satın alınması öncesi 31.12.2005 tarihinde bankacılık sektöründeki aktif payı %2,4; kredi ve alacak payı %3; mevduat payı %2,1'dir ve 30.09.2005 tarihinde Denizbank A.Ş. aktif sıralamaya göre Türkiye'nin 10. büyük bankasıdır. 31.12.2005'de bankanın konsolide dönem net kârı yaklaşık 226 milyon TL şube sayısı 236 ve personel sayısı 5.059 olarak açıklanmıştır (TBB, 2013a; TBB, 2014d; TBB, 2014c; Denizbank A.Ş., 2005).

3.1.1.3. Satın Alma Nedenleri ve Beklenen Sinerji

Dexia S.A./N.V.'nin Denizbank'ı Zorlu Holding A.Ş.'den satın alınma nedenleri ve satın almadan beklenen sinerji; Dexia ve Denizbank tarafından aşağıdaki şekilde açıklanmıştır (Denizbank A.Ş., 2006a; Dexia, 2006).

Satın Alma Nedenleri;

- Türkiye'nin 70 milyondan fazla nüfusu,

- Türkiye’de kişi başı GSYİH’de artış, Türk nüfusunun refahında artış beklentisi ve bunlarla birlikte birçok bankacılık hizmetine (tüketici kredisi, sigorta, varlık yönetimi ve özel bankacılık faaliyetleri vb.) gereksinimin artma potansiyeli,
- Türkiye’de kamu altyapılarına ve bireysel küçük işletmelere yönelik bankacılık hizmetleri ihtiyacının artma potansiyeli,
- Türkiye’de mortgage piyasasının yakın zamanda gelişeceği ve Dexia’nın bu konudaki bilgi birikimini kullanarak avantaj elde edeceği düşüncesi,
- Dexia’nın kamu ve proje finansmanında ilerleme ve küresel liderlik hedefleri ve bu stratejilerin uygulanması için Türkiye’nin uygun bir saha olması,
- Dexia sayesinde daha yüksek hacimli ve daha ucuz fona erişim sağlanarak Denizbank’ın rekabet gücünü artırma ve daha fazla pazar payına ulaşma isteği,
- Denizbank ile hızlı büyüyen Türkiye bankacılık pazarına önemli bir oyuncu olarak giriş sağlamak,
- Denizbank’ın sektörde belirli bir düzeye ulaşmış olması (Türkiye’de 10. büyük banka olması),
- Zorlu Holding’in Denizbank’ı satın almasından bu yana Denizbank’ın gösterdiği hızlı büyüme, Denizbank’ın iyi yönetim kadrosu, varlık kalitesinin yüksekliği,
- Denizbank’ın kârlılığının satın alınma öncesinde de göreceli olarak yüksek olması.

Beklenen Sinerji;

- Yeni satış teknikleri ve fiyatlama stratejileri ile perakende bankacılık faaliyetlerinde verimliliği artırmak,
- Yükselen mortgage piyasasında Dexia’nın uzmanlığını Denizbank’a taşımak,
- Dexia’nın geniş ürün ve servis uzmanlığından faydalanmak,
- Türkiye’de kamu finans aktivitelerinde ilerlemek,
- Denizbank’ın olgunlaşmamış özel bankacılık faaliyetlerini arttırmak için geniş bir ürün yelpazesi sunmak, varlık planlama araçlarının gelişimini sağlamak ve varlıklı bireylerin küresel bankacılık hizmetlerine erişimini geliştirmek,
- Dexia’nın pratiklerinin uygulamaya geçirilmesiyle arka ve orta ofis giderlerini optimize etmek,
- Fonlama maliyetlerini azaltarak değer yaratmak,

- Satın almayı, özellikle bilim teknoloji tedarikini geliştirmek için Dexia'nın küresel satın alma gücünden yararlanmak,
- Bilgi ve kaynakları bir araya getirerek faiz, döviz ve likidite risklerini yönetmek, koordineli bilanço yönetimi yapmak.

3.1.1.4. Denizbank'ın Dexia Tarafından Satın Alınma İşleminin Gerçekleşmesi

Taraflar arasında 30.05.2006 tarihinde ön anlaşma imzalanmıştır. R.K.'nın 03.08.2006 tarihli, 06-57/718-208 sayılı kararı ve BDDK'nın 28.09.2006 tarihli, 1983 sayılı kararı sonrası, Zorlu Holding A.Ş.'nin sahip olduğu Denizbank'ın %74,9965'ini temsil eden 237.063.940.440 adet hissesi, peşin olarak 2.428.573.379,51 USD karşılığında Dexia Participation Belgique S.A.'ya 17.10.2006 tarihinde fiilen devredilmiştir. Bunun yanı sıra Dexia Participation Belgique S.A.; 2.764.890 adet hisseyi Ahmet Nazif Zorlu'dan, 2.764.890 adet hisseyi ise Olgun Zorlu'dan satın almıştır. 2006 yılı sonunda Dexia S.A./NV. Dexia Participation Belgique S.A.'nın dolaylı ve doğrudan olarak Denizbank'ın %99,74 hissesine sahiptir (Dexia S.A./NV., 2006c; Denizbank A.Ş., 2006b; 12-41/1183-393 Sayılı R.K. Kararı; TBB, 2014b).

Dexia bu satın alma işleminden sonra halka zorunlu çağrı yaparak Denizbank A.Ş. hisse payını 2006 sonu itibariyle % 99,74'e çıkarmıştır.

Tablo 29. Denizbank A.Ş. Sermaye Yapısındaki Değişim

31.12.2005 Tarihinde Hisse Durumu		31.12.2016 Tarihinde Hisse Durumu	
Ortağın Ticaret Ünvanı/Adı Soyadı	Pay Oranı %	Ortağın Ticaret Ünvanı/Adı Soyadı	Pay Oranı %
Zorlu Holding A.Ş.	74,997	Dexia Participation Belgique SA	99,74
Diğer	0,003	Halka Açık	0,26
Halka Açık	25		

Kaynak: Denizbank A.Ş., 2006a, "Faaliyet Raporu 2006 yılı" http://www.denizbank.com/hakkimizda/pdf/faaliyet-raporlari/2006_tr_v1.pdf; Denizbank A.Ş., 2005, "Faaliyet Raporu 2005 yılı", http://www.denizbank.com/hakkimizda/pdf/faaliyet-raporlari/2005_tr_2903.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014).

3.1.1.5. Denizbank'ın Güncel Durumu

Denizbank 31.12.2013 tarihi itibariyle aktif büyüklük açısından Türkiye'de 9. sıradadır, 689 şube ve 12.822 personel ile hizmet vermektedir (TBB, 2014d). Denizbank'ın güncel ortaklık yapısı Tablo 30'da yer almaktadır.

Tablo 30. Denizbank A.Ş. Ortaklık Yapısı

Ortağın Ticaret Ünvanı/Adı Soyadı	Pay Oranı %
Sberbank of Russia	99,85
Diğer	0,000005
Halka Açık	0,15

Kaynak: Denizbank A.Ş., 2013b, “Konsolide Olmayan Finansal Tablo-31.12.2013”, <http://www.tbb.org.tr/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/aralik--2013---finansal-tablolar---konsolide-olmayan-%28solo-banka%29/1312> (Erişim Tarihi: 13.05.2014).

Denizbank 2013 yılı konsolide olmayan bilgilere göre aktif toplamı 59.427.001 bin TL, krediler ve alacaklar toplamı 38.637.350 bin TL, mevduat toplamı 35.632.032 bin TL, özkaynakları 4.915.005 bin TL’dir (Denizbank A.Ş. Konsolide Olmayan Finansal Raporlar 2013; Denizbank A.Ş., 2013a). Analiz sonuçlarını yorumlamaya yardımcı olması amacıyla Denizbank’ın 2003-2012 yılları arası bazı finansal bilgilerine, şube ve personel sayılarına Tablo 31’de yer verilmiştir.

Tablo 31. Denizbank A.Ş. Finansal Bilgiler (2003-2012)

	Aktif (bin TL)	Kredi ve Alacaklar (bin TL)	Mevduat (bin TL)	Özkaynaklar (bin TL)	Ödenmiş Sermaye (bin TL)	Dönem Net Kâr/Zararı (bin TL)	Şube Sayısı	Personel Sayısı
2003	4.765.262	1.518.921	3.092.064	516.380	202.000	94.761	165	3.240
2004	6.704.946	2.628.727	4.160.112	854.535	316.100	122.711	199	4.344
2005	9.357.809	4.559.105	5.234.371	1.047.632	316.100	200.714	236	5.059
2006	11.493.498	6.824.972	7.219.890	1.236.474	316.100	276.344	262	5.528
2007	14.912.285	10.405.011	9.217.391	1.455.163	316.100	211.250	320	6.634
2008	19.224.574	12.759.178	9.999.213	2.034.140	716.100	278.090	400	7.376
2009	21.204.774	14.170.652	11.636.456	2.630.346	716.100	531.769	450	7.789
2010	27.660.161	18.458.715	15.793.412	3.140.842	716.100	457.541	500	8.573
2011	35.982.714	22.421.888	20.065.773	3.951.267	716.100	873.974	588	9.772
2012	44.197.926	28.190.501	26.696.342	5.029.707	716.100	812.632	610	10.280

Kaynak: TBB, 2014a, “Türkiye’de Bankacılık Sistemi 1958-2013”, Yayın Tarihi: Temmuz 2014, <http://www.tbb.org.tr/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/--2012---turkiye%60de-bankacilik-sistemi-%281958%E2%80%99den-itibaren%29-/1271>; TBB, 2014f, “Seçilmiş Bilanço Kalemlerinin Son 6 yıl Karşılaştırması”, <http://www.tbb.org.tr/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59> (Erişim Tarihi: 13.05.2014).

Not: Finansal bilgiler konsolide olmayan bilgileri içermektedir.

Denizbank A.Ş.’nin 2004-2012 yılları arası finansal bilgilerinde bir önceki yıla göre oluşan yüzdesel değişim Tablo 32’de yer almaktadır.

Tablo 32. Denizbank A.Ş. Finansal Bilgilerinde Bir Önceki Yıla Göre Yüzesel Değişim (2004-2012)

	Aktif % Değişim	Kredi ve Alacaklar % Değişim	Mevduat % Değişim	Özkaynaklar % Değişim	Ödenmiş Sermaye % Değişim	Dönem Net Kârı % Değişim	Şube Sayısı % Değişim	Personel Sayısı % Değişim
2004	40,70	73,07	34,54	65,49	56,49	29,50	20,61	34,07
2005	39,57	73,43	25,82	22,60	0,00	63,57	18,59	16,46
2006	22,82	49,70	37,93	18,03	0,00	37,68	11,02	9,27
2007	29,75	52,45	27,67	17,69	0,00	-23,56	22,14	20,01
2008	28,92	22,63	8,48	39,79	126,54	31,64	25,00	11,18
2009	10,30	11,06	16,37	29,31	0,00	91,22	12,50	5,60
2010	30,44	30,26	35,72	19,41	0,00	-13,96	11,11	10,07
2011	30,09	21,47	27,05	25,80	0,00	91,02	17,60	13,99
2012	22,83	25,73	33,04	27,29	0,00	-7,02	3,74	5,20

Denizbank A.Ş.’nin 2003-2012 yılları arası sektör payları Tablo 33’de yer almaktadır.

Tablo 33. Denizbank A.Ş. Sektör Payları % (2003-2012)

	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003
Toplam Aktifler	3,4	3,1	2,9	2,7	2,7	2,7	2,4	2,4	2,2	1,9
Toplam Krediler ve Alacaklar*	3,7	3,4	3,6	3,7	3,5	3,7	3,1	3,0	2,5	2,2
Toplam Mevduat	3,5	2,9	2,6	2,3	2,2	2,6	2,3	2,1	2,1	1,9

*2008’den sonra “Krediler ve Alacaklar” olarak değişmiştir.

3.1.2. Denizbank’ın Sberbank Tarafından Satın Alınması

Dexia’nın 2008 küresel krizinden derinden etkilenmesi ve iştiraklerini elinden çıkarmaya yönelmesi sonucunda, sahip olduğu Denizbank A.Ş.’nin hisselerini Siberbank’a devretmiştir.

3.1.2.1. Denizbank’ın Sberbank Tarafından Satın Alınmasının Tanımlanması

Denizbank’ın Sberbank tarafından satın alınma işlemini aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür.

Tablo 34. Denizbank A.Ş.’nin Satın Alınma Künyesi 2

Hedef Firma	Denizbank A.Ş.
Satın Alan Firma	Dexia S.A./N.V.’nin iştiraki Dexia Participation Belgique S.A. (Dexia)
Hisselerini Satışa Sunan Firmalar	Sberbank of Rossii (Sberbank)
Satın Almaya Konu Olan Hisseler	%99,85 oranındaki hissesi
Satın Alınma Tarihi	19.10.2011 tarihinde taraflar anlaşmaya karar verdi, 08.06.2012 tarihinde satış anlaşması imzalandı ve 28.09.2012 tarihinde devir işlemi tamamlandı.

3.1.2.2. Denizbank Satın Alma İşlemini Gerçekleştirenlerin ve Denizbank’ın Satın Alınma Öncesi Durumları

Analiz için alt yapı oluşturması amacıyla satın alma işlemi taraflarının ve hedef bankanın hangi durumdayken satın alma işlemini gerçekleştirdiğini incelemeye gerek duyulmuştur.

3.1.2.2.1. Sberbank

1841 yılında Rusya Saint Petersburg’da açtığı ofis ile işe başlayan Sberbank 01.11.2013 tarihi itibarıyla Rusya bankacılık sektörünün %28,6 aktif varlığına sahiptir. Sberbank Rusya Bağımsız Devletleri’ne ek olarak Merkezi Doğu Avrupa’da ve Türkiye’de olmak üzere 9 ülkede hizmet vermektedir ve 240.000 kişiyi istihdam etmektedir. Sberbank dünyadaki en büyük 50 banka içindedir, Avrupa’nın 3. büyük bankası, Rusya’nın en büyük ve en eski kamu bankasıdır. Ayrıca 2013 yılı sonu itibarıyla Rusya’nın en fazla mevduat toplayan bankasıdır. Bankanın hisseleri 1996 yılından beri Rus borsasında işlem görmektedir (Sberbank, 2014a; Denizbank A.Ş., 2012b). Bankanın güncel ortaklık yapısı Tablo 35’de yer almaktadır.

Tablo 35. Sberbank of Rossii Ortaklık Yapısı (2012)

Ortağın Ticaret Ünvanı/Adı Soyadı	Pay Oranı %
Rusya Federasyonu Merkez Bankası	50
Yabancı Tüzel Kişiler	44
Yerel Tüzel Kişiler	2,3
Bireysel Yatırımcılar	3,7

Kaynak: Sberbank, 2014b, “Share Capital Structure”, <http://www.sberbank.ru/en/shareandinv/usefulinformation/sharecapitalstructure/> (Erişim Tarihi: 23.05.2014).

Not: Rusya Federasyonu Merkez Bankası Sberbank Rossi’nin %50 oranındaki hisselerine ve bir adet oy imtiyazlı hisseye sahiptir.

Sberbank'ın satın alma döneminde finansal yapısını yansıtmak amacıyla Sberbank'ın 2012 yılı finansal bilgilerine Tablo 36'da yer verilmiştir.

Tablo 36. Sberbank of Rossii Konsolide Finansal Bilgiler (2012)

Milyar Rus Rublesi	2012
Aktif Toplamı	15.097,4
Toplam Özkaynaklar	1.611,0
Kredi ve Alacaklar (Müşteriye Verilen) (net)	10.499,3
Faaliyet Geliri	899,3
Faaliyet Giderleri	451,4
Net Kâr/Zarar	347,9

Kaynak: Sberbank, 2012c, "Financial Statement, 2012" http://www.sberbank.ru/common/en/img/uploaded/files/pdf/yrep/en/2012_Annual_Report_en.pdf (Erişim Tarihi: 23.05.2014).

2012 yılında yapılan Denizbank satın alması Sberbank'ın 170 yıllık tarihindeki en büyük satın almadır (Sberbank, 2014a). Sberbank, Denizbank'ı satın almasının ardından aynı yıl BNP Paribas Vostok LLC.'nin %70'ini de satın almıştır ve bu satın alma ile Sberbank Türkiye pazarında iki bankaya (TEB ve Denizbank) sahip olmuştur (Finans Gündem Gazetesi, 2012b). TEB Holding A.Ş.'nin %50 payına BNP Paribas, %50 payına Çolakoğlu Grubu sahiptir. TEB'in %55 payı TEB Holding A.Ş.'ye, %23,52'si BNP Paribas Yatırımlar Holding A.Ş.'ye, %17,25'i BNP Paribas Fortis Yatırımlar Holding A.Ş.'ye aittir (TEB Holding A.Ş., 2014). Dolayısıyla TEB'in hâkim hisseleri Sberbank'a geçmiştir.

3.1.2.2.2. Dexia S.A./N.V.

Dexia hakkında bilgi 111 ila 113 numaralı sayfalarda yer almaktadır.

3.1.2.2.3. Denizbank A.Ş.

Denizbank'ın Sberbank tarafından satın alınması öncesi 2011 yılı bankacılık sektöründeki aktif payı %3,1, kredi ve alacak payı %3,4, mevduat payı %2,9'dur ve 31.12.2012 tarihinde Denizbank A.Ş. aktif sıralamada Türkiye'nin 10. büyük bankasıdır. 31.12.2011'de bankanın konsolide olmayan net kârı 1.579.794.000 TL şube sayısı 588 ve personel sayısı 9.772 olarak saptanmıştır (TBB, 2013a; TBB, 2014d; TBB, 2014c; Denizbank A.Ş., 2011) (Daha fazla bilgi için Bkz. Tablo 31).

3.1.2.3. Satın Alma Nedenleri ve Beklenen Sinerji

Sberbank'ın Denizbank A.Ş.'yi Dexia S.A./N.V.'den satın alma nedenleri ve satın almadan beklenen sinerji, Sberbank tarafından aşağıdaki şekilde açıklanmıştır (Sberbank, 2012a; Sberbank, 2012b):

Satın Alma Nedenleri;

- Dexia'nın finansal durumunun kötü olması borcunun yüksek olması nedeniyle, Dexia'nın Denizbank'ı satmak zorunda kalması,
- Türkiye nüfusunun büyüklüğü, nüfus artışı hızı, demografik yapısı, Türkiye'de genç nüfus oranının fazlalığı,
- Türkiye bankacılık sektöründeki ve ekonomideki gelişmeler ve olumlu beklentiler, bankacılık sektörünün büyüme potansiyelinin yüksek olması,
- Krediler/GSYİH oranının Euro bölgesinin ¼'ünden daha az olması,
- Denizbank'ın aktif, kredi, mevduat büyüklüğü açısından Türkiye'de ilk 10 banka içinde yer alması, bankanın göreceli olarak başarılı olması, Denizbank'ın hızlı büyümesi ve cazip kârlılığı, yaygın şube ağı ve yurtdışındaki banka iştirakleri,
- Rusya'da ve Türkiye'de artan ticaret ve yatırım akışından faydalanma beklentisi (2011 yılında Rusya Türkiye'nin en büyük ihracat kaynağıdır, Rusya'nın en büyük 6. ihracat kaynağı Türkiye'dir),
- Türkiye bankacılık sektöründeki kârlılığın göreceli olarak yüksek olması,
- Sberbank'ın Orta ve Doğu Avrupa'da pazar payını artırma isteği,
- Sberbank'ın büyüme stratejisi ile Denizbank'ın büyüme potansiyelinin örtüşmesi,
- Bilgi tecrübe paylaşımı ile sinerji oluşumu beklentisi.

Beklenen Sinerji;

- Pazar hâkimiyetini güçlendirerek pazar sinerjisi beklentisi,
- Bilgi ve tecrübe paylaşımı ile sinerji beklentisi,
- Türkiye'nin yüksek ve genç nüfusunun sağlayabileceği potansiyel ile müşteri sayısını arttırarak sinerji elde etme isteği,

- Rusya ve Türkiye arasında artan ticaret hacminden dolayı iki ülke arasında sermaye akışından oluşan sinerjiden faydalanma beklentisi.

3.1.2.4. Denizbank'ın Sberbank Tarafından Satın Alma İşleminin Gerçekleşmesi

2006 yılında Dexia, Zorlu Holding A.Ş.'den Denizbank'ın %74,9965 hissesini 2.428.573.380 USD karşılığında satın almıştır. Dexia piyasadan hisse satın almak yoluyla Denizbank'taki hissesini %99,85'e çıkarmıştır. 08.06.2012 tarihinde Dexia ve Sberbank arasında yapılan satış anlaşması, R.K.'nın 09.08.2012 tarihli ve 12-41/1183-393 sayılı, BDDK'nın 12.09.2012 tarih ve 4934 sayılı Kararları ile onayları çerçevesinde ve 24.09.2012 tarihinde ise Sermaye Piyasası Kurulu'nun olumlu görüşleri ile Dexia Participation Belgique S.A.'ya ait Denizbank'ın %99,85 oranındaki hissesi 6.469.140.728 TL (satış anlaşması günü 08.06.2012'de 2.821 milyon Euro, satışın tamamlandığı gün 28.09.2012'de yaklaşık 2.790 milyon Euro) karşılığında Rus menşeli Sberbank Rossii (Sberbank)'nin devralmasına izin verilmiştir. Satın alma anlaşması gereği, Denizbank'ın satış fiyatı, satış işleminin tamamlanma tarihi itibariyle Denizbank'ın net aktif değerindeki değişim dikkate alınarak TL cinsinden netleştirilmiştir. 27.12.2012 tarihinde 430.947.685 TL (185 milyon Euro) ilave bedel ödenerek nihai satış bedeli 6.900.088.413 TL (2.975 milyon Euro) olarak gerçekleşmiştir. Bu anlaşma Denizbank'ın Rusya'da ve Avusturya'daki iştiraklerini de kapsamaktadır. Bu hisse devri ile Rusya Federasyonu Merkez Bankası; Denizbank hisselerinin %57,49'una dolaylı olarak sahip olmuştur (TBB, 2014b; 12-41/1183-393 sayılı R.K. Kararı; Dexia 2012b; Sberbank, 2012a; Sberbank, 2012b; Denizbank A.Ş., 2006a; Denizbank A.Ş., 2012b; Denizbank A.Ş., 2013a).

Bu satış ile Sberbank of Rossii, Denizbank ve iştiraklerinin (Deniz Yatırım Menkul Kıymetler A.Ş., Ekspres Yatırım Menkul Değerler A.Ş., Deniz Yatırım Ortaklığı A.Ş., Deniz Faktöring A.Ş., Deniz Portföy Yönetimi A.Ş., Deniz Finansal Kiralama A.Ş., Intertech Bilgi İşlem ve Pazarlama Ticaret A.Ş., Denizbank Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., Pupa Gayrimenkul Kiralama ve Yönetim Hizmetleri A.Ş., Deniz Kartlı Ödeme Sistemleri A.Ş. ve Açık Deniz Radyo ve Televizyon İletişim Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. ile birlikte Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde bulunan Euro Deniz International Banking Unit Limited, Avusturya'da bulunan

Denizbank AG ve Rusya’da bulunan CJSC Denizbank Moskow) kontrolünü ele geçirmiştir (12-41/1183-393 sayılı R.K. Kararı).

Satın alınma sonrası Denizbank A.Ş.’nin sermaye yapısında meydana gelen değişiklik Tablo 37’de yer almaktadır.

Tablo 37. Denizbank A.Ş. Sermaye Yapısındaki Değişim

30.06.2012 Tarihinde Hisse Durumu		31.12.2012 Tarihinde Hisse Durumu	
Ortağın Ticaret Ünvanı/Adı Soyadı	Pay Oranı %	Ortağın Ticaret Ünvanı/Adı Soyadı	Pay Oranı %
Dexia Participation Belgique SA	99,84	Sberbank of Russia	99,85
Diğer	0,16	Diğer	0,15

Kaynak: Denizbank A.Ş., 2012b, “Faaliyet Raporu 31.06.2012”, http://www.denizbank.com/hakkimizda/pdf/faaliyet-raporlari/2012_Yili_2_Ceyrek_Ara_Donem_Faaliyet_Raporu.pdf, s.10; Denizbank A.Ş., 2012a, “Faaliyet Raporu 2012 Yılı”, http://www.denizbank.com/hakkimizda/pdf/faaliyet-raporlari/2012Yili_DenizBank_Faaliyet_Raporu.pdf, s.8 (Erişim Tarihi: 13.05.2014).

3.1.2.5. Denizbank’ın Güncel Durumu

Denizbank’ın güncel durumu 115 ila 117 numaralı sayfalarda yer almaktadır.

3.2. FİNANSBANK’IN NBG TARAFINDAN SATIN ALINMASI

Finansbank A.Ş.’nin hâkim hisselerinin 2006 yılında National Bank of Greece tarafından satın alınma işlemi, satın alınma nedenleri ve beklenen sinerji, taraflar hakkında tarihsel ve finansal bilgi aşağıda yer almaktadır.

3.2.1. Finansbank’ın Satın Alınmasının Tanımlanması

Finansbank’ın NBG tarafından satın alınma işlemini aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür.

Tablo 38. Finansbank A.Ş.’nin Satın Alınma Künyesi

Hedef Firma	Finansbank A.Ş.
Satın Alan Firma	National Bank of Greece (NBG)
Hisselerini Satışa Sunan Firmalar	Fiba Grubu Bünyesinde Fiba Holding, Fina Holding, Fiba Faktöring Hizmetleri A.Ş.
Satın Almaya Konu Olan Hisseler	Finansbank’ın %46 oranında hissesi ve 100 adet kurucu hisse
Satın Alınma Tarihi	03.04.2006 tarihinde taraflar arasında hisse devri sözleşmesi imzalandı, 18.08.2006 tarihinde devir işlemi tamamlandı.

3.2.2. Finansbank Satın Alma İşlemini Gerçekleştirenlerin ve Finansbank’ın Satın Alınma  ncesi Durumları

Analiz için alt yapı oluşturması amacıyla satın alma işlemi taraflarının ve hedef bankanın hangi durumdayken satın alma işlemini gerçekleştirdiğini incelemeye gerek duyulmuştur.

3.2.2.1. National Bank of Greece (NBG) Grup

1841 yılında ticari banka olarak kurulan Yunanistan’ın en eski ve aktif büyüklüğü açısından en büyük bankası olan NBG’nin hisseleri, 1880’den 1999 yılına kadar Atina Borsası’nda, 1999’dan itibaren New York Borsası’nda işlem görmeye başlamıştır. 1928’de Bank of Greece kurulana kadar, NBG Yunanistan Merkez Bankası görevi yaparak, Yunanistan ulusal parasını basmıştır. Banka 1953 yılında Bank of Athens S.A. ile birleştirilmiştir, daha sonra çeşitlendirmenin bir parçası olarak 1891’de Ethniki Hellenic General Insurance Şirketi’ni kurmuştur. 2002 yılı sonlarında National Bank for International Development S.A. ile kendi bünyesinde birleşmiştir. Güney Avrupa stratejik oryantasyonu gereği, Bulgaristan’da United Bulgarian Bank (2000), Mekadonya’da Stopanska Banka (2000), Romanya’da Banca Romaneasca (2003), Türkiye’de Finansbank (2006) ve Sibiry’a da Vojvodjanska Bank (2006) ile birleşmiştir (NBG, 2014a). NBG’nin internet sayfasında yer alan verilere göre, NBG Yunanistan perakende bankacılığın ¼’ ne ve Yunanistan’daki en büyük mevduat tabanına sahiptir (%23 piyasa payı), 531 Şube ve 1.400 ATM, 35.244 personel ile hizmet vermektedir (NBG, 2014b). NBG’nin güncel ortaklık yapısına Tablo 39’da yer almaktadır.

Tablo 39. NBG Grup Ortaklık Yapısı (2013)

Ortağın Ticaret Ünvanı/Adı Soyadı	Pay Oranı %
Hellenic Financial Stability Fund (HFSF)	84,4
Yerel Kurumsal Yatırımcılar	0,4
Yerel Perakende Yatırımcılar	4,6
Uluslararası Kurumsal Yatırımcılar	8,8
Uluslararası Perakende Yatırımcılar	0,1
Yunanistan Devleti Tarafından Yönetilen Emeklilik Fonları	0,2
Yunanistan Devleti Tarafından Yönetilmeyen Emeklilik Fonları	0,8
Diğer	0,7

Kaynak: NBG, 2013, “Annual Report 2013”, s.10, <http://www.nbg.gr/english/the-group/investor-relations/annual-report-offering-circular/Documents/ANNUAL%20REPORT%202013.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014).

2009 Yunanistan borç krizi ardından, Yunanistan’ın Avrupa’dan aldığı kurtarma paketlerini dağıtmak ve Yunan bankalarının yeniden sermayelerini sağlamak amacıyla Yunan yasalarına tabi olarak HFSF kurulmuştur (NBG, 2011, s.20; Georgiopoulos, 2014). NBG Yunanistan’daki diğer bankalar gibi, 2009 Yunanistan borç krizinden etkilenerek yüksek miktarda devlet desteği almak zorunda kalmıştır ve bunun karşılığında garanti olarak hisselerinin çoğunluğunu HFSF’ye devretmiştir. NBG’nin 2013 yılında bazı finansal bilgilerine Tablo 40’da yer verilmiştir.

Tablo 40. NBG Grubu Finansal Bilgileri (2013)

Milyon EURO	2013
Aktif Toplamı	110.930
Toplam Özkaynaklar	7.111
Toplam Faaliyet Geliri	3.771
Toplam Faaliyet Giderleri	-2.572
Net Kâr/Zarar	809

Kaynak: NBG, 2013, “Annual Report 2013”, <http://www.nbg.gr/english/the-group/investor-relations/annual-report-offering-circular/Documents/ANNUAL%20REPORT%202013.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014).

3.2.2.2. Fiba Grup

1987 yılında Hüsni Özyeğin tarafından kurulan Fiba Grubu, bugün ulusal ve uluslararası piyasalarda, finans sektöründe bankacılık, leasing, faktöring, sigortacılık, varlık yönetimi ve özel sermaye fonu; finans dışı yatırımları ise havacılık, mağazacılık, gayrimenkul, enerji, gemi inşası ve liman hizmetleri sunmaktadır (Fiba Holding, 2014a).

2011 yılsonu itibariyle Fiba Grup toplam aktifleri 17,9 milyon USD, net kârı 478 milyon USD, toplam gelirleri 1,7 milyar USD'dir ve 2011 yılında 12 ülkede 13.670 personel ile hizmet vermektedir (Fiba Holding, 2014b).

Fiba Grubu'nun finansal yatırımları aşağıda yer almaktadır. 2010 yılında Fiba Grubu, Credit Europe Bank Holland bağlı şirketi ile Türkiye'de faaliyet gösteren Millenium Bank'ın %95'ini satın almıştır. Fiba Grubunun finansal yatırımları gurubun internet sayfasında aşağıdaki gibi guruplanmıştır.

Tablo 41. Fiba Grup Finansal Yatırımları

Yurt Dışı Finansal Yatırımlar	Yurt İçi Finansal Yatırımlar	Finans Dışı Yatırımlar
Credit Europe Bank Holland Credit Europe Bank Suisse Credit Europe Bank Romania Credit Europe Bank Russia Credit Europe Bank Ukraine Credit Europe Bank Dubai Credit Europe Group Credit Europe Leasing Romania Credit Europe Ipotecar Credit Europe Leasing Russia Credit Europe Leasing Ukraine Credit Europe Asigurari Credit Europe Life	Fiba Banka A.Ş.	Gayrimenkul Anadolu Japan Turizm Fiba Gayrimenkul Fiba Yüksel Anchor Grup Fiba Alışveriş Merkezleri
		Diğer Anchor Retail Fina Holding Fiba Air Fina Liman Fina Enerji Holding Enda Enerji Kumport Liman Lemi Invest
		Perakendecilik Marks & Spencer Marks & Spencer Rusya Marks & Spencer Ukrayna Gap Gap Russia Gap UkraineBanana Republic Banana Republic Rus Genç Mağazaları

Kaynak: Fiba Holding, 2014c, <http://www.fibaholding.com.tr> (Erişim Tarihi: 01.02.2014).

3.2.2.3. Finansbank A.Ş.

2009, 2010 yıllarında Forbes Dergisi “En Zengin İlk 100 Türk” listesinin zirvesinde olan Hüsnu Özyeğin öncülüğüyle İstanbul'da kurulan Finansbank A.Ş. 23.09.1987 tarihinde faaliyete geçmiştir. Finansbank'ın hisse senetlerinin ilk halka arzı 03.02.1990 tarihinde İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda gerçekleşmiştir ve 1998 yılından itibaren bankanın hisseleri Londra Kıymetler Borsası'nda işlem görmeye başlamıştır (Finansbank A.Ş., 2010; Milliyet Gazetesi, 2011).

Finansbank 03.04.2003 tarih ve 1023 sayılı BDDK Kararı ile Fiba Bank A.Ş.'yi kendi çatısı altına almıştır. 03.04.2006 tarihinde National Bank of Greece S.A., Fiba Şirketler Grubu ile Finansbank A.Ş. hisselerinin %46 oranındaki hissesini satın almak üzere, hisse alım anlaşması imzalamıştır. BDDK'nın 28.07.2006 tarih ve 1944 sayılı Kararı ile devir işlemi gerçekleşmiştir (TBB, 2014e). Bu dönemden sonra devam eden hisse alımları ile National Bank of Greece Grubu, 2014 yılı itibariyle Finansbank'ın %90,11 oranında hissesine sahip olmuştur.

Birleşme öncesi, 31.12.2005 tarihi itibariyle Finansbank A.Ş. hisselerinin %15,01'i Fina Holding'e, %33,20'si Fiba Holding A.Ş.'ye ait olup, bu hisselerle birlikte bankanın %55,68 hissesi Özyeğin ailesinin kontrolü altındadır (Finansbank A.Ş., 2005b).

Finansbank A.Ş. 2005 yılı bankacılık sektöründeki aktif payı %3,1, kredi ve alacak payı %5, mevduat payı %2,4'dür. 31.12.2005 tarihi itibariyle Finansbank A.Ş. aktif sıralamada Türkiye'nin 9. büyük bankasıdır. 31.12.2005'de bankanın net kârı 350.441.000 TL, şube sayısı 208 ve personel sayısı 6.499 olarak saptanmıştır (TBB, 2013a; TBB, 2014d).

3.2.3. Satın Alma Nedenleri ve Beklenen Sinerji

NBG'nin Finansbank'ı Fiba Grubu'ndan satın alma nedenleri ve satın almadan beklenen sinerji, Finansbank ve NBG anlaşmasında aşağıdaki şekilde açıklanmıştır (Finansbank ve NBG, 2006a):

Satın Alma Nedenleri;

- NBG'nin Güneydoğu Avrupa stratejik amacı, operasyonları çeşitlendirmek ve ekonomik potansiyeli yüksek olan bölgede faaliyet göstermektir. NBG, Finansbank'la Yunanistan haricinde 6 ülkede Güneydoğu Avrupa'da dinamik ekonomilerde lider bir banka grubu oluşturacaktır. Banka operasyonları Yunanistan, Türkiye, Arnavutluk, Bulgaristan, Makedonya, Romanya ve Sibirya'yı kapsayacaktır.

- Türkiye popülasyonunun 70 milyondan fazla olmasından dolayı, Avrupa’da en dinamik banka sektörü olması beklentisi ve Avrupa’ya oranla Türkiye’de düşük bankacılık penetrasyon oranı,
- Türkiye’de güçlü makroekonomik reformlar yapılmış olması, bankacılık sektörünün güçlü reformlarla düzenlenmiş olması,
- Finansbank, Türkiye’de güçlü orta düzey market pozisyonuyla, KOBİ ve bireysel bankacılıktaki üstünlüğü, başarılı yönetim grubuyla hizmet sunmaktadır ve anlaşma dâhilinde bu yönetim grubu çalışmaya devam edecektir.
- Fiba Holding’in sahip olduğu %9,68 oranındaki Finansbank hisseleri; ileride NBG’nin %50,01 oranında Finansbank hisselerine sahip olamaması halinde NBG’ye satılmak üzere bekletilecektir. Böylece NBG hâkim olacağı bir sistem (mandatory vir system) oluşturabilecektir.

Beklenen Sinerji;

- Finansbank’ın kredi/mevduat oranı NBG’den yüksektir, NBG fonlar aracılığıyla faiz maliyeti sinerjisiyle kazanç elde etmeyi beklemektedir.
- NBG uluslararası banka grubunda çeşitlendirme ile sermaye yapısı optimizasyonu sağlanarak ekonomik risk sermayesinin çeşitlendirmesinden faydalanmayı beklemektedir.
- Mortgage, sigorta ve varlık yönetiminde NBG güçlüdür, Finansbank kredi kartları ve KOBİ bankacılığında güçlüdür. Bu iki banka arasında bilgi ve tecrübe paylaşımı yoluyla sinerji beklenmektedir.
- Arka ofis işlemi ve bilişim teknolojileri gibi alanlarda maliyet bazlı optimizasyon beklenmektedir.

3.2.4. Finansbank Satın Alma İşleminin Gerçekleşmesi

Finansbank Kasım 2005’de stratejik opsiyonlarını değerlendirmek amacıyla Morgan Stanley’i görevlendirmiştir (Finansbank ve NBG, 2006b). Finansbank A.Ş. hisselerini satın almak için Belçikalı Dexia, İtalyan Intesa ve Alman Deutsche Bank’ın dâhil olduğu 10’dan fazla banka başvuruda bulunmuştu (Vatan Gazetesi, 2006),

bunların içinden en yüksek teklifi veren NBG; Finansbank'ın hâkim hisselerini 2006 yılında satın almıştı.

Taraflar arasında 03.04.2006 tarihinde imzalanan hisse alım anlaşması sonrası, 20.07.2006 tarihli ve 06-53/686-193 sayılı R.K., BDDK'nın 28.07.2006 tarih ve 1944 sayılı Kararları ile verilen izinler çerçevesinde Fiba Holding A.Ş. ve diğer Fiba Grubu şirketlerine ait Finansbank A.Ş.'nin çıkarılmış sermayesinin %46'sı oranındaki hisseleri ve Fina Holding A.Ş.'ye ait 100 adet kurucu hisse, 2.774 milyon USD karşılığında 18.08.2006 tarihinde National Bank of Greece S.A.'ya devredilmiştir. Hisse devir tarihinde NBG'nin Fiba Grubu şirketlerine yapacağı ödeme nakit ve peşin olacaktır. Finansbank'ın Türkiye'de bulunan Finans Leasing, Finans Yatırım, Finans Portföy Yönetimi, IBTECH iştirakleri ve Finansbank Malta, satışa konu edilmiştir. Hollanda, İsviçre, Rusya ve Romanya'daki bankacılık faaliyetleri dâhil olmak üzere diğer tüm yurt dışı faaliyetleri 580 milyon USD karşılığında Fiba Grubu tarafından satın alınmıştır. Finansbank A.Ş.'nin halka açık hisseleri için NBG tarafından yapılacak çağrı sonrasında NBG Finansbank'ın %50,01 hissesine sahip olamaması durumunda, Fiba Grup Finansbank'ın %9,68 hissesini (%46 hisseler üzerinden belirlenen fiyatla) NBG'ye satma taahhüdünde bulunmuştur. Fiba Grubu'nda kalacak olan %9,68 Finansbank hissesi için tarafların 2 yıllık süre boyunca karşılıklı alım ve satım opsiyonları bulunmaktadır. Anlaşmaya göre, Hüsnü Özyeğin Finansbank'ın Yönetim Kurulu Başkanlığı görevine devam edecek, üst yönetim çalışanlarının yerleri korunacaktır. 20.07.2006 tarihli ve 06-53/686-193 sayılı Finansbank'ın hisse devrine ilişkin R.K. Kararı ile Fiba Grup'un Türkiye'de üç yıl rekabet etmeme yasağı uygun görülmüştür (Finansbank ve NBG, 2006b; Finansbank A.Ş. 2006a; Finansbank A.Ş., 2006b; TBB, 2014b; 06-53/686-193 Sayılı R.K. Kararı, 1944 Sayılı BDDK Kararı).

18.08.2006 tarihindeki Finansbank hisselerinin satın alınma işlemi sonrasında Finansbank sermaye yapısında oluşan değişim Tablo 42'de görülmektedir.

Tablo 42. Finansbank A.Ş. Sermaye Yapısındaki Değişim (2005-2006)

31.12.2005 Tarihinde Hisse Durumu		18.08.2006 Tarihinde Hisse Durumu	
Ortağın Ticaret Ünvanı/Adı Soyadı	Pay Oranı %	Ortağın Ticaret Ünvanı/Adı Soyadı	Pay Oranı %
Fiba Holding	33,20	National Bank of Greece	46
Fina Holding A.Ş.	15,01	Fiba Holding A.Ş.	9,68
Girişim Faktoring A.Ş.	4,20	Halka Açık	44,32
Fiba Factoring Hizmetleri A.Ş.	3,27		
Halka Açık Kısım	44,32		

Kaynak: Finansbank A.Ş., 2005a, “Faaliyet Raporu 2005 Yılı”, s.19, www.finansbank.com.tr/pdf/yatirimci-iliskileri/genel-kurul/2005_3.pdf ; Finansbank A.Ş., 2006b, “Finansbank’ın Yunanistan’ın En Büyük Bankası National Bank of Greece’e Satışı Sonuçlandı”, Basın Açıklaması, Yayın Tarihi: 18.08.2006, <http://www.finansbank.com.tr/pdf/finansbanki-taniyin/basinbultenleri/2006/0818.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014).

Birleşmeden sonra görevine devam eden Hüsnü Özyeğin, Nisan 2010’da Yönetim Kurulu Başkanlığını Ömer Aras’a bırakmıştır (Finansbank A.Ş., 2010). NBG ile hisse devri anlaşmasında üç yıl Türkiye’de bankacılık yapmamayı kabul eden Hüsnü Özyeğin, 4 yıl aradan sonra 2010 yılında Portekizli Millenium Bank’ın Türkiye birimini satın alarak, Türkiye bankacılık sektörüne geri dönmüştür (Radikal Gazetesi, 2010).

3.2.5. Finansbank’ın Güncel Durumu

2007 yılının başlarında borsaya yapılan çağrı üzerine NBG’nin Finansbank A.Ş. hisselerinin oranı %89,55’e yükselmiştir. Nisan 2007’de NBG’nin sahip olduğu hisselerin %5’lik kısmı International Finance Corporation’a satılmıştır. Eylül 2008’de Fiba Holding’e ait %9,68 hisseler 697,15 milyon USD karşılığında NBG Finance (Dollar) PLC.’ye satılmıştır (Finansbank A.Ş., 2007; Finansbank A.Ş., 2008). Finansbank 2014 yılı ortaklık yapısı Tablo 43’de yer almaktadır.

Tablo 43. Finansbank A.Ş. Ortaklık Yapısı (2014)

Ortağın Ticaret Ünvanı/Adı Soyadı	Pay Oranı %
National Bank of Greece	77,23
NBGI Holdings B.V.	7,90
International Finance Corporation	5,00
NBG Finance (Dollar) PLC.	9,68
Diğer	0,19

Kaynak: Finansbank A.Ş., 2014, “Ortaklık Yapısı”, <http://www.finansbank.com.tr/yatirimci-iliskileri/ortaklik-yapisi.aspx> (Erişim Tarihi: 23.05.2014).

Analiz sonuçlarını yorumlamaya yardımcı olması amacıyla Finansbank'ın 2003-2012 yılları arası bazı finansal bilgilerine, şube ve personel sayılarına Tablo 44'de yer verilmiştir.

Tablo 44. Finansbank A.Ş. Finansal Bilgileri (2003-2012)

	Aktif (bin TL)	Kredi ve Alacaklar (bin TL)	Mevduat (bin TL)	Özkaynaklar (bin TL)	Ödenmiş Sermaye (bin TL)	Dönem Net Kâr/Zararı (bin TL)	Şube Sayısı	Personel Sayısı
2003	5.732.029	2.633.169	3.635.026	768.380	425.220	153.075	150	3.923
2004	8.630.097	5.190.730	5.091.705	1.047.022	590.000	191.560	170	5.464
2005	12.314.145	7.615.857	6.115.397	1.397.275	950.000	350.441	208	6.499
2006	17.895.459	11.174.700	11.462.479	2.154.683	1.250.000	740.972	309	7.751
2007	20.882.311	14.174.414	12.957.845	2.625.878	1.400.000	552.726	411	9.061
2008	26.572.978	17.878.045	15.939.067	2.839.819	1.500.000	362.648	458	9.986
2009	29.317.630	17.546.422	20.267.562	3.627.078	1.575.000	650.114	461	10.107
2010	38.087.203	24.859.145	24.430.677	5.208.491	2.205.000	914.674	503	11.734
2011	46.198.873	30.270.555	29.275.570	5.695.956	2.440.000	848.112	522	10.837
2012	54.401.608	36.440.244	32.921.506	7.325.439	2.565.000	902.346	582	12.060

Kaynak: TBB, 2014a, "Türkiye'de Bankacılık Sistemi 1958-2013", Yayımlı Tarihi: Temmuz 2014, <http://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/--2012---turkiye%60de-bankacilik-sistemi-%281958%E2%80%99den-itibaren%29-/1271>; TBB, 2014f, "Banka ve Grup Bilgileri Seçilmiş Bilanço Kalemlerinin Son 6 yıl Karşılaştırması", <http://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59> (Erişim Tarihi: 13.05.2014).

Not: Finansal bilgiler konsolide olmayan bilgileri içermektedir.

Finansbank'ın yukarıda yer alan finansal bilgilerinin bir önceki yıla göre yüzdesel değişimine Tablo 45'de yer verilmiştir.

Tablo 45. Finansbank A.Ş. Finansal Bilgilerinde Bir Önceki Yıla Göre Yüzdesel Değişim (2004-2012)

	Aktif % Değişim	Kredi ve Alacaklar % Değişim	Mevduat % Değişim	Özkaynaklar % Değişim	Ödenmiş Sermaye % Değişim	Dönem Net Kârı % Değişim	Şube Sayısı % Değişim	Personel Sayısı % Değişim
2004	50,56	97,13	40,07	36,26	38,75	25,14	13,33	39,28
2005	42,69	46,72	20,11	33,45	61,02	82,94	22,35	18,94
2006	45,32	46,73	87,44	54,21	31,58	111,44	48,56	19,26
2007	16,69	26,84	13,05	21,87	12,00	-25,41	33,01	16,90
2008	27,25	26,13	23,01	8,15	7,14	-34,39	11,44	10,21
2009	10,33	-1,85	27,16	27,72	5,00	79,27	0,66	1,21
2010	29,91	41,68	20,54	43,60	40,00	40,69	9,11	16,10
2011	21,30	21,77	19,83	9,36	10,66	-7,28	3,78	-7,64
2012	17,76	20,38	12,45	28,61	5,12	6,39	11,49	11,29

Denizbank A.Ş.'nin 2003-2012 yılları arası sektör payları Tablo 46'da yer almaktadır.

Tablo 46. Finansbank A.Ş. Sektör Payları % (2003-2012)

	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003
Toplam Aktifler	4,2	4,0	4,0	3,7	3,8	3,7	3,7	3,1	2,8	2,3
Toplam Krediler ve Alacaklar*	4,7	4,6	4,9	4,6	4,9	5,1	5,1	5,0	5,0	3,8
Toplam Mevduat	4,3	4,2	4,0	4,0	3,5	3,6	3,7	2,4	2,6	2,3

*2008’den sonra “Krediler ve Alacaklar” olarak değişmiştir.

3.3. ING BANK (OYAK BANK) A.Ş.’NİN ING BANK N.V. TARAFINDAN SATIN ALINMASI

ING Bank (Oyak Bank) A.Ş.’nin çoğunluk hisselerinin 2007 yılında ING Bank N.V. tarafından satın alınma işlemi, satın alınma nedenleri ve beklenen sinerji, taraflar hakkında tarihsel ve finansal bilgi aşağıda yer almaktadır.

3.3.1. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş.’nin Satın Alınmasının Tanımlanması

ING Bank (Oyak Bank) A.Ş.’nin NBG tarafından satın alınma işlemini aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür.

Tablo 47. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş.’nin Satın Alınma Künyesi

Hedef Firma	Oyak Bank A.Ş. (ING Bank)
Satın Alan Firma	ING Bank N.V.
Hisselerini Satışa Sunan Firmalar	Ordu Yardımlaşma Kurumu (OYAK)
Satın Almaya Konu Olan Hisseler	OYAK uhdesinde bulunan %100 oranında 1.074.098.150 adet hisse
Satın Alınma Tarihi	Taraflar arasında 19.06.2007 tarihinde satış anlaşması yapılmıştır, 24.12.2007 tarihinde devir işlemi tamamlanmıştır.

3.3.2. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş.’nin Satın Alma İşlemini Gerçekleştirenlerin ve Oyak Bank’ın Satın Alınma Öncesi Durumları

Analiz için alt yapı oluşturması amacıyla satın alma işlemi taraflarının ve hedef bankanın hangi durumdayken satın alma işlemini gerçekleştirdiğini incelemeye gerek duyulmuştur.

3.3.2.1. ING Grup

ING Grup, Hollanda kökenli olup bankacılık, yatırım, hayat sigortası ve emeklilik hizmetleri sunan küresel bir finans kurumudur. 1991 yılında kurulmuştur. 2013 sonu itibariyle; Avrupa, Kuzey Amerika, Latin Amerika, Asya ve Avusturalya kıtaları üzerinde 40'tan fazla ülkede hizmet vermekte, yaklaşık 48 milyon müşterisi, 75.000 çalışanı bulunmaktadır (ING Grup, 2014a; ING Grup, 2014b). ING Bank N.V. Avrupa'daki birçok banka gibi mortgage krizinden etkilenmiştir, banka Hollanda Hükümeti'nden 2008 yılında 10 milyar Euro yardım almıştır (CNN Türk, 2008). ING Grup'un 2012-2013 bilançosunda yer alan bazı finansal bilgilerine Tablo 48'de yer verilmiştir.

Tablo 48. ING Grup ve ING Bank N.V. Konsolide Bilanço Verileri (2012-2013)

Milyon Euro	Toplam ING Grup		Toplam ING Bank N.V.	
	2013	2012	2013	2012
Aktif Toplamı	1.080.624	1.166.191	787.644	834.432
Krediler ve Avanslar (Müşterilere verilen)	531.664	563.404	508.338	538.194
Toplam Özkaynaklar	52.843	55.108	33.760	35.806
Toplam Borçlar	1.027.781	1.111.083	753.883	798.626

Kaynak: ING Grup, 2013, "Quarterly Report Fourth Quarter 2013", <http://www.ing.com/web/file?uuid=3663b361-e7fc-433f-b658-4244c9d35f4a&owner=b03bc017-e0db-4b5d-abbf-003b12934429&contentid=28928&elementid=1569905> (Erişim Tarihi: 23.05.2014).

ING Grubun 201-2013 yılı gelir tablosunda yer alan bazı finansal bilgilerine Tablo 49'da yer verilmiştir.

Tablo 49. ING Grup ve ING Bankacılık Konsolide Gelir Tablosu Verileri (2012-2013)

Milyon Euro	Toplam ING Grup		Toplam ING Bankacılık	
	2013	2012	2013	2012
Toplam Gelir	26.344	27.116	15.305	14.313
Toplam Gider	21.945	23.360	10.982	10.759
Vergi Öncesi Sonuç	4.400	3.756	4.323	3.554
Vergi Sonrası Sonuç	3.255	2.664	3.155	2.450
Net Kâr	3.232	4.161	3.031	3.134

Kaynak: ING Grup, 2013, "Quarterly Report Fourth Quarter 2013", <http://www.ing.com/web/file?uuid=3663b361-e7fc-433f-b658-4244c9d35f4a&owner=b03bc017-e0db-4b5d-abbf-003b12934429&contentid=28928&elementid=1569905> (Erişim Tarihi: 23.05.2014).

ING Grubun 07.08.2014 tarihinde en çok hissesine sahip beş şirket Tablo 50’de yer almaktadır.

Tablo 50. ING Grup’un En Çok Hissesine Sahip Beş Şirket

Hisse Sahibi Kurum	Hisse Adedi
Ortak Sayısı	216
Toplam Elde Tutulan Hisseler	65.752.614
Holding’in Toplam Değeri	860.701.717
Thornburg Investment Management INC.	10.506.875
Dimensional Fund Advisors LP.	4.771.229
Vertex One Asset Management INC.	3.984.000
Managed Account Advisors LLC.	3.585.962
Tradewinds Global Investors, LLC.	3.154.339

Kaynak: Nasdaq, 2014, “ING Bank Shareholders”, <http://www.nasdaq.com/symbol/ing/ownership-summary> (Erişim Tarihi: 07.08.2014).

3.3.2.2. Oyak Grubu

OYAK, mevcut üyeleri tarafından OYAK’a ödenen aidatlar ve bu aidatların işletilmesi sonucu elde edilen gelirlerin oluşturduğu uzun vadeli birikimleri yöneten bir kurumdur. OYAK’ın üyeleri; Türk Silahlı Kuvvetleri mensupları, Jandarma Genel Komutanlığı mensupları ve Kanun’da belirtildiği şekliyle siviller dâhil kendi isteğiyle katılmayı arzu eden çalışanlarından oluşmaktadır. OYAK bir anonim veya limited şirket değildir, sermayesi ve çıkarılmış hisse senedi yoktur, Devlet’e veya Türk Silahlı Kuvvetleri’ne bağlı bir kuruluş değildir, kamu kaynağı kullanmamaktadır (Oyak Grubu, 2012). Oyak Grubunun 2012 yılı bazı finansal bilgilerine Tablo 51’de yer verilmiştir.

Tablo 51. Oyak Grubu Finansal Bilgiler (2012)

Aksi Belirtilmedikçe Milyon TL	2012	2013
Toplam Aktifler	36.649,4	42.255,6
Hasılat	16.443,3	17.613,1
İhracat	4.231,6 milyon USD	4.386 milyon USD
Çalışan Sayısı	27.838	27.571

Kaynak: Oyak Grubu, 2014c, “Oyak’ın Faaliyet Sonuçları”, <http://www.oyak.com.tr/TR/kurumsal/rakamlarla-oyak/buyuklukler.html> (Erişim Tarihi: 07.08.2014).

Not: Rakamlar Oyak Grubu’nun konsolide faaliyet sonuçlarını ifade etmektedir.

04.10.2005 tarihinde Özelleştirme Başkanlığı tarafından yapılan Erdemir-Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları A.Ş.’nin satış ihalesini Oyak Grubu kazandı (Oyak Grubu,

2014a). Oyak Grubu Erdemir Demir Çelik'i satın aldıktan sonra, büyük bir riskin altına girmişti. O zamanki satın alma maliyeti 2,9 milyar USD olarak açıklanmıştı. Bu tutara yatırımlar da eklenince Oyak Grubu, kredi faiz döngüsüne girecekti veya varolan yatırımlarını satışa sunacaktı. Oyak Grubu, Erdemir'in milli sermaye ile yoluna devam etmesine ve Oyak Bank'ın satışına karar verdi (Mütercimler, 2007). Oyak 2012 yılında Akdeniz Kimya'yı ve 2013 yılında Chemson AG'yi satın almıştır. OYAK otomotiv, demir çelik, çimento, enerji başta olmak üzere çeşitli sektörlerde yatırımları bulunmaktadır. Oyak Grubunun internet sayfasında yer alan iştiraklerine Tablo 52'de yer verilmiştir.

Tablo 52. Oyak Grubu İştirakleri

Sanayi Grubu	Hizmet Grubu	Finans Grubu
Ataer Holding Adana Çimento Mardin Çimento Bolu Çimento Ünye Çimento Aslan Çimento Oyak Birleşik Enerji Oyak Kâğıt Ambalaj Oyak Renault Hektaş Akdeniz Kimya Akdeniz Kimyasal	Mais Omsan Oyak Savunma ve Güvenlik Sistemleri Oyak Teknoloji Oyak İnşaat Oyak Pazarlama Oyak Girişim ORF Kiralama	Oyak Anker Bank Oyak Yatırım Menkul Değerler Orfin Finansman

Kaynak: Oyak Grubu, 2014b, "Grup Şirketleri", <http://www.oyak.com.tr/TR/kurumsal/grup-sirketleri.html> (Erişim Tarihi: 13.05.2014).

3.3.2.3. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş.

Türkiye'de 1984 yılında The First National Bank of Boston Merkezi İstanbul Şubesi'nin açılmasına izin verilmiştir, 1990 yılında First National Bank of Boston A.Ş. kurulmuştur ve bu şubeyi devralmıştır. Ünvanı 1991'de Boston Bank A.Ş. olarak değişmiştir. Oyak Grubu 1994 yılında bankanın tüm hisselerini satın almıştır ve 1996 yılında bankanın ünvanını Oyak Bank A.Ş. olarak değiştirmiştir. Oyak Bank Ocak 2002'de Sümerbank'ı TMSF'den devralmıştır (TBB, 2014b). 1999-2001 yılları arasında TMSF'ye devredilen 5 banka (Egebank A.Ş., Yurtbank A.Ş., Yaşarbank A.Ş., Bank Kapital T.A.Ş., Ulusal Bank A.Ş.) Sümerbank çatısı altında birleştirilmiştir (TMSF, 2014a).

Oyak Bank A.Ş.'nin 2007 yılı bankacılık sektöründeki aktif payı %2,2, kredi ve alacak payı %5,1, mevduat payı %3,6'dır. 31.12.2007 tarihi itibarıyla Oyak Bank A.Ş. aktif sıralamada Türkiye'nin 11. büyük bankasıdır. 31.12.2007'de bankanın net kârı 135.282.000 TL, şube sayısı 365 ve personel sayısı 5.922 olarak saptanmıştır (TBB, 2013a; TBB, 2014d). 31.12.2006 tarihi itibarıyla bankanın ödenmiş sermaye tutarı 803.365.000 TL olup, OYAK bankanın sermayesinde tam kontrol sahibidir.

3.3.3. Satın Alma Nedenleri ve Beklenen Sinerji

ING Grup'un Oyak Bank'ı Oyak Grubu'ndan satın alınma nedenleri ve satın almadan beklenen sinerji; ING Bank (Oyak Bank) ve ING Grup tarafından aşağıdaki şekilde açıklanmıştır (ING Bank (Oyak Bank), 2007a; ING Grup, 2007; ING Grup, 2008; ING Grup, 2013; Tilmant Micheal, 2009):

Satın Alma Nedenleri;

- Türkiye'nin nüfusunun büyüklüğü, genç nüfus yapısı, geniş pazar imkânı,
- Ülkenin köprü işlevi gördüğü coğrafi yapısının sunduğu güçlü ve yüksek potansiyel,
- Türkiye'de ekonomik büyüme beklentisi, yükselen yaşam standartları ve bu doğrultuda finansal hizmetlere ve bu hizmetlerin gelişimine duyulacak ihtiyacın artması,
- Türkiye'de bankacılık yapısının göreceli olarak iyi olması,
- Oyak Bank'ın yasalara uygunluk konusunda özeni, etik değerlere bağlılığı, güçlü mali yapısı, güçlü yönetimi ve kendini adanmış çalışanları ve Oyak Bank'ın sıkıca uyguladığı risk yönetimi politikalarının ING Grubu'nun riske bakışı ile paralel olması,
- ING'nin satın alma yoluyla büyüme stratejisi,
- Oyak Bank'ın orta ölçekli, güçlü finansal yapıya sahip olması, büyüme potansiyelinin olması ve bu durumun ING'nin sağlıklı büyüme stratejisine paralellik göstermesidir.

Beklenen Sinerji;

- ING Grup'un Oyak Bank'ın büyümesi ve gelişmesi için yeterli bilgi ve kaynak sunabilmesi ile finansal, yönetsel, pazar sinerjisi elde edilmesi,
- ING Grup'un sağlayabileceği daha uygun koşullarda kaynak ile rekabetçi fiyat sunularak satışların artırılması, pazar sinerjisi elde edilmesi,
- ING Grup'un perakende bankacılıkta, internet bankacılığında, satış ve risk yönetiminde uzmanlığından ve risk yönetimi bilgilerinin kullanımıyla Oyak Bank'ın pazardaki güçlü dağıtım kanalları ve bilgisinden yararlanılarak pazar payı büyütülerek sinerji elde edilmesi,
- Daha fazla müşteriye ulaşılarak ve yeni ürünler sunularak gelir artışı elde edilmesi,
- Kaldırıcı yüksek uluslararası ING markası avantajıyla sinerji elde etmektir.

3.3.4. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş. Satın Alma İşleminin Gerçekleşmesi

R.K.'nın 06.09.2007 tarih ve 07-69/856-324 sayılı ve BDDK'nın 12.12.2007 tarih ve 2416 sayılı Kararları ile verilen izinler çerçevesinde; Oyak Bank Yönetim Kurulu'nun 24.12.2007 tarih ve 55/1 sayılı Kararı ile 19.06.2007 tarihinde yapılan anlaşma gereği, Ordu Yardımlaşma'ya ait Oyak Bank'ın hisselerinin tamamı ve Oyak Bank'ın %100 iştirakleri olan Oyak Portföy Yönetimi A.Ş. ve Oyak European Finance PLC. Hollanda menşeli ING Bank N.V.'ye 24.12.2007 tarihinde 2 milyar 673 milyon USD karşılığında nakit olarak devredilmiştir. Satın alma sözleşmesinde yer alan Oyak için işlemin kapanış tarihinden itibaren üç yıl süreyle T.C.'de bankacılık ve portföy yönetimi işleri yapmaması ve Oyak Grubu'nun bu işlerde faaliyet gösteren teşebbüsleri stratejik amaçlı satın almanın yasaklanması 06.09.2007 tarih ve 07-69/856-324 sayılı R.K. Kararı ile uygun görülmüştür (TBB, 2014b; 06.09.2007 tarih ve 07-69/856-324 sayılı R.K. Kararı; Oyak Grubu, 2002).

Oyak Bank A.Ş.'nin ING Bank N.V. tarafından satın alınma sonrası ortaklık yapısında oluşan değişim Tablo 53'de görülmektedir.

Tablo 53. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş. Sermaye Yapısındaki Değişim

31.12.2006 Tarihinde Hisse Durumu		31.12.2007 Tarihinde Hisse Durumu	
Ortağın Ticaret Ünvanı/Adı Soyadı	Pay Oranı %	Ortağın Ticaret Ünvanı/Adı Soyadı	Pay Oranı %
Ordu Yardımlaşma Kurumu	100	ING Bank N.V.	100

Kaynak: ING Bank (Oyak Bank), 2006, “Konsolide Olmayan Finansal Tablo 31.12.2006”, http://www.ingbank.com.tr/tr/ingbank/_yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar/bagimsiz-denetim-raporlari, s.2; ING Bank (Oyak Bank), 2007b, “Konsolide Olmayan Finansal Tablo 31.12.2007”, [http://www.ingbank.com.tr/F/Documents/pdf/Yatirimci_iliskileri/Bagimsiz_Denetim_Raporlari/Konsolide e%20Olmayan/2007/Konsolide_Olmayan_Denetim_Raporu_31122007.PDF](http://www.ingbank.com.tr/F/Documents/pdf/Yatirimci_iliskileri/Bagimsiz_Denetim_Raporlari/Konsolide%20Olmayan/2007/Konsolide_Olmayan_Denetim_Raporu_31122007.PDF), s.2 (Erişim Tarihi: 23.05.2014).

2007 yılında Oyak Bank’ı 1 milyar 903 milyon Euro karşılığında satın alan ING Grup, 2008 yılında 110 milyon Euro karşılığında Oyak Emekliliği satın almıştır (ING Grup, 2008).

3.3.5. ING Bank A.Ş. (Oyak Bank) Güncel Durumu

ING European Financial Services PLC., ING Portföy Yönetimi A.Ş. , ING Finansal Kiralama A.Ş., ING Faktoring A.Ş., ING Menkul Değerler A.Ş.; INB Bank A.Ş.’nin bağlı ortaklıklarıdır. ING Bank A.Ş.’nin %100 sermayesi ING Bank N.V.’ye aittir (ING Bank (Oyak Bank), 2013, s.2, 66).

ING Bank (Oyak Bank) 2013 yılı ortaklık yapısı Tablo 54’de yer almaktadır.

Tablo 54. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş. Ortaklık Yapısı (2013)

Ortağın Ticaret Ünvanı/Adı Soyadı	Pay Oranı %
ING Bank N.V.	100

Kaynak: ING Bank (Oyak Bank), 2013, “Konsolide Olmayan Finansal Tablo 31.12.2013”, [http://www.ingbank.com.tr/F/Documents/pdf/Yatirimci_iliskileri/Bagimsiz_Denetim_Raporlari/Konsolide e%20Olmayan/2013/Konsolide_olmayan_bagimsiz_denetim_raporu_31122013.pdf.pdf](http://www.ingbank.com.tr/F/Documents/pdf/Yatirimci_iliskileri/Bagimsiz_Denetim_Raporlari/Konsolide%20Olmayan/2013/Konsolide_olmayan_bagimsiz_denetim_raporu_31122013.pdf.pdf) (Erişim Tarihi: 23.05.2014).

Analiz sonuçlarını yorumlamaya yardımcı olması amacıyla ING Bank’ın 2004-2012 yılları arası bazı finansal bilgilerine, şube ve personel sayılarına Tablo 55’de yer verilmiştir.

Tablo 55. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş. Finansal Bilgiler (2004-2012)

	Aktif (bin TL)	Kredi ve Alacaklar (bin TL)	Mevduat (bin TL)	Özkaynaklar (bin TL)	Ödenmiş Sermaye (bin TL)	Dönem Net Kâr/Zararı (bin TL)	Şube Sayısı	Personel Sayısı
2004	6.154.234	3.483.776	4.640.244	714.453	224.578	115.170	293	4.199
2005	8.377.436	5.093.017	5.629.884	1.009.833	224.578	307.796	307	4.585
2006	11.814.571	7.318.699	7.899.493	976.632	803.365	104.583	349	5.403
2007	12.541.364	8.510.653	8.903.669	1.274.844	1.074.098	135.282	365	5.922
2008	16.503.074	11.044.083	9.997.729	1.610.176	1.324.098	140.053	366	6.357
2009	15.233.099	11.004.824	9.552.675	1.950.178	1.735.467	186.522	359	6.110
2010	17.299.293	12.183.535	9.329.834	2.084.557	1.899.462	111.825	323	5.865
2011	21.065.778	15.377.468	11.531.376	2.360.766	2.159.402	79.013	322	5.232
2012	25.115.397	18.842.315	14.430.196	3.072.346	2.786.268	251.749	319	5.319

Kaynak: TBB, 2014a, “Türkiye’de Bankacılık Sistemi 1958-2013”, Yayımlı Tarihi: Temmuz 2014, <http://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/--2012---turkiye%60de-bankacilik-sistemi-%281958%E2%80%99den- itibaren%29-/1271>; TBB, 2014f, “Banka ve Grup Bilgileri Seçilmiş Bilanço Kalemlerinin Son 6 yıl Karşılaştırması”, <http://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59> (Erişim Tarihi: 13.05.2014).

Not: Finansal bilgiler konsolide olmayan bilgileri içermektedir.

ING Bank’ın yukarıda yer alan finansal bilgilerinin bir önceki yıla göre yüzdesel değişimine Tablo 56’da yer verilmiştir.

Tablo 56. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş. Finansal Bilgilerinde Bir Önceki Yıla Göre Yüzdesel Değişim (2005-2012)

	Aktif % Değişim	Kredi ve Alacaklar % Değişim	Mevduat % Değişim	Özkaynaklar % Değişim	Ödenmiş Sermaye % Değişim	Dönem Net Kârı % Değişim	Şube Sayısı % Değişim	Personel Sayısı % Değişim
2005	36,12	46,19	21,33	41,34	0,00	167,25	4,78	9,19
2006	41,03	43,70	40,31	-3,29	257,72	-66,02	13,68	17,84
2007	6,15	16,29	12,71	30,53	33,70	29,35	4,58	9,61
2008	31,59	29,77	12,29	26,30	23,28	3,53	0,27	7,35
2009	-7,70	-0,36	-4,45	21,12	31,07	33,18	-1,91	-3,89
2010	13,56	10,71	-2,33	6,89	9,45	-40,05	-10,03	-4,01
2011	21,77	26,22	23,60	13,25	13,68	-29,34	-0,31	-10,79
2012	19,22	22,53	25,14	30,14	29,03	218,62	-0,93	1,66

ING Bank’ın 2004-2012 yılları arası sektör payları Tablo 57’de yer almaktadır.

Tablo 57. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş. Sektör Payları % (2004-2012)

	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004
Toplam Aktifler	1,9	1,8	1,8	1,9	2,3	2,2	2,4	2,1	2,0
Toplam Krediler ve Alacaklar*	2,5	2,3	2,4	2,9	3,0	3,0	3,4	3,3	3,4
Toplam Mevduat	1,9	1,6	1,5	1,9	2,2	2,5	2,5	2,2	2,4

*2008’den sonra “Krediler ve Alacaklar” olarak değişmiştir.

3.4. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ, VERİLERİ ve SONUÇLARI

Çalışmamızda yabancı bankalar tarafından satın alınma sonrasında performans gelişimi incelenecek olan Denizbank A.Ş. Finansbank A.Ş. ve ING Bank'ın analizinde kullanılan veriler, yöntem ve analizin sonucunda saptanan bilgiler aşağıda yer almaktadır.

3.4.1. Araştırmada Kullanılan Veriler

Analizde kullanılan veriler Türkiye banka ve mevduat bankaları ortalama rasyoları TBB'nin "Türkiye'de Bankacılık Sistemi-Seçilmiş Rasyolar 2002-2012" yayımından ve TBB verilerinden derlenmiştir.

3.4.2. Araştırma Yöntemi

Aktif büyüklük açısından Türkiye'de ilk 15 mevduat bankası içerisinde seçilen üç bankanın (Finansbank, ING Bank, Denizbank) satın alınma tarihinden sonraki üç yıl ve önceki üç yıldaki finansal oranları mevduat bankalarına kıyasla incelenmiştir ve performans artışı olup olmadığı saptanmaya çalışılmıştır. Analiz yöntemi olarak bir tür oran analizi olan CAMELS analizi kullanılmıştır.

CAMELS analizinde kullanılacak 22 oran tespit edilmiş ve bu oranlara belirli ağırlıklar verilmiştir. Oranlar ve ağırlıkların tespitinde konuya ilişkin önceden yapılan çalışmalar, TBB'nin yayımladığı rasyolar ve Türk bankacılık sektörünün durumu dikkate alınmıştır. CAMELS analizi referans değerleri sektördeki mevduat bankalarının oranlarının ortalamaları olarak belirlenmiştir.

3.4.2.1. CAMELS Analizi Hakkında Bilgi

Genellikle CAMELS olarak anılan Finansal Kuruluşlar Derecelendirme Sistemi (UFIRS-The Uniform Financial Institutions Rating System), ilk olarak 1979 yılında, Amerika Birleşik Devletleri'nde FFIEC (Federal Financial Institutions Examination Council) tarafından bir inceleme yöntemi olarak benimsenmiştir. İlerleyen yıllarda bu

yöntem finansal kuruluşların sağlamlığını değerlendirmekte kullanılan standart bir denetim aracı olarak genel kabul görmüştür (BDDK, 2014b). CAMELS sistemi özellikle ticari bankaların risk bazlı denetimlerinde genel durum tespitinde ve uzaktan gözetiminde kullanılmaktadır (Kaya, 2001, s.1). Ülkemizde BDDK tarafından da kullanılan bu sistem, aslında bir derecelendirme sistemidir ve sonuçlar kamuoyuna açıklanmamaktadır (BDDK, 2014b).

CAMELS analizi 6 bileşenin İngilizce ilk harflerinin yazılmasıyla oluşmuştur. C harfi “Capital-Sermaye Yeterliliği”ni, A harfi “Asset Quality-Aktif Kalitesi”, M harfi “Management Quality-Yönetim Yeterliliği”, E harfi “Earnings-Kazanç Durumu”, L harfi “Liquidity-Likidite”, S harfi “Sensitivity to Market Risk-Piyasa Riskine Duyarlılık” bileşenlerini temsil etmektedir. 1997’ye kadar 5 bölümden (CAMEL) oluşan bu sisteme, bu tarihten sonra piyasa risklerine duyarlılığı gösteren S harfi eklenmiştir (Kaya, 2001, s.1; Fedgazette, 1999, s.13).

CAMELS analizi bir çeşit rasyo analizidir, incelenecek bankanın veya banka grubunun finansal oranları seçilen bir banka grubunun aynı finansal oranları ile karşılaştırılarak performans değerlendirilmesi yapılır. Örneğin; mevduat bankalarından biri Xbank’ın performansı, mevduat bankaları ortalamalarıyla karşılaştırılarak analiz edilmek isteniyorsa, mevduat bankalarının seçilen finansal oranlarının ortalaması referans değer olarak kabul edilir ve Xbank’ın aynı finansal oranları ile karşılaştırılır. Mevduat bankaları ortalamalarının CAMELS değeri 0 (sıfır) olarak kabul edilir. Xbank’ın hesaplanan CAMELS puanı pozitif bir değer ise Xbank’ın performansının mevduat bankaları üstünde olduğu, negatif ise Xbank’ın performansının mevduat bankaları altında olduğu şeklinde yorumlanır.

Her bileşenin ortaya çıkan puanı için 1 ile 5 arasında bir derecelendirme notu verilir. 1 güçlü performans, 2 memnun edici performans, 3 bazı kusurları olan performans, 4 performans ortalamasının altında, 5 yetersiz performansı (kritik olarak eksikleri olan ve acil iyileştirici önlemlere ihtiyaç duyan performansı) temsil etmektedir. Bileşenler için derecelendirme yapıldıktan sonra 1-5 arasında ölçekte genel değerlendirme tekrar yapılır.

ABD Federal Rezerv Sistemi Governörler Kurulu tarafından hazırlanan Ticari Banka Denetim Kılavuzu: 1-5 arasındaki derecelendirmeyi şu şekilde tanımlamaktadır (Cole ve Gunther, 1998, s.107):

- 1- Temelde her açıdan kuvvetli banka,
- 2- Temelde güçlü ama küçük zayıf yönleri olan banka,
- 3- Finansal, operasyonel zayıflıkları olan banka,
- 4- Gelecekte var olma kabiliyetini bozabilecek kadar ciddi mali zayıflıkları olan banka,
- 5- Kısa vadede başarısız olma olasılığı çok yüksek, ciddi finansal güçlükleri olan banka.

3.4.2.2. CAMELS Puanının Hesaplanması

CAMELS puanının hesaplanma şekli Tablo 58’de ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Tablo 58. Camels Puanının Hesaplanması

1. Aşama: Hesaplamanın yapılacağı dönemin, kullanılacak rasyoların ve ağırlıkların belirlenmesi, rasyolarla ilişki yönünün tespiti, referans değerlerinin seçilmesi, performansı ölçülecek banka/bankaların finansal oranlarının hesaplanması yapılır. Seçilen bankanın karşılaştırılmak istendiği grubun ortalama finansal oranları, referans değeri olarak alınır. Örneğin Denizbank'ın performansı; Türkiye'deki mevduat bankaları ortalamaları ile karşılaştırılmak isteniyorsa, referans değeri olarak tüm mevduat bankalarının seçilmiş finansal rasyolarının ortalaması hesaplanır.

2. Aşama: Endeks değer hesaplanır. Performansı ölçülecek bankaların herbir rasyo değeri referans değere bölünerek 100 ile çarpılır. Örneğin Dönem Kârı/Toplam Aktif rasyosunun 2008 referans değeri 2 olsun, aynı yıl performansı incelenecek bankanın aynı rasyosu ise 2,8 olsun.

Endeks Değer= $2,8/2 \times 100 = 140$ olarak hesaplanır.

3. Aşama: Sapma değer hesaplanır. Söz konusu oranın ilişki yönüne (pozitif veya negatif) göre endeks değer ile 100 baz puan arasındaki fark hesaplanır. Eğer oran performans artırıcı bir sonucu ifade ediyorsa ilişki pozitif, eğer oran performans azaltıcı bir sonucu ifade ediyorsa ilişki negatif olarak belirlenir. Örneğin Dönem Kârı veya Zararı/Toplam Aktif rasyosunun endeks değeri 140 ve eğer o dönemde kâr elde edilmiş ise ilgili rasyonun ilişki yönü pozitiftir (+). Sapma değer= $140-100=40$ olarak hesaplanır. İlişkinin yönü negatif olan bir rasyo için sapma değer= $100-140=-40$ olarak hesaplanır.

4. Aşama: Sapmanın ağırlığa göre değeri hesaplanır. Sapma değeri x İlgili rasyonun ağırlığı

5. Aşama: Ağırlığı hesaplanan sapmaların bileşen bazında toplamları alınır. 6 ana bileşenin içindeki rasyoların ağırlığı alınan sapma değerlerinin bileşen bazında toplam değerleri hesaplanır.

6. Aşama: 6 ana bileşenin değerleri, ana bileşenlerin ağırlıkları ile çarpılır. Bir önceki aşamada toplanan ağırlık değerler x Ana bileşen ağırlık yüzdesi.

7. Aşama: CAMELS değeri hesaplanır. Ağırlıklara göre hesaplanan 6 bileşenin değerleri toplanır.

8. Aşama: Bileşik CAMELS derecesi verilir. Bileşik CAMELS değerinin 1-5 arasında skaladan notlandırılması yapılır.

3.4.2.3. Ülkemizde CAMELS Analizi ile Yapılan Bazı Çalışmalar

Kaya (2001) çalışmasında 45 bankanın 1997 yılındaki performanslarını CAMELS analiziyle incelemiştir ve bu bankaların 2001 Eylül ayına kadar TMSF bünyesine alınmaları durumuna göre sınımıştır. Çalışmanın sonucunda CAMELS analizine göre 1997 yılında başarısız olan 22 bankadan 14'ü Eylül 2001'e kadar TMSF kapsamına alınmıştır ve başarılı bulunan 23 bankadan 19'u aynı tarihe kadar TMSF kapsamına alınmamıştır.

Tükenmez vd. (2009) çalışmalarında 2003-2007 yılları arasında kamu sermayeli bankaların performanslarını CAMELS derecelendirme sistemiyle değerlendirmiştir. Analiz sonuçlarına göre bankaların hiçbirinde ilgili dönemde her bileşen için bütünleşik bir iyileşme sağlanamamıştır, bankalarda farklı bileşenler açısından farklı gelişmeler saptanmıştır.

Sakarya (2010) İMKB'de işlem gören 6 yerli ve 7 yabancı sermayeli bankayı dâhil ettiği çalışmasında, bankaların 2005-2007 yılları arasındaki performanslarını CAMELS analizi ile incelemiştir. Yerli sermayeli bankaların sermaye yeterliliği, kârlılık, likidite açısından, yabancı bankaların varlık kalitesi, yönetim kalitesi açısından daha iyi bir performans gösterdiği ve yabancı bankaların piyasa riskine daha duyarlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kandemir ve Arıcı (2013) çalışmalarında, Türkiye'deki bankaları sahiplik yapılarına göre gruplayıp, 2001-2010 yılları arasında banka gruplarının karşılaştırmalı performanslarını CAMELS analizi ile incelemiştir. Sonuçlara göre mevduat bankalarının krizden korunma amaçlı riskten kaçınan bir profil sergiledikleri, aktif kalite açısından yabancı sermayeli mevduat bankalarının en iyi, kamu sermayeli mevduat bankaları ise en kötü performansı sergilediği belirtilmiştir. Kriz döneminde yabancı sermayeli mevduat bankaları en çok kredi veren ve kredileri en az takibe düşen grup olmuştur, kamu sermayeli mevduat bankaları ise en az kredi veren ve en çok kredileri takibe düşen grup olmuştur. Yabancı sermayeli mevduat bankaları kredi riskini en iyi yöneten ve en yüksek aktif getiri oranına sahip banka grubu olurken, şube başına net kârları son dört yıldır sektörün gerisinde kalmıştır. Kârlar bileşeninde en iyi performansı kamu sermayeli mevduat bankaları, en kötü performansı ise yabancı sermayeli mevduat bankaları göstermiştir. Mevduat bankaları 2001 krizinden sonra likit

kalmayı tercih etmişlerdir. Piyasa riskine duyarlılık bileşenine ilişkin, faiz ve kur riskine en açık grubun yabancı sermayeli mevduat bankaları; kur riskinden en az etkilenenlerin kamu sermayeli mevduat bankaları ve faiz riskinden en az etkilenenlerin ise özel sermayeli mevduat bankaları olduğu tespit edilmiştir.

3.4.3. Denizbank, Finansbank, ING Bank CAMELS Analizi

CAMELS analizinde bileşene ve her bir rasyoya ait ağırlık değerleri, grupta yer alan rasyo sayısı ve rosyonun önemi dikkate alınarak araştırmacı tarafından subjektif olarak belirlenmektedir (Kaya, 2001, s.1). Bu çalışmada; rasyoların, rasyo ve bileşenlerin ağırlıklarının belirlenmesinde, literatür çalışmaları (Arıçelik, 2010; Çağıl ve Mukhtarov, 2014; Kandemir ve Arıcı, 2013; Office of The Federal Register, 2014, s.327; Solak, 2010; Tükenmez Vd., 2009) referans alınmıştır ve oluşturulan CAMELS formülünde riskten daha çok kârlılık göstergelerine ağırlık verilmiştir. İncelemede kullanılacak CAMELS rasyoları, ağırlıkları ve referans değerleri Tablo 59’da yer almaktadır.

Tabloda referans değer olarak mevduat bankalarının ortalamaları baz alınmıştır. Mevduat bankalarının ortalamaları TBB’nin “Türkiye’de Bankacılık Sistemi-Seçilmiş Rasyolar 2002-2012” raporundan alınmıştır. Mevduat bankaları rasyolarının ortalamaları o dönemde faaliyette bulunan bankaların bilgileri kullanılarak hesaplanmıştır. İncelenen dönemlerde Türkiye’de faaliyette bulunan mevduat bankaları sayısına Tablo 59’da yer verilmiştir.

Bir sonraki aşamada Denizbank, Finansbank ve ING Bank (Oyak Bank)’ın finansal oranları mevduat bankaları ortalamaları ile karşılaştırılmıştır. Toplam ortalama mevduat bankalarının CAMELS değeri 0 (sıfır) olarak kabul edilmiştir. Seçilen üç bankanın puanlarının pozitif değerde olması mevduat bankaları ortalamalarının üstünde bir değer olarak, negatif olması mevduat bankaları ortalamaları altında bir değer olarak yorumlanmıştır.

Bu çalışmada farklı tarihlerde sınır ötesi satın alınan bankaların, satın alınma öncesi üç yıl performansı satın alınma sonrası üç yıl performansı ile karşılaştırılacağı için 1 ile 5 arasında derecelendirme yapılmayacaktır.

Tablo 59. CAMELS Değişkenleri, Ağırlıkları ve Referans Değerleri

Değişkenler	Oran	Ağırlık	İlişkinin Yönü	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003
Faaliyette Bulunan Mevduat Bankası Sayısı (Ortalamaya Dâhil Edilen Mevduat Bankası Sayısı)				32	31	32	32	32	33	33	34	35	36
C-CAPITAL (Sermaye Yeterliliği Oranları)	SYO	%20											
Özkaynaklar/((Kredi+Piyasa+Operasyonel Riski İçin Gerekli Sermaye Yükümlülüğü)*12.5)*100	SYO1	%40	+	17,25	15,51	17,74	19,28	16,55	17,38	19,78	21,61	26,19	28,14
Özkaynaklar/Toplam Aktifler	SYO2	%30	+	12,65	10,99	12,35	12,16	10,55	11,90	10,74	12,36	13,83	13,09
(Özkaynaklar-Duran Aktifler)/Toplam Aktifler	SYO3	%30	+	9,42	8,12	9,18	8,65	7,07	7,82	6,54	6,99	6,28	4,81
A-ASSET (Aktif Kalitesi Oranları)	AKO	%30											
Duran Aktifler/Toplam Aktifler	AKO1	%20	-	3,23	2,87	3,17	3,51	3,49	4,08	4,20	5,38	7,55	8,28
Toplam Krediler ve Alacaklar/Toplam Aktifler	AKO2	%20	+	58,90	56,89	52,63	47,25	51,53	49,61	44,34	37,84	32,52	26,47
Toplam Krediler ve Alacaklar/Toplam Mevduat	AKO3	%20	+	95,26	91,10	79,70	71,86	77,61	75,36	66,55	57,32	48,62	39,41
Takipteki Krediler (Brüt)/Toplam Krediler ve Alacaklar	AKO4	%20	-	2,94	2,73	3,78	5,58	3,70	3,59	3,84	5,05	6,44	13,33
Finansal Varlıklar (Net)/Toplam Aktifler	AKO5	%20	+	23,13	26,64	32,70	35,95	30,05	31,92	35,43	36,67	41,44	44,19
M-MANAGEMENT (Yönetim Yeterliliği Oranları)	YYO	%10											
Şube Başına Net Kâr	YYO1	%30	+	2,11	1,86	2,18	2,06	1,36	1,78	1,51	0,81	1,01	0,87
Net Faaliyet Kârı (Zararı)/Toplam Aktifler	YYO2	%30	+	2,22	2,03	2,71	2,97	2,16	3,05	2,81	2,06	3,64	3,46
Takipteki Krediler (Brüt)/Toplam Krediler ve Alacaklar	YYO3	%30	-	2,94	2,73	3,78	5,58	3,70	3,59	3,84	5,05	6,44	13,33
Personel Giderleri+Kıdem Tazminatı/Toplam Aktifler	YYO4	%10	-	1,09	1,08	1,17	1,25	1,34	1,40	1,31	1,37	1,57	1,69
E- EARNINGS (Kârlılık Oranları)	KO	%20											
Net Dönem Kârı (Zararı)/Özkaynaklar	KO1	%25	+-	13,67	14,78	17,85	19,70	16,45	20,87	20,32	10,60	15,04	16,48
Net Dönem Kârı (Zararı)/Toplam Aktifler	KO2	%25	+-	1,73	1,62	2,20	2,40	1,74	2,48	2,18	1,31	2,08	2,16
Net Dönem Kârı (Zararı)/Ödenmiş Sermaye	KO3	%25	+-	56,41	49,81	58,21	58,64	39,02	52,91	47,91	29,14	48,80	44,59
Toplam Gelir/Toplam Gider	KO4	%25	+	146,95	141,87	152,34	155,89	130,30	135,93	135,32	134,22	143,00	130,47
L-LIQUIDITY (Likidite Oranları)	LO	%10											
Likit Aktifler/Kısa Vadeli Yükümlülükler	LO1	%40	+	55,30	52,24	53,55	53,03	43,35	61,24	64,43	73,72	82,99	79,60
Likit Aktifler/Toplam Aktifler	LO2	%30	+	31,36	30,99	32,85	33,06	26,58	37,25	39,96	40,30	37,92	39,51
Yabancı Para Likit Aktifler/Yabancı Para Likit Pasifler	LO3	%30	+	39,27	31,28	28,29	32,80	33,71	43,04	49,52	49,07	50,38	46,96
S-SENSITIVITY (Piyasa Riskine Duyarlılık Oranları)	PRDO	%10											
Özel Karşılıklar Sonrası Net Faiz Gelirleri/Toplam Aktifler	PRDO1	%35	-	3,45	3,08	3,51	4,05	3,54	4,01	3,76	3,97	5,18	3,14
Yabancı Para Aktif/Yabancı Para Pasif	PRDO2	%35	-	86,90	85,49	85,34	85,69	89,11	86,72	89,82	90,22	91,09	89,99
Bilanço İçi Döviz Pozisyonu/Özkaynaklar	PRDO3	%30	-	36,02	47,08	36,12	37,22	36,00	37,30	35,75	28,32	25,91	33,15

Dipnotlar (TBB, 2013a):

1. Bu rapor, Bankacılık Kanunu kapsamında Türkiye’de faaliyette bulunan mevduat bankaları ile kalkınma ve yatırım bankalarının “Bankaların Kamuya Açıklanacak Finansal Tablolara İlişkin Açıklama ve Dipnotlar Hakkında Tebliğ” kapsamında hazırladıkları ve Türkiye Bankalar Birliği’ne tevdi ettikleri denetlenmiş, konsolide olmayan “Ortak Veri Gönderim Seti” tablolarından yararlanılarak hazırlanmıştır. Türkiye Bankalar Birliği bu raporda yer alan bilgilerin yanlışsız olması için gerekli özeni göstermiş olmakla birlikte, bu konuda herhangi bir sorumluluk üstlenmez.
2. Bu raporda 31.12.2012 itibarıyla faaliyette bulunan banka listesi kullanılmıştır.
3. Grup rasyoları, o dönem itibarıyla grupta faaliyette bulunan bankaların bilgileri kullanılarak hesaplanmıştır.
4. Rasyo Tanımları

2002-2005

Döviz Pozisyonu=YP Pasifler -YP Aktifler (YP=Yabancı Para)

Duran Aktifler=İştirakler (net)+Bağlı Ortaklıklar (net)+Maddi Duran Varlıklar (net)+Maddi Olmayan Duran Varlıklar+Takipteki Krediler-Özel Karşılıklar

Finansal Varlıklar (net)=Alım Satım Amaçlı Menkul Değerler (net)+Satılmaya Hazır Menkul Değerler (net)+Vadeye Kadar Elde Tutulacak Menkul Değerler (net)

Kısa Vadeli Yükümlülükler: Muhasebe Uygulama Yönetmeliği kapsamındaki Tebliğ 17'deki Dipnotların "Mali Bünye" ile ilgili bölümündeki Likidite Riski tablosundan "Vadesiz ve 1 Ay Vadeli" bilgileri kullanılmıştır.

Likit Aktifler =Nakit Değerler ve TCMB+Alım Satım Amaçlı Menkul Değerler (net)+Bankalar ve Diğer Mali Kuruluşlar+Para Piyasaları+Satılmaya Hazır Menkul Değerler (net)+Zorunlu Karşılıklar

Özel Karşılıklar Sonrası Net Faiz Geliri=Faiz Gelirleri-Faiz Giderleri-Kredi ve Diğer Alacaklara İlişkin Özel Karşılıklar

Özkaynaklar/(Risk Ağırlıklı Varlıklar+Piyasa Riskine Esas Tutar) *100: Muhasebe Uygulama Yönetmeliği kapsamındaki Tebliğ 17'deki Dipnotların "Mali Bünye" ile ilgili bölümünde hesaplanan ve kamuya açıklanan "Sermaye Yeterliliği Standart Oranı".

Personel Giderleri: Muhasebe Uygulama Yönetmeliği kapsamındaki Tebliğ 17'deki Dipnotlar kapsamındaki gelir-gider tablosuna ait dipnotlardaki "diğer faaliyet giderlerine ilişkin bilgiler" tablosundan alınmıştır.

Takipteki Krediler (net) = Takipteki Krediler (brüt)- Özel Karşılıklar

Toplam Gelirler=Faiz Gelirleri+Net Ücret Komisyon Gelirleri+Temettü Gelirleri+Net Ticari Kar/Zarar+Diğer Faaliyet Gelirleri Toplam Giderler=Faiz Giderleri+Diğer Faaliyet Giderleri

Toplam Krediler=Kısa Vadeli Krediler+Orta ve Uzun Vadeli Krediler+Takipteki Krediler (brüt)-Özel Karşılıklar

2006+

Döviz Pozisyonu =YP Pasifler-YP Aktifler (YP=Yabancı Para)

Duran Aktifler=İştirakler (net)+Bağlı Ortaklıklar (net)+Birlikte Kontrol Edilen Ortaklıklar (net)+Maddi Duran Varlıklar (net)+Maddi Olmayan Duran Varlıklar+Satış Amaçlı Elde Tutulan (2007'den sonra "ve Durdurulan Faaliyetlere İlişkin") Duran Varlıklar+Takipteki Krediler-Özel Karşılıklar

Faiz Dışı Gelirler (net)=Net Ücret ve Komisyon Gelirleri/Giderleri+Temettü Gelirleri+Ticari Kar/Zarar+Diğer Faaliyet Gelirleri

Finansal Varlıklar (net)=Gerçeğe Uygun Değer Farkı K/Z'a Yansıtılan Finansal Varlıklar (net)+Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar (net)+Vadeye Kadar Elde Tutulacak Yatırımlar (net)+ Riskten Korunma Amaçlı Türev Finansal Varlıklar

Kısa Vadeli Yükümlülükler: "Bankalarca Kamuya Açıklanacak Finansal Tablolar ile Bunlara İlişkin Açıklama ve Dipnotlar Hakkında Tebliğ" kapsamındaki Dipnotların "Mali Bünye" ile ilgili bölümündeki Likidite Riski tablosundan "Vadesiz ve 1 Ay Vadeli" bilgileri kullanılmıştır.

Likit Aktifler=Nakit Değerler ve TCMB+Gerçeğe Uygun Değer Farkı K/Z Yansıtılan FV (net)+Bankalar ve Diğer Mali Kuruluşlar(2007'den sonra "Bankalar" olarak değişmiştir)+Para Piyasalarından Alacaklar+Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar (net) Özel Karşılıklar Sonrası Net Faiz Geliri=Faiz Gelirleri-Faiz Giderleri-Kredi ve Diğer Alacaklara İlişkin Özel Karşılıklar

Özkaynaklar/(Kredi + Piyasa+Operasyonel Riske Esas Tutar)*100: "Bankalarca Kamuya Açıklanacak Finansal Tablolar ile Bunlara İlişkin Açıklama ve Dipnotlar Hakkında Tebliğ" kapsamındaki Dipnotların "Mali Bünye" ile ilgili bölümünde hesaplanan ve kamuya açıklanan "Sermaye Yeterliliği Standart Oranı"

Personel Giderleri: "Bankalarca Kamuya Açıklanacak Finansal Tablolar ile Bunlara İlişkin Açıklama ve Dipnotlar Hakkında Tebliğ" kapsamındaki gelir-gider tablosuna ait dipnotlardaki "diğer faaliyet giderlerine ilişkin bilgiler" tablosundan alınmıştır.

Takipteki Krediler (net)=Takipteki Krediler (brüt)-Özel Karşılıklar

Toplam Gelirler=Faiz Gelirleri+Net Ücret Komisyon Gelirleri/Giderleri+Temettü Gelirleri+Ticari Kar/Zarar+Diğer Faaliyet Gelirleri

Toplam Giderler=Faiz Giderleri+Diğer Faaliyet Giderleri

Toplam Krediler (2008'den sonra "Krediler ve Alacaklar" olarak değişmiştir)=Krediler(2008'den sonra "Krediler ve Alacaklar" olarak değişmiştir)+Takipteki Krediler (brüt)-Özel Karşılıklar

Tüketici Kredileri: "Bankalarca Kamuya Açıklanacak Finansal Tablolar ile Bunlara İlişkin Açıklama ve Dipnotlar Hakkında Tebliğ" kapsamındaki Dipnotların "Aktifler" ile ilgili bölümündeki "Toplam Tüketici Kredileri, Bireysel Kredi Kartları, Personel Kredileri ve Personel Kredi Kartları" tablosu toplamı kullanılmıştır.

2012+

Özkaynaklar/(Kredi + Piyasa + Operasyonel Riski İçin Gerekli Sermaye Yükümlülüğü)*12.5)*100: "Bankalarca Kamuya Açıklanacak Finansal Tablolar ile Bunlara İlişkin Açıklama ve Dipnotlar Hakkında Tebliğ" kapsamındaki Dipnotların "Mali Bünye" ile ilgili bölümünde hesaplanan ve kamuya açıklanan "Sermaye Yeterliliği Standart Oranı"

Kaynak: TBB, 2013a, "Türkiye'de Bankacılık Sistemi Seçilmiş Rasyolar 2002-2012", Yayın Tarihi: Haziran 2013, Rapor Kodu : YT05, <http://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59>; TBB, 2014c, "Banka, Şube ve Personel Bilgileri", <http://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

3.4.3.1. Denizbank A.Ş. CAMELS Analizi

Tablo 60. Denizbank A.Ş. CAMELS Puanı

Değişkenler	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003
DENİZBANK CAMELS PUANI	-9,25	-0,27	-21,44	-12,46	-15,96	-14,54	3,91	13,90	-2,54	5,38

Denizbank A.Ş.'nin yaklaşık %75 hissesinin Dexia Participation Belgique S.A.'ya devri 17.10.2006 tarihinde tamamlanmıştır. Denizbank'ın CAMELS puanı satın alınma sonrası üç yıl ortalaması (-14,32), satın alınma öncesi üç yıl ortalamasından (5,58) azdır (Bkz. Tablo 61). Bu verilere göre satın alınmadan sonra üç yılda satın alınma öncesi üç yıla kıyasla (mevduat bankaları ortalamalarından sapmaya göre) Denizbank'ın performansında azalış olduğu söylenebilir. Satın alınmadan bir yıl önce (2005) tabloda yer alan Denizbank'ın en yüksek CAMELS puanı (13,90) gerçekleşmiştir. Satın alınma sonrasında ilk yıl (2007) ise bir önceki yıla göre CAMELS puanında en yüksek düşüş gerçekleşmiştir.

2005 ve 2008 yılları arasında CAMELS puanında düşüş trendi izlenmiştir, 2009 yılında CAMELS puanında az bir yükseliş olsa da puan mevduat bankaları ortalamasının üstünde değildir. Satın alınma sonrasındaki ilk yıl (2007) bir önceki yıla göre CAMELS puanında sert bir düşüş yaşanmıştır, 2008 yılında ise az bir düşüş izlenmiştir. CAMELS puanı 2007-2009 yılları arasında negatiftir, diğer bir deyişle Denizbank'ın performansı 2007-2009 yıllarında mevduat bankalarının ortalamasının altındadır. 2003, 2005 ve 2006 yıllarında Denizbank CAMELS puanı mevduat bankaları ortalamalarından fazladır (Mevduat bankalarının ortalamalarının CAMELS puanı 0 (sıfır) kabul edilip, Denizbank'ın yıllar bazında hesaplanan pozitif CAMELS puanları mevduat bankalarının üstünde, negatif CAMELS puanları mevduat bankalarının altında olarak yorumlanmaktadır).

2008 sonunda yaşanan krizin Denizbank'ın sahibi Dexia'yı güç duruma getirmiş olması Denizbank'ın satın alınma sonrası performansını kötü yönde etkilemiş olabilir.

Denizbank A.Ş. CAMELS bileşenlerinin satın alınma öncesi 3 yıl döneminde ve satın alınma sonrası üç yıl döneminde ortalamaları Tablo 61'de yer almaktadır.

Tablo 61. Denizbank A.Ş. CAMELS Bileşenleri Ortalamaları

Değişkenler	Satın Alınma Öncesi 3 Yıl Ortalaması	Satın Alınma Sonrası 3 Yıl Ortalaması
CAMELS PUANI	5,58	-14,32
C-CAPITAL (Sermaye Yeterliliği Oranları) Grup Toplamı	-16,02	-8,32
A-ASSET (Aktif Kalitesi Oranları) Grup Toplamı	16,11	9,35
M-MANAGEMENT (Yönetim Yeterliliği Oranları) Grup Toplamı	-2,24	-22,17
Şube Başına Net Kâr Ağırlığa Göre Sapma	-6,75	-15,42
Net Faaliyet Kârı (Zararı)/Toplam Aktifler Ağırlığa Göre Sapma	-6,99	-5,58
Takipteki Krediler (Brüt)/Toplam Krediler ve Alacaklar Ağırlığa Göre Sapma	12,87	3,59
Personel Giderleri+Kıdem Tazminatı/Toplam Aktifler Ağırlığa Göre Sapma	-1,37	-4,76
E- EARNINGS (Kârlılık Oranları) Grup Toplamı	18,44	-3,86
Net Dönem Kârı (Zararı)/Özkaynaklar Ağırlığa Göre Sapma	7,30	-3,73
Net Dönem Kârı (Zararı)/Toplam Aktifler Ağırlığa Göre Sapma	3,65	-4,58
Net Dönem Kârı (Zararı)/Ödenmiş Sermaye Ağırlığa Göre Sapma	8,55	4,37
Toplam Gelir/Toplam Gider Ağırlığa Göre Sapma	-1,06	0,07
L-LIQUIDITY (Likidite Oranları) Grup Toplamı	14,58	-27,79
S-SENSITIVITY (Piyasa Riskine Duyarlılık Oranları) Grup Toplamı	-9,70	-96,95

Not: Tabloda ana bileşenlerin ortalamaları hesaplanırken, alt oranların ağırlığa göre hesaplanmış sapmalarının grup toplamlarının ortalaması alınmıştır, ana bileşenlerin ağırlıkları ile çarpılmamıştır. Ayrıntılı olarak incelenmesi gerekli görüldüğü için Yönetim Yeterliliği ve Kârlılık bileşenleri oranlarının ağırlığa göre sapma değerlerinin ortalamalarına yer verilmiştir.

Sermaye yeterliliği bileşeni toplam grup sapma puanı haricinde tüm bileşenlerin satın alınma sonrası üç yıl ortalaması satın alınma öncesi üç yıl ortalamasından azdır. Sermaye yeterliliği puanı ortalamasındaki artış ise satın alınma sonrası dönemde (kriz döneminde) Denizbank'ın kâr dağıtımışı ve bedelli sermaye arttırımı yapmasından kaynaklanabilir.

Sermaye yeterliliği hariç diğer bileşenleri puanlarında satın alınma yılında (2006) bir önceki yıla oranla artış gerçekleşmiştir, satın alınmadan bir yıl sonra (2007) aktif kalitesi haricinde diğer bileşenlerin puanında düşüş yaşanmıştır. Satın alınmadan iki yıl sonra (2008) aktif kalitesi ve piyasa riskine duyarlılık bileşenleri puanı düşerken diğer bileşenlerde artış, diğer oranlarda azalış gerçekleşmiştir ve CAMELS puanı bir önceki yıla göre azalmıştır. Satın alınmadan üç yıl sonra (2009) kârlılık, yönetim yeterliliği, piyasa riskine duyarlılık puanları artarken sermaye yeterliliği ve aktif kalitesi, likidite puanı düşmüştür ve CAMELS puanı bir önceki yıla göre artmıştır.

C Denizbank'ın sermaye yeterlilik bileşeni puanının satın alınmadan sonraki üç yıl ortalaması, satın alma öncesi üç yıl ortalamasından fazladır, diğer bir deyişle Denizbank'ın sermaye yeterliliği performansı artmıştır. Bileşenin puanında satın alınma sonrası ilk yıl (2007) bir önceki yıla göre sert bir düşüş gerçekleşmiştir. 2008

yılında ise yükseliş gerçekleşmiştir ve bileşenin puanı az miktarda mevduat bankaları ortalamalarının üzerine çıkmıştır. 2009 yılında ise bir önceki yıla oranla az bir düşüş yaşanmıştır. 2003-2009 yılları arasında yalnız 2008 yılı pozitif değerdir, diğer deyişle Denizbank sermaye yeterliliği bileşeni puanının mevduat bankalarının ortalamalarının üzerine çıktığı yıl 2008'dir. Kriz sonrası 2008 yılında bankaların borsada yapılan bedelli sermaye artırımları yükselmiştir.

Denizbank Temmuz 2008'de 335 milyon USD tutarında nakit sermaye artırımıyla en yüksek sermaye talebinde bulunan bankalardan biri olmuştur (Taraf Gazetesi, 2008). Denizbank finansal bilgilerine bakıldığında (Bkz. Tablo 31, Tablo 32), 2008 yılında bir önceki yıla göre %126,54 oranında ödenmiş sermaye artışı olduğu görülmektedir.

A Denizbank'ın aktif kalitesi bileşeni puanının satın alınmadan sonraki üç yıl ortalaması, satın alma öncesi üç yıl ortalamasından azdır, diğer bir deyişle Denizbank'ın aktif kalitesi performansı satın alınmadan sonra azalmıştır. Denizbank aktif kalitesi bileşeni puanı 2003-2009 yılları arasında mevduat bankaları ortalamaları üzerindedir. 2007 yılında bir önceki yıla kıyasla bu bileşenin puanında az bir artış gözlemlenirken, 2007-2009 yılları arasında düşüş trendi gerçekleşmiştir.

M Denizbank yönetim yeterliliği bileşeni puanının satın alınma sonrası üç yıl ortalaması, satın alınma öncesi üç yıl ortalamasına göre azdır, diğer bir deyişle yönetim yeterliliği performansı satın almadan sonra (mevduat bankaları ortalamalarından sapmaya göre) azalmıştır. 2003 ve 2009 yılları arasında bu bileşenin puanı yalnız 2005 yılında pozitif olarak gerçekleşmiştir ve mevduat bankaları ortalamasının üzerine çıkmıştır. 2006 ve 2007 yıllarında bir önceki yıla kıyasla bu bileşenin puanında sert bir düşüş gerçekleşmiştir. 2007 ve 2009 yılları arasında yükseliş trendi olsa bile puan mevduat bankalarının ortalamalarının oldukça altındadır.

Yönetim Yeterliliği oranlarında Net Faaliyet Kârı (Zararı)/Toplam Aktifler oranının sapma değerinin satın alınma öncesi üç yıl ortalaması (-23,31) satın alınma sonrası üç yıl ortalamasından (-18,60) azdır, sapma ortalaması artmıştır, diğer bir deyişle bankanın Net Faaliyet Kârı (Zararı)/Toplam Aktifler oranına göre performansı artmıştır. Ancak bu oranın satın alınma sonrası ortalaması mevduat bankaları ortalamasının altındadır. Bu bileşenin diğer alt oranlarının sapma değerleri satın alınma sonrasında azalmıştır.

E Denizbank kârlılık oranları grup toplam puanının satın alınma sonrası üç yıl ortalaması, satın alınma öncesi üç yıl ortalamasından azdır ve bu bilgiye göre Denizbank'ın kârlılık performansı (mevduat bankaları ortalamalarına kıyasla) satın alınma sonrasında azalmıştır. 2005 yılında tabloda yer alan tüm yılların en yüksek kârlılık bileşeni puanı gerçekleşmiştir ve bu puan mevduat bankaları ortalamalarının üstündedir. 2005 ve 2007 yılları arasında düşüş trendi oluşmuştur, 2008 ve 2009 yıllarında bir önceki yıla oranla bir miktar yükseliş gerçekleşmiştir. Bileşenin puanı 2009 yılında mevduat bankaları ortalamalarının üstüne ulaşmıştır. 2004, 2007, 2008 yıllarında kârlılık bileşeni puanları mevduat bankaları ortalamalarının altındadır. 2003-2009 yılları arasında bileşenin en yüksek değeri 2005 yılında gerçekleşmiştir ve bu puan mevduat bankaları ortalamalarının oldukça üzerindedir.

Toplam Gelir/Toplam Gider oranı hariç diğer kârlılık bileşeni oranlarının sapma değerlerinin satın alınma sonrası üç yıldaki ortalaması satın alınma öncesi üç yıl ortalamasından azdır. Diğer bir deyişle Denizbank'ın kârlılık performansındaki azalış, Net Dönem Kârı (Zararı)/Özkaynaklar, Net Dönem Kârı (Zararı)/Toplam Aktifler, Net Dönem Kârı (Zararı)/Ödenmiş Sermaye oranlarının sapma değerlerindeki azalıştan, bu oranlara ilişkin performans azalışından kaynaklanmıştır.

Bu bileşenin tüm alt oranlarının 2004 yılında negatif olan sapma değerleri 2005 yılında (satın alınmadan bir yıl önce) pozitif dönüşmüştür. Toplam Gelir/Toplam Gider oranı haricinde diğer kârlılık oranlarının sapma değerlerinde 2005 yılında bir önceki yıla göre artış gözlemlenmiştir. Bu bileşenin tüm alt oranlarının sapma değerlerinde 2006 ve 2007 yıllarında (satın alınma yılı ve sonraki yıl) bir önceki yıla göre sert bir düşüş görülmektedir. 2008 yılında kârlılık bileşenin tüm alt oranlarının sapma değerleri negatiftir ve bu değerler 2009 yılında pozitive dönüşmüş ve mevduat bankalarının ortalamaları üzerine çıkmıştır. Denizbank finansal bilgilerine bakıldığında 2009 yılı kârında bir önceki yıla göre %91,22 oranında artış olduğu görülmektedir (Bkz. Tablo 31, Tablo 32).

L Denizbank likidite oranları grup toplam puanının satın alınma öncesi üç yıl ortalaması mevduat bankaları ortalamalarının üzerinde iken satın alınma sonrası üç yıl ortalaması mevduat bankalarının ortalamalarının altına düşmüştür. Denizbank'ın satın alınma sonrasında likiditesi satın alınma öncesi üç yıla kıyasla (mevduat bankaları ortalamalarından sapmaya göre) azalmıştır. Bu bileşenin değeri 2003-2005 yılları

arasında mevduat bankalarının üzerinde iken 2006-2009 yılları arasında mevduat bankalarının altında seyretmiştir. Bileşenin puanında 2003-2007 yılları arasında düşüş trendi görülmektedir. 2007 yılında (satın alınma sonrası ilk yıl) bir önceki yıla oranla gerçekleşen sert düşüş dikkat çekicidir. 2008 yılında ise bir önceki yıla göre bileşenin puanı bir miktar artmıştır, 2009 yılında ise azalmıştır.

Kriz sonrası Dexia likidite sıkıntısı içindeydi, bu nedenle de Fransa-Belçika devletlerinden destek almıştı (Hürriyet Gazetesi, 2008b). Bu verilerde Dexia'nın likidite sıkıntısının Denizbank'a da yansımış olduğu görülmektedir.

S Denizbank piyasa riskine duyarlılık bileşeni puanı satın alınma sonrasında kötü bir performans sergilemiştir. Sadece satın alınma öncesi 2003 yılında mevduat bankaları ortalamaları üstünde performans sergileyen Denizbank piyasa riskine duyarlılık bileşeni, 2004-2008 yılları arasında düşüş trendi sergilemiştir. Bileşenin puanında 2009 yılında bir miktar artış gerçekleşmesiyle birlikte bu puan mevduat bankalarının oldukça altındadır. Bilanço İçi Döviz Pozisyonu/Özkaynaklar oranının sapma değerinin negatif yöndeki yüksekliği dikkat çekmektedir. Satın alınma sonrasında piyasa riskine duyarlılık bileşenin mevduat bankaları ortalamasından negatif yönlü farkı oldukça artmıştır.

2003-2012 yılları arası Denizbank'ın CAMELS Sermaye Yeterliliği bileşeni puanlarının ve alt oranlarının hesaplanması Tablo 62'de yer almaktadır.

Tablo 62. Denizbank A.Ş. Sermaye Yeterliliği Bileşeni Puanı

Değişkenler	Oran	Ağırlık	İlişkinin Yönü	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003
GRUP TOPLAMI				-16,81	-2,95	-10,31	-2,68	0,29	-22,57	-3,07	-17,45	-8,14	-22,46
C-CAPITAL (Sermaye Yeterliliği Oranları) (Grup Toplamının Ana Bileşenin Ağırlığıyla Çarpımı)	SYO	%20		-3,36	-0,59	-2,06	-0,54	0,06	-4,51	-0,61	-3,49	-1,63	-4,49
Özkaynaklar/((Kredi+Piyasa+Operasyonel Riski İçin Gerekli Sermaye Yükümlülüğü)*12.5)*100	SYO1	%40	+	14,62	15,65	16,43	19,02	17,18	13,20	15,51	14,12	18,90	18,24
Referans Özkaynaklar/((Kredi+Piyasa+Operasyonel Riski İçin Gerekli Sermaye Yükümlülüğü)*12.5)*100				17,25	15,51	17,74	19,28	16,55	17,38	19,78	21,61	26,19	28,14
Endeks Değeri				84,76	100,91	92,65	98,65	103,83	75,97	78,41	65,35	72,16	64,80
Sapma				-15,24	0,91	-7,35	-1,35	3,83	-24,03	-21,59	-34,65	-27,84	-35,20
Ağırlığa Göre Sapma				-6,10	0,36	-2,94	-0,54	1,53	-9,61	-8,64	-13,86	-11,14	-14,08
Özkaynaklar/Toplam Aktifler	SYO2	%30	+	11,38	10,98	11,36	12,40	10,58	9,76	10,76	11,20	12,74	10,84
Referans Özkaynaklar/Toplam Aktifler				12,65	10,99	12,35	12,16	10,55	11,90	10,74	12,36	13,83	13,09
Endeks Değeri				89,96	99,91	91,94	101,99	100,28	82,00	100,20	90,56	92,14	82,78
Sapma				-10,04	-0,09	-8,06	1,99	0,28	-18,00	0,20	-9,44	-7,86	-17,22
Ağırlığa Göre Sapma				-3,01	-0,03	-2,42	0,60	0,08	-5,40	0,06	-2,83	-2,36	-5,17
(Özkaynaklar-Duran Aktifler)/Toplam Aktifler	SYO3	%30	+	7,00	7,23	7,67	7,87	6,75	5,85	7,74	6,81	7,40	4,29
Referans (Özkaynaklar-Duran Aktifler)/Toplam Aktifler				9,42	8,12	9,18	8,65	7,07	7,82	6,54	6,99	6,28	4,81
Endeks Değeri				74,33	89,03	83,50	90,88	95,57	74,82	118,34	97,48	117,84	89,27
Sapma				-25,67	-10,97	-16,50	-9,12	-4,43	-25,18	18,34	-2,52	17,84	-10,73
Ağırlığa Göre Sapma				-7,70	-3,29	-4,95	-2,74	-1,33	-7,55	5,50	-0,75	5,35	-3,22

2003-2012 yılları arasında Denizbank'ın CAMELS Aktif Kalitesi bileşeni puanlarının ve alt oranlarının hesaplanması Tablo 63'de yer almaktadır.

Tablo 63. Denizbank A.Ş. Aktif Kalitesi Bileşeni Puanı

Değişkenler	Oran	Ağırlık	İlişkinin Yönü	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003
GRUP TOPLAMI				-16,63	-11,30	-4,46	2,62	9,58	15,85	13,88	16,25	12,44	19,64
A-ASSET (Aktif Kalitesi Oranları) (Grup Toplamının Ana Bileşenin Ağırlığıyla Çarpımı)	AKO	%30		-4,99	-3,39	-1,34	0,79	2,87	4,75	4,16	4,88	3,73	5,89
Duran Aktifler/Toplam Aktifler	AKO1	%20	-	4,38	3,75	3,69	4,54	3,83	3,91	3,02	4,38	5,34	6,54
Referans Duran Aktifler/Toplam Aktifler				3,23	2,87	3,17	3,51	3,49	4,08	4,20	5,38	7,55	8,28
Endeks Değeri				135,55	130,61	116,42	129,41	109,82	95,74	71,93	81,57	70,75	79,01
Sapma				-35,55	-30,61	-16,42	-29,41	-9,82	4,26	28,07	18,43	29,25	20,99
Ağırlığa Göre Sapma				-7,11	-6,12	-3,28	-5,88	-1,96	0,85	5,61	3,69	5,85	4,20
Toplam Krediler ve Alacaklar/Toplam Aktifler	AKO2	%20	+	63,78	62,31	66,73	66,83	66,37	69,77	59,38	48,72	39,21	31,87
Referans Toplam Krediler ve Alacaklar/Toplam Aktifler				58,90	56,89	52,63	47,25	51,53	49,61	44,34	37,84	32,52	26,47
Endeks Değeri				108,29	109,52	126,81	141,43	128,79	140,65	133,93	128,75	120,56	120,43
Sapma				8,29	9,52	26,81	41,43	28,79	40,65	33,93	28,75	20,56	20,43
Ağırlığa Göre Sapma				1,66	1,90	5,36	8,29	5,76	8,13	6,79	5,75	4,11	4,09
Toplam Krediler ve Alacaklar/Toplam Mevduat	AKO3	%20	+	105,60	111,74	116,88	121,78	127,60	112,88	94,53	87,10	63,19	49,12
Referans Toplam Krediler ve Alacaklar/Toplam Mevduat				95,26	91,10	79,70	71,86	77,61	75,36	66,55	57,32	48,62	39,41
Endeks Değeri				110,85	122,66	146,64	169,45	164,42	149,79	142,05	151,96	129,96	124,63
Sapma				10,85	22,66	46,64	69,45	64,42	49,79	42,05	51,96	29,96	24,63
Ağırlığa Göre Sapma				2,17	4,53	9,33	13,89	12,88	9,96	8,41	10,39	5,99	4,93
Takipteki Krediler (Brüt)/Toplam Krediler ve Alacaklar	AKO4	%20	-	4,16	3,28	5,00	6,21	3,20	2,38	2,41	2,89	4,38	6,13
Referans Takipteki Krediler (Brüt)/Toplam Krediler ve Alacaklar				2,94	2,73	3,78	5,58	3,70	3,59	3,84	5,05	6,44	13,33
Endeks Değeri				141,25	120,30	132,06	111,31	86,48	66,27	62,67	57,25	68,03	46,01
Sapma				-41,25	-20,30	-32,06	-11,31	13,52	33,73	37,33	42,75	31,97	53,99
Ağırlığa Göre Sapma				-8,25	-4,06	-6,41	-2,26	2,70	6,75	7,47	8,55	6,39	10,80
Finansal Varlıklar (Net)/Toplam Aktifler	AKO5	%20	+	17,23	16,57	17,24	15,44	15,32	16,21	9,93	14,44	20,91	34,55
Referans Finansal Varlıklar (Net)/Toplam Aktifler				23,13	26,64	32,70	35,95	30,05	31,92	35,43	36,67	41,44	44,19
Endeks Değeri				74,50	62,21	52,74	42,95	50,97	50,79	28,03	39,36	50,45	78,17
Sapma				-25,50	-37,79	-47,26	-57,05	-49,03	-49,21	-71,97	-60,64	-49,55	-21,83
Ağırlığa Göre Sapma				-5,10	-7,56	-9,45	-11,41	-9,81	-9,84	-14,39	-12,13	-9,91	-4,37

2003-2012 yılları arasında Denizbank'ın CAMELS Yönetim Yeterliliği bileşeni puanlarının ve alt oranlarının hesaplanması Tablo 64'de yer almaktadır.

Tablo 64. Denizbank A.Ş. Yönetim Yeterliliği Bileşeni Puanı

Değişkenler	Oran	Ağırlık	İlişkinin Yönü	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003
GRUP TOPLAMI				-26,80	-21,64	-38,19	-19,30	-21,44	-25,76	-3,27	16,61	-20,68	-2,66
M-MANAGEMENT (Yönetim Yeterliliği Oranları) (Grup Toplamının Ana Bileşenin Ağırlığıyla Çarpımı)	YYO	%10		-2,68	-2,16	-3,82	-1,93	-2,14	-2,58	-0,33	1,66	-2,07	-0,27
Şube Başına Net Kâr	YYO1	%30	+	1,33	1,49	0,92	1,18	0,70	0,66	1,05	0,85	0,62	0,57
Referans Şube Başına Net Kâr				2,11	1,86	2,18	2,06	1,36	1,78	1,51	0,81	1,01	0,87
Endeks Değeri				63,04	80,07	42,03	57,41	51,27	37,11	70,06	105,26	61,13	66,11
Sapma				-36,96	-19,93	-57,97	-42,59	-48,73	-62,89	-29,94	5,26	-38,87	-33,89
Ağırlığa Göre Sapma				-11,09	-5,98	-17,39	-12,78	-14,62	-18,87	-8,98	1,58	-11,66	-10,17
Net Faaliyet Kârı (Zararı)/Toplam Aktifler	YYO2	%30	+	2,25	1,77	2,11	3,14	1,71	1,81	2,73	2,44	1,56	2,39
Referans Net Faaliyet Kârı (Zararı)/Toplam Aktifler				2,22	2,03	2,71	2,97	2,16	3,05	2,81	2,06	3,64	3,46
Endeks Değeri				101,23	87,04	77,88	105,77	79,07	59,35	97,40	118,24	42,75	69,08
Sapma				1,23	-12,96	-22,12	5,77	-20,93	-40,65	-2,60	18,24	-57,25	-30,92
Ağırlığa Göre Sapma				0,37	-3,89	-6,63	1,73	-6,28	-12,20	-0,78	5,47	-17,17	-9,28
Takipteki Krediler (Brüt)/Toplam Krediler ve Alacaklar	YYO3	%30	-	4,16	3,28	5,00	6,21	3,20	2,38	2,41	2,89	4,38	6,13
Referans Takipteki Krediler (Brüt)/Toplam Krediler ve Alacaklar				2,94	2,73	3,78	5,58	3,70	3,59	3,84	5,05	6,44	13,33
Endeks Değeri				141,25	120,30	132,06	111,31	86,48	66,27	62,67	57,25	68,03	46,01
Sapma				-41,25	-20,30	-32,06	-11,31	13,52	33,73	37,33	42,75	31,97	53,99
Ağırlığa Göre Sapma				-12,37	-6,09	-9,62	-3,39	4,05	10,12	11,20	12,83	9,59	16,20
Personel Giderleri+Kıdem Tazminatı/Toplam Aktifler	YYO4	%10	-	1,50	1,69	1,71	1,86	1,95	2,07	1,93	1,82	1,79	1,59
Referans Personel Giderleri+Kıdem Tazminatı/Toplam Aktifler				1,09	1,08	1,17	1,25	1,34	1,40	1,31	1,37	1,57	1,69
Endeks Değeri				137,01	156,83	145,43	148,65	145,98	148,16	147,13	132,66	114,34	94,18
Sapma				-37,01	-56,83	-45,43	-48,65	-45,98	-48,16	-47,13	-32,66	-14,34	5,82
Ağırlığa Göre Sapma				-3,70	-5,68	-4,54	-4,87	-4,60	-4,82	-4,71	-3,27	-1,43	0,58

2003-2012 yılları arasında Denizbank'ın CAMELS Kârlılık bileşeni puanlarının ve alt oranlarının hesaplanması Tablo 65'de yer almaktadır.

Tablo 65. Denizbank A.Ş. Kârlılık Bileşeni Puanı

Değişkenler	Oran	Ağırlık	İlişkinin Yönü	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003
GRUP TOPLAMI				31,90	60,88	-7,57	10,73	-8,51	-13,81	25,81	66,01	-12,13	1,45
E- EARNINGS (Kârlılık Oranları) (Grup Toplamının Ana Bileşenin Ağırlığıyla Çarpımı)	KO0	%20		6,38	12,18	-1,51	2,15	-1,70	-2,76	5,16	13,20	-2,43	0,29
Net Dönem Kârı (Zararı)/Özkaynaklar	KO1	%25	+	16,16	22,12	14,57	20,22	13,67	14,52	22,35	19,16	14,36	18,35
Referans Net Dönem Kârı (Zararı)/Özkaynaklar				13,67	14,78	17,85	19,70	16,45	20,87	20,32	10,60	15,04	16,48
Endeks Değeri				118,18	149,68	81,63	102,60	83,12	69,56	109,99	180,78	95,46	111,33
Sapma				18,18	49,68	-18,37	2,60	-16,88	-30,44	9,99	80,78	-4,54	11,33
Ağırlığa Göre Sapma				4,55	12,42	-4,59	0,65	-4,22	-7,61	2,50	20,19	-1,14	2,83
Net Dönem Kârı (Zararı)/Toplam Aktifler	KO2	%25	+	1,84	2,43	1,65	2,51	1,45	1,42	2,40	2,14	1,83	1,99
Referans Net Dönem Kârı (Zararı)/Toplam Aktifler				1,73	1,62	2,20	2,40	1,74	2,48	2,18	1,31	2,08	2,16
Endeks Değeri				106,31	149,54	75,05	104,64	83,35	57,04	110,21	163,72	87,95	92,16
Sapma				6,31	49,54	-24,95	4,64	-16,65	-42,96	10,21	63,72	-12,05	-7,84
Ağırlığa Göre Sapma				1,58	12,39	-6,24	1,16	-4,16	-10,74	2,55	15,93	-3,01	-1,96
Net Dönem Kârı (Zararı)/Ödenmiş Sermaye	KO3	%25	+	113,48	122,05	63,89	74,26	38,83	66,83	87,42	63,50	38,82	46,91
Referans Net Dönem Kârı (Zararı)/Ödenmiş Sermaye				56,41	49,81	58,21	58,64	39,02	52,91	47,91	29,14	48,80	44,59
Endeks Değeri				201,16	245,02	109,77	126,63	99,51	126,30	182,48	217,89	79,55	105,20
Sapma				101,16	145,02	9,77	26,63	-0,49	26,30	82,48	117,89	-20,45	5,20
Ağırlığa Göre Sapma				25,29	36,26	2,44	6,66	-0,12	6,57	20,62	29,47	-5,11	1,30
Toplam Gelir/Toplam Gider	KO4	%25	+	149,82	140,84	157,31	170,00	130,25	124,87	136,06	136,41	126,55	126,71
Referans Toplam Gelir/Toplam Gider				146,95	141,87	152,34	155,89	130,30	135,93	135,32	134,22	143,00	130,47
Endeks Değeri				101,95	99,27	103,26	109,05	99,96	91,87	100,54	101,63	88,50	97,12
Sapma				1,95	-0,73	3,26	9,05	-0,04	-8,13	0,54	1,63	-11,50	-2,88
Ağırlığa Göre Sapma				0,49	-0,18	0,82	2,26	-0,01	-2,03	0,14	0,41	-2,88	-0,72

2003-2012 yılları arası Denizbank'ın CAMELS Likidite bileşeni puanlarının ve alt oranlarının hesaplanması Tablo 66'da yer almaktadır.

Tablo 66. Denizbank A.Ş. Likidite Bileşeni Puanı

Değişkenler	Oran	Ağırlık	İlişkinin Yönü	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003
GRUP TOPLAMI				-5,46	-4,99	-20,92	-27,29	-14,80	-41,30	-6,81	7,56	13,29	22,90
L-LIQUIDITY (Likidite Oranları) (Grup Toplamının Ana Bileşenin Ağırlığıyla Çarpımı)	LOO	%10		-0,55	-0,50	-2,09	-2,73	-1,48	-4,13	-0,68	0,76	1,33	2,29
Likit Aktifler/Kısa Vadeli Yükümlülükler	LO1	%40	+	56,16	58,74	50,54	45,34	43,04	36,68	55,90	77,17	79,53	80,08
Referans Likit Aktifler/Kısa Vadeli Yükümlülükler				55,30	52,24	53,55	53,03	43,35	61,24	64,43	73,72	82,99	79,60
Endeks Değeri				101,55	112,46	94,38	85,49	99,28	59,89	86,76	104,67	95,83	100,61
Sapma				1,55	12,46	-5,62	-14,51	-0,72	-40,11	-13,24	4,67	-4,17	0,61
Ağırlığa Göre Sapma				0,62	4,98	-2,25	-5,80	-0,29	-16,04	-5,30	1,87	-1,67	0,24
Likit Aktifler/Toplam Aktifler	LO2	%30	+	30,53	29,82	25,26	24,07	24,55	24,51	36,02	43,66	51,80	56,74
Referans Likit Aktifler/Toplam Aktifler				31,36	30,99	32,85	33,06	26,58	37,25	39,96	40,30	37,92	39,51
Endeks Değeri				97,35	96,24	76,90	72,82	92,36	65,81	90,16	108,33	136,62	143,62
Sapma				-2,65	-3,76	-23,10	-27,18	-7,64	-34,19	-9,84	8,33	36,62	43,62
Ağırlığa Göre Sapma				-0,80	-1,13	-6,93	-8,15	-2,29	-10,26	-2,95	2,50	10,99	13,09
Yabancı Para Likit Aktifler/Yabancı Para Likit Pasifler	LO3	%30	+	32,35	22,06	17,22	18,22	19,98	21,53	51,89	54,30	57,05	61,94
Referans Yabancı Para Likit Aktifler/Yabancı Para Likit Pasifler				39,27	31,28	28,29	32,80	33,71	43,04	49,52	49,07	50,38	46,96
Endeks Değeri				82,38	70,53	60,88	55,55	59,27	50,02	104,79	110,64	113,24	131,91
Sapma				-17,62	-29,47	-39,12	-44,45	-40,73	-49,98	4,79	10,64	13,24	31,91
Ağırlığa Göre Sapma				-5,29	-8,84	-11,74	-13,34	-12,22	-15,00	1,44	3,19	3,97	9,57

2003-2012 yılları arasında Denizbank'ın CAMELS Piyasa Riskine Duyarlılık bileşeni puanlarının ve alt oranlarının hesaplanması Tablo 67'de yer almaktadır.

Tablo 67. Denizbank A.Ş. Piyasa Riskine Duyarlılık Bileşeni Puanı

Değişkenler	Oran	Ağırlık	İlişkinin Yönü	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003
GRUP TOPLAMI				-40,58	-57,99	-106,19	-102,02	-135,65	-53,18	-37,89	-31,01	-14,75	16,67
S-SENSITIVITY (Piyasa Riskine Duyarlılık Oranları) (Grup Toplamının Ana Bileşenin Ağırlığıyla Çarpımı)	PRDO	%10		-4,06	-5,80	-10,62	-10,20	-13,56	-5,32	-3,79	-3,10	-1,47	1,67
Özel Karşılıklar Sonrası Net Faiz Gelirleri/Toplam Aktifler	PRDO1	%35	-	3,86	3,86	4,42	5,99	5,02	4,50	4,37	4,30	4,32	2,26
Referans Özel Karşılıklar Sonrası Net Faiz Gelirleri/Toplam Aktifler				3,45	3,08	3,51	4,05	3,54	4,01	3,76	3,97	5,18	3,14
Endeks Değeri				112,05	125,29	125,81	148,03	141,60	112,05	116,14	108,28	83,37	71,80
Sapma				-12,05	-25,29	-25,81	-48,03	-41,60	-12,05	-16,14	-8,28	16,63	28,20
Ağırlığa Göre Sapma				-4,22	-8,85	-9,03	-16,81	-14,56	-4,22	-5,65	-2,90	5,82	9,87
Yabancı Para Aktif/Yabancı Para Pasif	PRDO2	%35	-	72,58	61,66	55,96	57,99	58,66	76,36	84,49	87,92	89,76	95,48
Referans Yabancı Para Aktif/Yabancı Para Pasif				86,90	85,49	85,34	85,69	89,11	86,72	89,82	90,22	91,09	89,99
Endeks Değeri				83,52	72,12	65,58	67,68	65,83	88,06	94,06	97,45	98,53	106,10
Sapma				16,48	27,88	34,42	32,32	34,17	11,94	5,94	2,55	1,47	-6,10
Ağırlığa Göre Sapma				5,77	9,76	12,05	11,31	11,96	4,18	2,08	0,89	0,51	-2,14
Bilanço İçi Döviz Pozisyonu/Özkaynaklar	PRDO3	%30	-	86,60	139,52	167,60	156,95	195,66	103,37	76,65	55,69	44,12	23,27
Referans Bilanço İçi Döviz Pozisyonu/Özkaynaklar				36,02	47,08	36,12	37,22	36,00	37,30	35,75	28,32	25,91	33,15
Endeks Değeri				240,43	296,33	464,01	421,74	543,49	277,14	214,39	196,69	170,27	70,22
Sapma				-140,43	-196,33	-364,01	-321,74	-443,49	-177,14	-114,39	-96,69	-70,27	29,78
Ağırlığa Göre Sapma				-42,13	-58,90	-109,20	-96,52	-133,05	-53,14	-34,32	-29,01	-21,08	8,94

3.4.3.2. Finansbank A.Ş. CAMELS Analizi

Tablo 68. Finansbank A.Ş. CAMELS Puanı

Değişkenler	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003
FINANSBANK CAMELS PUANI	-19,57	-13,83	-13,15	-15,54	-20,00	-12,05	12,21	13,31	-1,78	3,89

Fiba Grup ve National Bank of Greece arasında 03.04.2006 tarihinde Finansbank A.Ş.'nin hisse devri sözleşmesi imzalanmış ve 18.08.2006'da devir işlemi tamamlanmıştır. Finansbank'ın CAMELS puanının satın alınma öncesi üç yıl ortalaması (5,14) satın alınma sonrası üç yıl ortalamasından (-15,86) fazladır. Satın almadan sonra Finansbank'ın performansında azalış olmuştur. Bu azalış ile birlikte Finansbank performansı mevduat bankalarının ortalama performansının altına düşmüştür. Satın alınmadan bir yıl önce (2005) Finansbank CAMELS puanı 13,31 ile 2003-2009 yılları arasındaki en yüksek değere ulaşmıştır. Birleşmeden sonraki ilk yılda (2007) ise bir önceki yıla göre CAMELS puanında en yüksek düşüş gerçekleşmiştir. Finansbank CAMELS puanında 2005-2008 yılları arasında düşüş trendi oluşmuş, 2009 yılında ise az bir yükseliş olmuştur ancak puan halen negatiftir. 2007-2009 yılları arasında negatif değer olan CAMELS puanı Finansbank'ın bu yıllarda mevduat bankalarının ortalamasının altında bir performans gösterdiğini yansıtmaktadır (Mevduat bankalarının ortalamalarının CAMELS puanı 0 (sıfır) kabul edilip, Finansbank'ın yıllar bazında hesaplanan pozitif CAMELS puanları mevduat bankalarının üstünde, negatif CAMELS puanları mevduat bankalarının altında olarak yorumlanmaktadır).

Finansbank A.Ş. CAMELS bileşenlerinin satın alınma öncesi 3 yıl döneminde ve satın alınma sonrası üç yıl döneminde ortalamaları Tablo 69'da yer almaktadır.

Tablo 69. Finansbank A.Ş. CAMELS Bileşenleri Ortalamaları

Değişkenler	Satın Alınma Öncesi 3 Yıl Ortalaması	Satın Alınma Sonrası 3 Yıl Ortalaması
CAMELS PUANI	5,14	-15,86
C-CAPITAL (Sermaye Yeterliliği Oranları) Grup Toplamı	-20,75	-0,10
A-ASSET (Aktif Kalitesi Oranları) Grup Toplamı	39,61	7,65
M-MANAGEMENT (Yönetim Yeterliliği Oranları) Grup Toplamı	41,59	-20,39
Şube Başına Net Kâr Ağırlığa Göre Sapma	13,77	-9,75
Net Faaliyet Kârı (Zararı)/Toplam Aktifler Ağırlığa Göre Sapma	10,64	-4,45
Takipteki Krediler (Brüt)/Toplam Krediler ve Alacaklar Ağırlığa Göre Sapma	18,68	-2,69
Personel Giderleri+Kıdem Tazminatı/Toplam Aktifler Ağırlığa Göre Sapma	-1,50	-3,50
E- EARNINGS (Kârlılık Oranları) Grup Toplamı	26,25	-12,09
Net Dönem Kârı (Zararı)/Özkaynaklar Ağırlığa Göre Sapma	14,93	-2,54
Net Dönem Kârı (Zararı)/Toplam Aktifler Ağırlığa Göre Sapma	12,30	-1,85
Net Dönem Kârı (Zararı)/Ödenmiş Sermaye Ağırlığa Göre Sapma	-2,18	-7,75
Toplam Gelir/Toplam Gider Ağırlığa Göre Sapma	1,20	0,07
L-LIQUIDITY (Likidite Oranları) Grup Toplamı	-33,22	-23,05
S-SENSITIVITY (Piyasa Riskine Duyarlılık Oranları)	-86,79	-113,76

Not: Tabloda ana bileşenlerin ortalamaları hesaplanırken, alt oranların ağırlığa göre hesaplanmış sapmalarının grup toplamalarının ortalaması alınmıştır, ana bileşenlerin ağırlıkları ile çarpılmamıştır. Ayrıntılı olarak incelenmesi gerekli görüldüğü için Yönetim Yeterliliği ve Kârlılık bileşenleri oranlarının ağırlığa göre sapma değerlerinin ortalamalarına yer verilmiştir.

Finansbank'ın aktif kalitesi, yönetim yeterliliği, kârlılık ve piyasa riskine karşı duyarlılık bileşenleri puanlarının satın alınma sonrası üç yıl ortalaması, satın alma öncesi üç yıl ortalamasından azdır. Buna karşın Finansbank'ın sermaye yeterliliği ve likidite bileşenleri puanlarının satın alınma sonrası üç yıl ortalaması, satın alma öncesi üç yıl ortalamasından fazladır. Bileşenlerin puanlarının tümünde satın alınma sonrası ilk yıl (2007) bir önceki yıla göre sert düşüşler görülmektedir. 2008 yılında sermaye yeterliliği hariç tüm bileşenlerin puanında düşüş gerçekleşmiştir. 2009 yılında ise kârlılık, likidite, piyasa riskine karşı duyarlılık bileşenlerinin puanları artarken sermaye yeterliliği, aktif kalite, yönetim yeterliliği puanları düşmüştür.

C Finansbank'ın sermaye yeterlilik bileşeni puanının satın alınma sonrası üç yıl ortalaması, satın alma öncesi üç yıl ortalamasından fazladır, diğer bir deyişle satın alınma sonrası üç yılda Finansbank'ın sermaye yeterliliği performansı artmıştır. Satın alınma öncesindeki yıllarda bu bileşenin puanı mevduat bankaları ortalamalarının altındadır. 2003-2009 yılları arasında 2006 yılı (satın alınma yılı) Finansbank sermaye yeterliliği bileşeni puanının en yüksek olduğu dönemdir. Satın alınma yılında (2006) bir önceki yıla oranla yüksek bir artış meydana gelmiştir, 2007 yılında ise bir düşüş gerçekleşmiştir. 2007 yılından sonra bu bileşenin puanı mevduat bankaları ortalamasının üstündedir.

A Finansbank'ın aktif kalitesi bileşeni puanının satın alınma sonrası üç yıl ortalaması, satın alınma öncesi üç yıl ortalamasından azdır, diğer bir deyişle satın alınma sonrası üç yılda satın alınma öncesi üç yıla kıyasla (mevduat bankaları ortalamalarından sapmaya göre) Finansbank'ın aktif kalitesi azalmıştır. 2004-2009 yılları arasında bu bileşenin puanı düşüş trendi göstermiştir. Bununla birlikte 2009 yılı hariç 2003-2008 yılları arasında bu bileşenin puanı mevduat bankaları ortalamalarının üstündedir.

M Finansbank'ın yönetim yeterliliği bileşeni puanının satın alınma sonrası üç yıl ortalaması, satın alınma öncesi üç yıl ortalamasından azdır. Bu verilere göre satın alınma sonrası üç yılda satın alınma öncesi üç yıla kıyasla (mevduat bankaları ortalamalarından sapmaya göre) Finansbank'ın yönetim performansı kötüleşmiştir. 2003-2005 yılları arasında pozitif rakamlar üzerinde artış trendi vardır, 2005 yılında ise bileşenin puanı tepe noktaya ulaşmıştır. 2006 yılında az bir düşüş yaşansa da mevduat bankaları ortalamalarının oldukça üstündedir, 2006-2009 yılları arasında düşüş trendi vardır, özellikle satın alınma sonrası ilk yıl (2007) gerçekleşen sert düşüş dikkati çekmektedir. 2007-2009 yılları arasında yönetim yeterliliği bileşenin puanı negatiftir.

Yönetim yeterliliği bileşenine ilişkin oranların sapma ortalamaları incelendiğinde satın alınma sonrası dönemlerde tüm oranlarda düşüş olduğu görülmektedir. Finansbank'ın finansal bilgilerini içeren Tablo 44 ve Tablo 45'e bakıldığında dönem net kârının 2007 ve 2008 yıllarında bir önceki yıla göre azaldığı görülmektedir. Yönetim yeterliliği puanının satın alınma sonrası dönemde azalmasının nedenleri arasında kârın azalması yer almaktadır.

E Finansbank'ın kârlılık bileşeni puanının satın alınma sonrası üç yıl ortalaması, satın alma öncesi üç yıl ortalamasından azdır. Bu verilere göre satın alınma sonrası üç yılda satın alınma öncesi üç yıla kıyasla (mevduat bankaları ortalamalarından sapmaya göre) Finansbank'ın kârlılık performansının azaldığı söylenebilir. Satın alınma öncesi ilk yıl (2005) kârlılık puanının tepe noktasıdır, 2006 yılında az bir düşüş yaşansa da puan mevduat bankaları ortalamalarının oldukça üstündedir. 2005-2008 yılları arasında düşüş trendi vardır. 2009 yılında az bir artış olmakla birlikte puan mevduat bankalarının ortalaması altındadır. 2007-2009 yılları arasında puan mevduat bankaları ortalamalarının altındadır. Bir önceki yıla göre azalış hızı 2007 yılında en yüksektir.

Kârlılık bileşeni oranlarının sapma ortalamaları incelendiğinde tüm oranların ortalamalarının satın alınma sonrası dönemde azaldığı görülmekle birlikte, net dönem kârına ilişkin oranların ortalamalarının satın alınma sonrası dönemde yüksek ölçüde azaldığı dikkati çekmektedir.

Net Dönem Kârı (Zararı)/Özkaynaklar oranının endeksten sapma değerinde 2005-2008 yılları arasında azalma trendi vardır. 2003-2007 yılları arasında puan mevduat bankaları üstündedir, 2008-2009 yıllarında ise bu oran mevduat bankaları ortalamaları altına düşmüştür. 2009 yılında bu oranın puanı bir miktar artmış olsa da mevduat bankalarının ortalamalarının altındadır. Bu oranın endeksten sapma değerinin tepe noktası 2005 yılı olmakla birlikte, 2004 yılı sonrasında Net Dönem Kârı (Zararı)/Toplam Aktifler oranı ve Net Dönem Kârı (Zararı)/Ödenmiş Sermaye sapma puanları; Net Dönem Kârı (Zararı)/Özkaynaklar oranı sapma puanının gösterdiği trende paralel bir gelişim göstermiştir. Toplam Gelir/Toplam Gider değişkenini endeksten sapma değerinde ise 2005, 2006 yıllarında bir önceki yıla göre artış yaşanmıştır ve 2006 yılında pozitif sapma değeri tepe noktasına ulaşmıştır. 2007 yılında sert bir düşüş gerçekleşmiştir, 2009 yılına kadar düşüş devam etmiştir. 2004 ve 2009 yılında Toplam Gelir/Toplam Gider değişkeninin sapma değeri negatiftir.

Finansbank mali tablolar bilgilerine bakıldığında satın alınma sonrası 2 yılda (2007 ve 2008) dönem net kârında bir önceki yıla göre azalış yaşandığı ancak 2009 yılında bir önceki yıla göre dönem net kârının arttığı göze çarpmaktadır (Bkz. Tablo 44, Tablo 45). Kârlılık bileşeni de bu trende uyumlu bir gösterge sergilemiştir.

L Finansbank'ın likidite bileşeni puanının satın alınma sonrası üç yıl ortalaması, satın alma öncesi üç yıl ortalamasından daha fazladır. Bu verilere göre satın alınma sonrası üç yılda Finansbank'ın likiditesinin arttığı söylenebilir ancak bu artışa rağmen satın alınma sonrası üç yıl ortalaması mevduat bankaları ortalamalarının altındadır. 2003-2009 yılları arasında bileşen puanının tepe noktası 2009 yılında oluşmuştur. 2003-2006 yılları arasında puan negatif değerde olsa da bir yükseliş trendi görülmektedir. Satın alınma sonrası ilk yıl (2007) bir önceki yıla göre bileşenin puanında sert bir düşüş yaşanmıştır, 2008 yılında az miktarda düşüş vardır. Ancak 2009 yılında bir önceki yıla göre önemli bir değerinde artış gözlemlenmektedir, bu değerle mevduat bankaların üzerinde bir pozitif sapma değerine ulaşılmıştır. Ayrıca bu artış, bu

bileşenin satın alma sonrası üç yıl ortalamasının satın alınma öncesi üç yıl ortalamasından yüksek olmasında etken olmuştur.

S Finansbank'ın piyasa riskine karşı duyarlılık bileşeni puanının satın alınma sonrası üç yıl ortalaması, satın alma öncesi üç yıl ortalamasından daha azdır. Bu verilere göre satın alınma sonrası üç yılda Finansbank'ın piyasa riskine karşı duyarlılığının arttığı söylenebilir. Tabloda yer alan tüm yıllarda bu bileşenin değeri negatiftir, diğer bir deyişle mevduat bankalarının ortalamalarına kıyasla Finansbank'ın piyasa riskine duyarlılığı tablodaki tüm zamanlarda fazladır. 2003-2005 yılları arasında bu bileşenin puanında düşüş trendi görülmektedir, 2006 yılında az bir miktar iyileşme gerçekleşmiştir, ancak 2006-2008 yılları arasında düşüş trendi devam etmiştir. 2009 yılında ise bileşenin puanında kayda değer bir yükseliş gerçekleşmekle birlikte puan mevduat bankalarının altındadır.

2003-2012 yılları arasında Finansbank'ın CAMELS Sermaye Yeterliliği bileşeni puanlarının ve alt oranlarının hesaplanması Tablo 70'de yer almaktadır.

Tablo 70. Finansbank A.Ş. Sermaye Yeterliliği Bileşeni Puanı

Değişkenler	Oran	Ağırlık	İlişkinin Yönü	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003
GRUP TOPLAMI				8,95	12,78	6,26	1,43	2,22	-3,95	7,32	-19,09	-25,82	-17,34
C-CAPITAL (Sermaye Yeterliliği Oranları) (Grup Toplamının Ana Bileşenin Ağırlığıyla Çarpımı)	SYO	%20		1,79	2,56	1,25	0,29	0,44	-0,79	1,46	-3,82	-5,16	-3,47
Özkaynaklar/((Kredi+Piyasa+Operasyonel Riski İçin Gerekli Sermaye Yükümlülüğü)*12.5)*100	SYO1	%40	+	18,92	17,18	16,68	17,99	16,05	12,99	16,79	13,52	14,07	12,74
Referans Özkaynaklar/((Kredi+Piyasa+Operasyonel Riski İçin Gerekli Sermaye Yükümlülüğü)*12.5)*100	SYO1	%40	+	17,25	15,51	17,74	19,28	16,55	17,38	19,78	21,61	26,19	28,14
Endeks Değeri				109,73	110,79	94,05	93,32	96,95	74,78	84,88	62,55	53,73	45,27
Sapma				9,73	10,79	-5,95	-6,68	-3,05	-25,22	-15,12	-37,45	-46,27	-54,73
Ağırlığa Göre Sapma				3,89	4,32	-2,38	-2,67	-1,22	-10,09	-6,05	-14,98	-18,51	-21,89
Özkaynaklar/Toplam Aktifler	SYO2	%30	+	13,47	12,33	13,68	12,37	10,69	12,57	12,04	11,35	12,13	13,41
Referans Özkaynaklar/Toplam Aktifler	SYO2	%30	+	12,65	10,99	12,35	12,16	10,55	11,90	10,74	12,36	13,83	13,09
Endeks Değeri				106,44	112,17	110,72	101,72	101,28	105,67	112,15	91,79	87,71	102,40
Sapma				6,44	12,17	10,72	1,72	1,28	5,67	12,15	-8,21	-12,29	2,40
Ağırlığa Göre Sapma				1,93	3,65	3,22	0,52	0,38	1,70	3,64	-2,46	-3,69	0,72
(Özkaynaklar-Duran Aktifler)/Toplam Aktifler	SYO3	%30	+	10,40	9,42	10,84	9,69	7,78	8,97	8,66	6,60	5,52	5,42
Referans (Özkaynaklar-Duran Aktifler)/Toplam Aktifler	SYO3	%30	+	9,42	8,12	9,18	8,65	7,07	7,82	6,54	6,99	6,28	4,81
Endeks Değeri				110,42	116,04	118,06	111,96	110,18	114,80	132,40	94,50	87,94	112,76
Sapma				10,42	16,04	18,06	11,96	10,18	14,80	32,40	-5,50	-12,06	12,76
Ağırlığa Göre Sapma				3,13	4,81	5,42	3,59	3,06	4,44	9,72	-1,65	-3,62	3,83

2003-2012 yılları arasında Finansbank'ın CAMELS Aktif Kalitesi bileşeni puanlarının ve alt oranlarının hesaplanması Tablo 71'de yer almaktadır.

Tablo 71. Finansbank A.Ş. Aktif Kalitesi Bileşeni Puanı

Değişkenler	Oran	Ağırlık	İlişkinin Yönü	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003
				GRUP TOPLAMI				-26,50	-23,83	-10,63	-1,10	11,60	12,45
A-ASSET (Aktif Kalitesi Oranları) (Grup Toplamının Ana Bileşenin Ağırlığıyla Çarpımı)	AKO	%30		-7,95	-7,15	-3,19	-0,33	3,48	3,74	4,88	10,95	12,63	12,07
Duran Aktifler/ Toplam Aktifler	AKO1	%20	-	3,06	2,91	2,83	2,68	2,90	3,60	3,38	4,75	6,61	7,98
Referans Duran Aktifler/Toplam Aktifler	AKO1	%20	-	3,23	2,87	3,17	3,51	3,49	4,08	4,20	5,38	7,55	8,28
Endeks Değeri				94,83	101,24	89,44	76,46	83,24	88,19	80,59	88,27	87,52	96,39
Sapma				5,17	-1,24	10,56	23,54	16,76	11,81	19,41	11,73	12,48	3,61
Ağırlığa Göre Sapma				1,03	-0,25	2,11	4,71	3,35	2,36	3,88	2,35	2,50	0,72
Toplam Krediler ve Alacaklar/Toplam Aktifler	AKO2	%20	+	66,98	65,52	65,27	59,85	67,28	67,88	62,44	61,85	60,15	45,94
Referans Toplam Kredi ve Alacaklar/Toplam Aktifler	AKO2	%20	+	58,90	56,89	52,63	47,25	51,53	49,61	44,34	37,84	32,52	26,47
Endeks Değeri				113,73	115,16	124,03	126,67	130,56	136,82	140,84	163,44	184,95	173,57
Sapma				13,73	15,16	24,03	26,67	30,56	36,82	40,84	63,44	84,95	73,57
Ağırlığa Göre Sapma				2,75	3,03	4,81	5,33	6,11	7,36	8,17	12,69	16,99	14,71
Toplam Krediler ve Alacaklar/Toplam Mevduat	AKO3	%20	+	110,69	103,40	101,75	86,57	112,16	109,39	97,49	124,54	101,94	72,44
Referans Toplam Krediler ve Alacaklar/Toplam Mevduat	AKO3	%20	+	95,26	91,10	79,70	71,86	77,61	75,36	66,55	57,32	48,62	39,41
Endeks Değeri				116,20	113,50	127,67	120,47	144,53	145,15	146,50	217,27	209,67	183,79
Sapma				16,20	13,50	27,67	20,47	44,53	45,15	46,50	117,27	109,67	83,79
Ağırlığa Göre Sapma				3,24	2,70	5,53	4,09	8,91	9,03	9,30	23,45	21,93	16,76
Takipteki Krediler (Brüt)/Toplam Krediler ve Alacaklar	AKO4	%20	-	6,90	6,11	7,07	8,29	3,69	2,82	2,31	2,75	2,09	3,49
Referans Takipteki Krediler (Brüt)/Toplam Krediler ve Alacaklar	AKO4	%20	-	2,94	2,73	3,78	5,58	3,70	3,59	3,84	5,05	6,44	13,33
Endeks Değeri				234,30	223,99	186,87	148,58	99,89	78,44	60,04	54,50	32,54	26,17
Sapma				-134,30	-123,99	-86,87	-48,58	0,11	21,56	39,96	45,50	67,46	73,83
Ağırlığa Göre Sapma				-26,86	-24,80	-17,37	-9,72	0,02	4,31	7,99	9,10	13,49	14,77
Finansal Varlıklar (Net)/Toplam Aktifler	AKO5	%20	+	15,43	20,62	23,37	26,03	19,85	14,98	12,27	16,34	14,90	29,30
Referans Finansal Varlıklar (Net)/Toplam Aktifler	AKO5	%20	+	23,13	26,64	32,70	35,95	30,05	31,92	35,43	36,67	41,44	44,19
Endeks Değeri				66,73	77,42	71,49	72,41	66,06	46,91	34,63	44,55	35,96	66,29
Sapma				-33,27	-22,58	-28,51	-27,59	-33,94	-53,09	-65,37	-55,45	-64,04	-33,71
Ağırlığa Göre Sapma				-6,65	-4,52	-5,70	-5,52	-6,79	-10,62	-13,07	-11,09	-12,81	-6,74

2003-2012 yılları arasında Finansbank'ın CAMELS Yönetim Yeterliliği bileşeni puanlarının ve alt oranlarının hesaplanması Tablo 72'de yer almaktadır.

Tablo 72. Finansbank A.Ş. Yönetim Yeterliliği Bileşeni Puanı

Değişkenler	Oran	Ağırlık	İlişkinin		2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003
			Yönü											
GRUP TOPLAMI					-52,04	-39,05	-31,34	-37,55	-19,32	-4,29	50,65	70,74	21,76	32,27
M-MANAGEMENT (Yönetim Yeterliliği Oranları) (Grup Toplamının Ana Bileşenin Ağırlığıyla Çarpımı)	YYO	%10			-5,20	-3,90	-3,13	-3,75	-1,93	-0,43	5,06	7,07	2,18	3,23
Şube Başına Net Kâr	YYO1	%30	+		1,55	1,62	1,82	1,41	0,79	1,34	2,40	1,68	1,13	1,02
Referans Şube Başına Net Kâr	YYO1	%30	+		2,11	1,86	2,18	2,06	1,36	1,78	1,51	0,81	1,01	0,87
Endeks Değeri					73,36	87,53	83,51	68,51	58,40	75,59	159,29	208,52	111,71	117,48
Sapma					-26,64	-12,47	-16,49	-31,49	-41,60	-24,41	59,29	108,52	11,71	17,48
Ağırlığa Göre Sapma					-7,99	-3,74	-4,95	-9,45	-12,48	-7,32	17,79	32,56	3,51	5,24
Net Faaliyet Kârı (Zararı)/Toplam Aktifler	YYO2	%30	+		2,15	2,42	2,98	2,01	1,89	3,05	4,91	3,92	3,60	4,07
Referans Net Faaliyet Kârı (Zararı)/Toplam Aktifler	YYO2	%30	+		2,22	2,03	2,71	2,97	2,16	3,05	2,81	2,06	3,64	3,46
Endeks Değeri					96,70	119,21	109,96	67,93	87,61	99,99	175,06	190,22	98,70	117,45
Sapma					-3,30	19,21	9,96	-32,07	-12,39	-0,01	75,06	90,22	-1,30	17,45
Ağırlığa Göre Sapma					-0,99	5,76	2,99	-9,62	-3,72	0,00	22,52	27,07	-0,39	5,23
Takipteki Krediler (Brüt)/Toplam Krediler ve Alacaklar	YYO3	%30	-		6,90	6,11	7,07	8,29	3,69	2,82	2,31	2,75	2,09	3,49
Referans Takipteki Krediler (Brüt)/Toplam Krediler ve Alacaklar	YYO3	%30	-		2,94	2,73	3,78	5,58	3,70	3,59	3,84	5,05	6,44	13,33
Endeks Değeri					234,30	223,99	186,87	148,58	99,89	78,44	60,04	54,50	32,54	26,17
Sapma					-134,30	-123,99	-86,87	-48,58	0,11	21,56	39,96	45,50	67,46	73,83
Ağırlığa Göre Sapma					-40,29	-37,20	-26,06	-14,57	0,03	6,47	11,99	13,65	20,24	22,15
Personel Giderleri+Kıdem Tazminatı/Toplam Aktifler	YYO4	%10	-		1,39	1,49	1,56	1,74	1,76	1,88	1,53	1,72	1,82	1,75
Referans Personel Giderleri+Kıdem Tazminatı/Toplam Aktifler	YYO4	%10	-		1,09	1,08	1,17	1,25	1,34	1,40	1,31	1,37	1,57	1,69
Endeks Değeri					127,72	138,68	133,17	139,12	131,61	134,31	116,47	125,29	116,03	103,61
Sapma					-27,72	-38,68	-33,17	-39,12	-31,61	-34,31	-16,47	-25,29	-16,03	-3,61
Ağırlığa Göre Sapma					-2,77	-3,87	-3,32	-3,91	-3,16	-3,43	-1,65	-2,53	-1,60	-0,36

2003-2012 yılları arasında Finansbank'ın CAMELS Kârlılık bileşeni puanlarının ve alt oranlarının hesaplanması Tablo 73'de yer almaktadır.

Tablo 73. Finansbank A.Ş. Kârlılık Bileşeni Puanı

Değişkenler	Oran	Ağırlık	İlişkinin		2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003
			Yönü											
GRUP TOPLAMI					-12,83	-5,01	-6,08	-12,54	-19,98	-3,74	51,17	73,60	-1,32	6,48
E- EARNINGS (Kârlılık Oranları) (Grup Toplamının Ana Bileşenin Ağırlığıyla Çarpımı)	KO0	%20			-2,57	-1,00	-1,22	-2,51	-4,00	-0,75	10,23	14,72	-0,26	1,30
Net Dönem Kârı (Zararı)/Özkaynaklar	KO1	%25	+		12,32	14,89	17,56	17,92	12,77	21,05	34,39	25,08	18,30	19,92
Net Dönem Kârı (Zararı)/Özkaynaklar	KO1	%25	+		13,67	14,78	17,85	19,70	16,45	20,87	20,32	10,60	15,04	16,48
Endeks Değeri					90,10	100,76	98,41	90,96	77,64	100,86	169,24	236,65	121,62	120,86
Sapma					-9,90	0,76	-1,59	-9,04	-22,36	0,86	69,24	136,65	21,62	20,86
Ağırlığa Göre Sapma					-2,47	0,19	-0,40	-2,26	-5,59	0,22	17,31	34,16	5,41	5,21
Net Dönem Kaârı (Zararı)/Toplam Aktifler	KO2	%25	+		1,66	1,84	2,40	2,22	1,36	2,65	4,14	2,85	2,22	2,67
Referans Net Dönem Kârı (Zararı)/Toplam Aktifler	KO2	%25	+		1,73	1,62	2,20	2,40	1,74	2,48	2,18	1,31	2,08	2,16
Endeks Değeri					95,91	113,03	108,96	92,53	78,64	106,58	189,80	217,22	106,67	123,76
Sapma					-4,09	13,03	8,96	-7,47	-21,36	6,58	89,80	117,22	6,67	23,76
Ağırlığa Göre Sapma					-1,02	3,26	2,24	-1,87	-5,34	1,64	22,45	29,31	1,67	5,94
Net Dönem Kârı (Zararı)/Ödenmiş Sermaye	KO3	%25	+		35,18	34,76	41,48	41,28	24,18	39,48	59,28	36,89	32,47	36,00
Referans Net Dönem Kârı (Zararı)/Ödenmiş Sermaye	KO3	%25	+		56,41	49,81	58,21	58,64	39,02	52,91	47,91	29,14	48,80	44,59
Endeks Değeri					62,36	69,78	71,27	70,39	61,95	74,61	123,73	126,58	66,53	80,73
Sapma					-37,64	-30,22	-28,73	-29,61	-38,05	-25,39	23,73	26,58	-33,47	-19,27
Ağırlığa Göre Sapma					-9,41	-7,55	-7,18	-7,40	-9,51	-6,35	5,93	6,65	-8,37	-4,82
Toplam Gelir/Toplam Gider	KO4	%25	+		147,43	136,72	147,84	149,61	132,70	140,01	164,99	152,90	142,85	131,23
Referans Toplam Gelir/Toplam Gider	KO4	%25	+		146,95	141,87	152,34	155,89	130,30	135,93	135,32	134,22	143,00	130,47
Endeks Değeri					100,32	96,38	97,05	95,97	101,84	103,01	121,93	113,92	99,90	100,59
Sapma					0,32	-3,62	-2,95	-4,03	1,84	3,01	21,93	13,92	-0,10	0,59
Ağırlığa Göre Sapma					0,08	-0,91	-0,74	-1,01	0,46	0,75	5,48	3,48	-0,02	0,15

2003-2012 yılları arasında Finansbank'ın CAMELS Likidite bileşeni puanlarının ve alt oranlarının hesaplanması Tablo 74'de yer almaktadır.

Tablo 74. Finansbank A.Ş. Likidite Bileşeni Puanı

Değişkenler	Oran	Ağırlık	İlişkinin		2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003
			Yönü											
GRUP TOPLAMI					-9,43	4,78	-6,94	4,45	-36,86	-36,73	-19,04	-26,36	-34,63	-38,67
L-LIQUIDITY (Likidite Oranları) (Grup Toplamının Ana Bileşenin Ağırlığıyla Çarpımı)	LO	%10			-0,94	0,48	-0,69	0,44	-3,69	-3,67	-1,90	-2,64	-3,46	-3,87
Likit Aktifler/Kısa Vadeli Yükümlülükler	LO1	%40	+		51,32	61,44	55,61	65,95	32,62	46,06	57,02	69,93	57,99	45,70
Referans Likit Aktifler/Kısa Vadeli Yükümlülükler	LO1	%40	+		55,30	52,24	53,55	53,03	43,35	61,24	64,43	73,72	82,99	79,60
Endeks Değeri					92,81	117,62	103,85	124,36	75,24	75,22	88,50	94,86	69,88	57,41
Sapma					-7,19	17,62	3,85	24,36	-24,76	-24,78	-11,50	-5,14	-30,12	-42,59
Ağırlığa Göre Sapma					-2,88	7,05	1,54	9,74	-9,90	-9,91	-4,60	-2,06	-12,05	-17,04
Likit Aktifler/Toplam Aktifler	LO2	%30	+		28,27	29,03	30,09	36,08	17,14	24,04	33,43	29,10	29,99	25,09
Referans Likit Aktifler/Toplam Aktifler	LO2	%30	+		31,36	30,99	32,85	33,06	26,58	37,25	39,96	40,30	37,92	39,51
Endeks Değeri					90,15	93,68	91,59	109,16	64,50	64,55	83,66	72,20	79,10	63,50
Sapma					-9,85	-6,32	-8,41	9,16	-35,50	-35,45	-16,34	-27,80	-20,90	-36,50
Ağırlığa Göre Sapma					-2,96	-1,90	-2,52	2,75	-10,65	-10,64	-4,90	-8,34	-6,27	-10,95
Yabancı Para Likit Aktifler/Yabancı Para Likit Pasifler	LO3	%30	+		34,55	30,89	22,68	24,01	15,38	19,83	33,77	22,96	22,99	30,23
Referans Yabancı Para Likit Aktifler/Yabancı Para Likit Pasifler	LO3	%30	+		39,27	31,28	28,29	32,80	33,71	43,04	49,52	49,07	50,38	46,96
Endeks Değeri					88,00	98,77	80,15	73,19	45,63	46,07	68,20	46,80	45,64	64,39
Sapma					-12,00	-1,23	-19,85	-26,81	-54,37	-53,93	-31,80	-53,20	-54,36	-35,61
Ağırlığa Göre Sapma					-3,60	-0,37	-5,95	-8,04	-16,31	-16,18	-9,54	-15,96	-16,31	-10,68

2003-2012 yılları arasında Finansbank'ın CAMELS Piyasa Riskine Duyarlılık bileşeni puanlarının ve alt oranlarının hesaplanması Tablo 75'de yer almaktadır.

Tablo 75. Finansbank A.Ş. Piyasa Riskine Duyarlılık Bileşeni Puanı

Değişkenler	Oran	Ağırlık	İlişkinin		2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003
			Yönü											
GRUP TOPLAMI					-46,98	-48,06	-61,66	-96,78	-143,06	-101,43	-75,31	-129,77	-76,94	-53,67
S-SENSITIVITY (Piyasa Riskine Duyarlılık Oranları) (Grup Toplamının Ana Bileşenin Ağırlığıyla Çarpımı)	PRDO	%10			-4,70	-4,81	-6,17	-9,68	-14,31	-10,14	-7,53	-12,98	-7,69	-5,37
Özel Karşılıklar Sonrası Net Faiz Gelirleri/Toplam Aktifler	PRDO1	%35	-		4,01	4,46	5,44	5,24	4,71	5,57	4,57	5,69	5,79	4,26
Referans Özel Karşılıklar Sonrası Net Faiz Gelirleri/Toplam Aktifler	PRDO1	%35	-		3,45	3,08	3,51	4,05	3,54	4,01	3,76	3,97	5,18	3,14
Endeks Değeri					116,38	144,72	155,09	129,43	132,79	138,69	121,57	143,14	111,80	135,42
Sapma					-16,38	-44,72	-55,09	-29,43	-32,79	-38,69	-21,57	-43,14	-11,80	-35,42
Ağırlığa Göre Sapma					-5,73	-15,65	-19,28	-10,30	-11,48	-13,54	-7,55	-15,10	-4,13	-12,40
Yabancı Para Aktif/Yabancı Para Pasif	PRDO2	%35	-		56,69	54,87	49,54	43,92	47,02	51,78	67,44	70,34	79,11	82,27
Referans Yabancı Para Aktif/Yabancı Para Pasif	PRDO2	%35	-		86,90	85,49	85,34	85,69	89,11	86,72	89,82	90,22	91,09	89,99
Endeks Değeri					65,23	64,18	58,05	51,26	52,77	59,70	75,08	77,96	86,85	91,43
Sapma					34,77	35,82	41,95	48,74	47,23	40,30	24,92	22,04	13,15	8,57
Ağırlığa Göre Sapma					12,17	12,54	14,68	17,06	16,53	14,10	8,72	7,72	4,60	3,00
Bilanço İçi Döviz Pozisyonu/Özkaynaklar	PRDO3	%30	-		100,15	117,62	104,82	165,65	213,73	164,12	126,91	143,83	92,78	82,06
Referans Bilanço İçi Döviz Pozisyonu/Özkaynaklar	PRDO3	%30	-		36,02	47,08	36,12	37,22	36,00	37,30	35,75	28,32	25,91	33,15
Endeks Değeri					278,04	249,82	290,21	445,11	593,70	439,99	354,96	507,96	358,03	247,58
Sapma					-178,04	-149,82	-190,21	-345,11	-493,70	-339,99	-254,96	-407,96	-258,03	-147,58
Ağırlığa Göre Sapma					-53,41	-44,94	-57,06	-103,53	-148,11	-102,00	-76,49	-122,39	-77,41	-44,27

3.4.3.3. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş. CAMELS Analizi

Tablo 76. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş. CAMELS Analizi

Değişkenler	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004
ING BANK CAMELS PUANI	-19,28	-23,88	-26,40	-17,42	-16,91	-18,81	-14,08	48,03	5,25

Oyak Grubu ve ING Bank N.V. arasında 19.06.2007 tarihinde Oyak Bank A.Ş.'nin hisselerinin devri için anlaşma imzalanmış ve 24.12.2007 tarihinde devir işlemi tamamlanmıştır. ING Bank CAMELS puanının satın alınma öncesi üç yıl ortalaması (13,07) satın alınma sonrası üç yıl ortalamasından (-20,25) fazladır. Satın almadan sonraki üç yılda ING Bank'ın performansı azalmıştır. ING Bank'ın satın alma sonrası üç yıldaki ortalama performansı, mevduat bankalarının ortalama performansının altındadır (Mevduat bankalarının ortalamalarının CAMELS puanı 0 (sıfır) kabul edilip, ING Bank'ın yıllar bazında hesaplanan pozitif CAMELS puanları mevduat bankalarının üstünde, negatif CAMELS puanları mevduat bankalarının altında olarak yorumlanmaktadır).

Bununla birlikte diğer incelenen iki bankadan farklı olarak, satın alınmadan iki yıl önce (2005) ING Bank CAMELS puanının tepe noktasına (48,03) ulaşılmıştır. 2006 yılında bir önceki yıla göre sert bir düşüşle mevduat bankaları ortalamalarının altına düşen CAMELS puanı, satın alınma yılında (2007) az bir düşüşle mevduat bankaları ortalamalarının altında yer almaya devam etmiştir. Birleşmeden sonraki ilk yılda (2008) ise bir önceki yıla göre CAMELS puanının az miktarda yükseldiği ancak halen negatif olduğu görülmektedir. 2008-2010 yılları arasında ise azalış trendinin olduğu ve mevduat bankaları ortalamalarının altında performans sergilendiği görülmektedir. 2010 yılında CAMELS puanında sert bir düşüş gerçekleşmiştir.

Diğer bankaların aksine satın alınmadan sonraki 2 yılda (2008-2009) ING Bank'ın CAMELS puanında ciddi bir düşüş gerçekleşmemiştir, hatta diğer iki bankanın tersine satın alınmadan bir yıl sonra 2008 yılında ING Bank CAMELS puanında az miktarda artış gerçekleşmiştir, bu artış ağırlıklı olarak likidite puanının artmasıyla oluşmuştur. 2010 yılında CAMELS puanında sert bir düşüş gerçekleşmiştir, bu düşüş likidite bileşeni hariç tüm alt bileşenler de oluşan düşüşten kaynaklanmıştır. ING Bank finansal bilgilerine bakıldığında bir önceki yıla göre 2009 yılında aktiflerde, kredi ve

alacaklarda, mevduatlarda, şube ve personel sayısında azalma olması ve 2010 yılında dönem net kârının bir önceki yıla göre %40,05 azalması dikkati çekmektedir (Bkz. Tablo 55, Tablo 56).

ING Bank A.Ş. CAMELS bileşenlerinin satın alınma öncesi 3 yıl döneminde ve satın alınma sonrası üç yıl döneminde ortalamaları Tablo 77’de yer almaktadır.

Tablo 77. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş. CAMELS Bileşenleri Ortalamaları

Değişkenler	Satın Alınma Öncesi 3 Yıl Ortalaması	Satın Alınma Sonrası 3 Yıl Ortalaması
CAMELS PUANI	13,07	-20,25
C-CAPITAL (Sermaye Yeterliliği Oranları) Grup Toplamı	-11,95	-6,16
A-ASSET (Aktif Yeterliliği Oranları) Grup Toplamı	39,54	18,00
M-MANAGEMENT (Yönetim Yeterliliği Oranları) Grup Toplamı	6,57	-37,90
Şube Başına Net Kâr Ağırlığa Göre Sapma	-11,70	-23,06
Net Faaliyet Kârı (Zararı)/Toplam Aktifler Ağırlığa Göre Sapma	-3,28	-15,67
Takipteki Krediler (Brüt)/Toplam Krediler ve Alacaklar Ağırlığa Göre Sapma	25,00	7,86
Personel Giderleri+Kıdem Tazminatı/Toplam Aktifler Ağırlığa Göre Sapma	-3,45	-7,03
E- EARNINGS (Kârlılık Oranları) Grup Toplamı	43,85	-52,87
Net Dönem Kârı (Zararı)/Özkaynaklar Ağırlığa Göre Sapma	12,29	-14,04
Net Dönem Kârı (Zararı)/Toplam Aktifler Ağırlığa Göre Sapma	9,25	-14,22
Net Dönem Kârı (Zararı)/Ödenmiş Sermaye Ağırlığa Göre Sapma	25,21	-20,37
Toplam Gelir/Toplam Gider Ağırlığa Göre Sapma	-2,90	-4,23
L-LIQUIDITY (Likidite Oranları) Grup Toplamı	-27,35	-18,62
S-SENSITIVITY (Piyasa Riskine Duyarlılık Oranları) Grup Toplamı	-30,98	-81,87

Not: Tabloda ana bileşenlerin ortalamaları hesaplanırken, alt oranların ağırlığa göre hesaplanmış sapmalarının grup toplamlarının ortalaması alınmıştır, ana bileşenlerin ağırlıkları ile çarpılmamıştır. Ayrıntılı olarak incelenmesi gerekli görüldüğü için Yönetim Yeterliliği ve Kârlılık bileşenleri oranlarının ağırlığa göre sapma değerlerinin ortalamalarına yer verilmiştir.

Aktif yeterlilik, yönetim yeterliliği, kârlılık bileşeni, piyasa riskine duyarlılık bileşenlerinin satın alınma sonrası üç yıldaki ortalama puanı, satın alınmadan önceki üç yıl ortalamasından azdır, bu oranların etkisiyle ING Bank’ın CAMELS analizine göre satın alınma sonrası üç yıldaki performansı azalmıştır. Buna karşın sermaye yeterlilik ve likidite bileşeninin satın alınma sonrası üç yıldaki ortalama puanı ise satın alınmadan önceki üç yıl ortalamasından fazladır. Satın alınmadan bir yıl sonra (2008) sermaye yeterliliği, kârlılığı, likidite bileşenleri artarken; aktif kalitesi, yönetim yeterliliği ve piyasa riskine duyarlılık puanları azalmıştır. 2008 yılında ING Bank’ın CAMELS analizine göre ölçülen performansının azalmayışında likidite puanındaki artış etkili olmuştur. Oyak Bank’ın satın alınma yılında (2007) likidite sıkıntısı içinde olması bu göstergiyi etkilemiş olabilir. Satın alınmadan iki yıl sonra (2009) sermaye yeterlilik,

aktif kalitesi ve piyasa riskine duyarlılık puanı artarken; yönetim yeterliliği, kârlılık, likidite bileşenlerinin puanı azalmıştır. Satın alınmadan üç yıl sonra (2010) likidite bileşeni dışında tüm bileşenlerin puanları düşmüştür.

C ING Bank'ın sermaye yeterlilik bileşeni puanının satın alınma sonrası üç yıl ortalaması, satın alınma öncesi üç yıl ortalamasından fazladır, diğer bir deyişle satın alınma sonrası üç yılda satın alınma öncesi üç yıla kıyasla (mevduat bankaları ortalamalarından sapmaya göre) ING Bank'ın sermaye yeterliliği artmıştır. Tabloda yer alan tüm yıllarda bu bileşenin puanı mevduat bankaları ortalamaları altında veya ortalamaya yakın olarak gerçekleşmiştir.

2004-2010 yılları arasında satın alınmadan iki yıl önce (2005) ING Bank'ın sermaye yeterliliği bileşeni puanının en yüksek olduğu dönemdir, 2006 yılında bu bileşenin puanında sert bir düşüş yaşanmıştır. Satın alınma yılında (2007) artış gerçekleşmiştir ve 2007-2009 yıllarında artış trendi devam etmiştir, ancak puan mevduat bankaları altındır. 2010 yılında bileşenin puanında azalış gerçekleşmiştir.

A ING Bank'ın aktif kalitesi bileşeni puanının satın alınma sonrası üç yıl ortalaması, satın alınma öncesi üç yıl ortalamasından azdır, diğer bir deyişle satın alınma sonrası üç yılda ING Bank aktif kalitesi azalmıştır. Tabloda yer alan tüm yıllarda bu bileşenin puanı pozitifdir ve mevduat bankaları ortalamalarının üzerindedir. 2003-2010 yılları arasında satın alınmadan üç yıl önce (2004) ING Bank'ın aktif kalitesi bileşeni puanının en yüksek olduğu dönemdir, 2005-2008 yılları arasında azalış trendi gerçekleşmesine rağmen puan mevduat bankalarının üstündedir. 2009 yılında bileşenin puanında çok az (0,05 puanlık) bir yükseliş gerçekleşmiş ancak 2010 yılında düşüş devam etmiştir.

M ING Bank'ın yönetim yeterliliği bileşeni puanının satın alınma sonrası üç yıl ortalaması, satın alınma öncesi üç yıl ortalamasından azdır, diğer bir deyişle satın alınma sonrası üç yılda ING Bank'ın yönetim kalitesi azalmıştır. Yönetim yeterliliği bileşeni puanının satın alınma öncesi üç yıl ortalama performansı mevduat bankaları ortalamaları üzerinde iken, satın alınma sonrası üç yıl ortalama performansı mevduat bankalarının ortalamalarının altındadır. Bu bileşenin puanı 2005 yılında satın alınmadan iki yıl önce tepe noktasına ulaşmıştır, 2010 yılında dip noktaya düşmüştür. 2005-2010 yılları arasında azalış trendi olduğu ve satın alınmadan bir yıl önce (2006) bileşenin puanının sert bir düşüşle mevduat bankaları ortalamalarının altına indiği görülmektedir.

Yönetim yeterliliği oranlarının hepsinin satın alınma sonrası üç yıllık ortalaması satın alınma öncesi üç yıllık ortalamasından azdır ve satın alınma öncesinde ortalamalar mevduat bankalarının üzerinde iken satın alınma sonrasında mevduat bankalarının altına düştüğü saptanmıştır.

ING Bank finansal bilgileri incelendiğinde (Bkz. Tablo 55 ve Tablo 56) 2005 yılında ING Bank'ın dönem net kârının çok yüksek olduğu görülmektedir. Bu dönemdeki net kârın yüksekliği kârlılık bileşeninin alt oranlarını etkileyen nedenler arasındadır. 2006 yılında dönem net kârında sert bir düşüş yaşanmıştır (-%66,02). 2007-2010 (satın alınma ve sonrası) yılları arasında dönem net kârında dalgalı bir değişim izlense de satın alınma öncesi üç yıldaki net kâr elde edilememiştir. Satın alınma yılı ve sonrasında (2007-2010) Personel Giderleri+Kıdem Tazminatı/Toplam Aktifler oranının mevduat bankaları ortalamalarının oldukça altına düşmesi, 2009 yılından sonra personel sayısının azaltılması dikkati çekmektedir. Bu değişimler yönetim yeterliliği bileşenini etkilemiştir.

E ING Bank'ın kârlılık bileşeni puanının satın alınma sonrası üç yıl ortalaması, satın alınma öncesi üç yıl ortalamasından azdır, diğer bir deyişle satın alınma sonrası üç yılda satın alınma öncesi üç yıla kıyasla (mevduat bankaları ortalamalarından sapmaya göre) ING Bank'ın kârlılığı azalmıştır. Satın alınma öncesi üç yıl kârlılık bileşeni ortalaması mevduat bankaları ortalamaları üzerinde iken, satın alınma sonrası üç yılda mevduat bankalarının ortalamalarının altına düşmüştür.

Bu bileşenin puanı 2005 yılında satın almadan iki yıl önce tepe noktasına ulaşmıştır ve bu puan diğer tüm yıllardaki puandan oldukça fazladır, tablodaki tüm zamanlarda oluşan tek pozitif puandır, mevduat bankaları ortalamalarının üzerindedir. Satın alınmadan bir yıl önce 2006 yılında ise kârlılık bileşeninin puanında sert bir düşüş gerçekleşmiştir. 2004-2010 yılları arasındaki en düşük puan 2010 yılında gerçekleşmiştir. ING Bank finansal bilgilerine bakıldığında 2005 yılında dönem net kârının bir önceki yıla göre %167,25 artması, 2006 yılında %66,02 azalması, 2010 yılında %40,05 azalması bu bileşeni etkilemiştir (Bkz. Tablo 55, Tablo 56).

Bileşenin oranlarının ortalamalarına bakıldığında tüm oranların satın alınma öncesi üç yıl ortalaması, satın alınma sonrası üç yıl ortalamasından fazladır. 2003-2004 yılları arasında tüm oranların en yükseğe ulaştığı yıl 2005 yılı olup, 2010 yılında oranların puanları en alt seviyeye inmiştir.

L ING Bank'ın likidite bileşeni puanının satın alınma sonrası üç yıl ortalaması, satın alma öncesi üç yıl ortalamasından fazladır, diğer bir deyişle satın alınma sonrası üç yılda satın alınma öncesi üç yıla kıyasla (mevduat bankaları ortalamalarından sapmaya göre) ING Bank'ın likiditesi artmıştır. Tabloda bulunan tüm zamanlarda ING Bank'ın likiditesi mevduat bankalarının ortalamalarının altındadır. Likidite bileşeni puanının en düşük değeri satın alınma yılında (2007) gerçekleşirken en yüksek değeri satın alınmadan bir yıl sonra 2008 yılında gerçekleşmiştir, ancak puan mevduat bankalarının altındadır.

2004-2006 yılları arasında mevduat bankalarının altında da olsa bu bileşenin puanı artış trendi göstermiştir. Satın alınma yılında bu bileşenin puanında sert bir düşüş yaşanmış ve satın alınmadan sonraki üç yılda dalgalanma gerçekleşmiştir. ING Bank'ın devir işlemi 2007 yılı sonunda gerçekleşmiş olup, Oyak Grubu'nun satın alınma yılında likidite sıkıntısı içinde olması bu bileşeni etkilemiştir.

S ING Bank'ın piyasa riskine duyarlılık bileşeni puanının satın alınma sonrası üç yıl ortalaması, satın alınma öncesi üç yıl ortalamasından azdır, diğer bir deyişle satın alınma sonrası üç yılda satın alınma öncesi üç yıla kıyasla (mevduat bankaları ortalamalarından sapmaya göre) ING Bank'ın piyasa riskine duyarlılığı artmıştır. Tabloda bulunan tüm zamanlarda bu bileşenin puanı negatiftir, mevduat bankalarının ortalamalarının altındadır. Bu bileşenin puanının en düşük değeri 2010 yılında gerçekleşirken, en yüksek değeri 2005 yılında gerçekleşmiştir. 2004-2008 yılları arasında bileşen puanı azalış trendi göstermiştir, puanda 2009 yılında bir miktar artış olsa da 2010 yılında tekrar azalış yaşanmıştır.

2004-2012 yılları arasında ING Bank'ın CAMELS Sermaye Yeterliliği bileşeni puanlarının ve alt oranlarının hesaplanması Tablo 78'de yer almaktadır.

Tablo 78. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş. Sermaye Yeterliliği Bileşeni Puanı

Değişkenler	Oran	Ağırlık	İlişkinin Yönü	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004
				GRUP TOPLAMI				-6,59	0,16	-7,46	-2,45	-8,58
C-CAPITAL (Sermaye Yeterliliği Oranları) (Grup Toplamının Ana Bileşenin Ağırlığıyla Çarpımı)	SYO	%20		-1,32	0,03	-1,49	-0,49	-1,72	-2,99	-4,72	0,12	-2,58
Özkaynaklar/((Kredi+Piyasa+Operasyonel Riski İçin Gerekli Sermaye Yükümlülüğü)*12.5)*100	SYO1	%40	+	14,27	14,19	14,57	15,65	13,76	12,76	12,65	17,21	16,73
Referans Özkaynaklar/((Kredi+Piyasa+Operasyonel Riski İçin Gerekli Sermaye Yükümlülüğü)*12.5)*100	SYO1	%40	+	17,25	15,51	17,74	19,28	16,55	17,38	19,78	21,61	26,19
Endeks Değeri				82,73	91,51	82,12	81,15	83,14	73,40	63,96	79,66	63,87
Sapma				-17,27	-8,49	-17,88	-18,85	-16,86	-26,60	-36,04	-20,34	-36,13
Ağırlığa Göre Sapma				-6,91	-3,39	-7,15	-7,54	-6,74	-10,64	-14,42	-8,14	-14,45
Özkaynaklar/Toplam Aktifler	SYO2	%30	+	12,23	11,21	12,05	12,80	9,76	10,17	8,27	12,05	11,61
Referans Özkaynaklar/Toplam Aktifler	SYO2	%30	+	12,65	10,99	12,35	12,16	10,55	11,90	10,74	12,36	13,83
Endeks Değeri				96,70	101,96	97,56	105,26	92,47	85,42	76,99	97,51	83,93
Sapma				-3,30	1,96	-2,44	5,26	-7,53	-14,58	-23,01	-2,49	-16,07
Ağırlığa Göre Sapma				-0,99	0,59	-0,73	1,58	-2,26	-4,37	-6,90	-0,75	-4,82
(Özkaynaklar-Duran Aktifler)/Toplam Aktifler	SYO3	%30	+	9,83	8,92	9,31	9,67	7,16	7,84	6,05	9,20	7,62
Referans (Özkaynaklar-Duran Aktifler)/Toplam Aktifler	SYO3	%30	+	9,42	8,12	9,18	8,65	7,07	7,82	6,54	6,99	6,28
Endeks Değeri				104,36	109,89	101,42	111,71	101,40	100,28	92,46	131,69	121,27
Sapma				4,36	9,89	1,42	11,71	1,40	0,28	-7,54	31,69	21,27
Ağırlığa Göre Sapma				1,31	2,97	0,43	3,51	0,42	0,08	-2,26	9,51	6,38

2004-2012 yılları arasında ING Bank'ın CAMELS Aktif Kalitesi bileşeni puanlarının ve alt oranlarının hesaplanması Tablo 79'da yer almaktadır.

Tablo 79. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş. Aktif Kalitesi Bileşeni Puanı

Değişkenler	Oran	Ağırlık	İlişkinin Yönü	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004
				GRUP TOPLAMI				10,24	11,50	15,33	19,36	19,31
A-ASSET (Aktif Kalitesi Oranları) (Grup Toplamının Ana Bileşenin Ağırlığıyla Çarpımı)	AKO	%30		3,07	3,45	4,60	5,81	5,79	8,09	9,56	12,59	13,43
Duran Aktifler/Toplam Aktifler	AKO1	%20	-	2,40	2,29	2,74	3,13	2,59	2,33	2,22	2,85	3,99
Referans Duran Aktifler/Toplam Aktifler	AKO1	%20	-	3,23	2,87	3,17	3,51	3,49	4,08	4,20	5,38	7,55
Endeks Değeri				74,35	79,55	86,38	89,36	74,36	57,00	52,89	53,09	52,85
Sapma				25,65	20,45	13,62	10,64	25,64	43,00	47,11	46,91	47,15
Ağırlığa Göre Sapma				5,13	4,09	2,72	2,13	5,13	8,60	9,42	9,38	9,43
Toplam Krediler ve Alacaklar/Toplam Aktifler	AKO2	%20	+	75,02	73,00	70,43	72,24	66,92	67,86	61,95	60,79	56,61
Referans Toplam Krediler ve Alacaklar/Toplam Aktifler	AKO2	%20	+	58,90	56,89	52,63	47,25	51,53	49,61	44,34	37,84	32,52
Endeks Değeri				127,38	128,30	133,83	152,89	129,86	136,79	139,71	160,66	174,07
Sapma				27,38	28,30	33,83	52,89	29,86	36,79	39,71	60,66	74,07
Ağırlığa Göre Sapma				5,48	5,66	6,77	10,58	5,97	7,36	7,94	12,13	14,81
Toplam Krediler ve Alacaklar/Toplam Mevduat	AKO3	%20	+	130,58	133,35	130,59	115,20	110,47	95,59	92,65	90,46	75,08
Referans Toplam Krediler ve Alacaklar/Toplam Mevduat	AKO3	%20	+	95,26	91,10	79,70	71,86	77,61	75,36	66,55	57,32	48,62
Endeks Değeri				137,07	146,38	163,84	160,30	142,34	126,84	139,23	157,83	154,41
Sapma				37,07	46,38	63,84	60,30	42,34	26,84	39,23	57,83	54,41
Ağırlığa Göre Sapma				7,41	9,28	12,77	12,06	8,47	5,37	7,85	11,57	10,88
Takipteki Krediler (Brüt)/Toplam Krediler ve Alacaklar	AKO4	%20	-	2,41	2,22	3,20	3,97	2,43	1,30	0,79	0,73	0,97
Rerefans Takipteki Krediler (Brüt)/Toplam Krediler ve Alacaklar	AKO4	%20	-	2,94	2,73	3,78	5,58	3,70	3,59	3,84	5,05	6,44
Endeks Değeri				82,02	81,22	84,58	71,16	65,63	36,31	20,44	14,41	15,13
Sapma				17,98	18,78	15,42	28,84	34,37	63,69	79,56	85,59	84,87
Ağırlığa Göre Sapma				3,60	3,76	3,08	5,77	6,87	12,74	15,91	17,12	16,97
Finansal Varlıklar (Net)/Toplam Aktifler	AKO5	%20	+	9,97	11,61	16,33	15,86	19,34	20,62	19,02	21,60	26,27
Referans Finansal Varlıklar (Net)/Toplam Aktifler	AKO5	%20	+	23,13	26,64	32,70	35,95	30,05	31,92	35,43	36,67	41,44
Endeks Değeri				43,13	43,59	49,93	44,11	64,34	64,59	53,66	58,90	63,40
Sapma				-56,87	-56,41	-50,07	-55,89	-35,66	-35,41	-46,34	-41,10	-36,60
Ağırlığa Göre Sapma				-11,37	-11,28	-10,01	-11,18	-7,13	-7,08	-9,27	-8,22	-7,32

2004-2012 yılları arasında ING Bank'ın CAMELS Yönetim Yeterliliği bileşeni puanlarının ve alt oranlarının hesaplanması Tablo 80'de yer almaktadır.

Tablo 80. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş. Yönetim Yeterliliği Bileşeni Puanı

Değişkenler	Oran	Ağırlık	İlişkinin Yönü	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004
				GRUP TOPLAMI				-29,96	-49,14	-49,60	-33,89	-30,21
M-MANAGEMENT (Yönetim Yeterliliği Oranları) (Grup Toplamının Ana Bileşenin Ağırlığıyla Çarpımı)	YYO	%10		-3,00	-4,91	-4,96	-3,39	-3,02	-2,65	-1,79	3,95	-0,19
Şube Başına Net Kâr	YYO1	%30	+	0,79	0,25	0,35	0,52	0,38	0,37	0,30	1,00	0,39
Referans Şube Başına Net Kâr	YYO1	%30	+	2,11	1,86	2,18	2,06	1,36	1,78	1,51	0,81	1,01
Endeks Değeri				37,34	13,22	15,90	25,24	28,22	20,83	19,91	124,09	38,97
Sapma				-62,66	-86,78	-84,10	-74,76	-71,78	-79,17	-80,09	24,09	-61,03
Ağırlığa Göre Sapma				-18,80	-26,03	-25,23	-22,43	-21,53	-23,75	-24,03	7,23	-18,31
Net Faaliyet Kârı (Zararı)/Toplam Aktifler	YYO2	%30	+	1,40	0,57	0,84	1,78	1,12	1,38	1,40	2,78	3,01
Referans Net Faaliyet Kârı (Zararı)/Toplam Aktifler	YYO2	%30	+	2,22	2,03	2,71	2,97	2,16	3,05	2,81	2,06	3,64
Endeks Değeri				63,27	28,16	31,06	60,16	52,09	45,16	49,95	134,61	82,66
Sapma				-36,73	-71,84	-68,94	-39,84	-47,91	-54,84	-50,05	34,61	-17,34
Ağırlığa Göre Sapma				-11,02	-21,55	-20,68	-11,95	-14,37	-16,45	-15,01	10,38	-5,20
Takipteki Krediler (Brüt)/Toplam Krediler ve Alacaklar	YYO3	%30	-	2,41	2,22	3,20	3,97	2,43	1,30	0,79	0,73	0,97
Referans Takipteki Krediler (Brüt)/Toplam Krediler ve Alacaklar	YYO3	%30	-	2,94	2,73	3,78	5,58	3,70	3,59	3,84	5,05	6,44
Endeks Değeri				82,02	81,22	84,58	71,16	65,63	36,31	20,44	14,41	15,13
Sapma				17,98	18,78	15,42	28,84	34,37	63,69	79,56	85,59	84,87
Ağırlığa Göre Sapma				5,39	5,63	4,63	8,65	10,31	19,11	23,87	25,68	25,46
Personel Giderleri+Kıdem Tazminatı/Toplam Aktifler	YYO4	%10	-	1,70	1,85	2,15	2,27	1,95	2,16	1,67	1,89	2,16
Referans Personel Giderleri+Kıdem Tazminatı/Toplam Aktifler	YYO4	%10	-	1,09	1,08	1,17	1,25	1,34	1,40	1,31	1,37	1,57
Endeks Değeri				155,38	171,83	183,15	181,59	146,18	154,35	127,13	138,21	138,09
Sapma				-55,38	-71,83	-83,15	-81,59	-46,18	-54,35	-27,13	-38,21	-38,09
Ağırlığa Göre Sapma				-5,54	-7,18	-8,32	-8,16	-4,62	-5,43	-2,71	-3,82	-3,81

2004-2012 yılları arasında ING Bank'ın CAMELS Kârlılık bileşeni puanlarının ve alt oranlarının hesaplanması Tablo 81'de yer almaktadır.

Tablo 81. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş. Kârlılık Bileşeni Puanı

Değişkenler	Oran	Ağırlık	İlişkinin Yönü	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004
				GRUP TOPLAMI				-44,64	-66,45	-63,38	-49,70	-45,52
E- EARNINGS (Kârlılık Oranları) (Grup Toplamının Ana Bileşenin Ağırlığıyla Çarpımı)	KO0	%20		-8,93	-13,29	-12,68	-9,94	-9,10	-9,91	-9,75	36,66	-0,60
Net Dönem Kârı (Zararı)/Özkaynaklar	KO1	%25	+-	8,19	3,35	5,36	9,56	8,70	10,61	10,71	30,48	16,12
Referans Net Dönem Kârı (Zararı)/Özkaynaklar	KO1	%25	+-	13,67	14,78	17,85	19,70	16,45	20,87	20,32	10,60	15,04
Endeks Değeri				59,94	22,65	30,06	48,54	52,88	50,85	52,70	287,60	107,16
Sapma				-40,06	-77,35	-69,94	-51,46	-47,12	-49,15	-47,30	187,60	7,16
Ağırlığa Göre Sapma				-10,02	-19,34	-17,48	-12,87	-11,78	-12,29	-11,82	46,90	1,79
Net Dönem Kârı (Zararı)/Toplam Aktifler	KO2	%25	+-	1,00	0,38	0,65	1,22	0,85	1,08	0,89	3,67	1,87
Referans Net Dönem Kârı (Zararı)/Toplam Aktifler	KO2	%25	+-	1,73	1,62	2,20	2,40	1,74	2,48	2,18	1,31	2,08
Endeks Değeri				57,96	23,09	29,33	51,09	48,90	43,43	40,58	280,45	89,94
Sapma				-42,04	-76,91	-70,67	-48,91	-51,10	-56,57	-59,42	180,45	-10,06
Ağırlığa Göre Sapma				-10,51	-19,23	-17,67	-12,23	-12,77	-14,14	-14,86	45,11	-2,52
Net Dönem Kârı (Zararı)/Ödenmiş Sermaye	KO3	%25	+-	9,04	3,66	5,89	10,75	10,58	12,59	13,02	137,06	51,28
Referans Net Dönem Kârı (Zararı)/Ödenmiş Sermaye	KO3	%25	+-	56,41	49,81	58,21	58,64	39,02	52,91	47,91	29,14	48,80
Endeks Değeri				16,02	7,35	10,11	18,33	27,10	23,80	27,17	470,31	105,09
Sapma				-83,98	-92,65	-89,89	-81,67	-72,90	-76,20	-72,83	370,31	5,09
Ağırlığa Göre Sapma				-21,00	-23,16	-22,47	-20,42	-18,22	-19,05	-18,21	92,58	1,27
Toplam Gelir/Toplam Gider	KO4	%25	+	128,63	115,08	117,25	129,78	116,01	113,91	114,45	127,18	122,84
Referans Toplam Gelir/Toplam Gider	KO4	%25	+	146,95	141,87	152,34	155,89	130,30	135,93	135,32	134,22	143,00
Endeks Değeri				87,53	81,12	76,97	83,25	89,03	83,80	84,58	94,76	85,91
Sapma				-12,47	-18,88	-23,03	-16,75	-10,97	-16,20	-15,42	-5,24	-14,09
Ağırlığa Göre Sapma				-3,12	-4,72	-5,76	-4,19	-2,74	-4,05	-3,86	-1,31	-3,52

2004-2012 yılları arasında ING Bank'ın CAMELS Likidite bileşeni puanlarının ve alt oranlarının hesaplanması Tablo 82'de yer almaktadır.

Tablo 82. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş. Likidite Bileşeni Puanı

Değişkenler	Oran	Ağırlık	İlişkinin Yönü	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004
				GRUP TOPLAMI				-33,61	-24,88	-22,31	-30,79	-2,75
L-LIQUIDITY (Likidite Oranları) (Grup Toplamının Ana Bileşenin Ağırlığıyla Çarpımı)	LO	%10		-3,36	-2,49	-2,23	-3,08	-0,28	-3,69	-1,92	-2,75	-3,54
Likit Aktifler/Kısa Vadeli Yükümlülükler	LO1	%40	+	36,96	39,84	48,82	40,05	45,37	40,15	53,64	54,38	47,36
Referans Likit Aktifler/Kısa Vadeli Yükümlülükler	LO1	%40	+	55,30	52,24	53,55	53,03	43,35	61,24	64,43	73,72	82,99
Endeks Değeri				66,84	76,28	91,16	75,51	104,66	65,56	83,26	73,77	57,07
Sapma				-33,16	-23,72	-8,84	-24,49	4,66	-34,44	-16,74	-26,23	-42,93
Ağırlığa Göre Sapma				-13,26	-9,49	-3,53	-9,80	1,86	-13,77	-6,70	-10,49	-17,17
Likit Aktifler/Toplam Aktifler	LO2	%30	+	21,75	22,44	25,95	24,18	27,45	28,14	34,62	31,20	30,43
Referans Likit Aktifler/Toplam Aktifler	LO2	%30	+	31,36	30,99	32,85	33,06	26,58	37,25	39,96	40,30	37,92
Endeks Değeri				69,36	72,41	78,98	73,13	103,30	75,55	86,64	77,41	80,26
Sapma				-30,64	-27,59	-21,02	-26,87	3,30	-24,45	-13,36	-22,59	-19,74
Ağırlığa Göre Sapma				-9,19	-8,28	-6,31	-8,06	0,99	-7,34	-4,01	-6,78	-5,92
Yabancı Para Likit Aktifler/Yabancı Para Likit Pasifler	LO3	%30	+	24,67	23,86	16,53	18,66	27,40	20,35	35,58	32,35	29,74
Referans Yabancı Para Likit Aktifler/Yabancı Para Likit Pasifler	LO3	%30	+	39,27	31,28	28,29	32,80	33,71	43,04	49,52	49,07	50,38
Endeks Değeri				62,83	76,28	58,44	56,90	81,30	47,28	71,84	65,92	59,02
Sapma				-37,17	-23,72	-41,56	-43,10	-18,70	-52,72	-28,16	-34,08	-40,98
Ağırlığa Göre Sapma				-11,15	-7,11	-12,47	-12,93	-5,61	-15,82	-8,45	-10,22	-12,29

2004-2012 yılları arasında ING Bank'ın CAMELS Piyasa Riskine Duyarlılık bileşeni puanlarının ve alt oranlarının hesaplanması Tablo 83'de yer almaktadır.

Tablo 83. ING Bank (Oyak Bank) A.Ş. Piyasa Riskine Duyarlılık Bileşeni Puanı

Değişkenler	Oran	Ağırlık	İlişkinin Yönü	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004
				GRUP TOPLAMI				-57,52	-66,74	-96,42	-63,30	-85,90
S-SENSITIVITY (Piyasa Riskine Duyarlılık Oranları) (Grup Toplamının Ana Bileşenin Ağırlığıyla Çarpımı)	PRDO	%10		-5,75	-6,67	-9,64	-6,33	-8,59	-7,67	-5,47	-2,54	-1,29
Referans Özel Karşılıklar Sonrası Net Faiz Gelirleri/Toplam Aktifler	PRDO1	%35	-	4,87	4,40	5,61	6,78	4,57	4,63	3,68	5,42	6,15
Referans Özel Karşılıklar Sonrası Net Faiz Gelirleri/Toplam Aktifler	PRDO1	%35	-	3,45	3,08	3,51	4,05	3,54	4,01	3,76	3,97	5,18
Endeks Değeri				141,24	142,63	159,72	167,50	128,85	115,39	97,93	136,45	118,64
Sapma				-41,24	-42,63	-59,72	-67,50	-28,85	-15,39	2,07	-36,45	-18,64
Ağırlığa Göre Sapma				-14,44	-14,92	-20,90	-23,62	-10,10	-5,39	0,72	-12,76	-6,52
Yabancı Para Aktif/Yabancı Para Pasif	PRDO2	%35	-	64,96	55,70	51,26	57,49	62,20	56,20	76,51	86,44	90,06
Referans Yabancı Para Aktif/Yabancı Para Pasif	PRDO2	%35	-	86,90	85,49	85,34	85,69	89,11	86,72	89,82	90,22	91,09
Endeks Değeri				74,75	65,15	60,07	67,09	69,80	64,81	85,18	95,81	98,87
Sapma				25,25	34,85	39,93	32,91	30,20	35,19	14,82	4,19	1,13
Ağırlığa Göre Sapma				8,84	12,20	13,98	11,52	10,57	12,32	5,19	1,47	0,40
Bilanço İçi Döviz Pozisyonu/Özkaynaklar	PRDO3	%30	-	98,36	147,55	143,87	100,73	139,65	141,28	107,97	41,60	31,75
Referans Bilanço İçi Döviz Pozisyonu/Özkaynaklar	PRDO3	%30	-	36,02	47,08	36,12	37,22	36,00	37,30	35,75	28,32	25,91
Endeks Değeri				273,06	313,39	398,30	270,66	387,92	378,77	302,01	146,93	122,54
Sapma				-173,06	-213,39	-298,30	-170,66	-287,92	-278,77	-202,01	-46,93	-22,54
Ağırlığa Göre Sapma				-51,92	-64,02	-89,49	-51,20	-86,38	-83,63	-60,60	-14,08	-6,76

3.4.4. Analiz Sonuçları

Sınır ötesi satın alma işlemine tabi üç bankanın (Denizbank, Finansbank, Oyak Bank) satın alınmasından üç yıl önceki ve sonraki performanslarının CAMELS analizi ile karşılaştırılması sonucunda satın alınmadan sonra her üç bankada da performans azalışı olduğu saptanmıştır.

Tablo 84. Denizbank, Finansbank, ING Bank Bileşen Puanları Ortalamaları

Değişken	Denizbank		Finansbank		ING Bank	
	Satın Alınma Öncesi 3 Yıl Ortalaması	Satın Alınma Sonrası 3 Yıl Ortalaması	Satın Alınma Öncesi 3 Yıl Ortalaması	Satın Alınma Sonrası 3 Yıl Ortalaması	Satın Alınma Öncesi 3 Yıl Ortalaması	Satın Alınma Sonrası 3 Yıl Ortalaması
CAMELS PUANI	5,58	-14,32	5,14	-15,86	13,07	-20,25
C-CAPITAL (Sermaye Yeterliliği Oranları)	-16,02	-8,32	-20,75	-0,10	-11,95	-6,16
A-ASSET (Aktif Kalitesi Oranları)	16,11	9,35	39,61	7,65	39,54	18,00
M-MANAGEMENT (Yönetim Yeterliliği Oranları)	-2,24	-22,17	41,59	-20,39	6,57	-37,90
E- EARNINGS (Kârlılık Oranları)	18,44	-3,86	26,25	-12,09	43,85	-52,87
L-LIQUIDITY (Likidite Oranları)	14,58	-27,79	-33,22	-23,05	-27,35	-18,62
S-SENSITIVITY (Piyasa Riskine Duyarlılık Oranları)	-9,70	-96,95	-86,79	-113,76	-30,98	-81,87

Not: Bileşenlerde hesaplanan ortalamalar alt bileşenlerin sapmalarının grup toplamlarının üç yıl ortalaması olarak belirtilmiştir, ağırlıklar ile çarpılmamıştır.

Satın alınma öncesi ve sonrası bileşenlerin ortalamalarına bakıldığında bankalarda benzer eğilimler olduğu saptanmıştır. Satın almadan önceki üç yıl CAMELS puanı ortalamalarına bakıldığında, üç bankanın da mevduat bankaları ortalamaları üzerinde bir performans sergilediği ve satın alınma sonrası üç yıl ortalamalarına bakıldığında üç bankanın da mevduat bankalarının altında bir performans izlediği görülmektedir.

C Satın alınma sonrasında üç bankanın da sermaye yeterliliğinin iyileştiği görülmektedir. Buna karşın satın alınma öncesi ve sonrası incelenen dönemlerde üç bankanın sermaye yeterliliği bileşeni puanının ortalaması; mevduat bankaları ortalamalarının altındadır.

A Satın alınma sonrası dönemde üç bankanın da aktif kalitesinin kötüleştiği görülmektedir. Buna karşın üç bankanın satın alınma öncesi ve sonrası iki dönemde de aktif kalitesi performansı mevduat bankalarının ortalamalarının üzerindedir.

M Satın alınma sonrası dönemde üç bankanın da yönetim yeterliliği açısından performansının azaldığı görülmektedir. Satın alınma öncesi dönemde Denizbank harici diğer iki bankanın yönetim yeterliliği performansı, mevduat bankalarının ortalamalarının üstündedir. Satın alınma sonrası dönemde üç bankanın yönetim yeterliliği puanı mevduat bankalarının ortalamalarının altındadır.

E Satın alınma sonrası dönemde üç bankanın da kârlılık performansında azalış görülmektedir. Satın alma öncesi dönemde üç bankanın kârlılık bileşeni puanı mevduat bankaları ortalamalarının üstündedir, satın alınma sonrası dönemde bu puan mevduat bankalarının altına düşmüştür.

L Satın alınma sonrası dönemde Denizbank harici diğer iki bankanın likidite açısından performansı artmıştır ancak iki bankanın performansı satın alınma öncesi ve sonrasındaki dönemde de mevduat bankaları altındadır. Denizbank'ın likidite bileşeni puanı satın alınma öncesi dönemde pozitif iken satın alınma sonrası dönemde negatif olmuştur, Denizbank'ın likidite puanının satın alınma sonrası dönemde azalış miktarı diğer bankalardan daha fazladır. Denizbank'ın sahibi Dexia'nın nakit sıkıntısı içinde olması bu bileşeni etkilemiş olabilir.

S Satın alınma sonrası dönemde üç bankanın da piyasa riskine duyarlılıkları belirgin şekilde artmıştır. Satın alınma öncesi ve sonrası dönemde üç bankanın da piyasa riskine duyarlılık performansı mevduat bankaları ortalamalarının altındadır. Bilanço İçi Döviz Pozisyonu/Özkaynaklar* oranındaki satın alma sonrası üç yıl ortalamasının satın alınma öncesi üç yıl ortalamasına göre belirgin şekilde azalışı bu bileşeni etkilemiştir.

Bununla birlikte satın alınma sonrasını yıl bazında incelendiğinde Denizbank ve Finansbank CAMELS puanlarında benzer bir eğilim görülmektedir (Bkz. Tablo 85). Satın alınmadan sonra ilk iki yılda bir önceki yıla göre performansta azalış, 2009 yılında ise az miktarda artış vardır. ING Bank ise satın alınma sonrasında farklı bir eğilim izlemiştir, ING Bank performansında satın alınma sonrası ilk yılda (2008) az miktarda artış yaşanırken 2009 ve 2010 yıllarında azalış gerçekleşmiştir. 2008 yılında ING

* Döviz Pozisyonu = YP Pasifler - YP Aktifler

Bank'ın CAMELS analizine göre ölçülen performansının azalmayışında likidite puanındaki artış etkili olmuştur. Oyak Bank'ın satın alınma yılında (2007) likidite sıkıntısı içinde olması 2008 yılındaki az miktarda performans artışını açıklayabilir.

Tablo 85. Denizbank, Finansbank, ING Bank CAMELS Puanları

Değişkenler	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003
DENİZBANK CAMELS PUANI	-9,25	-0,27	-21,44	-12,46	-15,96	-14,54	3,91	13,90	-2,54	5,38
FİNANSBANK CAMELS PUANI	-19,57	-13,83	-13,15	-15,54	-20,00	-12,05	12,21	13,31	-1,78	3,89
ING BANK CAMELS PUANI	-19,28	-23,88	-26,40	-17,42	-16,91	-18,81	-14,08	48,03	5,25	

Bu analiz sonuçları ile birlikte incelenen bankaların satın alınma yıllarının 2006-2007 yıllarına rastladığı, incelenen satın alınma sonrası dönemde 2008 küresel ekonomik krizin etkilerinin var olduğu göz ardı edilmemelidir. 2008 krizinden Türk bankacılık sektörü kısmen etkilenmiş olsa bile Denizbank'ı satın alan Dexia, Finansbank'ı satın alan National Bank of Greece derinden etkilenmişti ve varlıklarını bağlı oldukları ülkelerden destek alarak devam ettirebilmişlerdi. Kriz sonrasında sermaye enjeksiyonları karşılığında bu iki bankanın %80'den fazlası kamunun eline geçmiştir. ING Bank ise bu iki bankadan daha az etkilense de 2008 yılında menşei olduğu Hollanda Hükümetinden 10 milyar Euro yardım almıştır.

SONUÇ

2008 krizinden sonra bankacılık sektöründe gerçekleşen sınır ötesi birleşmeler sayı ve değer olarak azalsa da, bankaların sınır ötesi birleşmelerinin getirdiği finansal sonuçların ülke ekonomilerini derinden etkilemeleri nedeniyle, dikkate değer bir konudur.

Literatürde işletme birleşme ve satın almalarının etkinlik, sinerji elde etme, büyümenin avantajlarından (ölçek/kapsam ekonomileri, monopol teorisi, koruma elde etme) faydalanma, riski azaltma, yeni bir pazara giriş stratejisi, fikri ve sınai haklar elde etme amacıyla yapıldığını iddia eden hipotez ve teorilerin yanı sıra işlemin sadece yöneticinin faydası doğrultusunda gerçekleştiğini iddia edenler de bulunmaktadır.

Bankaları sınır ötesi banka birleşme ve satın almaya iten öncelikli nedenler arasında bankalarda bilişim teknolojilerinin maliyetlerinin yüksek olması, kapsam ve ölçek ekonomileri, etkinlik ve sinerji beklentileri, pazar payını büyütme arayışı, yeni bir ülkede pazara giriş stratejisi, otorite koruma ve güvencelerine ulaşma beklentisi, müşteriye takip etme stratejisi, özelleştirme sonrası satın alma işleminden kâr beklentisi, hedef ülke göstergeleri (GSYİH yükselme beklentisi, bankacılık hizmetlerinin kullanım düzeyi, bankacılık sektöründe kârlılık oranları) yer almaktadır.

Yabancı bankaları ülkemize çeken nedenleri sektördeki yüksek kârlılık, ülkedeki penetrasyon oranının düşüklüğü, nüfusun (özellikle genç nüfusun) yüksekliği, bankacılık sektöründe yapılan reformlar ve makroekonomik iyileşmeler olarak sıralamak mümkündür.

Yabancı bankaların ülkede rekabet artışı ve verimliliğe teşvik, teknoloji, ürün, hizmet yönetimi ve denetiminin gelişimi, ülkenin fon talebini karşılamaya yardımcı olma, uluslararası pazarlara girişi kolaylaştırma, nitelikli eleman yetiştirmeye katkı, ödemeleri dengeleme, finansal yapıyı geliştirerek reel büyümeye yardımcı olma gibi yararlarının yanı sıra bazı hayati dezavantajları da vardır. Bunlar arbitraj ve spekülasyona dayalı sermaye hareketlerinin teşviki, yerel sorumluluklardan uzak olma, sağlıklı rekabet ortamı oluşturma, kaynak dağılımını düzensizleştirme, gemiyi ilk terk eden olma, piyasanın kaymağını alma, baskı grubu oluşturularak ülkenin izleyeceği politikaları belirlemeye hak kazanma olarak sıralanabilir.

Bu çalışmada sınır ötesi birleşmelerin ve satın almaların performans artışı gerçekleştirip gerçekleştirmediğini incelemek amacıyla Türk bankacılık sektöründe faaliyet gösteren, mevduat büyüklüğü açısından ilk on beş banka arasında yer alan üç hedef bankanın (Denizbank, Finansbank, ING Bank) performans gelişimi incelenmiştir. Bankaların sınır ötesi birleşmeleri öncesi ve sonrası üç yıllık dönemlerdeki performansları mevduat bankalarının ortalama performansları ile karşılaştırılarak CAMELS modeli çerçevesinde analiz edilmiştir. Üç bankanın analiziyle bulunan veriler birbirleriyle karşılaştırılmıştır.

Analiz sonucunda sınır ötesi satın alma işlemine tabi üç bankanın performansının (Denizbank, Finansbank, Oyak Bank) satın alınmadan sonraki üç yıllık dönemde azaldığı görülmüştür. Bununla birlikte üç bankanın satın alınmadan önceki dönemdeki performansları mevduat bankaları ortalamaları üzerindeyken, satın alınma sonrası dönemde üç bankanın performansları mevduat bankalarının altına düşmüştür. Özellikle satın alınma sonrası ilk yıl Denizbank ve Finansbank'ın performansında ciddi bir azalış dikkati çekerken, ING Bank'ın satın alınma sonrasında ilk yıl performansında çok az bir artış olmuştur. Bu artışta likidite bileşeninde meydana gelen yükseliş etkili olmuştur, Oyak Bank satın alınma öncesinde likidite sıkıntısı içindedir. Satın alınmadan bir yıl önce Denizbank ve Finansbank'ın performansının en üst düzeyde olması dikkat çekicidir. Oyak Bank'ın performansının en yüksek olduğu dönem ise satın alınmadan iki yıl önce gerçekleşmiştir.

Analizde incelenen bankaların satın alınma sonrası dönemi 2007-2010 yılları arasına rastlamaktadır ve bu dönemde 2008 küresel ekonomik krizi etkilerinin var olduğu göz ardı edilmemelidir. Kriz döneminde hedef bankaları satın alan Dexia, NBG ve ING Bank ülkelerinden yardım almışlardır. Bu üç banka içinde ING Bank en az etkilenenidir, menşei olduğu ülkeden 10 milyar Euro borç almıştır. Kriz sonrası sermaye enjeksiyonları karşılığında diğer Dexia ve NBG'nin %80 oranından fazla hisseleri garanti olarak menşei olduğu kamu kuruluşlarının eline geçmiştir.

Analiz sonucunda üç yerli bankanın sınır ötesi birleşme yaparak yabancı bankaya dönüşmesinin bankaların performansında bir artış oluşturmaması, hatta bu bankaların satın alınmadan önceki dönemde mevduat bankalarının ortalamaları üstünde performans sergilerken, satın alınma sonrası dönemde mevduat bankaları altında bir performans sergiliyor olması dikkat çekicidir.

Bu sonuçlar ile birlikte bankaların sınır ötesi birleşmeye ve satın alınmaya teşvik edilmesinin bankaların satın alınma sonrası performansları açısından bir yararı olup olmadığı, hedef ülkenin bankacılık sektörüne finansal etkilerinin olumlu olup olmadığı, satın alanın ülkesinde yaşanan krizin hedef ülke için tehlikeli olup olmayacağı sorgulanabilir, ancak bu veriler bu konu hakkında bilgi sahibi olmak için yeterli değildir. Ülkemizde gerçekleşen sınır ötesi birleşmeler sonrasında performans gelişimini inceleyen çalışmaların sayısı azdır ve bu konu incelenmeye değer bir konudur.

KAYNAKLAR

KİTAPLAR

Akgüç Öztin, 1987, “100 Soruda Türkiye’de Bankacılık”, Gerçek Yayın Evi, Yayın Tarihi: Aralık 1987, İstanbul

Aksoy Tamer, 1998, “Çağdaş Bankacılıktaki Son Eğilimler ve Türkiye’de Uluslararası Bankacılık (Sistemik ve Analitik Bir Yaklaşım)”, Sermaye Piyasası Kurulu Yayınları, Yayın No: 109, Yayın Tarihi: Ocak 1998, Ankara

Altunbas Yener, Ibanez Marques David, 2004, European Central Bank Working Paper Series, 398, Yayın Tarihi: Ekim 2004, <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpwps/ecbwp398.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Apak Sudi, 1993, “Uluslararası Bankacılık ve Finansal Sistemler”, Emlak Bankası Yayınları, Yayın Tarihi: Eylül 1993, İstanbul

Artun T., 1989, “İşlevi, Gelişimi, Özellikleri ve Sorunlarıyla Türkiye’de Bankacılık”, İstanbul, Tekin Yayınları (Coşkun vd, 2012 içinde)

Başak Levent, 2008, “Türkiye’de Yabancı Bankaların Vergilendirilmesi”, TBB, Yayın No: 261, Yayın Tarihi: Kasım 2008, İstanbul, <https://www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/810/261.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Başar Mehmet, Coşkun Metin, 2006, “Bankacılık Uygulamaları”, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını, Yayın No: 1711, Eskişehir

Brealey Richard A., Myers Stewart C., Marcus Alan J., 2001, “Fundamentals of Corporate Finance”, Third Edition, University of Phoenix, MC Graw-Hill Primis Custom Publishing, ISBN 0-07-553109-7, web.mit.edu/voila/www/trashbin/ForFun/corporatefinance.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Coşkun M. Necat, Ardor Hakan Naim, Çermikli A.Hakan, Eruygur H.Ozan, Öztürk Fahriye, Tokathoğlu İbrahim, Aykaç Gökhan, Dağlaroğlu Tolga, 2012, “Türkiye’de Bankacılık Sektörü Piyasa Yapısı, Firma Davranışları ve Rekabet Analizi”, TBB, Yayın No: 280, Yayın Tarihi: Şubat 2012, İstanbul, www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/796/rekabetKitap.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Ferguson Niall, 2008, “The Ascent of Money a Financial History of The World”, The Penguin Press

Hanson James A., Honohan Patrick, Majnoni Giovanni, 2003, “Globalization and National Financial Systems”, The World Bank ve Oxford Üniversitesi Basımı, Washington

Keskin Ekrem, İnan Emre Alpan, Mumcu Melike, Erdönmez Pelin, Kılınc Gonca, Özaktan Aslı, Yavuz Mehmet, Kranda Ahmet, 2008, “50. Yılında TBB ve Türkiye’de Bankacılık Sistemi 1958-2007”, TBB, Yayın No:262, Yayın Tarihi: Kasım 2008, <http://www.tbb.org.tr/Dosyalar/Yayinlar/Dokumanlar/tbb50yil.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Parasız İlker, 2007, “Modern Bankacılık Teori ve Uygulama”, Ezgi Kitabevi, Bursa

Pasiouras Fotious, 2012, “Greek Banking from the pre-Euro Reforms to the Financial Crisis and Beyond”, London, Palgrave Macmillan, ISBN 978-0-230-35608-5, http://books.google.com.tr/books?id=K7o7u0zyQpkC&pg=PA7&lpg=PA7&dq=Greek+bank+m%26a&source=bl&ots=C1myghoCXE&sig=wmWzYYPJFNOXvw8CAOS1BqgNn5k&hl=tr&sa=X&ei=xBhRU5_kLuveygO0i4DYDQ&ved=0CHAQ6AEwCQ#v=onepage&q=Greek%20bank%20m%26a&f=true (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Seyidoğlu Halil, 2003, “Uluslararası Finans”, Güzem Can Yayınları, Yayın No: 19 İstanbul

Spong Keneth, 2000, “Banking Regulation, It’s purposes, Implementation, and Effects”, Federal Reserve Bank of Kansas City, <http://www.kansascityfed.org/publicat/bankingregulation/ RegsBook2000.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----TBB, 2006, “Bankalarımız 2005 Kitabı”, Yayın No: 245, Yayın Tarihi: Mayıs 2006, <http://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----TBB, 2013b, “Bankalarımız 2012 Kitabı”, Yayın No: 294, Yayın Tarihi: Mayıs 2013, <http://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Tiryaki Göksel, 2012, “Finansal İstikrar ve Bankacılık Düzenlemeleri (1990-2010 Türkiye Tecrübesi Işığında”, TBB, 289, İstanbul,

https://www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/1924/Finansal_istikrar_Kitap.pdf
(Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Williams John B., 1938, “The Theory of Investment Value”, Harvard University Press, (Weston, 1994 içinde)

-----World Bank, 2009, “Global Economic Prospects 2009”, Washington, http://siteresources.worldbank.org/INTGEP2009/Resources/10363_WebPDF-w47.pdf
(Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Zarakolu Avni, 1982, “Bankacılar için Merkez Bankacılığı Bilgisi”, Bankacılar Serisi 21/141, Ankara (Köksal Mahmut, Ağustos 1989 içinde)

MAKALELER

Acharya V. Viral, Iftexhar Hasan, Anthony Saunders, 2006, “Should Banks Be Diversified? Evidence from Individual Bank Loan Portfolios”, Journal of Business, 79, s.1355-1411 (Deng ve Elyasiani, 2008 içinde)

Akgüç Öztin, 2007, “Türkiye’de Yabancı Bankalar”, Mufad Dergisi 36, Yayın Tarihi: Ekim 2007

Akhigbe Aigbe, Ann M. Whyte, 2003, “Changes in Market Assessment of Bank Risk Following the Riegle-Neal Act of 1994”, Journal of Banking and Finance, 27, s. 87-102. (Deng ve Elyasiani, 2008 içinde)

Aliber Robert Z., 1984, “International Banking”, Journal of Money, Credit & Banking (Ohio State University Press), 16/4, s.661-678, Yayın Tarihi: Kasım 1984

Alptekin Volkan, 2009, “IMF İstikrar Politikalarının Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri (1980-2004)”, Selçuk Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 11/17, s.469-490, <http://asosindex.com/journal-article-fulltext?id=18023&part=1> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Amel Dean, Barnes Colleen, Panetta Fabio, Salle Carmelo, 2004, “Consolidation and Efficiency In The Financial Sector: A Review of the International Evidence”, Journal of Banking & Finance, 28, s.2493-2519

Amihud Yakov, DeLong Gayle L., Saunders Anthony, 2002, “The Effects of Cross-border Bank Mergers on Bank Risk and Value”, Journal of International Money and Finance, 21, s.857-877

Arıçelik Gülçin, 2010, “Ticari Bankalarda Performans Ölçümü: CAMELS Analizine Dayalı Bir İnceleme”, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisadi Anabilim Dalı, Para ve Banka Programı, Yüksek Lisans Tezi

Arslan Halil Bader, 2007, “Cross-Border Bank Acquisitions: Financial and Managerial Analysis of BNP Paribas-TEB Deal”, International Research Journal of Finance and Economics, 9, s.38-42, Ankara

Ata H. Ali, 2009, “Banka Yabancılaşmasının Türkiye’deki Yerli ve Yabancı Bankalar Açısından Karşılaştırılması”, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 23/4, s.109-124

Aysan Ahmet Faruk, Ceyhan Sanli Pinar, 2006, “Why Do Foreign Banks Invest In Turkey?”, Munich Personal Repec Archive, 5491, Yayın Tarihi: 30.10.2007

Baele Lieven, Olivier DeJonghe, Rudi Vander Venet, 2007, “Does the Stock Market Value Bank Diversification?”, Journal of Banking and Finance, 31, s.1999-2023 (Deng ve Elyasiani, 2008 içinde)

Baykal C. Murat, 2007, “Hukuki Boyutlarıyla Finansal Krizler”, Bankacılar Dergisi, Sayı: 60, https://www.tbb.org.tr/Dosyalar/Arastirma_ve_Raporlar/hukuki_boyutlariyla_finansal_krizler.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Becher David A., 2000, “The Valuation Effects of Bank Mergers”, Northern Illinois University, Journal of Corporate Finance, 6, s.189–214

Berger Allen N., Buch Claudia M., DeLong Gayle, Deyoung Robert, 2004, “Exporting Financial Institutions Management Via Foreign Direct Investment Mergers and Acquisitions”, Journal of International Money and Finance, 23, s.333–366

Berger Allen N., Demsetz Rebecca S., Strahan Philip E., 1999, “The Consolidation of the Financial Aervices Industry: Causes, Consequences, and Implications For The Future”, Journal of Banking & Finance, 23, s.135-194

Berger Allen N., Deyoung Robert, 2001, “The Effects of Geographic Expansion on Bank Efficiency”, Journal of Financial Services Research, 19/2/3, s.163-184

Berger Allen N., Deyoung Robert, Udell Gregory F., 2001, “Efficiency Barriers to the Consolidation of the European Financial Services Industry”, European Financial Management, 7, s.117-130

Berger Allen N., Humphrey D. B., 1992, "Megamergers in Banking and the Use of Cost Efficiency as an Antitrust Defense", *Antitrust Bulletin*, 37, s.541-600 (Berger vd., 1999 içinde)

Berkovitch Elazar, Narayanan M. P., 1993, "Motives for Takeovers: An Empirical Investigation", *The Journal of Financial and Quantitative Analysis*, 28/3, s.347-362, Yayın Tarihi: Eylül 1993

Bhattacharya Joydeep, 1994, "The Role of Foreign Banks in Developing Countries: A Survey of The Evidence", Department of Economics Iowa State University, ABD

Bonin J.P., Abel I., 2000, "Retail Banking in Hungary: A Foreign Affair? Working Paper, Economics", Department, Wesleyan University, Middletown (Buch ve DeLong, 2004 içinde)

Boot Arnoud W.A., Anjolein Schmeits, 2000, "Market Discipline and Incentive Problems in Conglomerate Firms with Applications to Banking" *Journal of Financial Intermediation*, 9, s.240-73 (Deng ve Elyasiani, 2008 içinde)

Botiş Sorina, 2013, "Mergers and Acquisitions in the International Banking Sector", *Bulletin of the Transilvania University of Braşov*, 6/1, <http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=317b4228-28f7-4135-84da-51202f492f9a%40sessionmgr4004&vid=1&hid=4101> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Brimmer A., Dahl F., 1975, "Growth of American International Banking: Implications For Public Policy", *Journal of Finance*, 30, s.341-363 (Herrero ve Simon, 2006 içinde)

Bruner Robert F., 1988, "The Use of Excess Cash and Debt Capacity as a Motive Merger", *Journal of Financial & Quantitative Analysis*, 23/2, s.199-21

Bruner, R.F., 2002, "Does M&A Pay: A Survey of Evidence for the Decision-Maker", *Journal of Applied Finance*, 12/1, s.48-68 (Kargın, 2007 içinde)

Buch Claudia M., DeLong Gayle, 2004, "Cross-border Bank Mergers: What Lures The Rare Animal?", *Journal of Banking & Finance*, 28, s.2077-2102

Burksaitiene Daiva, 2010, "Cross-border Mergers and Acquisitions in Developed Countries: A Study in 2008-2009", *Economics and Management*, 15

Chatterjee Sayan, 1986, “Types of Synergy and Economic Value: The Impact of Acquisitions on Merging and Rival Firms, Strategic Management Journal”, 7, s.119-139

Chislett William, 2014, “Spain’s Banking Crisis: a Light in The Tunnel”, Real Instituto Elcano, Yayım Tarihi: 25.02.2014, <http://www.eurasiareview.com/25022014-spains-banking-crisis-light-tunnel-analysis/> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Chong Beng S., 1991, “The Effects of Interstate Banking on Commercial Banks’ Risk and Profitability”, The Review of Economics and Statistics, 73, s.78-84 (Deng ve Elyasiani, 2008 içinde)

Claessens Stijn, Glaessner Tom, 1998, “The Internationalization of Financial Services in Asia”, The World Bank Poverty Reduction and Economic Management Network Economic Policy Division, Policy Research Working Paper 1911, Yayım Tarihi: Nisan 1998

Cole Rebel A., Gunther Jeffery W., 1998, “Predicting Bank Failures: A Comparison of On- And Off-Side Monitoring Systems”, Journal of Financial Services Research, 13/2, s.103-117

Çağol Gülcan, Mukhtarov Shahriyar, 2014, “Azerbaycan Ticari Bankacılık Sektörünün CAMELS Yöntemi ile Performans Analizi”, Marmara Üniversitesi, Öneri Dergisi, 11/41, Yayım Tarihi: Ocak 2014, ISSN 1300-0845, s.77-94, DOI: 10.14783/ONERI.2014414416, <http://e-dergi.marmara.edu.tr/maruoneri/article/view/5000011406> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Çeliker Mehmet Onur, 2012, “Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda Şirket Birleşmeleri”, Ernest & Young Vergi Gündem, Yayım Tarihi: Haziran 2012, http://www.vergidegundem.com/tr_TR/publicationPaper?categoryName=VergidepublicationNumber=6&publicationYear=2012&publicationId=679618 (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Das Dilip K., 2006, “Globalization in the World of Finance: an Analytical History”, Global Economy Journal, 6/1, <http://resources.rybinski.eu/resources/sendFile:678dcdb8-be59-11de-85be-001b24eff4d8:1> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

DeLong Gayle L., 2001, “Stockholder Gains from Focusing Versus Diversifying Bank Mergers.”, Journal of Financial Economics, 59, s.221-252

Demsetz Rebecca S., Philip E. Strahan, 1997, “Diversification, Size, and Risk at Bank Holding Companies”, *Journal of Money, Credit and Banking*, 29/3, Yayım Tarihi: Ağustos 1997 (Deng ve Elyasiani, 2008 içinde)

Deng Saiying (Esther), Elyasiani Elyas, 2008, “Geographic Diversification, Bank Holding Company Value, and Risk”, *Journal of Money, Credit and Banking*, 40/6, s.1217-1238, Yayım Tarihi: Eylül 2008

Emiral Fatih, 2002, “Türk Bankacılık Sisteminde Etkinlik Analizi (Veri Zarflama Analizi Uygulaması)”, Delloitte Kurumsal Risk Hizmetleri, Yayım Tarihi: Mayıs-Haziran 2002, http://www.denetimnet.net/UserFiles/Documents/24_6.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Erdem Ekrem, 2006, “Osmanlı Para Sistemi ve Tağış Politikası: Dönemsel Bir Analiz”, *TBB Bankacılar Dergisi*, 56, Yayım Tarihi: Mart 2006, <http://www.tbb.org.tr/Dosyalar/Dergiler/Dokumanlar/56.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Ertuna Özer, 2008, “Bankalarda Yabancı Hâkimiyeti”, *Mufad Journal*, 37, <http://journal.mufad.org/attachments/article/311/1.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Figueira Catarina, Nellis Joseph, 2009, “Bank Merger and Acquisitions Activity in The EU: Much Ado About Nothing?”, *The Service Industries Journal*, 29/7, s.875–886, Yayım Tarihi: Temmuz 2009

Focarelli Dario, Pozzolo Alberto Franco, 2000, “The Determinants of Cross-Border Bank Shareholdings: An Analysis with Bank-Level Data From OECD Countries”, Bank of Italy, Research Department, s.381, Yayım Tarihi: Ekim 2000, http://www.bancaditalia.it/pubblicazioni/econo/temidi/td00/td381_00/td381/tema_381_00.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Focarelli Dario, Pozzolo Alberto Franco, 2001, “The Pattern of Cross-border Bank Mergers and Shareholdings in OECD Countries”, *Journal of Banking & Finance*, 25, s.2305-2337

Focarelli Dario, Pozzolo Alberto Franco, 2005, “Where Do Banks Expand Abroad? An Empirical Analysis”, *The Journal of Business*, 78/6, s.2435-2464, Yayım Tarihi: Kasım 2005

Fraser Donald R., Zhang Hao, 2009, "Mergers and Long-Term Corporate Performance: Evidence from Cross-Border Bank Acquisitions", Journal of Money, Credit and Banking, 41/7, Yayım Tarihi: Ekim 2009

Galai D., Masulis R.W., 1976, "The Option Pricing Model and the Risk Factor of Stock", Journal of Financial Economics", Yayım Tarihi: Ocak/Mart 1976 (Kim ve Mcconnell, 1977 içinde)

Gort Michael, 1969, "An Economic Disturbance Theory of Mergers", The Quarterly Journal of Economics, 83/4, s.624-642

Gray M., Gray H., 1981, "The Multinational Bank: a Financial MNC?", Journal of Banking and Finance, 5, s.33-63 (Herrero ve Simon, 2006 içinde)

Grubel H., 1977, "A Theory of Multinational Banking. Banca Nazionale Del Lavoro Quarterly Review", s.349-363, Yayım Tarihi: Aralık 1977 (Herrero ve Simon, 2006 içinde)

Guillen, M., Tschoegl, A.E., 2000, "The Internationalization of Retail Banking: The Case of the Spanish Banks in Latin America", Transnational Corporations, 9, s.63-97 (Buch ve Delong, 2004 içinde)

Gür Timurhan, 2001, "Büyütec", Asomedy Dergisi, Yayım Tarihi: Mart 2001, <http://www.aso.org.tr/kurumsal/media/kaynak/TUR/asomedy/mart2001-ft.html> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Herrero Alicia García, Simon Daniel Navia, 2006, "Do We Know Why Banks Go to Emerging Countries and What is the Impact for the Home Country?: A Survey", BIS Committee of the Global Financial System, Yayım Tarihi: Eylül 2006, http://www.bis.org/repofficepubl/arpresearch/fs_200806.07.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Higgins R C., Schall L. D., 1975, "Corporate Bankruptcy and Conglomerate Merger", Journal of Finance, Yayım Tarihi: Mart 1975 (Kim ve Mcconnell, 1977 içinde)

Holderness Clifford G., Sheehan Dennis P., 1985, "Raiders or Saviors? The Evidence On Six Controversial Investors", Working Paper Series, 84/6, Yayım Tarihi: Nisan 1985, <https://urresearch.rochester.edu/fileDownloadForInstitutionalItem.action?itemId=4407&itemFileId=6627> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Hughes, Joseph P., William W. Lang, Loretta J. Mester, and Choon-Geol Moon, 1999, “The Dollars and Sense of Bank Consolidation”, *Journal of Banking and Finance*, 23, s.291-324 (Deng ve Elyasiani, 2008 içinde)

Ivanova Virginia Zhivkova, 2012, “Mergers and Acquisitions in Bulgaria-Chosen Way for Unification and Expansion of Companies and Banks”, Varna Free University, Department of International Economics and Policy, http://ejournal.vfu.bg/bg/pdfs/Virzhiniya_Ivanova-17.9.2013.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

İnan E. Alpan, 2000, “Banka Etkinliğinin Ölçülmesi ve Düşük Enflasyon Sürecinde Bankacılıkta Etkinlik”, *Bankacılar Dergisi*, 34, s.82-97, https://www.tbb.org.tr/Dosyalar/Arastirma_ve_Raporlar/Etkinlik_ve_Verimlilik.doc (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Jacobs Klass Peter, 1975, “The Development of International and Multinational Banking in Europe”, *Columbia Journal Of World Business*, 10/4, s.33-39, Yayın Tarihi: Aralık 1975

Jayarathne J., Strahan P., 1998, “Entry Restrictions, Industry Evolution, and Dynamic Efficiency: Evidence from Commercial Banking”, *Journal of Law and Economics*, 41/1, s.239–274, Yayın Tarihi: Nisan 1998

Jensen Michael C., Meckling William H., 1976, “Theory of the Firm: Managerial Behavior, Agency Costs and Ownership Structure”, *Journal of Financial Economics*, 3/4, s.305-360, Yayın Tarihi: Ekim 1976

Kandemir Tuğrul, Arıcı Demirel Nuray, 2013, “Mevduat Bankalarında CAMELS Performans Değerleme Modeli Üzerine Karşılaştırmalı Bir Çalışma (2001-2010)”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18/1, s.61-87

Karolyi Andrew G., Taboada Alvaro G., 2013, “Regulatory Arbitrage and Cross-border Bank Acquisitions”, University of Tennessee, Yayın Tarihi: Ekim 2013, <http://www.mcombs.utexas.edu/~media/Files/MSB/Departments/Finance/Speaker%20Series%20Papers/Karolyi%20paper.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Kaya Yasemin Türker, 2001, “Türk Bankacılık Sektöründe CAMELS Analizi”, BDDK, “Mali Sektör Politikaları Dairesi, Çalışma Raporları: 2001/6”, Yayın Tarihi: Eylül 2001, https://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Raporlar/Calisma_Raporlari/12732001-6.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Kılıç Merve, Akın Ahmet, 2008, “Banka Satın Almalarının Hedef Bankaların Performansına Olan Etkileri: Türk Bankacılık Sektörü Üzerinde Ampirik Bir Çalışma”, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 10/3, s.229-255, <http://iibfdergisi.gazi.edu.tr/index.php/iibfdergisi/article/download/102/93> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Kibritçioğlu, Aykut, 2010, “Küresel Finans Krizinin Türkiye’ye Etkileri”, Yayın Tarihi: 24.09.2010, Munich Personal Repec Archive, 29470, http://mpra.ub.uni-muenchen.de/29470/1/MPRA_paper_29470.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Kim E. Han, Mcconnell John, 1977, “Corporate Mergers and The Co-Insurance of Corporate Debt”, The Journal of Finance, 32/2, s.349-365, Yayın Tarihi: Mayıs 1977

Konstantopoulos Nikolaos, Sakas Damianos, Triantafyllopoulos Yiannis, 2009, “Lessons From a Case Study for Greek Banking M&A Negotiations”, Emerald Group Publishing Limited, Management Decision, 47/8, s.1300-1312

Koyuncu Cüneyt, Şahan Duygu, 2011, “Türkiye’de Yabancı Bankaların Varlığının Yatırım ve GSMH Üzerindeki Etkisinin Analizi”, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, 30, Yayın Tarihi: Ağustos 2011, http://asosindex.com/journal-article-abstract?id=16051#.U3S9ZNJ_uGM (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Köksal Mahmut, 1989, “Devlet Bütçe Uzmanlığı Araştırma Raporu”, Merkez Bankası-Hazine İlişkileri, Ankara Maliye ve Gümrük Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, Yayın Tarihi: Ağustos 1989, <http://www.mud.org.tr/uploads/yuklemeler/MKoksal.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Kutlu Hüseyin Ali, Demirci Savaş N., 2011, “Küresel Finansal Kriz (2007 ?) Ortaya Çıkaran Nedenler, Krizin Etkileri, Krizden Kısmi Çıktı ve Mevcut Durum”, Yayın Tarihi: Ekim 2011, Muhasebe ve Finansman Dergisi, s.129-130, Yayın Tarihi: Ekim 2011, <http://abs.kafkas.edu.tr/upload/380/mufad.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Lamont Bruce T., Anderson Carl R., 1985, “Mode of Corporate Diversification and Economic Performance”, Academy of Management Journal, 28/4, s.926-934

Lehto Eero Lauri Oskari, Lehtoranta Markku Olavi, 2004, “Becoming an Acquirer and Becoming Acquired”, Technological Forecasting & Social Change, 71, s.635–650

Lewellen Wilbur G., 1970, “A Pure Financial Rationale For The Conglomerate Merger”, The Journal of Finance, 26/2, s.521-537

Lindquist Tim M., 2007, “Growth Through Acquisition”, The Cpa Journal, s.56-59, Yayım Tarihi: Eylül 2007

Lubatkin Micheal, 1983, “Mergers and the Performance of the Acquiring Firm, Academy of Management Review”, 8/2, s.218-225

Moosa Imad, 2010, “The Myth of too Big to Fail”, Journal of Banking Regulation, 11/4, s.319–333

Mueller Dennis C., 1969, “A Theory of Conglomerate Mergers”, Quarterly Journal of Economics, 83, s. 643-659 (Trautwein, 1990 içinde)

Mueller Dennis C., 1977, “The Effects of Conglomerate Mergers: A Survey of the Empirical Evidence”, Journal of Banking and Finance, 1, s.315-347 (Kargin, 2007 içinde)

Mundell R.A., 2000, “A Reconsideration of the Twentieth Century”, The American Economic Review, 90/3, s.327-340, Yayım Tarihi: Haziran 2000

Palombo Lüizet, 1997, “Banka Birleşmeleri ve Satın Almaları”, TBB Bankacılar Dergisi, 20, Yayım Tarihi: Mart 1997, https://www.tbb.org.tr/Dosyalar/Arastirma_ve_Raporlar/banka.doc (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Panzar John C., Robert D. Willing, 1981, “Economies of Scope” , American Economic Review, 71/2, s.268-272

Peristiani S., 1993, “The Effects of Mergers on Bank Performance. In: Studies on Excess Capacity in the Financial Sector”, Federal Reserve Bank of New York (Berger vd., 1999 içinde)

Rhoades Stephen A., 1998, “The Efficiency Effects of Bank Mergers: An Overview of Case Studies of Nine Mergers”, Journal of Banking & Finance, 22, s.273-291

Rivard Richard J., Christopher R. Thomas, 1997, “The Effect of Interstate Banking on Large Bank Holding Company Profitability and Risk”, Journal of Economics and Business, 49, s.61-76 (Deng ve Elyasiani, 2008 içinde)

Roll Richard, 1986, “The Hubris Hypotesis of Corporate Takeovers”, Journal of Business, 59/2

Sabır Hasan, 2006, “Atatürk’ün Ekonomi Anlayışı”, Yayım Tarihi: Temmuz-Eylül 2006, Sayıştay Dergisi, 62, <http://www.sayistay.gov.tr/yayin/dergi/icerik/der62m1.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Sakarya Şakir, 2010, “Camels Derecelendirme Sistemine Göre İMKB’deki Yerli ve Yabancı Sermayeli Bankaların Karşılaştırmalı Analizi”, Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, Prof.Dr. Alaeddin Yavaşca Özel Sayısı, Yayım Tarihi: Haziran 2010, <http://iibf.kilis.edu.tr/iibfdergi/vol2ayse/sakarya.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Salter Malcolm, Wolf A. Weinhold, 1979, “Diversification Through Acquisition: Strategies for Creating Economic” (Chatterjee Sayan, 1986 içinde)

Saunders A., Wilson B.K., 1999, “The Impact of Consolidation and Safety-Net Support on Canadian, US and UK Banks: 1893-1993”, Journal of Banking and Finance 23, 537-571 (Berger vd. 1999 içinde)

Saunders Anthony, 1994, “Banking and Commerce: An Overview of the Public Policy Issues”, Journal of Banking and Finance, 18, s.231-254 (Deng ve Elyasiani, 2008 içinde)

Saunders Anthony, 1999, “Consolidation and Universal Banking”, Journal of Banking and Finance, 23, s.693-695 (Buch ve Delong, 2004 içinde)

Seyrek İbrahim Halil, Ata H. Ali, 2010, “Veri Zarflama Analizi ve Veri Madenciliği ile Mevduat Bankalarında Etkinlik Ölçümü”, BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar, 4/2, s.67-84, https://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Raporlar/BDDK_Dergi/9071ibrahim.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Shen Chung-Hua, Lin Mei-Rong, 2011, “The Determinants of Cross-Border Consolidation in Eight Asian Countries: Before and After the Asian Financial Crisis”, Journal of Multinational Financial Management, s.89-105

Simon Herbert, 1957, “A. Models of Man”, Social and Rational, Wiley, New York (Trautwein, 1990 içinde)

Solak Süleyman, “Türk Ticari Bankacılık Sektörünün 2001 Krizi Öncesi ve Sonrası CAMELS Analizi”, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Kütahya-2010

Srinivasan R., Mishra Bibek Prasad, 2007, “Why Do Firms Merge/Acquire: An Analysis of Strategic Intent in Recent M&A Activity Among Indian Firms”, Indian Institute, IIMB Management Review

Steiner, P. O., 1975, “Mergers: Motives, Effect, Policies,” University of Michigan Press, Ann Arbor (Sayan Chatterjee, 1986 içinde)

Stevens Glenn, 2011, “The Role of Finance”, The Economic Record, 87/276, s.1–10, Reserve Bank of Australia, <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1475-4932.2010.00710.x/pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Sungho Choi, Bill B. Francis, Iftekhar Hasan, 2010, “Cross-Border Bank M&As and Risk: Evidence from the Bond Market”, Journal of Money, Credit and Banking, 42/4, s. 615-645, Yayım Tarihi: Haziran 2010

T.C. DPT Müsteşarlığı, 1996, “Vergi, Özel İhtisas Komisyonu Raporu”, Yayım No DPT: 2454-Özel İhtisas Komisyonu: 510, Yayım Tarihi: Temmuz 1996, <http://www3.kalkinma.gov.tr/DocObjects/Download/3132/oik510.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

The Deloitte Times, 2013, “Fırtınanın Oluşturduğu Büyük Dalga”, Yayım Tarihi: Ocak-şubat 2013, http://www.deloitte.com/view/tr_TR/tr/fikirlervecozumler/thedeloittetimes/a8a049cbe453d310VgnVCM2000003356f70aRCRD.htm (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Trautwein Friedrich, 1990, “Mergers Motives and Merger Prescriptions”, Strategic Management Journal, 11, s.283-295

Tükenmez Mine, Demireli Erhan, Akkaya Göktuğ C., 2009, “Kamu Bankalarında Camels Performans Derecelendirme Sistemi Üzerine Bir İnceleme”, 13. Ulusal Finans Sempozyumu, Afyonkarahisar, http://tre.docdat.com/tw_files2/urls_154/2/d-1983/7z-docs/23.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Ursacki T., Vertinsky I., 1992, “Choice of Entry Timing and Scale by Foreign Banks in Japan and Korea”, Journal of Banking and Finance, 16, s. 405-421 (Herrero ve Simon, 2006 içinde)

Vennet Rudi Vander, 1996, “The Effect of Mergers and Acquisitions on the Efficiency and Profitability of EC Credit Institutions”, Journal of Banking & Finance, 20, s.1531-1558

Walkling Ralph A., Long Michael S., 1984, “Agency Theory, Managerial Welfare, and Takeover Bid Resistance”, Journal of Economics, 15/1, s.54-68, Yayım Tarihi: Mart 1984

Weston J. Fred, 1994, “A (Relatively) Brief History of Finance Ideas”, Financial Practice & Education, 4/1, s.7-26

Wheelock D.C., Wilson, P.W., 1998, “Why do Banks Disappear? The Determinants of US Bank Failures and Acquisitions”, Mimeo (Berger vd., 1999 içinde)

Winton Andrew, 1999, “Don’t Put All Your Eggs in One Basket? Diversification and Specialization in Lending”, Working Paper, University of Minnesota (Sungho vd., 2010 içinde)

TEZLER

Aloğlu Ziya Tunç, 2005, “Bankacılık Sektörünün Karşılaştığı Riskler ve Bankacılık Krizler Üzerindeki Etkileri”, TCMB Bankacılık ve Finansal Kuruluşlar Genel Müdürlüğü, Uzmanlık Yeterlilik Tezi, Ankara, www.tcmb.gov.tr/kutuphane/TURKCE/tezler/ziyatuncaloglu.pdf, (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Carlson R.H., 2002, “The Measurement of Synergy in Mergers and Acquisitions in the Aerospace and Defense Industry”, Nova Southeastern University, Ann Arbor, MI, Yayınlanmamış Doktora Tezi, UMI Microform 3069469 (Kargın, 2007 içinde)

Çakar Vesile, 2003, “Yabancı Sermayeli Banka Girişleri ve Ulusal Bankacılık Sektörleri Üzerinde Etkileri”, TCMB Bankacılık ve Finansal Kuruluşlar Genel Müdürlüğü, Uzmanlık Yeterlilik Tezi, Ankara, <http://www.tcmb.gov.tr/kutuphane/TURKCE/tezler/vesilecakar.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Dinçer Ahmet, 2006, “Bankacılık Sektöründe Konsolidasyon, Ülke Deneyimleri ve Türkiye İçin Öneriler”, D.P.T. Uzmanlık Tezi, Yayın No:2697, <http://www.dpt.gov.tr/DocObjects/Download/3015/konsolid.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Kargın Mahmut, 2007, “Finansal Sineri Arttırıcı Bir Yaklaşım Olarak İşletme Birleşmeleri”, Manisa, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Manisa

Önder Timur, 2005, “Para Politikası: Araçları, Amaçları ve Türkiye Uygulaması”, T.C. Merkez Bankası Piyasalar Genel Müdürlüğü, Uzmanlık Yeterlilik Tezi, Yayın Tarihi: Mayıs 2005, Ankara, <http://www.tcmb.gov.tr/kutuphane/TURKCE/tezler/timuronder.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

İNTERNET KAYNAKLARI ve DİĞER DÖKÜMANLAR

----- PWC, 2006, “European Banking Consolidation”, Yayımlar Tarihi: 03.04.2006, http://www.pwc.com/en_GX/gx/banking-capital-markets/pdf/banking_consolidation.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----06-53/686-193 Sayılı R.K. Kararı, Karar Tarihi: 20.07.2006, <http://www.rekabet.gov.tr/File/?path=ROOT%2fDocuments%2fGerek%25c3%25a7eli%2bKurul%2bKarar%25c4%25b1%2fkarar1669.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----06-57/718-208 Sayılı R.K. Kararı, Karar Tarihi: 03.08.2006, <http://www.rekabet.gov.tr/File/?path=ROOT%2fDocuments%2fGerek%25c3%25a7eli%2bKurul%2bKarar%25c4%25b1%2fkarar1688.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----07-69/856-324 Sayılı R.K. Kararı, Karar Tarihi: 06.09.2007 <http://www.rekabet.gov.tr/File/?path=ROOT%2fDocuments%2fGerek%25c3%25a7eli%2bKurul%2bKarar%25c4%25b1%2fkarar2164.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----12-41/1183-393 Sayılı R.K. Kararı, Karar Tarihi: 09.08.2012 <http://www.rekabet.gov.tr/File/?path=ROOT%2fDocuments%2fGerek%25c3%25a7eli%2bKurul%2bKarar%25c4%25b1%2fkarar4858.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----1944 sayılı BDDK Kararı, Karar Tarihi: 28.07.2006, <http://www.tcmb.gov.tr/ucaylik/ua2/a193.pdf>,

-----2010-4 Sayılı Rekabet Kurulu’ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ, Tebliğ No: 2010/4, http://www.rekabet.gov.tr/File/?path=ROOT%2fDocuments%2fTebli%25c4%25b1%2f2012_3.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu, Kabul Tarihi: 25.10.1984, www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3065.doc (Erişim Tarihi:13.05.2014)

-----4054 Sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun, Kabul Tarihi: 07.12.1994, <http://www.rekabet.gov.tr/default.aspx?nsw=e2zD+crWr/0=-H7deC+LxBI8=&nm=32> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----4389 Sayılı Bankalar Kanunu, Kabul Tarihi: 18.06.1999, https://www.bddk.org.tr/websitesi/turkce/Mevzuat/Bankacilik_Kanunu/15734389_sayili_bankalar_kanunu.zip (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----5411 Sayılı Bankacılık Kanunu, Kabul Tarihi: 19.10.2005
http://www.bddk.org.tr/websitesi/turkce/Mevzuat/Bankacilik_Kanunu/1540bankacilik_kanunu_13.9.2013.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, Kabul Tarihi: 13.06.2006,
<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5520.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, Kabul Tarihi: 13.01.2011
<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/02/20110214-1-1.htm> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu, Kabul Tarihi: 06.12.2012,
<http://www.spk.gov.tr/apps/Mevzuat/?submenuheader=-1> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, Kabul Tarihi: 29.6.1956,
<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/5.3.6762.doc> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Akbank A.ř., 2014, <http://www.akbank.com/index.html> (Erişim Tarihi: 23.05.2014)

-----Alternatif Bank A.ř., 2014, <http://www.abank.com.tr/> (Erişim Tarihi: 23.05.2014)

Babuşcu şenol, 2002, “Bankacılıkta şube Performans Ölçümü”, TBB Seminer Notları, İstanbul (Dinçer Ahmet, 2006 içinde)

-----Bankpozitif Kredi ve Kalkınma Bankası, 2014, “Faaliyet Raporu 31.03.2014”, http://www.bankpozitif.com.tr/Tr/BizKimiz/faaliyet_raporlari (Erişim Tarihi: 23.05.2014)

-----BBC, 2011, “İngiltere’de Devletleştirilen Banka Satıldı”, Yayım Tarihi: 17.11.2011, http://www.bbc.co.uk/turkce/ekonomi/2011/11/111117_uk_bank.shtml (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----BDDK, 2001, “BDDK Yıllık Raporu 2001”, http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Kurum_Bilgileri/Yillik_Raporlar/4783bddk_yillik_rapor_2001.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----BDDK, 2005, “Bankaların Kaldıraç Düzeyinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik”, https://www.bddk.org.tr/websitesi/turkce/Mevzuat/Bankacilik_Kanununa_Iliskin_Duzenlemeler/12492bankalarin_kaldirac_duzeyinin_olculmesine_ve_degerlendirilmesine_iliskin_yonnetmelik.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----BDDK, 2006a, “Bankaların Birleşme, Devir, Bölünme ve Hisse Değişimi Hakkında Yönetmelik”, http://www.bddk.org.tr/websitesi/turkce/mevzuat/bankacilik_kanununa_iliskin_duzenlemeler/1697bankalarin_birlesme_devir_bolunme_ve_hisse_degisimi_hakkinda_yonetmelik_01112006.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----BDDK, 2009, “Krizden İstikrara Türkiye Tecrübesi”, BDDK Çalışma Tebliği, Yayın Tarihi: 29.12.2009, http://www.bddk.org.tr/websitesi/turkce/raporlar/calisma_raporlari/7378krizden%20%C4%B0stikrara%20t%C3%BCrkiye%20tecr%C3%BCbesi.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----BDDK, 2010, “Krizden İstikrara Türkiye Tecrübesi”, BDDK Çalışma Tebliği, Yayın Tarihi: 03.09.2010, http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Raporlar/Calisma_Raporlari/8676krizden_istikraraturkiyetecrubesi_3uncu_baski.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----BDDK, 2013, “Finansal Piyasalar Raporu Aralık 2012”, Basım Tarihi: 29.03.2013, Sayı:28, http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Raporlar/Finansal_Piyasalar_Raporlari/Finansal_Piyasalar_Raporlari.aspx (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----BDDK, 2014a, <http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/default.aspx>, (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----BDDK, 2014b, “BDDK Tarafından Bankalara İlişkin Herhangi Bir Derecelendirme Yapılmakta mıdır?”, http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Kurum_Bilgileri/SSS/10482denetim3.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Bloomberght, 2012, “Öztekin: Bankacılıkta Yabancıların Payı % 41”, Yayın Tarihi: 18.07.2012, <http://www.bloomberght.com/haberler/haber/1183057-oztekin-bankacilikta-yabancilarin-payi--41> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Bloomberght, 2014, “Analiz: GE’nin Garanti Hissesi Satışı”, Yayın Tarihi: 17.02.2014, <http://www.bloomberght.com/haberler/haber/1255525-analiz-genin-garanti-hissesi-satisi> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----CNBCE, 2014, “Bulgaristan’da Banka Krizi”, Yayın Tarihi: 01.07.2014, <http://www.cnbce.com/haberler/finans/bulgaristan-da-banka-krizi> (Erişim Tarihi: 21.07.2014)

-----CNN Türk, 2008, “Hollanda’dan ING Bank’a 10 Milyar € Destek”, Yayın Tarihi: 20.10.2008, <http://www4.cnnturk.com/2008/ekonomi/sirketler/10/20/>

hollandadan.ing.banka.10.milyar.destek/497480.0/index.html (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----De Nederlandsche Bank, 2007, Financial Stability Overview, Amsterdam (EFIR, 2007 içinde)

-----Denizbank A.Ş., 2005, “Faaliyet Raporu 2005 Yılı” http://www.denizbank.com/hakkimizda/pdf/faaliyet-raporlari/2005_tr_2903.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Denizbank A.Ş., 2006a, “Faaliyet Raporu 2006 Yılı” http://www.denizbank.com/hakkimizda/pdf/faaliyet-raporlari/2006_tr_v1.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Denizbank A.Ş., 2006b, “Özel Durum Açıklaması”, Yayın Tarihi: 31.05.2006, <http://www.denizbank.com/yatirimci-iliskileri/ozel-durum-aciklamalari/> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Denizbank A.Ş., 2011, “Konsolide Olmayan Finansal Tablo 31.12.2011”, <http://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/aralik--2011---finansal-tablolar---konsolide-olmayan-%28solo-banka%29/1127> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Denizbank A.Ş., 2012a, “Faaliyet Raporu 2012 Yılı”, http://www.denizbank.com/hakkimizda/pdf/faaliyet-raporlari/2012Yili_DenizBank_Faaliyet_Raporu.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Denizbank A.Ş., 2012b, “Faaliyet Raporu 30.06.2012”, http://www.denizbank.com/hakkimizda/pdf/faaliyet-raporlari/2012_Yili_2_Ceyrek_Ara_Donem_Faaliyet_Raporu.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Denizbank A.Ş., 2013a, “Faaliyet Raporu 2013 Yılı”, http://www.denizbank.com/hakkimizda/pdf/faaliyet-raporlari/2013YiliDenizBank_FaaliyetRaporu.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Denizbank A.Ş., 2013b, “Konsolide Olmayan Finansal Tablo 31.12.2013”, <http://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/aralik-2013---finansal-tablolar---konsolide-olmayan-%28solo-banka%29/1312> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Denizbank A.Ş., 2014, <http://www.denizbank.com/> (Erişim Tarihi: 23.05.2014)

-----Dexia, 2006, “Dexia Acquires a Controlling Interest in DenizBank and Intends to Undertake a Capital Increase of Around EUR 1 Billion to Finance Part of the Acquisition”, Yayım Tarihi: 31.05.2006, http://www.dexia.com/EN/journalist/press_releases/Pages/dexia-acquires-a-controlling-interest-in-denizbank-and-intends-to-undertake-a-capital-increase-of-around-eur-1-billion-to-f.aspx (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Dexia, 2006c, “Özel Durum Açıklaması”, Yayım Tarihi: 17.10.2006, <http://www.denizbank.com/yatirimci-iliskileri/ozel-durum-aciklamalari/pdf/2006/171006.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Dexia, 2012a, “Annual Report 2012 Yılı”, http://www.dexia.com/EN/shareholder_investor/individual_shareholders/publications/Pages/Rapport_2012.aspx (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Dexia, 2012b, “Signing of an Agreement with Respect to the Sale of DenizBank”, Basın Açıklaması, Yayım Tarihi: 08.06.2012, http://www.dexia.com/EN/journalist/press_releases/Pages/signing-agreement-with-respect-sale-denizbank.aspx (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Dexia, 2013, “Annual Report 2013” http://www.dexia.com/EN/shareholder_investor/individual_shareholders/publications/Pages/Rapport_2013.aspx (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Dexia, 2014a, “Group Profile”, http://www.dexia.com/EN/the_group/profile/Pages/default.aspx (Erişim Tarihi: 28.05.2014)

-----Dexia, 2014b, “Financial Profile”, http://www.dexia.com/EN/shareholder_investor/financial_profile/Pages/default.aspx, (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Dünya Gazetesi, 2014, ”Bulgaristan, Dördüncü Büyük Bankasını Kapatacak”, Yayım Tarihi: 11.07.2014, <http://www.dunya.com/bulgaristan-dorduncu-buyuk-bankasini-kapatacak-233206h.htm>, (Erişim Tarihi: 21.07.2014)

-----ECB, 2004, Working Paper Series No 398, Yayım Tarihi: Ekim 2004, <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpwps/ecbwp398.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----ECB, 2013, “Banking Structure Report”, Yayım Tarihi: Kasım 2013, <https://www.google.com/url?q=http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/bankingstructurereport201311en.pdf&sa=U&ei=SSs-VNi0H8PV7gb3n4Ao&ved=0CAUQFjAA&>

[client=internal-uds-cse&usg=AFQjCNEmBa5CZZYZnVLHLmS4YN3laPdDdQ](http://ec.europa.eu/internal_market/finances/docs/cross-sector/fin-integration/efir_report_2007_en.pdf)

(Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----EFIR, 2007, “European Financial Integration Report 2007”, Commission Staff Working Document, Yayım Tarihi: 10.12.2007, http://ec.europa.eu/internal_market/finances/docs/cross-sector/fin-integration/efir_report_2007_en.pdf

(Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----EFSIR, 2011, “European Financial Stability and Integration Report 2011”, Commission Staff Working Document, Yayım Tarihi: 13.04.2012, http://ec.europa.eu/internal_market/economic_analysis/docs/financial_integration_reports/20120426-efsir_en.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Euronews, 2014a, “Avrupa Komisyonu Bankacılık Reform Tasarısını Açıkladı”, Yayım Tarihi: 29.01.2014, <http://tr.euronews.com/2014/01/29/avrupa-komisyonu-bankacilik-reform-tasarisini-acikladi/> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Euronews, 2014b, “BNP Paribas ABD’ye 8,9 Milyar Dolar Ödeyecek”, Yayım Tarihi: 01.07.2014, <http://tr.euronews.com/2014/07/01/bnp-paribas-abd-ye-89-milyar-dolar-odeyecek/> (Erişim Tarihi: 23.07.2014)

-----Euronews, 2014c, “ABD Cezası Credit Suisse’i Zarara Uğrattı”, Yayım Tarihi: 22.07.2014, <http://tr.euronews.com/2014/07/22/abd-cezasi-credit-suisse-i-zarara-ugratti/>, (Erişim Tarihi: 23.07.2014)

-----Euronews, 2014d, “ABD’den Finans Kurumlarına Açık Mesaj”, Yayım Tarihi: 08.07.2014, <http://tr.euronews.com/2014/07/08/abd-den-finans-kurumlarina-acik-mesaj/> (Erişim Tarihi: 23.07.2014)

-----Euronews, 2014e, “Citigroup’a ABD’den 7 Milyar Dolarlık Ceza Geliyor”, Yayım Tarihi: 14.07.2014e , <http://tr.euronews.com/2014/07/14/citigroup-a-abd-den-7-milyar-dolarlik-ceza-geliyor/> (Erişim Tarihi: 23.07.2014)

-----Euronews, 2014f, “Yunanistan Tarihinde İlk Kez Cari Fazla Verdi”, Yayım Tarihi: 19.02.2014, <http://tr.euronews.com/2014/02/19/yunanistan-tarihinde-ilk-kez-cari-fazla-verdi/>, (Erişim Tarihi: 21.07.2014)

-----European Banking Federation, 2012, “European Banking Sector-Facts and Figures 2012”, Yayım Tarihi: Ekim 2013, <http://www.ebf-fbe.eu/uploads/FF2012.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

- European Banking Federation, 2013, “European Banking Sector-Facts and Figures 2013”, Yayım Tarihi: Eylül 2013, <http://www.ebf-fbe.eu/wp-content/uploads/2014/02/FF2012.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)
- European Central Bank, 2013, “Banking Structures Report”, Yayım Tarihi: Kasım 2013, <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/bankingstructuresreport201311en.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)
- FDIC/Bank Failures in Brief, <http://www.fdic.gov/bank/historical/bank/2012/index.html> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)
- Fedgazette, 1999, “What Are CAMELS and Who Should Know”, Yayım Tarihi: 01.01.1999, https://www.minneapolisfed.org/publications_papers/pub_display.cfm?id=2518& (Erişim Tarihi: 13.05.2014)
- Fiba Holding, 2014a, “Bizi Tanıyın”, <http://www.fibaholding.com.tr/tr/biz.php> (Erişim Tarihi: 01.02.2014)
- Fiba Holding, 2014b, “Göstergeler”, <http://www.fibaholding.com.tr/tr/gostergeler.php> (Erişim Tarihi: 01.02.2014)
- Fiba Holding, 2014c, <http://www.fibaholding.com.tr> (Erişim Tarihi: 01.02.2014)
- Finans Gündem Gazetesi, 2012a, “Yunan Bankaları Fonlandı”, Yayım Tarihi: 29.05.2012, <http://www.finansgundem.com/para-piyasa/yunan-bankalari-fonlandi-303435.htm>, (Erişim Tarihi: 13.05.2014)
- Finans Gündem Gazetesi, 2012b, “Sberbank, BNP Paribas Vostok’u Alıyor”, Yayım Tarihi: 05.09.2012, <http://www.finansgundem.com/finans-kulis/sberbank-bnp-paribas-vostok-u-aliyor-314000.htm> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)
- Finans Gündem Gazetesi, 2014a, “Bankalar AB Denetimine Giriyor”, Yayım Tarihi: 16.07.2014, <http://www.finansgundem.com/bankacilik/bankalar-ab-denetimine-giriyor-607476.htm#ixzz386CaEquj>, (Erişim Tarihi: 21.07.2014)
- Finans Gündem Gazetesi, 2014b, “Dünyanın En Büyük Bankası Türkiye Pazarında”, Yayım Tarihi: 30.04.2014, <http://www.finansgundem.com/bankacilik/dunyanin-en-buyuk-bankasi-turkiye-pazarinda-589353.htm#ixzz30MkMyEZf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Finans Katılım Bankası A.Ş., 2014, “Faaliyet Raporu 31.03.2014”, http://www.turkiyefinans.com.tr/tr/hakimizda/faaliyet_raporlari.aspx (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Finansbank A.Ş., 2005a, “Faaliyet Raporu 2005 Yılı”, http://www.finansbank.com.tr/pdf/yatirimci-iliskileri/genel-kurul/2005_3.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Finansbank A.Ş., 2005b, “Konsolide Olmayan Finansal Tablo 31.12.2005”, <http://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/aralik-2005---finansal-tablolar---konsolide-olmayan-%28solo-banka%29/546> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Finansbank A.Ş., 2006a, “Faaliyet Raporu 2006 Yılı”, <http://www.finansbank.com.tr/yatirimci-iliskileri/media/177/rapor.aspx> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Finansbank A.Ş., 2006b, “Finansbank’ın Yunanistan’ın En Büyük Bankası National Bank of Greece’e Satışı Sonuçlandı”, Basın Açıklaması, Yayın Tarihi: 18.08.2006, <http://www.finansbank.com.tr/pdf/finansbanki-taniyin/basinbultenleri/2006/0818.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Finansbank A.Ş., 2007, “Faaliyet Raporu 2007 Yılı”, www.finansbank.com.tr/yatirimci-iliskileri/media/97/rapor.aspx (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Finansbank A.Ş., 2008, “Faaliyet Raporu 2008 Yılı”, <http://www.finansbank.com.tr/yatirimci-iliskileri/media/1078/rapor.aspx> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Finansbank A.Ş., 2010, “Faaliyet Raporu 2010”, www.finansbank.com.tr/yatirimci-iliskileri/media/621/rapor.aspx (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Finansbank A.Ş., 2010, “Finansbank A.Ş.Sermaye Piyasası Kurulu Payları Halka Arzında Kullanılacak İzahname”, <http://www.spk.gov.tr/apps/ofd/IzahnameHandler.ashx?did=37&dc=0> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Finansbank A.Ş., 2014, “Ortaklık Yapısı”, <http://www.finansbank.com.tr/yatirimci-iliskileri/ortaklik-yapisi.aspx> (Erişim Tarihi: 23.05.2014)

-----Finansbank ve NBG, 2006a, “NBG Agrees to Acquire a Controlling Shareholding in Finansbank and Intends to Undertake a Rights Offering to Finance Part

of the Acquisition”, Satış Anlaşması, Yayın Tarihi: 03.04.2006, [http://www.sec.gov/Archives/edgar/data/1096061/000110465906021745/a06-](http://www.sec.gov/Archives/edgar/data/1096061/000110465906021745/a06-8167_16k.htm)

[8167_16k.htm](http://www.sec.gov/Archives/edgar/data/1096061/000110465906021745/a06-8167_16k.htm) (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Finansbank ve NBG, 2006b, “Finansbank’a, Yunanistan’ın En Büyük Bankası NBG’ye Satış için 5,5 Milyar Dolar Değer Biçildi”, Basın Açıklaması, Yayın Tarihi: 03.04.2006, <http://www.finansbank.com.tr/pdf/finansbanki-taniyin/basinbultenleri/2006/0403.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Garanti Bankası A.Ş., <http://www.garanti.com.tr/tr/> (Erişim Tarihi: 23.05.2014)

Georgiopoulos George, Reuters, 06.02.2014, <http://uk.reuters.com/article/2014/02/06/uk-greece-banks-idUKBREA150N920140206> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Haber 7 Gazetesi, 25.10.2006, “Türk Bankaları Neden Kapışılıyor”, Ekonomi, <http://ekonomi.haber7.com/ekonomi/haber/194253-turk-bankalari-neden-kapisiliyor> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----House of Commons Treasury Committee, 2009, “Banking Crisis: Dealing With the Failure of the UK Banks: Government, UK Financial Investments Ltd. and Financial Services Authority Responses to the Seventh Report from the Committee” Seventh Special Report of Session 2008–09, Yayın Tarihi: 21.07.2009, <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200809/cmselect/cmtreasy/956/956.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Hürriyet Gazetesi, 2008a, “BNP Paribas, Belçika Fortis’i Yuttu, Türkiye’de Büyüyecek”, Yayın Tarihi: 06.10.2008, <http://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/10055190.asp> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Hürriyet Gazetesi, 2008b, “Dexia’ya 6.4 Milyar Euro’luk Fransız ve Belçika Öpücüğü”, Yayın Tarihi: 01.10.2008, <http://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/10019342.asp?gid=254&sz=16090> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Hürriyet Gazetesi, 2013, “Komşuda Veto Krizi”, Yayın Tarihi: 09.04.2013, <http://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/22998692.asp> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Hürriyet Gazetesi, 2014, “BDDK’dan Robabank’a Faaliyet İzni”, Yayın Tarihi: 09.09.2014, <http://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/22998692.asp> (Erişim Tarihi: 09.09.2014)

-----IMF Küresel Finansal İstikrar Raporu, Ekim 2012 (TBB, Mayıs 2013 içinde)

-----ING Bank (Oyak Bank), 2006, “Konsolide Olmayan Finansal Tablo 31.12.2006”, http://www.ingbank.com.tr/F/Documents/pdf/Yatirimci_iliskileri/Bagimsiz_Denetim_Raporlari/Konsolide%20Olmayan/2006/Konsolide_Olmayan_Denetim_Raporu_31_12_2006.pdf (Erişim Tarihi: 23.05.2014)

-----ING Bank (Oyak Bank), 2007a, “Faaliyet Raporu 2007 Yılı” http://www.ingbank.com.tr/F/Documents/pdf/Yatirimci_iliskileri/Yillik_Faaliyet_Raporlari/2007/Oyak_Bank_Yillik_Faaliyet_Raporu_2007.pdf (Erişim Tarihi: 23.05.2014)

-----ING Bank (Oyak Bank), 2007b, “Konsolide Olmayan Finansal Tablo 31.12.2007”, http://www.ingbank.com.tr/F/Documents/pdf/Yatirimci_iliskileri/Bagimsiz_Denetim_Raporlari/Konsolide%20Olmayan/2007/Konsolide_Olmayan_Denetim_Raporu_31122007.PDF (Erişim Tarihi: 23.05.2014)

-----ING Bank (Oyak Bank), 2013, “Konsolide Olmayan Finansal Tablo 31.12.2013”, http://www.ingbank.com.tr/F/Documents/pdf/Yatirimci_iliskileri/Bagimsiz_Denetim_Raporlari/Konsolide%20Olmayan/2013/Konsolide_olmayan_bagimsiz_denetim_raporu_31122013.pdf.pdf (Erişim Tarihi: 23.05.2014)

-----ING Group, 2014b, <http://www.ing.com/About-us/Our-stories/History-of-ING.htm>, (Erişim Tarihi: 23.05.2014)

-----ING Grup, 2007, “ING to Acquire Oyak Bank in Turkey for USD 2.673 Billion (EUR 2.0 Billion)”, Basın Açıklaması, Yayın Tarihi: 19.06.2007, http://www.ing.bg/wbdisplay.aspx?page=show_news&news_ID=389 (Erişim Tarihi: 23.05.2014)

-----ING Grup, 2008, “Annual Report 2008”, <http://www.ing.com/About-us/Annual-Reports.htm#tab6>, (Erişim Tarihi: 23.05.2014)

-----ING Grup, 2013, “Quarterly Report Fourth Quarter 2013”, <http://www.ing.com/web/file?uuid=3663b361-e7fc-433f-b658-4244c9d35f4a&owner=b03bc017-e0db-4b5d-abbf-003b12934429&contentid=28928&elementid=1569905> (Erişim Tarihi: 23.05.2014)

-----ING Grup, 2014a, <http://www.ing.com/en.htm>, (Erişim Tarihi: 23.05.2014)

-----Institute of Mergers, Acquisitions and Alliances, 2014, <http://www.imaainstitute.org/statistics-mergers-acquisitions.html> (Erişim Tarihi: 27.05.2014)

-----İSMMMO, 2014, “Türk Bankacılık Sisteminde Yabancılaşma Raporu”, Yayın Tarihi: 11.05.2014, http://archive.ismmmo.org.tr/docs/basin/2014/BULTEN/Turk_Bankacilik_Sisteminde_Yabancilasma_raporu_bas%C4%B1n_bulteni.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Milliyet Gazetesi, 2011, “Ali Ağaoğlu Türkiye'nin En Zenginleri Listesinde!”, Yayın Tarihi: 08.04.2011, <http://www.milliyet.com.tr/ali-agaoglu-turkiye-nin-en-zenginleri-listesinde--agaoglu-1358193/> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Mütercimler Erol, 2007, “Eyvah Oyakbank Satıldı... Türkiye Battı!”, Haber Türk, Yayın Tarihi: 23.06.2007, <http://www.haberturk.com/yazarlar/erol-mutercimler/213087-eyvah-oyakbank-satilditurkiye-batti> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Nasdaq, 2014, “ING Bank Shareholders”, <http://www.nasdaq.com/symbol/ing/ownership-summary> (Erişim Tarihi: 07.08.2014)

-----NBG, 2014a, “History”, <https://www.nbg.gr/en/the-group/the-bank/history> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----NBG, 2014b, “The Bank”, <https://www.nbg.gr/en/the-group/the-bank> (Erişim Tarihi: 26.08.2014)

-----NBG, 2011, “Annual Report 2011”, https://www.nbg.gr/english/the-group/investor-relations/annual-report-offerring-circular/Documents/Restricted%20NBG_20-F_Website_PDF.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----NBG, 2013, “Annual Report 2013”, <http://www.nbg.gr/english/the-group/investor-relations/annual-report-offerring-circular/Documents/ANNUAL%20REPORT%202013.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----NTV, 2008, “10 Soruda Küresel Kriz”, Yayın Tarihi: 23.09.2008, <http://arsiv.ntvmsnbc.com/news/460082.asp> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Office of The Federal Register, 2014, “Banks and Banking”, 01.01.2014, http://books.google.com.tr/books?id=YCMJBAAAQBAJ&pg=PA529&dq=bank+camels+analysis+how+camels+ratios+and+weight&hl=tr&sa=X&ei=7yz_U9X7A8f8ywPsm4CICg&ved=0CC4Q6AEwAg#v=onepage&q=bank%20camels%20analysis%20how%20camels%20ratios%20and%20weight&f=false (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Official Journal of the European Union, 2012, “Recapitalisation of National Bank of Greece by the Hellenic Financial Stability Fund”, 359/18, Yayım Tarihi: 21.11.2012, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:359:0018:0030:EN:PDF> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Oyak Grubu, 2002, “Oyak Bank’ın Satışıyla İlgili Olarak 20 Haziran 2007’de Genel Müdür Dr. ř. Coşkun Ulusoy Tarafından Yapılan Konuşma ve Suallere Verilen Cevaplar:”, Yayım Tarihi: 25.06.2002, Basın Açıklaması, <http://www.oyak.com.tr/TR/kurumsal/genel-mudur-mesaji/yapilan-aciklamalar/basin-duyurusu--i-.html#> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Oyak Grubu, 2012, “Oyak Hakkında Söylemler ve Doğrular”, Yayım Tarihi: 26.12.2012, <http://www.oyak.com.tr/TR/kurumsal/haberler/oyak-hakkinda-soylemler-ve-dogrular.html> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Oyak Grubu, 2014a, “Tarihçe”, <http://www.oyak.com.tr/TR/kurumsal/tarihce/2001---2010.html> (Erişim Tarihi: 07.08.2014)

-----Oyak Grubu, 2014b, “Grup şirketleri”, <http://www.oyak.com.tr/TR/kurumsal/grup-sirketleri.html> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Oyak Grubu, 2014c, “Oyak’ın Faaliyet Sonuçları”, <http://www.oyak.com.tr/TR/kurumsal/rakamlarla-oyak/buyuklukler.html> (Erişim Tarihi: 07.08.2014)

-----PWC, 2012, “Sharing Deal Insight European Financial Services M&A News and Views-October 2012”, http://www.pwc.com/es_CL/cl/publicaciones/assets/pwc-sharing-deal-insight-european-financial-services-m-a-news.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----PWC, 2013a, “The Journal Brave New World: New Frontiers in Banking M&A-January 2013”, <http://www.pwc.com/gx/en/banking-capital-markets/journal/index.jhtml> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----PWC, 2013b, “Sharing Deal Insight European Financial Services M&A News and Views-March 2013”, <http://www.pwc.com/gx/en/financial-services/european-mergers-acquisitions-industry-trends/sharing-deal-insight-european-financial-services-manda-new-and-view-february-2013.jhtml> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----PWC, 2014, “Sharing Deal Insight European Financial Services M&A News and Views-March 2014”, <http://www.pwc.com/gx/en/financial-services/publications/sharing-deal-insights-european-financial-services-m-and-a-data-card.jhtml> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Radikal Gazetesi, 2010, “Millenium Bank’ı Satın Alan Hüsnu Özyeğin Bankacılığa Geri Dönüş Yaptı”, Yayım Tarihi: 11.02.2010 <http://www.radikal.com.tr/Default.aspx?aType=RadikalHaberDetay&Date=11.02.2010&ArticleID=979700> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Reuters, 2012, “UPDATE 5-Belgium, France to Pump Extra 5.5 bln Euros Into Dexia”, Yayım Tarihi: 08.11.2012, <http://www.reuters.com/article/2012/11/08/dexia-capital-idUSL5E8M80JU20121108> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Reuters, 25.11.2013, “Dealtalk-Greek Banks Push for Share Warrant Changes”, <http://www.reuters.com/article/2013/11/25/greece-banks-dealtalk-update-idUSL5N0J72P220131125> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Sberbank, 2012a, “Sberbank, DenizBank Hisselerinin %99.85’ini Satın Aldığını Açıkladı”, Basın Açıklaması, Yayım Tarihi: 08.06.2012, <http://www.denizbank.com/kisa-kisa/hisse-devri-hakkinda-aciklama.aspx> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Sberbank, 2012b, “Sberbank Completes The Acquisition of DenizBank”, Yayım Tarihi: 28.09.2012, <http://www.sberbank.at/nc/press/press-releases/press-release/artikel/sberbank-finalisiert-kauf-der-denizbank/> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Sberbank, 2012c, “Financial Statement, 2012”, http://www.sberbank.ru/common/en/img/uploaded/files/pdf/yrep/en/2012_Annual_Report_en.pdf (Erişim Tarihi: 23.05.2014)

-----Sberbank, 2014a, “About”, http://www.sberbank.ru/en/about/about_sberbank/ (Erişim Tarihi: 23.05.2014)

-----Sberbank, 2014b, “Share Capital Structure”, <http://www.sberbank.ru/en/shareandinv/usefulinformation/sharecapitalstructure/> (Erişim Tarihi: 23.05.2014)

-----Sermaye Piyasası Kurulu Birleşme ve Bölünme Tebliği, 28.12.2013, <http://www.spk.gov.tr/apps/Mevzuat/?submenuheader=-1> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Sermaye Piyasası Kurulu, <http://www.spk.gov.tr> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Şekerbank T.A.Ş., <http://www.sekerbank.com.tr/> (Erişim Tarihi: 23.05.2014)

-----T24 İnternet Gazetesi, 2009, “Yabancı Bankalar Desteği Ana Vatanlarından Aldı”, Yayım Tarihi: 06.02.2009, <http://t24.com.tr/haber/yabanci-bankalar-destegi-ana-vatanlarindan-aldi/27988> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Taraf Gazetesi, 2008, “Şirketlere Hissedardan 4,5 milyar Dolar Destek”, Yayım Tarihi: 18.11.2008, <http://www.taraf.com.tr/haber-yazdir-21680.html> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----TBB, 2005, “Bankacılar Dergisi”, Sayı:55, Yayım Tarihi: 01.12.2005, <http://www.tbb.org.tr/tr/arastirma-ve-yayinlar/bankacilar-dergisi/detay/20>, (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----TBB, 2012, “Türkiye’de Bankacılık Sistemi Seçilmiş Rasyolar 2001-2011”, Yayım Tarihi: Haziran 2012, Rapor Kodu: YT05, <http://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----TBB, 2013a, “Türkiye’de Bankacılık Sistemi Seçilmiş Rasyolar 2002-2012”, Yayım Tarihi: Haziran 2013, Rapor Kodu: YT05, <http://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----TBB, 2014a, “Türkiye’de Bankacılık Sistemi 1958-2013”, Yayım Tarihi: Temmuz 2014, <http://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/--2012---turkiye%60de-bankacilik-sistemi-%281958%E2%80%99den-itibaren%29-/1271> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----TBB, 2014b, “Türkiye’de Faaliyet Gösteren Bankalar”, http://www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/1360/Faaliyet_Gosteren_Bankalar.xls (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----TBB, 2014c, “Banka, Şube ve Personel Bilgileri”, <http://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

- TBB, 2014d, “Aktif Büyüklüklerine Göre Banka Sıralaması”, <http://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)
- TBB, 2014e, “Tarihsel Bilgiler”, <http://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/banka-bilgileri/tarihsel-bilgiler/68> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)
- TBB, 2014f, “Seçilmiş Bilanço Kalemlerinin Son 6 yıl Karşılaştırması”, <http://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)
- TBB, 2014g, “Türkiye’de Bankacılık Sistemi Seçilmiş Rasyolar 2002-2013”, Yayımlı Tarihi: Ağustos 2014, Rapor Kodu: YT05, <http://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59> (Erişim Tarihi: 09.09.2014)
- TBB, 2014h, <http://www.tbb.org.tr/tr> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)
- TCMB, 2008, “Enflasyon Raporu 2008-IV”, <http://www.tcmb.gov.tr/research/parapol/enf-ekim2008.pdf> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)
- TCMB, 2014a, “Tarihçe”, <http://www.tcmb.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)
- TCMB, 2014b, “Merkez Bankası’nın Kurulması”, <http://www.tcmb.gov.tr/yeni/banka/tarihce1.html> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)
- TCMB, 2014c, “Kağıt Paranın Tarihçesi”, <http://www.tcmb.gov.tr/yeni/egm/b001000.html>, (Erişim Tarihi: 13.05.2014)
- TEB A.Ş., <http://www.teb.com.tr/> (Erişim Tarihi: 23.05.2014)
- TEB Holding A.Ş., 2014, “Ortaklık Yapısı”, <http://www.teb.com.tr/teb-hakkinda/ortaklik-yapisi/> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)
- Tekstil Bankası A.Ş., 2014 “Özel Durum Açıklaması”, Yayımlı Tarihi: 29.04.2014, <http://www.kap.gov.tr/bildirim-sorgulari/bildirim-detayi.aspx?id=354880> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)
- The Oxford Dictionary, <http://oxforddictionaries.com/?attempted=true> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)
- Thomson Financial’s SDC Platinum Database (Karolyi ve Taboada, Ekim 2013 içinde)
- Thomson One (PWC, 2013a içinde)

Tilmant Micheal, 2009, “ING Analyst Presentation Second Quarter 2007 Result”, Yayım Tarihi: 08.08.2009, [http://www.ing.com/web/file?uuid=5145f7ba-9755-446e-b09c-fb146bd73dd3&owner=b03bc017-e0db-4b5d-abbf-](http://www.ing.com/web/file?uuid=5145f7ba-9755-446e-b09c-fb146bd73dd3&owner=b03bc017-e0db-4b5d-abbf-003b12934429&contentid=7304&elementid=1312909)

[003b12934429&contentid=7304&elementid=1312909](http://www.ing.com/web/file?uuid=5145f7ba-9755-446e-b09c-fb146bd73dd3&owner=b03bc017-e0db-4b5d-abbf-003b12934429&contentid=7304&elementid=1312909) (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----TMSF, 2014a, “İntikal Eden Bankalar”, <http://www.tmsf.org.tr/intikaleeden.bankalar.tr> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----TMSF, 2014b, “Tarihçe”, <http://www.tmsf.org.tr/tarihce.tr> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Toprak Zafer, 2014, “Osmanlı’dan Cumhuriyete Sermaye Birikimi ve Kredi Kurumlarının Evrimi 1850-1950”, Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi, http://www.obarsiv.com/etkinlikler_vct_0001_zafert.html (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Turkish Bank A.Ş., 2014, <http://www.turkishbank.com/tr/kurum-bilgileri/kurumsal-yonetim/ortaklik-yapisi> (Erişim Tarihi 23.05.2014)

-----Turkland Bank A.Ş., 2014, <http://www.tbank.com.tr/> (Erişim Tarihi: 23.05.2014)

-----Türk Dil Kurumu Sözlüğü, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.53c7c18fe86208.35218217 (Erişim Tarihi:13.05.2014)

-----Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş., 2014, “Faaliyet Raporu 31.03.2014”, http://www.turkiyefinans.com.tr/tr/hakkimizda/pdf/2014_1C_FaaliyetRaporu.pdf (Erişim Tarihi 23.05.2014)

-----UNCTAD, 2012, “Investment Country Profiles Turkey-February 2012”, http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/webdiaeia2012d6_en.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----UNCTAD, 2013, “World Investment Report 2013”, http://unctad.org/en/publicationslibrary/wir2013_en.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----UNCTAD, 2014a, “Web Table 16. Number of Cross-border M&A Purchases, by Sector/Industry, 1990-2013”, http://www.unctad.org/Sections/dite_dir/docs/WIR2014/WIR14_tab16.xls, (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----UNCTAD, 2014b, “Web Table 14. Value of Cross-Border M&A Purchases, by Sector/Industry, 1990-2013”, http://www.unctad.org/Sections/dite_dir/docs/WIR2014/WIR14_tab14.xls, (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Vatan Gazetesi, 2006, “Özyeğin, Finansbank için pazarlığa Şubatta oturacak”, Yayım Tarihi: 17.01.2006, <http://haber.gazetevatan.com/0/68813/2/ekonomi> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Vatan Gazetesi, 2011, “Dexia ve NBG’ye Türkiye’den Su Yok”, Yayım Tarihi: 10.11.2011, <http://haber.gazetevatan.com/dexia-ve-nbgye-turkiyeden-su-yok/404635/2/ekonomi> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Vatan Gazetesi, 2014, “Bulgaristan Bankalarında Dedikodu Virüsü”, Yayım Tarihi: 28.06.2014, <http://www.gazetevatan.com/bulgaristan-bankalarinda-dedikodu-virusu-652476-ekonomi/> (Erişim Tarihi: 21.07.2014)

-----World Bank, WDR 2014 Selected Indicators, <http://databank.worldbank.org/data/download/wdr2014-annex.zip> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Yapı ve Kredi Bankası A.Ş., <http://www.yapikredi.com.tr> (Erişim Tarihi: 21.05.2014)

-----Yased International Investors Association, 2013, “Foreign Direct Investments Evaluation Report”, Yayım Tarihi: Şubat 2013, http://www.yased.org.tr/webportal/English/Yayinlar/Documents/Foreign_Direct_Investments_Evaluation_Report_February2013_Issue4.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

Yayla Münür, Kaya Yasemin Türker, Ekmen İbrahim, Eylül 2005, “Bankacılık Sektörüne Yabancı Girişi: Küresel Gelişmeler ve Türkiye”, BDDK Ard Çalışma Raporları, Yayın No:2005/6, http://www.bddk.org.tr/websitesi/turkce/Raporlar/Calisma_Raporlari/13012005-6.pdf (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Ziraat Bankası, 2014, “Tarihçe”, <http://www.ziraat.com.tr/tr/Bankamiz/Hakkimizda/Pages/BankamizTarihcesi.aspx> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Zorlu Holding, 2014a, “Tarihçe”, <http://www.zorlu.com.tr/TR/ZORLU/default.asp> (Erişim Tarihi: 13.05.2014)

-----Zorlu Holding, 2014b, “Finansal Bilgiler” http://www.zorlu.com.tr/TR/YATIRIM/yat_finansbilgi.asp (Erişim Tarihi: 13.05.2014)